

BÖNGÉSZŐ

EMBERI JOGI NEVELÉSSSEL

AZ ONLINE GYŰLŐLETBESZÉD ELLEN

ÁTDOLGOZOTT KIADÁS (2016), AMELYNEK RÉSZE AZ ÚTMUTATÓ
AZ EMBERI JOGOKHOZ INTERNETFELHASZNÁLÓK SZÁMÁRA

ÍRTA ÉS SZERKESZTETTE

ELLIE KEEN, MARA GEORGESCU

A MÁSODIK KIADÁS SZERKESZTÉSÉBEN KÖZREMŰKÖDÖTT:
MARA GEORGESCU, SATU VALTERE ÉS OLENA CHERNYKH

FELELŐS SZERKESZTŐ

RUI GOMES

Böngésző Emberi jogi neveléssel az online gyűlöletbeszéd ellen

Átdolgozott kiadás (2016)

A könyvben kifejezett nézetek nem feltétlenül tükrözik az Európa Tanács álláspontját.

A kiadvány szerzői jogai az Európa Tanácsot illetik. A magyar kiadást a Reményt a Gyermekeknek Közhasznú Egyesület adta ki az Európa Tanács engedélyével és a Norvég Civil Támogatási Alap támogatásával. A Reményt a Gyermekeknek Egyesület a fordítás hitelességéért felelősséget vállal.

Jelen kiadvány, ill. annak részei nem sokszorosíthatók vagy továbbíthatók semmilyen formában vagy eszközzel – legyen az elektronikus (CD-ROM, internet, stb.) vagy mechanikus, ide értve a fénymásolást, a felvételt vagy bármely információátviteli vagy újírási rendszert, az Európa Tanács Kiadói Részlegének (Communication and Research Directorate of the Council of Europe) előzetes írásos engedélye nélkül (publishing@coe.int).

A kiadvány anyagának másolása kizárólag nonprofit, nevelési/képzési célt szolgálhat, további feltétele a forrás pontos megjelölése.

A kiadvánnyal, annak részbeni vagy teljes kiadásával, ill. a magyar nyelvű fordítással kapcsolatban minden megkeresést az alábbi elérhetőségeken várunk:

Reményt a Gyermekeknek Közhasznú Egyesület
Budapest, 1138, Postafiók 136

European Youth Centre Strasbourg
30, rue Pierre de Coubertin
F- 67075 Strasbourg Cedex – France
Email: youth@coe.int

© Európa Tanács, 2016

© Reményt a Gyermekeknek Közhasznú Egyesület
ISBN 978-963-12-5185-2

Fordította: Karvalits Ivett, dr. Rutai Zsuzsanna

A magyar kiadást szerkesztette: Karvalits Ivett

A magyar kiadás szövegét lektorálta: Földi László

Kontrollszerkesztő: Juhász Vera

A magyar kiadás és függelék elkészítésében közreműködött: Nedeczky Lilla, Budai Mihály Egon (Reményt a Gyermekeknek Közhasznú Egyesület), Lőrincz Marcell, Jóna Bálint (Szubjektív Értékek Alapítvány), dr. Tordai Edina (Alapvető Jogok Biztosának Hivatala)

Könyvterv: Horváth Dániel

Tördelés és nyomdai előkészítés: Molnár Péter

Nyomás és kötés: Korrekt Nyomdaipari Kft., Budapest 1106 Fehér út 10.

ELŐSZÓ

A „Böngésző” kézikönyv, amit Ön most a kezében tart, értékes eszközül szolgálhat azoknak, akik tenni szeretnének a gyűlöletbeszéd terjedésének megállításáért és az emberi jogok megerősítésért. Joggal tehetjük fel a kérdést: Miért kellene foglalkozni ezzel? Egy demokratikus társadalomban nincs joguk az embereknek szabadon kifejezni a véleményüket? Való igaz: a véleménynyilvánítás szabadsága olyan alapvető emberi jog, ami azokra a gondolatokra is érvényes, amelyek sértőek lehetnek másokra nézve. De ennek a jognak a gyakorlása egyértelmű kötelességekkel és felelősséggel jár. A gyűlöletbeszéd nem élvez védelmet, a gyűlölet szóbeli megnyilvánulása tényleges gyűlölet-bűncselekményekhez vezethet, és az ilyen bűncselekmények már így is túl sok emberéletet követeltek.

A gyűlöletbeszéd napjainkra az intolerancia és az idegengyűlölet egyik legáltalánosabb formájává vált Európában. Különösen aggasztó, hogy a gyűlöletbeszéd a politikai diskurzusban is egyre inkább jelen van, és a közbeszédben is általánossá, megszokottá válik, kiváltképp az interneten. Amikor kezdjük elfogadni az elfogadhatatlant, amikor „normává” válik, akkor az már igazi fenyegetést jelent mindannyiunk számára. Az Európa Tanács azzal a céllal indította útjára a No Hate Speech Mozgalmat, hogy csökkentse az online gyűlöletbeszéd elfogadottságát, és gátat szabjon „normalizálódásának”.

Senki nem vonja kétségbe, hogy az internet ragyogó új eszközöket biztosít a kommunikációhoz, a szolidaritáshoz, a társadalmi változások előidézéséhez és a szórakozáshoz. Ugyanakkor nem hagyhatjuk, hogy egyesek visszaéljenek az internet adta lehetőségekkel, hogy az online bántalmazás eszközeként, illetve a gyűlöletkeltő ideológiák és szervezetek propagálására használják. Az online véleménynyilvánítás szabadságának együtt kell járnia a félelemmentes online környezet biztosításával.

Az Európa Tanács az elsők között definiálta a gyűlöletbeszéd fogalmát, és szorgalmazott közös fellépést az interneten megjelenő rasszizmus és idegengyűlölet ellen. A jogi eszközök nagyon fontosak, de nem elégségesek. Hosszú távú megoldást a gyűlöletbeszéd megelőzése, elítélése és az áldozatokkal való szolidaritás előmozdítása terén egyedül a nevelés nyújthat.

Az emberi jogokról, az emberi jogokon keresztül és az emberi jogokért való tanulás nagyon fontos ahhoz, hogy aktívan fenntartsuk az emberi jogok légkörét azoknak a gyors változásoknak az ellenében, amelyeket a mai társadalom megél. Ez különösen érvényes a gyermekekre és a fiatalokra. Elengedhetetlen tehát, hogy az emberi jogi megközelítés szerves részévé váljon a média és az internet használatáról szóló oktatásnak-nevelésnek.

Az Európa Tanács No Hate Speech Mozgalom kampányát maguk a fiatalok működtetik: ők kezdeményezték a létrejöttét, és ők döntenek arról, hogyan valósul meg. Ez azért is fontos, mert leggyakrabban éppen maguk a fiatalok válnak az online emberi jogi sérelmek, a gyűlöletbeszéd és az internetes zaklatás célpontjaivá.

Remélem, ez a kézikönyv utat talál az iskolákhoz, ifjúsági intézményekhez és ifjúsági szervezetekhez – és az internetet használókhoz is. Arra biztatok minden fiataalt, ifjúságsegítőt, tanárt, képzőt és mindenkit, hogy szabadon használja a kézikönyvet, és csatlakozzon a kampányhoz.

A „Böngésző” segítségével emeljük fel szavunkat a gyűlöletbeszéd ellen.

Thorbjørn Jagland,
az Európa Tanács főtítkára

ELŐSZÓ A MAGYAR KIADÁSHOZ

Napjaink szomorú aktualitása a gyűlöletbeszéd által okozott emberi tragédiák sorozata. Az időnként látszólag egymással versengő emberi jogok megértése és elfogadása, majd alkalmazása komplex tanulási folyamat része. Az egyes emberi jogok együttes alkalmazása komplikált élethelyzetekben sokszor félreértésekhez vezet, rosszabb esetben félremagyarázásra ad alkalmat.

Egyik emberi jog sem értelmezhető önmagában – csak abban a közegben és a többi emberi joggal összhangban tudja valódi tartalmát és hatását kifejteni, ahol az alkalmazására sor kerül. Minden szempontból hasonló helyzetben lévő személyek viszonylatában senki sem tarthat igényt valamely emberi jogának szélesebb körű védelmére, mint amit saját maga hajlandó elfogadni másvalaki ugyanazon emberi jogaként.

A gyűlöletbeszéd – a véleménynyilvánítás szabadságának felelőtlen, öncélú és a társadalom szempontjából kártékony félremagyarázása – leggyakrabban az eltérő, kiszolgáltatott helyzetben lévő emberek, másságuk miatt a társadalom általánosabb és szélesebb körű megértését és elfogadását igénylő személyek vagy személycsoportok ellen irányul. Minden jóérezsű ember számára elfogadhatatlan. A társadalom fiatalabb korosztályát is megszólító „Böngészőt” ezért mindenkinek ajánlom figyelmébe, aki a véleménynyilvánítás szabadságát nem félreérteni, hanem érteni, alkalmazni és tanítani kívánja.

Szalayné Sándor Erzsébet

Magyarországon élő nemzetiségek védelméért
felelős biztoshelyettes

Tartalomjegyzék

1. FEJEZET – A KÉZIKÖNYVRŐL	7
1.1 Bevezető	7
1.2 Az online gyűlöletbeszéd problémája	8
2. FEJEZET – NO HATE SPEECH MOZGALOM	11
2.1 A kampányról	11
2.2 Mit tehetnek a fiatalok?	14
3. FEJEZET – HOGYAN HASZNÁLJUK A KÉZIKÖNYVET?	15
3.1 Miért van szükség erre a kézikönyvre?	15
3.2 A kézikönyv szerkezete	16
3.3 A gyakorlatok levezetése	17
3.4 Tíz alapszabály: Mit tegyünk? Mit ne tegyünk?	19
3.5 Témák és kérdések	20
4. FEJEZET – GYAKORLATOK	21
A gyakorlatok összefoglaló táblázata	22
24 gyakorlat az emberi jogi neveléshez az online gyűlöletbeszéd ellen	25
5. FEJEZET – HÁTTÉR-INFORMÁCIÓK	147
5.1 Online gyűlöletbeszéd	148
5.2 Emberi jogok	155
5.3 A véleménynyilvánítás szabadsága	161
5.4 Rasszizmus és diszkrimináció	167
5.5 Magánélet és biztonság	172
5.6 Demokrácia és részvétel	176
5.7 Kampánystratégiák	182
5.8 Digitális műveltség	186
5.9 Internetes zaklatás (cyberbullying)	195
5.10 Az Európa Tanács és az online gyűlöletbeszéd	199
FÜGGELÉK	203
6.1 Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata (összefoglaló)	204
6.2 Az Emberi Jogok Európai Egyezménye és Jegyzőkönyvei (összefoglaló)	205
6.3 Egyéb források az online gyűlöletbeszédrel kapcsolatban	208
6.4 Útmutató az emberi jogokhoz internetfelhasználók számára	210
6.5 Javaslatok a Böngészőn alapuló műhelyfoglalkozásokra	212
6.6 Függelék a magyar kiadáshoz	218

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Ezúton szeretnénk kinyilvánítani hálánkat mindazok felé, akik javaslataikkal, visszajelzéseikkel hozzájárultak e kiadvány létrejöttéhez, így különösen az alábbiak felé:

- A No Hate Speech Mozgalom kampány Follow-up Group-ja (Ellenőrző Csoport), főként az Advisory Council on Youth és a European Steering Committee on Youth képviselői, valamint a European Steering Committee on Education Policy and Practice, a European Youth Information and Counselling Agency, a European Youth Forum, a European Youth Card Association, az EEA Norway Grants szervezeteket képviselő megfigyelők és a No Hate Speech Mozgalom online aktivistái Claudia Lenz (The European Wergeland Centre), Anni Siltanen (Insafe) and Vitor Tomé (tanácsadó)
- Anne Weber (Office of the Commissioner for Human Rights), Gordana Berjan (Children's Programme), Lee Hibbard, Elvana Thaci and James Lawson (Internet Governance Unit); Paula Eck-Walters (Secretariat of the European Commission against Racism and Intolerance); Josef Huber, Yulia Pererva (Education Department); Anca – Ruxandra Pandea, Menno Ettema, Aileen Donegan, Claire Uszynski and Maud Hoffman Boivin (Youth Department), és az Európa Tanács minden további érintett munkatársa.

Minden megtettünk annak érdekében, hogy jelezzük az egyes szövegek és gyakorlatok forrását, és megadjuk a megfelelő hivatkozást a szerzőkre. Elnézést kérünk, amennyiben ezt bárhol elmulasztottuk volna, és készek vagyunk a következő kiadásban javítani.

1. FEJEZET

A KÉZIKÖNYVRŐL

1.1 BEVEZETŐ

Ez a kézikönyv az Európa Tanács online gyűlöletbeszéd elleni ifjúsági kampányához, a No Hate Speech Mozgalomhoz kapcsolódóan született. Azoknak az oktatóknak és képzőknek szolgál hasznos segédletül, akik foglalkozni szeretnének ezzel a problémával – iskolai keretek között vagy azokon kívül. Bár a kézikönyvet 13 és 18 év közötti fiatalokkal való munkához tervezték, a gyakorlatokat más korosztályok és másféle résztvevők esetén is alkalmazhatjuk.

*„Botokkal, kövekkel
összetörhettek, de szavakkal
nem bánthattok.”*

Egyetértesz?

A Böngésző (Bookmarks) kézikönyv első kiadása 2014 elején jelent meg, és azóta 10 különböző nyelvre fordították le. Ezen átdolgozott kiadás tartalmazza a No Hate Speech Mozgalom ifjúsági kampányhoz és az Európa Tanács Internetfelhasználóknak szóló emberi jogi útmutatójához kapcsolódó legfrissebb információkat. Az átdolgozásnak köszönhetően a kiadvány 3 új képzési gyakorlattal is bővült.

A demokratikus társadalom alapvető értékeit veszélyeztető, növekvő mértékű, többnyire szélsőséges és rasszista hangvételű online agresszió hívta elő az igényt az online gyűlöletet célzó oktatási – nevelési kezdeményezésekre. Az interneten megjelenő gyűlölet nem csupán a rasszizmus és a diszkrimináció összefüggésében jelent problémát, hanem az internethasználati szokások kapcsán is. Ez viszonylag új jelenség, amit talán még nem egészen ismertünk fel és értünk meg. Az online gyűlöletbeszéd „újdonság” volta azt is jelenti, hogy olyan probléma, amivel a világ egyelőre nem igazán tud mit kezdeni.

Az online gyűlölet elleni korábbi erőfeszítések általában a szabályozási mechanizmusokra fókuszáltak: a gyűlöletkeltő megnyilvánulások megszüntetésére. A jelen kiadvány a gyűlöletbeszédet egy mélyebb probléma tünetének tekinti. A gyakorlatokat úgy terveztük, hogy azok a gyűlöletbeszéd mögött meghúzódó okok feldolgozását célozzák, valamint annak a megtanulását: mit tehetünk, amikor szembesülünk ezekkel.

Az online gyűlöletbeszéd olyan, mint egy különösen kártékony növény hajtásai, olyan növényé, amelynek gyökerei mélyen átszövik a társadalmat. A hajtások levágása nem szünteti meg a probléma szerteágazó okait.

EMBERI JOGI MEGKÖZELÍTÉS

A kézikönyv gyakorlatainak segítségével a fiatalok olyan ismereteket, készségeket és attitűdöket sajátítanak el, amelyekre szükségük van ahhoz, hogy interneten is érvényesüljenek a való világ számára kialakított alapelvek. Ezek a több mint 60 évvel ezelőtt megfogalmazott és azóta is általánosan elfogadott alapelvek az emberi jogok, amelyek kinyilvánítják minden emberi lény alapvető méltóságát, egyenlőségét, szabadságát, továbbá szerepét azoknak a szabályoknak a meghatározásában és kialakításában, amelyek a mindennapi létezésünket irányítják.

Az ifjúsági kampányhoz hasonlóan ez a kézikönyv is emberi jogi problémaként kezeli a gyűlöletbeszédet, a gyakorlatokban alkalmazott megközelítés pedig az emberi jogi alapelveket és szabályokat követi. Ennek köszönhetően a kézikönyv nem csak a gyűlöletbeszéd kérdésének feldolgozásához használható, de eszköz lehet maguknak az emberi jogoknak a megértéséhez, és annak megerősítéséhez, hogy azok mind az offline, mind az online környezetben egyaránt érvényesek. A pedagógiai megközelítést a kézikönyv 3. fejezete mutatja be részletesebben, az emberi jogokról online és offline pedig az 5.2 fejezetben található további információk.

DEMOKRÁCIA ÉS ÁLLAMPOLGÁRSÁG AZ INTERNETEN

A kézikönyv abból a szilárd meggyőződésből indul ki, hogy az online tér köztér, így a demokratikus társadalom minden szabályának az interneten is lehet és kell érvényesülnie. Ebben az összefüggésben a fiataloknak rendkívül fontos szerepe van az online gyűlöletbeszéd elleni küzdelemben.

A fiatalok az internet polgárai, ami azt jelenti, hogy valahová tartozásukat, aggodalmaikat ki tudják fejezni, képesek cselekedni az online térben, és felelősségre tudják vonni azokat, akik megsértik az emberi jogokat az interneten. Sőt, az emberi jogok védelmezői lehetnek az interneten.

Az online tér a részvétel helye is lehet, amibe az internetszabályozás folyamataival kapcsolatos tudatosság is beletartozik. A kézikönyv gyakorlatai számos módját bemutatják az online részvételnek és cselekvésnek és annak, hogyan tudnak a fiatalok fellépni az interneten, és hogyan kampányolhatnak online eszközökkel egy jobb és biztonságosabb internetért.

A demokráciával, az online kampányolással és az digitális műveltséggel kapcsolatos háttéranyagok az 5. fejezetben olvashatók.

1.2 AZ ONLINE GYŰLÖLETBESZÉD PROBLÉMÁJA

ÚJ LEHETŐSÉGEK, ÚJ VESZÉLYEK

Az emberi kapcsolatok és érintkezés lehetőségei az internet megjelenésével robbanásszerűen megnöttek. Az internet elméletileg lehetővé teszi számunkra, hogy szinte bárkivel kapcsolatba léphessünk a világban, és elméletben az is lehetséges, hogy a világ valamely távoli, ismeretlen szögletében megszületett gondolatot mindenki más is megismerje és átvegye. Manapság mindenki, akinek internet-hozzáférése van, egyben szerző és nyilvános szónok is, és úgy tűnik, mondandójukba csak kevesen tudnak beleszólni.

Ez olyan új fejlemény, amit csak kevesen szeretnének visszafordítani, ugyanakkor nem meglepő, hogy az online érintkezés állandóan táguló világában megjelennek ugyanazok a nehézségek, amelyekkel az emberiségnek a való életben is szembesülnie kellett az idők során. Az

Tudod, mi van odakinn?

A 137. oldalon találsz néhány példát. Vagy egyéni kutatást is végezhetünk.

Ki ellenőrzi!?

Könnyebb-e a legsötétebb gondolatainkat online kimondanunk?

intolerancia és a gyűlölet a kezdetektől jelen van az emberi társadalomban. Számos kutatás szerint az utóbbi években felerősödtek és egyre jobban terjednek ezek az attitűdök.

A probléma abban rejlik, hogy ha kisebb a tolerancia a mássággal szemben, és nem foglalkozunk az intolerancia korlátok közé szorításával, akkor az intolerancia – és a gyűlölet – felszínre tör, az emberek tetteiben és szavaiban egyaránt. Az internet új kommunikációs formákat teremtett, új csatornákat nyitott, amiken keresztül még több emberhez szólhatunk. Sokkal kevesebb korlát vonatkozik arra, hogy mit mondhatunk ki online, mint offline: olyan dolgokat fogalmazhatunk meg az interneten, amiket nem mernénk nyilvánosan, a való életben kimondani.

Ha a gyűlöletbeszéd olyan probléma, amit a társadalmak felismertek és szükségesnek tartanak kezelni, akkor hogyan hagyhatnánk figyelmen kívül az online gyűlöletbeszédet?

Melyik a rosszabb...?

Ha nyilvános eseményen hangzik el:

„Ha meleg vagy, kezeld magad. Ha meggyógyultál, majd emberszámba vesszünk.”

Ha egy internetes fórumon jelenik meg:

„Ha meleg vagy, kezeld magad. Ha meggyógyultál, majd emberszámba vesszünk.”

A PROBLÉMA SÚLYOSSÁGA

„Holnap este 9-kor megerőszkollak. Találkozzunk a házatoknál!”¹

„Nem kérünk belőled, maradj a saját hazádban, azt tedd tönkre, ne a miénket!”²

„Hülye **** vagy. Az anyád feka, az apád jól megerőszkolta.”³

Az online gyűlöletbeszéd ellenőrzése közismerten nehéz. Pontosan ez az, ami megkönnyíti a gyűlöletet terjeszteni kívánók számára, hogy az internetet használják céljuk elérésére, miközben megnehezíti a kormányzati és más szervek számára az online gyűlöletbeszéd korlátok közé szorítását. Néhány szervezet megpróbálta feltárni a probléma mértékét. Mindegyikük arra jutott, hogy az interneten megjelenő gyűlölet egyre fokozódik.

Egyre több a gyűlöletet terjesztő honlap

- A Simon Wiesenthal Központ által évente kiadott „Jelentés a digitális terrorizmusról és gyűlöletről”⁴ szerint 12%-kal, 14.000-re nőtt azoknak a „problémás közösségi oldalaknak, fórumoknak, blogoknak és twitter oldalaknak a száma (az egy évvel azelőtti 11.500 értékről), amelyek a gyűlölet szubkultúrájára épülnek”.
- A 15.000 „gyűlöletkeltő és militáns” weboldalt nyomon követő Websense elnevezésű internetbiztonsági rendszer jelentése szerint 2009-ben megháromszorozódott a rasszista, gyűlöletkeltő és militáns honlapok száma.⁵

Más tanulmányok azt vizsgálták, hogy a fiatalok online tevékenységeik során milyen mértékben találkoznak a gyűlölettel.

A fiatalok és az online gyűlölet

- A 9 és 16 év közötti internetfelhasználók 6%-a számolt be arról, hogy szenvedett már el internetes zaklatást, 3%-uk ismerte el, hogy ő maga zaklatott másokat.⁶
- A Kanadában élő fiatal internetfelhasználók 16%-a nyilatkozta azt, hogy tett már közzé az interneten gyűlölködő hozzászólást egy személlyel vagy csoporttal kapcsolatban.⁷
- Egy online felmérés válaszadóinak 78%-a állította, hogy rendszeresen találkozik gyűlöletbeszédrel az interneten. A gyűlöletbeszéd leggyakoribb célpontjai az LMBT emberek (70%), a muszlimok (60%) és a nők.⁸

JEGYZETEK

- 1 Egy tweet Stella McCreasy-nek (parlamentari képviselő az Egyesült Királyságban)
- 2 A „Bugger off Asylum Seekers” (Kopjatók le menedékkérők) Facebook oldalról
- 3 Egy tweet, ami annak kapcsán jelent meg, hogy egy futballista – a Kongói Demokratikus Köztársaságból származó Fabrice Muamba – meghalt a pályán.
- 4 Digital Terrorism and Hate Report (Jelentés a digitális terrorizmusról és gyűlöletről), Nyilvános bemutató: Museum of Tolerance (Tolerancia Múzeum), 2011. február. www.wiesenthal.com/site/apps/nlnet/content2.aspx?c=IsKWLBpJLnF&b=4441467&ct=9141065
- 5 Racism, hate, militancy sites proliferating via social networking (Rasszista, gyűlöletkeltő és militáns honlapok terjedése a közösségi médiában), Networkworld, 2009. május www.networkworld.com/news/2009/052909-hate-sites.html
- 6 Az EU KidsOnline felméréséből: [www2.lse.ac.uk/media@lse/research/EUKidsOnline/EU%20Kids%2011%20\(2009-11\)/EUKidsOnlineReports/Final%20report.pdf](http://www2.lse.ac.uk/media@lse/research/EUKidsOnline/EU%20Kids%2011%20(2009-11)/EUKidsOnlineReports/Final%20report.pdf)
- 7 A „Young Canadians in a Wired World” (Kanadai fiatalok a hálózatok világában) – egy 4-11. évfolyamos tanulókból álló 5.272 fős mintán végzett, országos kutatás, valamint 11-17 év közötti fiatalokból és szüleikből álló fókuszcsoportokkal készített kvalitatív vizsgálatok eredményei, 2003–2005.
- 8 Az Európa Tanács online felmérése a No Hate Speech Mozgalom kapcsán, 2012. www.coe.int/youthcampaign

2. FEJEZET

NO HATE SPEECH MOZGALOM

AZ EURÓPA TANÁCS IFJÚSÁGI KAMPÁNYA AZ EMBERI JOGOKÉRT AZ INTERNETEN

2.1 A KAMPÁNYRÓL

Az Európa Tanács online gyűlöletbeszéd elleni kampányának célja, hogy felhívja a figyelmet az online gyűlöletbeszéd problémájára, megváltoztassa a vele kapcsolatos attitűdöket és mobilizálja a fiatalokat az ellene történő fellépésre. A kampány 2013. március 22-én indult útjára, és 2017 végéig tart. A kampány második fázisa (2015–2017) leginkább az oktatási, képzési megoldásokra és a megelőzést segítő stratégiákra fókuszál. Az Európa Tanács számos erőfeszítést tesz az emberi jogok előmozdítására az interneten, a No Hate Speech Mozgalom ifjúsági kampány is része ezeknek a törekvéseknek.

Az Európa Tanács megítélése szerint a gyűlöletbeszéd veszélyezteti a demokráciát és az emberi jogokat. A No Hate Speech Mozgalom középpontjában az emberi jogok állnak, de nem csupán az interneten megjelenő gyűlölettel szembeni jogi eszközök alkalmazásáról szól, és nem is feltétlenül a „gyűlölet eltüntetéséről” onnan, ahol az megjelenik. A kampány a véleménynyilvánítás szabadságának tiszteletben tartására buzdít, és a gyűlöletbeszédre adható olyan alternatív válaszok kialakítása a célja, mint a megelőzés, az oktatás, a figyelemfelkeltés és a tudatosítás, a felhasználók önkontrolljának fejlesztése és az áldozatok támogatásának ösztönzése. Összefoglalva: a kampány az emberi jogok online környezetben való maradéktalan érvényesítésére, valamint az internet biztonságosabbá tételére törekszik.

KAMPÁNYCÉLOK

A kampány a fiatalok mozgósításával lép fel és küzd a gyűlöletbeszéd ellen, akik az emberi jogok kultúráját és a demokratikus állampolgárságot a képviselik és népszerűsítik online és offline.

A kampány céljai részletesen:

- a figyelem felkeltése és a tudatosság növelése az online és offline gyűlöletbeszédrel kapcsolatban
- emberi jogi nevelési tevékenységek támogatása a gyűlöletbeszéd elleni fellépés, a gyűlöletbeszéd következményeinek tudatosítása és a fiatalok jólléte érdekében
- a gyűlöletbeszéd, különösen az online gyűlöletbeszéd jelentésére szolgáló eszközök és mechanizmusok fejlesztése és elterjesztése európai és nemzeti szinten
- nemzeti és európai partnerek mozgósítása az online és offline megjelenő gyűlöletbeszéd és intolerancia megelőzésére és leküzdésére
- a digitális műveltség és a digitális állampolgárság előmozdítása és a fiatalok internetszabályozásban való részvételének támogatása

- hozzájárulás az Európa Tanács akciótervének megvalósításához, amely a terrorizmushoz vezető, erőszakos extrémizmus és radikalizálódás ellen küzd, különösen a fiatalok erőszakos radikalizálódását kiváltó okok feltárásával és kezelésével.

KAMPÁNYESZKÖZÖK

NEMZETI KAMPÁNYBIZOTTSÁGOK

A kampányt az Európa Tanács és európai partnerei támogatják, és a tagállamokban működő nemzeti kampánybizottságok valósítják meg.

KAMPÁNYKOORDINÁCIÓS WEBOLDAL

www.coe.int/youthcampaign

A kampány nemzeti és európai szintű lebonyolítóinak portálja. Friss információkkal szolgál a kampányhoz kapcsolódó tevékenységekről, valamint a nemzeti kampánybizottságok és kampánykoordinátorok elérhetőségéről.

NO HATE SPEECH MOVEMENT ONLINE PLATFORM

www.nohatespeechmovement.org

Az online platform célja a Mozgalom támogatása és a kampány arculatának megjelenítése. Fiatalok személyes vallomásait, megnyilvánulásait – saját készítésű fotóit és videóit is megtaláljuk itt. Bárki regisztrálhat felhasználóként a honlapra, és csatlakozhat a mozgalomhoz. A platformot online aktivisták és önkéntesek működtetik. A kampány magyar weboldalát a magyar kampánybizottság szerkeszti: www.nohatespeechmozgalom.hu

HATE SPEECH WATCH - GYŰLŐLETBESZÉD MONITOR

www.nohatespeechmovement.org/hate-speech-watch

A kampányhonlapnak ez a felülete a felhasználók által gyűjtött online gyűlöletbeszéd eseteket tartalmazza. Lehetőséget teremt a párbeszédre a kampányban részt vevő többi fiatallal arról, hogyan és milyen eszközökkel lehet fellépni az egyes esetekben, és a gyűlöletbeszéd elleni akciók megszervezésére is.

“THE CAMPAIGN IN ACTION” – „A KAMPÁNY AKCIÓBAN” BLOG

A www.nohatespeechmovement.org oldalon egy blog is található, amelyen a kampány aktivistái és partnerei teszik közzé az Európa-szerte megvalósuló kezdeményezésekkel és tevékenységekkel kapcsolatos információkat. Emellett lehetőség van a kampányhoz vagy a gyűlöletbeszédhez kapcsolódó aktuális ügyek megbeszélésére is.

“JOIN THE DISCUSSION” – „KAPCSOLÓDJ BE A BESZÉLGETÉSBE” FÓRUM

A <http://forum.nohatespeechmovement.org> címen található fórumon bárki csatlakozhat az online vagy offline gyűlöletbeszédéről, továbbá számos más, a kampányhoz kapcsolódó témáról szóló beszélgetéshez. A fórumot online aktivisták és önkéntesek moderálják.

ESEMÉNYEK

Bár a legfőbb tevékenységek online zajlanak, a kampánynak vannak offline eseményei is, például tréningek, szemináriumok, konferenciák, ifjúsági rendezvények, fesztiválok, flashmobok. És természetesen számos képzési tevékenység valósul meg mind formális, mind nemformális tanulási környezetben.

EURÓPAI AKCIÓNAPOK

Az akciónapok a kampány teljes ideje alatt rendszeresen megszervezésre kerülő akcióesemények, amelyekben a nemzeti és európai kampányok aktivistái egyaránt részt vesznek. Minden egyes akciónap a gyűlöletbeszéd valamely egyedi aspektusára fókuszál, és az adott célcsoportokat támogató cselekvésre ösztönöz. Az akciónapok programjaiban sok különböző online tevékenység szerepel, amelyeket önkéntes moderátorok koordinálnak. Az akciónapok időpontjai és témái rendszeresen frissülnek a honlapon!

Íme néhány példa az akciónapokra:

- *Február második hete: Safer Internet Day. A biztonságos internet napja*
- *Március 8.: A nőgyűlölet és a szexizmus elleni akciónap*
- *Március 21.: A rasszizmus és az idegengyűlölet elleni akciónap*
- *Április 8.: A cigányellenességgel szembeni és a roma emberekkel való szolidaritás akciónapja*
- *Május 17.: A homofóbia és a transzfóbia elleni akciónap*
- *Június 20.: A menekülteket és menedékkérőket támogató akciónap*
- *Július 6.: Az iszlamofóbia és az intolerancia elleni akciónap*
- *Július 22.: A gyűlölet-bűncselekmények áldozataival történő szolidaritás akciónapja*
- *Szeptember 21.: A béke akciónapja*
- *November 9.: A fasizmus és antiszemitizmus elleni akciónap*
- *December 10.: Emberi jogok online – akciónap*

TANULÁSI ESZKÖZÖK

BÖNGÉSZŐ - BOOKMARKS

Ez a kézikönyv a kampány fontos eszköze. Tanárok, oktatók, képzők számára készült azzal a céllal, hogy alkalmazása révén a lehető legtöbb fiatallal megismertessék a kampányt, és minél többjük csatlakozzon is.

KAMPÁNYVIDEÓK

A videók bevezetnek az online gyűlöletbeszéd problémájába, és bemutatják a No Hate Speech Mozgalom eszközeit és megközelítésmódját. Számos videó látható a kampány fő honlapján: www.nohatespeechmovement.org és a magyar weboldalon: www.nohatespeechmozgalom.hu.

ÚTMUTATÓ AZ EMBERI JOGOKHOZ INTERNETFELHASZNÁLÓK SZÁMÁRA

Ez az Útmutató segít az internetfelhasználóknak megismerni az online érvényesülő emberi jogokat, ezek lehetséges korlátozásait, és az ilyen korlátozásokkal szemben elérhető és alkalmazható jogorvoslati eszközöket.

2.2 MIT TEHETNEK A FIATALOK?

Az alább felsoroltakon túl még sok egyéb módon hozzá lehet járulni a kampányhoz. A kézikönyv számos további javaslatot tartalmaz a fellépésre vonatkozóan, a gyakorlatok végén az „Ötletek a cselekvésre” című rész alatt. Íme egy rövid lista arról, hogyan kapcsolódhatnak be az érdeklődők a kampányba:

- Csatlakozhatnak a mozgalomhoz a www.nohatespeechmovement.org honlapon.
- Feliratkozhatnak a kampány hírlevelére, közzétehetnek fotókat, videókat, vagy kapcsolatba léphetnek másokkal a kampány weboldalán (<http://forum.nohatespeechmovement.org/>)
- Figyelhetik az online gyűlöletbeszéd jelenségeket, és jelenthetik az egyes eseteket a Hate Speech Watch-on (Gyűlöletbeszéd Monitor): www.nohatespeechmovement.org/hate-speech-watch
- Figyelhetik az Európai Akciónapokat és megszervezhetik saját nemzeti eseményüket.
- Meglátogathatják a kampánykoordinációs oldalt: www.coe.int/youthcampaign, és megkereshetik a nemzeti kampánykoordinátor elérhetőségét, és kideríthetik, hogy tudnak részt venni az adott országban zajló kampányba.
- Megoszthatják saját tevékenységeiket és megismerhetik másokét a “The Campaign in Action” blogban.
- Csatlakozhatnak az online gyűlöletbeszédéről és a kampányról szóló beszélgetésekhez a fórumon: <http://forum.nohatespeechmovement.org/>
- Terjeszthetik a kampányt a Facebookon - <https://www.facebook.com/nohatespeech> vagy www.facebook.com/nohatespeechmozgalom és a Twitteren - [@nohatespeech](https://twitter.com/nohatespeech)
- Oktató, nevelő tevékenységeket valósíthatnak meg a gyűlöletbeszédrel kapcsolatosan a kézikönyvben található gyakorlatok felhasználásával.
- Felléphetnek az emberi jogokért és a gyűlöletbeszéd ellen online és offline!

A kampány az online és offline aktivisták elkötelezettségének köszönhetően folyamatosan fejlődik. A kampány honlapján sok további anyagot találhatunk: ötleteket, hasznos forrásokat, petíciókat, közelgő eseményekre vonatkozó információkat stb. Adjunk időt a csoportunknak, hogy végigbongésszék a kampány honlapját, és megbeszéljék, hogyan is tudnak csatlakozni a kampányhoz.

3. FEJEZET

HOGYAN HASZNÁLJUK A KÉZIKÖNYVET?

Ebben a fejezetben röviden bemutatjuk a kiadvány szerkezetét, céljait és módszertanát azzal a céllal, hogy segítsük az itt szereplő pedagógiai megközelítés megértését, és a csoporttal végzett tevékenységek megtervezését és lebonyolítását.

3.1 MIÉRT VAN SZÜKSÉG ERRE A KÉZIKÖNYVRE?

A gyűlöletbeszéd támadás azokkal szemben, akik eleve sérülékenyebbek. A gyűlöletbeszéd feszültséget teremt, további egyenlőtlenségekhez, gyakran erőszakhoz vezethet. Az Európa Tanács szerint a gyűlöletbeszéd fenyegetést jelent a demokráciára és az emberi jogokra.

A No Hate Speech Mozgalom felismerte, hogy ezt a problémát több szinten zajló munkával lehet csak kezelni. A problémából nem következik mindig egyenesen a megoldás. A kézikönyv olyan segédeszköz, melynek felhasználásával segíthetünk a fiataloknak abban, hogy kigondolják, ők maguk hogyan tudnak fellépni az online gyűlöletbeszédrel szemben és megbirkózni a problémával. A kiadvány célja fejleszteni a fiatalok tudatosságát, készségeit és motivációját, hogy aktív szerepet tudjanak játszani a kampányban és abban, hogy az internet olyan környezetté váljon, ahol az emberi jogok és a demokratikus részvétel alapelvei érvényesülnek.

A kézikönyv eszközként is szolgál az internetfelhasználókat megillető emberi jogok előmozdításához. A fiatalok nem csak szemlélői a gyűlöletbeszédnek, sokan közülük áldozataivá, mások pedig elkövetőivé válnak. A pedagógiai programoknak számolniuk kell ezzel, és meg kell szólítaniuk a fiatalokat, legyenek bármelyik szerepben a három közül. Mindezt szem előtt tartva a kézikönyvben szereplő gyakorlatok úgy lettek kialakítva, hogy hozzájáruljanak az alábbi hét fő célkitűzés megvalósulásához.

CÉLKITŰZÉSEK

- A formális és a nemformális képzési terület szakembereinek felkészítése arra, hogy fel tudják dolgozni a fiatalokkal a gyűlöletbeszéd témáját, és bevonják a tanuló közösségeket a No Hate Speech Mozgalom kampányba.
- A fiatalok ösztönzése és képességeik fejlesztése annak érdekében, hogy felismerjék az online gyűlöletbeszédet, és az emberi jogok „online aktivistáivá” váljanak.
- Az emberi jogi alapelvekkel kapcsolatos tudatosság növelése, és az ezen alapelveket tükröző internet jövőképek kialakítása.
- A nemformális tanulási módszerekkel végzett emberi jogi nevelés támogatása és a kritikai gondolkodás fejlesztése a gyermekek és fiatalok körében.

- Az online gyűlöletbeszéd jelenlegi és valószínűsíthető áldozatainak támogatása és megerősítése (a védekezésre, reagálásra való képesség tétele).
- Az online gyűlöletbeszéd célpontjában lévő csoportok tagjai melletti szolidaritás ösztönzése.
- A gyűlöletbeszéd leggyakoribb célpontjaival kapcsolatos előítéletek és feltételezések lebontása, megcáfolása.

PEDAGÓGIAI MEGKÖZELÍTÉS

Ez a kézikönyv az emberi jogi nevelésben alkalmazott képzési módszereket használja. Az Európa Tanács a demokratikus állampolgárságra nevelésről és emberi jogi nevelésről szóló európai kartája (2010) szerint emberi jogi nevelés:

„minden oktatási, képzési, felvilágosító, tájékoztató, információs gyakorlat és tevékenység, amely tudással, készségekkel vérteti fel a fiatalokat, formálja attitűdjüket és magatartásukat, miközben **képessé teszi a tanulókat az emberi jogok egyetemes kultúrájának építésére és védelmére a társadalomban**, az emberi jogok és alapvető szabadságok biztosítása és védelme érdekében.”

Az emberi jogi nevelésnek három dimenziója van:

- **az emberi jogokról való tanulás:** az emberi jogokkal kapcsolatos ismeretek; mik azok az emberi jogok, hogyan őrizzük és védelmezzük őket; és miként érvényesülnek online és offline,
- **az emberi jogokon keresztül történő tanulás:** az emberi jogokról való tanulás kontextusának és módjának összhangban kell lennie az emberi jogi értékekkel (ilyen pl. a részvétel vagy a gondolat és a véleménynyilvánítás szabadsága), az emberi jogi nevelésben a folyamat ugyanolyan fontos, mint a tanulás tartalma,
- **az emberi jogokért való tanulás:** vagyis a készségek, attitűdök és értékek fejlesztése révén a tanulók legyenek képesek alkalmazni az emberi jogi értékeket a saját életükben, és egyedül vagy másokkal együtt lépjenek fel az emberi jogok megteremtése és védelme érdekében.

Az Európa Tanács fiatalok emberi jogi nevelését segítő kézikönyve, a *Kompassz* további információkat tartalmaz az emberi jogi nevelésről, ami hozzájárulhat, hogy a csoportsegítők jobban megértsék ezt a megközelítést, módszert és gyakorlatát. Lásd: <http://bit.ly/kompassz>

3.2 A KÉZIKÖNYV SZERKEZETE

BEVEZETŐ FEJEZETEK

A kézikönyv első három fejezete segít megismerni a kontextust, amelyben a gyakorlatok létrejöttek. Fontos, hogy az olvasó megismerkedjen a könyv tartalmával általában, és megértse a mozgalom céljait és a kampány és a kiadvány hátterét. Az első fejezetben ismertetett kérdések többségét az „5.1. Online gyűlöletbeszéd” című fejezet részletesebben tárgyalja. Az itt szereplő információk alapján az olvasó képet kaphat arról, milyen témák kapcsolódnak az online gyűlöletbeszédhez, és hogy miért fontos mielőbb foglalkozni vele.

A 2. fejezet röviden bemutatja az Európa Tanács online gyűlöletbeszéd elleni kampányát. Mivel ez a kézikönyv erősen akció-központú, a gyakorlatok hatását méginkább növeli, ha a résztvevők csatlakoznak a Mozgalomhoz, s ez a kampányt is erősíti. A Mozgalom európai és magyar honlapjával is érdemes megismerkedni (www.nohatespeechmovement.org és www.nohatespeechmozgalom.hu), mivel ezeken bővebb információk találhatók, és sok olyan lehetőség van feltüntetve, amelyekbe a fiatalok bekapcsolódhatnak.

ÁTÍVELŐ TÉMÁK

A kézikönyv nyolc, az online gyűlöletbeszédhez közvetlenül kapcsolódó fő téma köré épül. A **20. oldalon** található táblázat a témákat, és az adott téma szempontjából releváns kérdéseket, problémákat mutatja be. A témák itt nincsenek kifejtve, csak a témához kapcsolódó legjellemzőbb kérdések jelennek meg.

A legtöbb gyakorlat olyan problémát jár körül, amely számos különböző témához kapcsolódhat, amelyek mindegyike egyaránt fontos. Ennélfogva a gyakorlatokat általánosabb, az antirasszizmus, a digitális műveltséghez, az állampolgári neveléshez, az emberi jogi neveléshez és más, hasonló területekhez kapcsolódó munkára is felhasználhatjuk.

A GYAKORLATOK

A kézikönyv törzsét 24 gyakorlat alkotja, amelyek mindegyike egy vagy két témát dolgoz fel. A gyakorlatokat nehézségi szint alapján is osztályoztuk, a 4-es szint feltételez valamennyi előzetes tapasztalatot, tudást a területről, míg az 1-es szintű gyakorlatokat a témában járatlan résztvevőkkel is nyugodtan lejátszhatjuk.

A **22. oldalon** található táblázat tartalom, nehézségi szint és időkeret tekintetében ad eligazítást a gyakorlatok között. Bár nem valószínű, hogy minden képzőnek, oktatónak lehetősége vagy szüksége lesz az összes gyakorlat elvégzésére, fontos, hogy a témák egymással összefüggjenek, azaz nem csak a gyűlöletbeszéd problémájának feldolgozására alkalmazhatók, hanem számos más kérdést, témát átfogó tevékenységhez.

Minden egyes gyakorlat az „Ötletek a cselekvésre” című bekezdéssel zárul. Az ezekben szereplő javaslatok hozzájárulnak, hogy a gyakorlatok során megszerzett tudás és képességek rögzüljenek, a fiatalok bekapcsolódjanak a kampányba, és megérezzék, hogy rajtuk is múlik a siker.

HÁTTÉR-INFORMÁCIÓK

Az ötödik fejezetben található háttér-információk a gyakorlatokat segítik. Az összes gyakorlat szempontjából kiemelt jelentőségűek az online gyűlöletbeszédrel és az online és offline emberi jogokkal foglalkozó 5.1 és 5.2 alfejezetek. Ha szükséges, vagy ha az adott gyakorlat jelzi, a többi szövegre is lehet hivatkozni.

3.3 A GYAKORLATOK LEVEZETÉSE

A gyakorlatok menetére vonatkozó utasítások elég részletesek, és külön tanácsokat tartalmaznak a csoportsegítők számára. Ezek a javaslatok felhívják a figyelmet az esetleges nehézségekre is, ezért még a gyakorlat levezetése előtt fontos elolvasni őket.

Az alábbi bekezdés röviden ismerteti a kézikönyvben alkalmazott módszertani megközelítést, és általános javaslatokat ad ahhoz, hogyan hozzuk ki a maximumot az egyes gyakorlatokból. A fejezet végén található 10 alapszabály („Mit tegyünk? Mit ne tegyünk?”) segíti a jó felkészülést.

A CSOPORTSEGÍTŐ SZEREPE

A gyakorlatokban szereplő „csoportsegítő” alatt azt személyt értjük, aki a gyakorlatokat levezeti. A csoportsegítő ahhoz járul hozzá, hogy „valami megtörténjen”, miközben ösztönzi és támogatja a résztvevőket a tanulásban és képességeik fejlesztésében. A hatékony csoportvezetés kulcsfontosságú az emberi jogi nevelésben, és abban, hogy ezek a gyakorlatok jól működjenek.

Ne ijedjünk meg, nem kell szakértőknek lennünk ahhoz, hogy ezekkel a témákkal dolgozhassunk. A jó facilitáláshoz nem kell semmilyen különleges tudás vagy tapasztalat, csupán az, hogy szót értsünk a fiatalokkal, és hogy megértsük őket.

A kézikönyvben szereplő gyakorlatok egy olyan környezetben lehetnek a legsikeresebbek, ami arra ösztönzi a csoport tagjait, hogy a saját megoldásaikat/válaszaikat derítsék fel és találják meg e bonyolult és sokszor ellentmondásos kérdésekre. Nem baj, ha eláruljuk, hogy mi magunk is velük együtt fedezzük fel ezt a területet! A tanulás minőségét és hatékonyságát fokozza a tanulók közvetlen részvétele a nevelési folyamatban, ami alapvető eleme az emberi jogon keresztül történő tanulásnak. A csoportsegítőnek ennél fogva nem kell minden témában jártasnak lennie, viszont képesnek kell lennie arra, hogy segítse a tanulókat az információk megtalálásában és a saját válaszaik és véleményük kialakításában.

A BIZTONSÁGOS KÖRNYEZET MEGTEREMTÉSE

Sok olyan gyakorlat és téma szerepel a kézikönyvben, ami közvetlenül is érintheti a résztvevőket. Előfordulhat, hogy néhányan közülük már tapasztaltak meg fenyegetést, internetes zaklatást – még az is lehet, hogy csoporton belüli személy részéről –, lehetnek olyanok, akiket rasszista támadás ért vagy kirekesztő magatartással szembesültek. Nagyon fontos, hogy odafigyeljünk ezekre a helyzetekre, és hogy tudassuk a résztvevőkkel, hogy van kihez fordulniuk segítségért, ha szükséges. Fontos, hogy adott esetben mi magunk is tudjunk segíteni, illetve a megfelelő segítő személyhez irányítani őket. Az **InSafe** (www.saferinternet.hu) és az **InHope** (www.inhope.org, <http://www.biztonsagosinternet.hu>) hálózatok sok országban biztosítanak hasznos kontaktokat és működtetnek olyan segélyvonalakat, ahol az internetes visszaéléseket be lehet jelenteni. Számos tagországnak van saját specifikus szolgálata a panaszok fogadására és kezelésére. Ajánlott, hogy a csoportsegítők tájékozódjanak ezekről a szolgálatokról, szervezetekről, és amennyiben releváns, felkérjék őket a pedagógiai tevékenységek támogatására.

Nagyon fontos, hogy résztvevők a lehető legnagyobb biztonságban érezzék magukat a kérdések megvitatása közben. Ennek érdekében szerencsés lehet, ha a csoporttal együtt közösen kialakítunk néhány alapvető szabályt, például: mások véleményének tiszteletben tartása, bármilyen célzogatás, csúfolódás vagy személyeskedés kerülése.

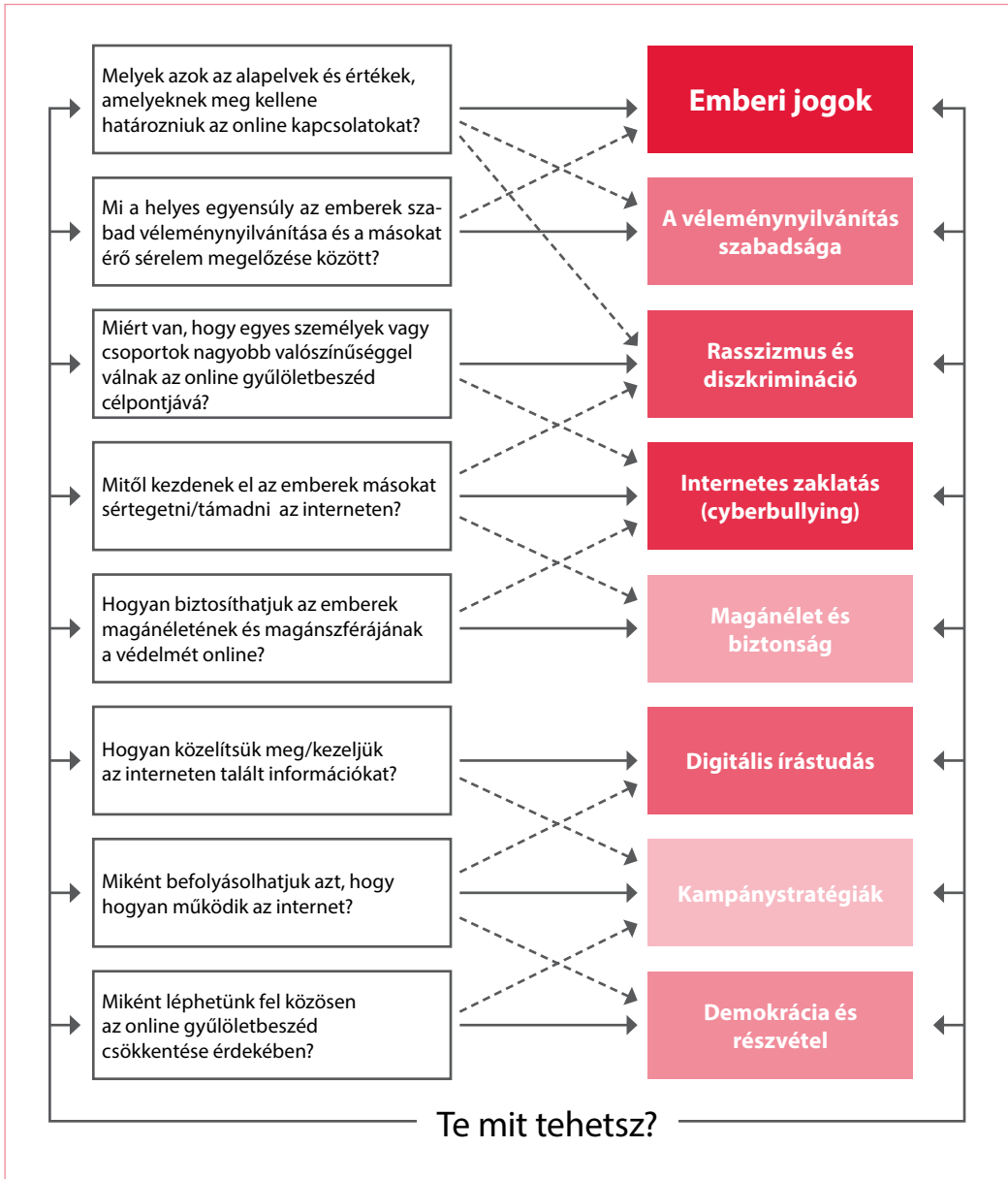
A Kompassz 1.4-es fejezete további módszertani segítséget nyújthat az emberi jogi neveléshez használt gyakorlatok levezetéséhez.

<http://bit.ly/kompassz>

3.4 TÍZ ALAPSZABÁLY: MIT TEGYÜNK? MIT NE TEGYÜNK?

1	Biztassuk a résztvevőket, hogy adjanak hangot a véleményüknek és ötleteiknek, meséljenek saját tapasztalataikról, élményeikről.	Egyetlen javaslatot se nyilvánítsunk „haszontalannak”, „nem idevalónak” vagy „butaságnak”!
2	Próbáljunk meg kölcsönös tiszteleten alapuló környezetet kialakítani, amelyben mindenki nyugodtan ki meri fejezni a véleményét.	Ne engedjük, hogy a csoport bárkit kirekesszen, vagy bárkivel előítéletesen vagy tiszteletlenül viselkedjen: a kezdetektől fogva alakítsunk ki néhány alapvető szabályt.
3	Bátorítsuk őket arra, hogy beszéljenek és kérdezzenek: a kétségeik és bizonytalanságaik megfogalmazásából is tanulnak.	Ne tartsunk hosszas előadásokat, ezzel csak elriasztjuk a résztvevőket.
4	Keressünk kapcsolatot a résztvevőkkel, az életükkel és a környezetükben található valós ügyekkel.	Ne hangoztassunk általánosságokat, amivel nem tudnak mit kezdeni.
5	Kerüljük a dogmákat! Hagyjuk, hogy megkérdőjelezzék az „általános igazságokat”, és mi magunk is tegyünk így.	Ne „prédikáljunk”, ne használjuk a pozíciónkat vitás kérdések eldöntésére.
6	Legyünk őszinték a résztvevőkkel. Akkor ők is jobban tisztelnek majd, és nagyobb valószínűséggel nyílnak meg.	Ha valamiben nem vagyunk biztosak, ne tegyünk úgy, mintha tudnánk. Mondjuk azt, hogy utánanézzünk, és biztassuk őket is arra, hogy ezt tegyék.
7	Bízzunk a résztvevőkben. Nekik maguknak kell megtalálniuk a válaszaikat.	Ne beszéljünk a résztvevőkkel lekezelően, és ne próbáljuk erővel irányítani őket.
8	Vegyük komolyan a javaslataikat: sokkal könnyebben be lehet őket vonni, ha a sajátjuknak érzik.	Nem kell szigorúan ragaszkodnunk ahhoz, amit elterveztünk: kövessük a résztvevők érdeklődését, ha más irányba szeretnének haladni.
9	Építsünk természetes, emberi érzésekre. Kérdezzük meg őket, hogyan érzik, éreznék magukat, ha...	Ne adjuk fel, ha a véleményük barátságatlan vagy átgondolatlan tűnik. Mutassunk nekik másik nézőpontot.
10	Kezeljük a résztvevőket egyenlő felekként – egyenlőnek egymással és saját magunkkal. Mi mindannyian emberek vagyunk.	Ne rekeszünk ki senkit, és ne döntsük el előre, mire képesek, mire nem. Az emberek tele vannak meglepetésekkel.

3.5 TÉMÁK ÉS KÉRDÉSEK

4. FEJEZET

24 GYAKORLAT

AZ EMBERI JOGI NEVELÉSHEZ AZ ONLINE GYŰLŐLETBESZÉD ELLEN

A gyakorlatok összefoglaló táblázata.....	22
Egy nap a bíróságon	25
Új mecset Alvóvárosban.....	32
Akciók és kampányok – lépésről lépésre.....	40
Változtass a játékszabályokon!.....	49
Ellenőrizzük a tényeket.....	55
Szabadságjogok csatája	60
Nézzünk szembe az online zaklatással	66
Szabadság korlátok nélkül?.....	69
X-nek lenni	73
Játszd újra!.....	78
Harc a jogokért!	82
Olvasd el a szabályokat!	88
Gyökerek és ágak	94
Van még rosszabb is!.....	98
Kibeszélő	103
Nézőpont kérdése	107
Hogyan működik a gyűlöletbeszéd?	111
Online akció	117
Töltsd fel, oszd meg!	121
Támadás a neten	124
Mit képzelsz rólam?	128
Online emberi jogok kvíz.....	133
Online részvétel.....	139
Online jogaink	142

A GYAKORLATOK ÖSSZEFOGLALÓ TÁBLÁZATA

Cím	Téma	Összefoglalás	Szint	Szükséges idő (perc)
Egy nap a bíróságon	Véleménynyilvánítás szabadsága Emberi jogok Rasszizmus és diszkrimináció	A résztvevők eljátszanak egy bírósági tárgyalást olyan ügyet véve alapul, amelyet az Emberi Jogok Európai Bírósága is tárgyalt.	4	120
Új mecset Alvóvárosban	Demokrácia és részvétel Rasszizmus és diszkrimináció Digitális műveltség	Ez a gyakorlat egy online vita szimulációja. A vitás kérdés az, hogy megépítésre kerüljön-e egy mecset egy hagyományosan keresztény területben.	4	Vagy egyben 2,5-3 óra vagy 3 x 50 perc
Akciók és kampányok – lépésről lépésre	Rasszizmus és diszkrimináció Kampánystratégiák Emberi jogok	Ez egy 4 lépésből álló gyakorlat, amelynek eredménye egy, a gyűlöletbeszéd és a gyűlölet-bűncselekmények elleni akció. Az egyes részeket önállóan is el lehet végezni, ill. kombinálni a kézikönyvben szereplő más gyakorlatokkal.	4	60 ill. 45 perc az 1., 2., és 4. részre, valamint a kampányakcióhoz is külön idő szükséges.
Változtass a játékszabályokon!	Rasszizmus és diszkrimináció Digitális műveltség Kampánystratégiák Demokrácia és részvétel	A résztvevők megismerkednek a No Hate Speech kampánnyal, majd kidolgoznak egy „mini-kampányt” az online játékok világában uralkodó szexizmus ellen.	3	60
Ellenőrizzük a tényeket!	Digitális műveltség Rasszizmus és diszkrimináció Kampánystratégiák	A résztvevők politikusok háttérkutatóiként a homofób sértésekkel foglalkoznak. Tekintetbe veszik az online megosztott információk megbízhatóságát, és stratégiát fejlesztenek ki a saját gyakorlatuk számára.	4	60
Szabadságjogok csatája	Demokrácia és részvétel Véleménynyilvánítás szabadsága Rasszizmus és diszkrimináció	Szimuláció két olyan közösségről, amelyek eltérő nézeteket vallanak a véleménynyilvánítás szabadságáról, és amelyek kénytelenek egy szigeten együtt élni.	4	120
Nézzünk szembe az online zaklatással	Internetes zaklatás (cyberbullying) Demokrácia és részvétel Digitális műveltség	Ebben a gyakorlatban a résztvevők meghatározzák, miként reagálnának különböző bántalmazó szituációkra, és megbeszélik a további cselekvési lehetőségeket.	1	45
Szabadság korlátok nélkül?	Véleménynyilvánítás szabadsága Demokrácia és részvétel Emberi jogok	A résztvevők néhány esettanulmányon keresztül megismerkednek a szabad véleménynyilvánítás fogalmával. Majd mérlegelik az ellentmondásos, zaklató jellegű vagy veszélyt jelentő hozzászólásokkal és megnyilvánulásokkal szembeni fellépés lehetőségeit.	2	45

Cím	Téma	Összefoglalás	Szint	Szükséges idő (perc)
X-nek lenni	Rasszizmus és diszkrimináció Emberi jogok Magánélet és biztonság	A résztvevők az Emberi Jogok Európai Egyezményében szereplő jogokat állítják szembe a fiatal romák körében általánosan megtapasztalt sérelmekkel.	4	60
Játszd újra!	Internetes zaklatás (cyberbullying) Demokrácia és részvétel Rasszizmus és diszkrimináció	Ez a gyakorlat egy szerepjátékon alapul: valaki társai nyomására közreműködik egy másik gyerek zaklatásában. A résztvevők feladata, hogy újrjátsszák a szituációt úgy, hogy más legyen a kimenete.	2	60
Harc a jogokért!	Emberi jogok Rasszizmus és diszkrimináció Magánélet és biztonság	A gyakorlat csapatjáték formájában mutatja be az emberi jogokat. A résztvevőknek szavak nélkül kell megjeleníteniük különböző jogokat társaik számára.	1	60
Olvasd el a szabályokat!	Kampánystratégiák Digitális műveltség Demokrácia és részvétel	A résztvevők a weboldalak felhasználási feltételeivel, közösségi irányelveivel ismerkednek, és lépéseket tesznek a nem megfelelő tartalmak bejelentése érdekében. A bejelentések előnyeiről és hátrányairól beszélgetnek.	3	60
Gyökerek és ágak	Rasszizmus és diszkrimináció Emberi jogok Kampánystratégiák	A résztvevők a gyűlöletbeszéd okait és következményeit a „problémafa” módszerrel vizsgálják. Ezt a tevékenységet a X-nek lenni gyakorlathoz kapcsolódóan, vagy önállóan is elvégezhetjük.	2	45
Van még rosszabb is!	Rasszizmus és diszkrimináció Demokrácia és részvétel	Bevezető gyakorlat az online gyűlöletbeszédéről. A résztvevők aszerint rangsorolnak melegekkel szembeni gyűlöletbeszéd-megnyilvánulásokat, hogy melyiket tartják „rosszabbnak”.	1	45
Kibeszélő	Kampánystratégiák Rasszizmus és diszkrimináció Digitális műveltség	Ez a gyakorlat az akvárium módszert alkalmazza az egyes társadalmi csoportokról alkotott közös előítéleteink feltárására, és arra ösztönzi a résztvevőket, hogy kritikusán szemléljék az általánosan elterjedt hiedelmeket, és hozzanak érveket a gyűlöletbeszéd ellen.	1	45
Nézőpont kérdése	Rasszizmus és diszkrimináció Emberi jogok Véleménynyilvánítás szabadsága	A résztvevők kis csoportokban azt vizsgálják, hogyan ábrázolja a migránsokat és a bevándorlást egy sajtótermék. Az eredményeket kollázs formájában mutatják be.	2	60

Cím	Téma	Összefoglalás	Szint	Szükséges idő (perc)
Hogyan működik a gyűlöletbeszéd?	Emberi jogok Rasszizmus és diszkrimináció	A résztvevők gyűlöletbeszédnek minősülő megnyilvánulásokat vizsgálnak, és megbeszélik azok lehetséges következményeit az egyénekre és a társadalomra.	2	60
Online akció	Kampánystratégiák Rasszizmus és diszkrimináció Emberi jogok	Ez a gyakorlat néhány antirasszista megmozdulás bemutatásával inspirálja a résztvevőket arra, hogy ők is hasonló online akciókat valósítsanak meg.	3	60
Töltsd fel, oszd meg!	Magánélet és biztonság Digitális műveltség Internetes zaklatás (cyberbullying)	A résztvevők egy ábra segítségével átgondolják, általában hogyan osztanak meg különböző információkat online, majd megvitatják, miként lehetünk elővigyázatosabbak, amikor személyes információkat adunk meg az interneten.	1	40
Támadás a neten	Digitális műveltség Kampánystratégiák Rasszizmus és diszkrimináció	A résztvevők újraterveznek egy (képzetlembeli) kampányoldalt, hogy megbirkózzanak a helyi közösségből érkező rasszista kommentek áradatával.	3	90
Mit képzelsz rólam?	Rasszizmus és diszkrimináció Digitális műveltség Demokrácia és részvétel	Ez a gyakorlat egy képzetlembeli internetes fórumon játszódik. A résztvevőknek aszerint kell üdvözölniük egymást, hogy milyen sztereotípiáik vannak egyes csoportokról. A gyakorlat célja, hogy közösen kialakítsák az interneten való érintkezés szabályait.	1	1. rész: 35 perc 2. rész: 25 perc
Online emberi jogok - kvíz	Emberi jogok	Ez a gyakorlat egy kvíz az online környezetben érvényesülő emberi jogokról. A résztvevők az Útmutató az emberi jogokhoz internetfelhasználók számára című dokumentum segítségével megismerik, milyen jogaik vannak az interneten.	3	60
Online részvétel	Digitális Műveltség Magánélet és biztonság Emberi jogok	A gyakorlat során a résztvevők azt vizsgálják, hogyan használják az internetet, és mit jelent az online részvétel. Azonosítják és értékelik saját online részvételüket, valamint eltervezik, milyen szerepet tölthetnek be a jövőben az interneten.	3	45
Online jogaink	Emberi jogok Demokrácia és részvétel	A résztvevők megismerkednek az Útmutató az emberi jogokhoz internetfelhasználók számára című dokumentummal, elemzik fő üzeneteit és megállapításait, valamint átgondolják alkalmazását a hétköznapi életben.	2	60

4. SZINT
**CSOPORT
9-15**
**IDŐ
120'**

EGY NAP A BÍRÓSÁGON

A résztvevők eljátszanak egy bírósági tárgyalást olyan ügyet véve alapul, amelyet az Emberi Jogok Európai Bírósága is tárgyalt.

TÉMÁK	Véleménynyilvánítás szabadsága, emberi jogok, rasszizmus és diszkrimináció
NEHÉZSÉGI SZINT	4
CSOPORTLÉTSZÁM	9-15 fő
SZÜKSÉGES IDŐ	120 perc
CÉLOK	<ul style="list-style-type: none"> • annak végiggondolása, hogyan lehet egyensúlyt teremteni a szólásszabadság és az áldozatok gyűlöletbeszédrel és rasszista megnyilvánulásokkal szembeni védelme között • a véleménynyilvánítás szabadsága védelmének és korlátozásának megvizsgálása az Emberi Jogok Európai Egyezményében (10. cikk) • az Emberi Jogok Európai Bírósága szerepének megértése
SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK	<ul style="list-style-type: none"> • esetleírás és szerepkártyák, lásd a 29-31. oldalt • toll és papír a jegyzeteléshez • megfelelő tér kics csoportos munkához – lehetőleg külön termekben
ELŐKÉSZÍTÉS	<ul style="list-style-type: none"> • Fénymásoljuk le a 29. – 31. oldalon lévő kártyákat, majd vágjuk ki őket. Mindenki kap majd egy szerepkártyát és egy esetleírást. Lehetőség szerint azonos számú bíróra, a dán kormányt illetve Jens Olaf Jersildet képviselő személyre lesz szükség. • Állítsunk össze egy-egy garnitúra kártyát csoportonként úgy, hogy minden csoportba kerüljön egy bíró, és egy-egy képviselője legyen a dán kormánynak és Jersildnek is. • Megfelelő térre lesz szükségünk ahhoz, hogy mindegyik bíróság (3 fő) elég messze tudjon ülni egymástól, hogy ne zavarják egymást.

A GYAKORLAT MENETE

1. Mondjuk el a csoportnak, hogy ez a gyakorlat egy olyan eljárásról szól, amelyet a dán kormány ellen indítottak az Emberi Jogok Európai Bírósága előtt. A résztvevők fogják játszani a per különböző szereplőit – a bírókat, a dán kormányt, valamint Jens Olaf Jersildet, azt az újságírókat, akit egy rasszista

nézeteket közvetítő TV műsor készítése miatt elítéltek. Amennyiben szükséges, frissítsük fel a résztvevők ismereteit a strasbourgi bírósággal és az Emberi Jogok Európai Egyezményével kapcsolatban, és mondjuk el, hogy az ügy a véleménynyilvánítás szabadságához kapcsolódik.

2. Kérdezzük meg a résztvevőket, hogy mit értenek a véleménynyilvánítás szabadsága alatt, és egészítjük ki az ismereteiket röviden, az alábbi információkat használva (vagy az 5. fejezet segítségével).

A szólásszabadság vagy más néven a véleménynyilvánítás szabadsága alapvető emberi jog. Az embereknek biztosítani kell, hogy szabadon kifejezhessék véleményüket és gondolataikat, mert a gondolatok, vélemények és meggyőződések fontos részei az ember identitásának.

A véleménynyilvánítás szabadságát azért is kell védeni, mert kulcsfontosságú szerepet játszik a demokratikus társadalomban. Azonban néha a véleménynyilvánítás szabadsága korlátozható, ha egyéni sérelmeket okoz, vagy veszélyes a társadalomra.

3. Olvassuk fel az ügyre vonatkozó információkat a **29. oldalról**, ügyelve arra, hogy a részletek mindenki számára világosak legyenek.
4. Osszuk a résztvevőket körülbelül 3 egyenlő csoportba.
 - A csoport Jersildet,
 - B csoport a dán kormányt,
 - C csoport az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban itt Európai Bíróság) bírót képviseli.
5. Osszuk ki a csoportoknak a szerepkártyákat és az ügyre vonatkozó információkat tartalmazó kártyákat. Mondjuk el, hogy a csoportoknak 30 percük van arra, hogy megvitassák és kialakítsák véleményüket, mielőtt továbblépünk, azaz a különböző csoportok képviselői találkoznak és elkezdődik a tárgyalás. A tárgyalás előtti időt arra kell felhasználniuk, hogy összegyűjtsék érveiket, ill. a bírók kérdéseket készítsenek a peres felek számára.
6. A 30 perc leteltével kérjük meg a résztvevőket, hogy keressék meg a többi csoportból az azonos számmal rendelkezőket, és ennek megfelelően hozzanak létre új csoportokat a másik két emberrel. Tehát az 1-es számú az A csoportból megkeresi az 1-es számút a B csoportból és a C csoportból is.
7. Magyarázzuk el, hogy ezek az új kiscsoportok a per résztvevőit képviselik. A bírónak 20 percük van arra, hogy meghallgassák mindkét oldal érvelését, és kérdéseket intézzenek hozzájuk.
8. Az idő leteltével minden bírónak önállóan el kell döntenie, hogy a 10. cikket megsértették-e. Hozzuk össze újra az egész csoportot, és kérjük meg a bírókat, hogy hirdessék ki az ítéletet az indoklással együtt.
9. Ajánljuk fel a lehetőséget a másik két csoport képviselőinek, hogy válaszolhassanak az ítéletre, majd ismertessük, hogy hogyan döntött a valóságban a strasbourgi bíróság (**XX.o.**). Kérjük ki a résztvevők véleményét a döntéssel kapcsolatban.
10. Folytassuk a feldolgozással és értékeléssel. Bizonyosodjunk meg arról, hogy mindenki kilépett a szerepből, mielőtt az alábbi kérdéseket megvitátjuk.

FELDOLGOZÁS ÉS ÉRTÉKELÉS

- Melyek voltak a legnehezebb pontjai a tárgyaló ügynek?
- Nehéznek találtátok a szerepek eljátszását?
- Mit gondoltok, a bíró jól döntött az ügyben? Melyek voltak a legfontosabb tényezők a végső döntésben?

Osszuk meg a résztvevőkkel az alábbi információkat:

Habár nem az volt az Európai Bíróság feladata, hogy eldöntse, hogy a Zöldkabátosok hozzászólásait büntetni kell-e, mégis kitért rá az ítéletben. A bírók úgy gondolták, hogy a Zöldkabátosok hozzászólásai nem tartoznak a véleménynyilvánítás szabadságába, más szóval nincs joguk ilyesfajta véleményt kifejezni.

- Egyetértetek ezzel? Milyen érvek állnak a jogkorlátozás mellett és ellene?
- Találkoztatok már valaha hasonló rasszista esetekkel az interneten? Mit tennétek, ha találkoznátok?
- Szerintetek megengedhető, hogy az emberek rasszista vagy gyűlölködő kommenteket posztolnak az interneten?
- Mit tehetek ti magatok annak érdekében, hogy kevesebb ilyen megnyilvánulás legyen?

TANÁCSOK A CSOPORTSEGÍTŐNEK

- A Zöldkabátosok részéről elhangzott kijelentések egy külön segédletben szerepelnek. Nekünk kell megítélni az adott helyzetben, hogy ezeket megosztjuk-e a résztvevőkkel.
- Az 5. lépésnél, amikor az emberek az azonos szerepben lévőekkel találkoznak, figyelmeztetnünk kell őket, hogy az ügy tárgyalására külön fognak válni – ennek megfelelően mindenkinek saját jegyzeteket kell készítenie, nem fognak tudni másokra támaszkodni a csoportjukból!
- Biztassuk arra a résztvevőket, hogy a felkészülési idő egy részét használják az ügy részleteinek megvitatására egymás közt, míg másik részét arra, hogy elkészítsék a nyitó beszédeiket. A bírónak tisztázniuk kell az ügy részleteit, és át kell gondolniuk, milyen további információra van szükségük mindkét oldaltól annak érdekében, hogy dönten tudjanak az ügyben.
- Magyarázzuk el mindkét félnek, hogy még ha nem is értenek egyet azzal az állásponttal, amit képviselniük kell, meg kell próbálniuk a lehető legjobban képviselni a védelmét a bírók előtt.
- Az lenne a legjobb, ha a különböző bíróságokat külön termekben helyeznénk el vagy legalább olyan távolságban egymástól, hogy ne zavarják egymást a zajjal.
- Kérjük meg a bírókat, hogy tartassák be az időkorlátokat a tárgyalás során. Megtervezhetik előre, hogy mennyi időt szánnak a kérdésekre, és hogy hogyan osztják meg az időt a két oldal között. Hangsúlyozzuk, hogy körülbelül ugyanannyi időt kell adni mindkét oldalnak, de arra is figyelni kell, hogy legyen elegendő idő tisztázni azokat a pontokat, melyek körül vita merül fel.
- Talán érdemes kiemelni a résztvevők számára, hogy az Európai Bíróság nem Jersild viselkedését ítélte meg, hanem a dán kormány Jersilddel szembeni magatartásáról hozott döntést. Az Európa Tanács tagországainak biztosítaniuk kell, hogy a helyi jogszabályok megfelelően védik az egyének emberi jogait. Amikor az Európai Bíróságtól döntést kérnek, annak a vizsgálatára kerül sor, hogy a jog és annak értelmezése ténylegesen biztosítja-e a szóban forgó emberi jogok érvényesülését.
- Hasznos lehet megismerni, mit ír az Útmutató az emberi jogokról internetfelhasználóknak A véleménynyilvánítás és az információ szabadsága című szakasza, hogy párhuzamot tudjunk vonni a kifejezés szabadságát érintő internetes esetekkel.

VARIÁCIÓK

A tárgyalást úgy is megtarthatjuk, hogy az egyik csoport eljátssza, a másik pedig megfigyeli. A szereplők a tárgyalás előtt megkaphatják szerepkártyáikat, és előkészíthetik érveiket. A megfigyelők véleményét a folyamatról a szerepjáték végén kérhetjük ki.

ÖTLETEK A CSELEKVÉSRE

A résztvevők nézzenek utána, hogy azok a webhelyek, amelyeket gyakran látogatnak, vajon rendelkeznek-e irányelvekkel a rasszista megnyilvánulások és a gyűlöletbeszéd más formáinak esetére.

- Gyűjtsenek eseteket, majd a csoport összehasonlíthatja a különböző oldalak szabályzatait. Vitassák meg, van-e olyan ezek közül, amelyet alkalmatlannak éreznek arra, hogy megvédje a felhasználókat – és ha igen, hogyan módosítanak ezeket. Javaslatokat megoszthatják a No Hate Speech Mozgalom weboldalán, és a többi online aktivistával együtt megkereshetik az érintett oldal üzemeltetőjét a javaslataikkal.
- Kiválaszthatnak egy vagy két weboldalt, amely rendelkezik a gyűlöletbeszédre vonatkozó irányelvekkel, és monitorozhatják, hogy ezeket mennyire alkalmazzák a gyakorlatban. A tapasztalt gyűlöletbeszéd eseteket jelenthetik a Hate Speech Watch oldalon, illetve a szabályzatra hivatkozva panaszt tehetnek a tartalomszolgáltatónál is.

Gyűjtsünk a résztvevőkkel együtt további érveket az úgy kapcsán felmerült rasszista véleményekkel szemben. Ezekre az érvekre támaszkodhatnak a későbbiekben, ha hasonló rasszista meggyőződésekkel találkoznak. Készítsünk videót a résztvevőkkel arról, hogy a sokszínűség és az elfogadás milyen fontos értéket képviselnek a demokratikus társadalomban.

EGYÉB FORRÁSOK

AZ EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGA DÖNTÉSE

Az ügyet az Európai Bíróság 1994-ben tárgyalta. A Bíróság nem értett egyet a dán bíróság ítéletével, és arra a döntésre jutott, hogy Jersildet nem szabadott volna elmarasztalni a film elkészítéséért és bemutatásáért. A bíróság úgy találta, hogy a film kellően világossá tette, hogy a film készítői nem fogadják el és nem helyeslik a rasszista megnyilvánulásokat, így nem állt fenn annak veszélye, hogy a közönség félreérti az üzenetet:

„[a film] egyértelműen arra irányult, hogy – interjúk segítségével – bemutassa, elemezze és megértse fiatalok egy konkrét csoportjának helyzetét, akiket nagyban meghatároz és korlátoz társadalmi háttérük, akik büntetett előéletűek és erőszakos viselkedésűek, s eközben egy olyan probléma speciális tényezőit vizsgálja, amely már ekkor is fontos közügynek számított.”

A Bíróság azt is leszögezte, hogy a hírekről való tudósítás alapvető fontosságú a demokratikus társadalomban, ezen keresztül tudja a sajtó a nyilvánosság kontrollját gyakorolni. Azt is kimondta, hogy nagyon erős indokok szükségesek ahhoz, hogy egy másik személy nyilatkozatát közzé tevő újságíró elítéljenek. A szabad sajtó egyik legfontosabb funkciója, hogy lehetővé tegye és ösztönözze a társadalmat általánosan érintő kérdések nyilvános megvitatását.

SEGÉDANYAGOK

AZ ESET

A felperes Jens Olaf Jersild, dán állampolgár, aki a Dán Rádióknak dolgozik (amely televíziós programokat is sugároz). Ez egy tekintélyes hírcsatorna, amelynek közönsége tájékozott emberekből áll.

Jersild a Zöldkabátosok elnevezésű szélsőséges rasszista csoportról szeretett volna dokumentumfilmet levetíteni. Kapcsolatba lépett a csoport tagjaival, és hosszú interjúkat készített velük, amelyekből ezt követően néhány perc hosszúságú filmet vágott össze, és a saját kísérőszövegeivel látta el. A végeredmény egy hírprogram részeként került bemutatásra a nemzeti televízióban.

A film a Zöldkabátosok tagjait úgy mutatta be, miközben azok zaklató és sértő megjegyzéseket tettek a Dániában élő bevándorlókra és etnikai csoportokra, a feketéket a gorillákhoz hasonlították és kijelentették, hogy ők nem is emberi lények. A dán bíróság megállapította, hogy Zöldkabátosok tagjai bűnösök rasszista megnyilvánulások megtételében, és Jersildet is bűnösnek találta, mivel „bátorította” őket és a megnyilvánulásait szélesebb közönségnek sugározta.

Jersild az Emberi Jogok Európai Bíróságához fordult, mivel úgy gondolta, hogy a dán bíróság ítélete sértette a véleménynyilvánítási szabadságát (Emberi Jogok Európai Egyezményének 10. cikke).

Az Európai Bíróságnak arról kellett döntenie, hogy törvényes volt-e korlátozni a kérvényező jogát az ilyesfajta megnyilvánulások sugárzására. Ez azt jelenti, hogy megfelelő egyensúly volt-e a rasszista megjegyzések célpontjaiként szereplő emberek jogainak védelme és azon igény között, hogy a nyilvánosságnak tudnia kell ilyesfajta csoportok létezéséről.

Ez a segédlet tetszőlegesen használható:

Néhány megjegyzés, amely a sugárzott anyagban szerepelt:

„... az északi államok (Amerikában) azt akarták, hogy a niggerek szabad emberek legyenek, de haver, ők nem emberi lények, ők állatok.”

„Fotózz csak le egy majmot, haver, azt! nézz meg egy niggert, ugyanaz a testfelépítés meg minden, haver, lapos homlok meg minden egyéb.”

„A niggerek nem emberek, hanem állatok, és ugyanez igaz minden külföldi munkásra, a törökökre, a jugoszlávokra vagy akárhogy is hívják őket.”

„... nem szeretjük, ahogy viselkednek... nem szeretjük, amikor azokban az afrikai ruhákban járkálnak és a bla-bla nyelvüket beszélik az utcán...”

„Drogokat árulnak, haver, a Vestre-ben ülő rabok fele drogok miatt van bent... dílerkedésért ülnek...”

SEGÉDANYAGOK

SZEREPKÁRTYA JENS OLAF JERSILDNEK

Tekintélyes újságíró vagy, és filmet készítettél a rasszizmusról és az idegengyűlöletről. A film két dolgot emelt ki:

1. A film bemutatta a probléma súlyosságát – beleértve a Zöldkabátosok látásmódjának szélsőséges természetét.
2. Megmutatta azt, hogy a Zöldkabátosok egy kriminalizált csoport, melynek sok tagja érzelmileg éretlen és társadalmilag hátrányos helyzetű.

Úgy gondold, hogy mindkét kérdést illetően fontos, hogy a társadalom tudomást szerezzen róla, valamint úgy véled, hogy az általad készített program sikeresen elérte célját, egyrészt a legdurvább vélemények közvetlen bemutatásával, másrészt pedig a meginterjúvolt fiatalok alacsony iskolázottságának, háttérének és az általuk tapasztalt társadalmi nehézségeknek a bemutatásával. Nem gondold, hogy nézőid közül bárki úgy értelmezte volna a programot, hogy az támogatja a rasszista véleményeket.

Mint újságíró nagyra értékeled a véleménynyilvánítás szabadságát; a túlzott korlátozás lehetetlenné tenné, hogy az újságírók tájékoztassák a nyilvánosságot a valódi – és gyakran kellemetlen – ügyekről. Úgy hiszed, hogy az újságírókra hárul a felelősség, hogy az ilyen problémákat a nyilvánosság elé tárják, hogy azokat az emberek megismerjék és fel tudjanak lépni ellenük.

Európai Egyezmény 10. cikkely (egyszerűsített változat)

1. Mindenkinek joga van a szabad véleménynyilvánításhoz. Ez a jog magában foglalja a véleményalkotás szabadságát és az információk, eszmék megismerését és közlését hatósági beavatkozás nélkül.
2. A véleménynyilvánítás szabadsága csak akkor korlátozható, ha a korlátozás egy demokratikus társadalomban szükséges; különösen mások jogainak védelme érdekében.

SZEREPKÁRTYA A DÁN KORMÁNY KÉPVISELŐJÉNEK

Egyetértesz azzal, hogy Jersildet a dán bíróság elítélte. A TV műsor kifejezetten szélsőséges és rasszista nézeteket mutatott be, amelyek nem valók képernyőre. A program szenzációhajász volt, és nem tartalmazott megfelelő kísérőszöveget, ami jelezte volna, hogy a bemutatott nézetek elfogadhatatlanok és veszélyesek. Szerinted az újságíróknak felelőssége odafigyelni arra, hogy a nézőket ne zaklassák fel vagy vezessék félre. Úgy véled, hogy azok, akik látták a műsort, nem feltétlenül érzékelték, hogy az újságíró felháborodott a rasszista kijelentéseken, vagy hogy azokat elutasítja. Valószínűleg nem értették meg, hogy az ilyen megnyilvánulások tudatlanságról árulkodnak, károsak és törvénybe ütköznek.

Jersild úgy szerkesztette meg a filmet, hogy abban a Zöldkabátosok legsúlyosabb állításai hangoztak el. Szerinted nem kellett volna meginterjúvolnia a tagokat és bátorítania őket, hogy hangoztassák ezeket a nézeteket, és természetesen ezeknek a nézeteknek nem kellett volna széles közönséget biztosítani azzal, hogy a műsorában bemutatja őket. Azt gondold, hogy ezt a programot jobb lett volna el se készíteni, és szerinted Jersildet felelősségre kell vonni azért, hogy ilyen veszélyes véleményeknek széles nyilvánosságot adott.

Európai Egyezmény 10. cikk (egyszerűsített változat)

1. Mindenkinek joga van a szabad véleménynyilvánításhoz. Ez a jog magában foglalja a véleményalkotás szabadságát és az információk, eszmék megismerését és közlését hatósági beavatkozás nélkül.
2. A véleménynyilvánítás szabadsága csak akkor korlátozható, ha a korlátozás egy demokratikus társadalomban szükséges; különösen mások jogainak védelme érdekében.

SEGÉDANYAGOK

SZEREPKÁRTYA A BÍRÓNAK

A te feladatod a tárgyalás levezetése. Továbbá döntened kell, hogy véleményed szerint Jersild bűnös-e.

A tárgyalás menete:

Elsőként tájékoztasd Jersildet és a dán kormány képviselőjét, hogy mindkét félnek néhány perc áll rendelkezésére, hogy a saját szemszögéből bemutassa az ügyet, ezután kérdéseket teszel fel nekik, és a felek is válaszolhatnak egymásnak. Figyelmeztess őket, hogy megfelelően kell viselkedniük, és követniük kell minden utasítást, amit adsz!

A döntésről, amit meg kell hoznod:

Azt kell megfontolnod, hogy joga volt-e Jersildnek ahhoz, hogy a filmjét bemutassa a nyilvánosságnak. A véleménynyilvánításhoz való jog alapján úgy tűnhet, hogy joga volt ehhez, de a véleménynyilvánítás szabadsága nem korlátozhatatlan jog – *egyensúlyban* kell lennie más társadalmi igényekkel és mások emberi jogaival. A te feladatod eldönteni, hogy sikerült-e megfelelően megteremteni az egyensúlyt ebben az ügyben.

Ezek a kulcskérdések, amelyeket mérlegelned kell, majd döntened, miután meghallgattad mindkét oldal érveit:

- Szerinted érthette úgy a közönség a filmet, hogy az támogatja a rasszista nézeteket?
- Melyik a fontosabb: az, hogy a közönség tudomást szerezzen a Zöldkabátosok rasszista nézeteiről és háttéréről, vagy az, hogy ilyen nézetek ne jussanak el szélesebb közönséghez?

Európai Egyezmény 10. cikk (egyszerűsített változat)

1. Mindenkinek joga van a szabad véleménynyilvánításhoz. Ez a jog magában foglalja a véleményalkotás szabadságát és az információk, eszmék megismerését és közlését hatósági beavatkozás nélkül.
2. A véleménynyilvánítás szabadsága csak akkor korlátozható, ha a korlátozás egy demokratikus társadalomban szükséges; különösen mások jogainak védelme érdekében.

4. SZINT

CSOPORT
15-30

IDŐ
180'

ÚJ MECSET ALVŐVÁROSBAN

Ez a gyakorlat egy online vita szimulációja. A vitás kérdés az, hogy megépítésre kerüljön-e egy mecset egy hagyományosan keresztény területben.

TÉMÁK	Demokrácia, részvétel, rasszizmus, diszkrimináció, digitális műveltség
NEHÉZSÉGI SZINT	4
CSOPORTLÉTSZÁM	15-30 fő
SZÜKSÉGES IDŐ	Vagy egybefüggően 2,5-3 óra, vagy 3 x 50 perc
CÉLOK	<ul style="list-style-type: none"> a vallási kisebbségek jogainak megismerése és annak megértése, hogy azok hogyan kapcsolódnak az online gyűlöletbeszédhez online vita gyakorlása és az elemzési készségek fejlesztése a demokratikus vita és a társadalmi részvétel használatának megfontolása a más vallásúak iránti tolerancia növelése érdekében
SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK	<ul style="list-style-type: none"> internet-hozzáférés – legalább 5 számítógép helyszín a kiscsoportos munkához 2 csoportsegítő szavazócédulák az önkormányzati képviselőknek (opcionális)
ELŐKÉSZÍTÉS	<ul style="list-style-type: none"> Fénymásoljuk le a segédanyagokat a résztvevőknek! Hozzunk létre egy zárt közösséget az interneten, ehhez nézzük meg a csoportsegítőknél szóló tanácsokat! Készítsünk egy felhasználónevet minden résztvevőnek – vagy ellenőrizzük, hogy mindenki tud-e használni egy már létező fiókot!

A GYAKORLAT MENETE

1. Olvassuk fel a probléma leírását a 35. oldalról. Mondjuk el, hogy a résztvevők Alvóváros lakosai, és mindannyiunkat aggasztja a kérdés, hogy épüljön-e új mecset egy üresen álló önkormányzati telken.
2. Osszuk ki a segédanyagokat, és kérjük meg résztvevőket, hogy válasszanak szerepeket. Beszéljük végig az egyeztetés eljárásrendjét, és győződjünk meg arról, hogy mindenki megértette.
3. Jelöljük ki a helyszínt, ahol a résztvevők az egyeztetés előtt találkozhatnak, és a számítógépeket, amiket a gyakorlat során használhatnak. Ellenőrizzük, hogy mindenkinek van-e felhasználóneve és jelszava.

4. Emlékeztessük azokat, akik vitaindító nyilatkozatot tesznek majd, hogy álláspontjukat még a társadalmi vita megkezdése előtt közzé kell tenniük. Javasoljuk a résztvevőknek, hogy az egyeztetést megelőző 30 perces időszakot arra használják fel, hogy:
 - egyezzenek meg az álláspontokról a csoportban, és osszák szét a szerepeket, ha szükséges,
 - találkozzanak a többi csoport képviselőivel,
 - ellenőrizzék, hogy be tudnak-e lépni a weboldalra.
 Ha a számítógép-hozzáférés korlátozott, emlékeztessük a résztvevőket, hogy röviden kell érvelniük, mivel lehet, hogy csak egyetlen lehetőségük lesz kifejezni álláspontjukat!
5. Jelentsük be, hogy elkezdődhet az előzetes megbeszélés, és hívjuk fel a figyelmet arra, hogy az online vita 30 perc múlva indul el.
6. 30 perc elteltével jelentsük be, hogy a nyilvános egyeztetés elkezdődött, és kérjük meg a helyi közösség tagjait, hogy olvassák fel vitaindító nyilatkozataikat, majd reagáljanak is a hallottakra.
7. Az egyeztetés végén a polgármester berekeszti az ülést. Ezt követően az önkormányzati képviselők találkoznak és szavaznak. Szavazategyenlőség esetén a polgármester szavazata dönt.
8. A polgármester kihirdeti a döntést. Kérjük meg a résztvevőket, hogy üljenek körbe a gyakorlat feldolgozásához.

FELDOLGOZÁS ÉS ÉRTÉKELÉS

Kezdjük azzal a feldolgozást, hogy mindenkit név szerint – a valódi nevén szólítva – üdvözlünk. Ez azért fontos, hogy a résztvevők ki tudjanak lépni abból a szerepből, amelyet a szimuláció során felvettek. Kérdezzük meg a résztvevőket, hogy mit gondolnak a folyamatról, amin most keresztülmentek:

- Meglepő volt számotokra a szavazás eredménye? Illetet hozzatok a szerep, amelyet játszottatok?
- Mit gondoltok, az online tanácskozás megfelelő forma egy ilyen kérdés megvitatására? Melyek az előnyei és melyek a hátrányai?

KÉRDÉSEK A VITÁBAN MEGJELENŐ ELKÉPZELÉSEKRŐL:

- A többi lakossal vagy más csoportokkal való találkozás megváltoztatta-e a megközelítéseket vagy a hozzáállásokat bármely vitás kérdés esetében?
- Mennyire volt könnyű azonosulni a szerepekkel?
- Mit gondoltok, ez a szituáció megtörténhet a való életben is? Ismertek hasonló eseteket?
- Hogyan reagálnátok, ha ez az eset a ti városotokban vagy lakóközösségetekben történe meg? Megváltoztatta a gyakorlat bármilyen módon a hozzáállásokat?

KAPCSOLÓDÁS AZ ONLINE GYŰLŐLETBESZÉDHEZ:

- Mit gondoltok arról a szabályról, hogy a rasszista vagy zaklató hozzászólásokat törölni kell?
- Volt a szabálynak hatása arra, hogy hogyan szóltok hozzá a témához?
- Mennyire volt egyszerű eldönteni, hogy töröljétek vagy ne töröljétek egy hozzászólást? (kérdés a webadminisztrátorok felé)
- Egyetértetek a moderátorok döntéseivel? (kérdés minden résztvevőnek)

TANÁCSOK A CSOPORTSEGÍTŐNEK

- Hozzunk létre egy biztonságos weboldalt a gyakorlat megkezdése előtt. Ez lehet egy Facebook oldal vagy egy más közösségi oldalon lévő fiók. További javaslatok találhatóak ezen az oldalon is: <http://cooltoolsforschools.wikispaces.com/Collaborative+Tools>. Arról mindenképp bizonyosodjunk meg, hogy mindenki be tud-e lépni az oldalra.
- Szükségünk lesz egy másik csoportsegítőre is a gyakorlat elvégzéséhez. Habár a csoportoknak egyedül kell dolgozniuk, szükségük lehet támogatásra vagy útmutatásra a felkészülés vagy az egyeztetés során. Például az előkészítő szakaszban hasznos lehet, ha ellenőrizzük, hogy a résztvevők a rendelkezésre álló időt arra használják-e, hogy egyeztessenek egymással, vagy megtervezzék, mit fognak mondani a nyilvános vita során.
- Ha a számítógép-hozzáférés korlátozott, megállapíthatunk a hozzászólásokra vonatkozó időbeli vagy területi korlátokat, hogy mindenkinek legyen lehetősége beleszólni a vitába.
- Fontos, hogy a feldolgozás alatt elkerüljük a szimuláció megismétlését. A résztvevőknek ki kell lépniük a szerepből, amelyet a gyakorlat során játszottak, azért, hogy megfelelő távolságból gondolhassák végig, min mentek keresztül. Segítsünk nekik visszatekinteni a szimulációra a valódi énjük segítségével, ne a felvett szerepben.

VARIÁCIÓK

Csökkenthetjük vagy korlátozhatjuk a szövegek terjedelmét, amit a résztvevők – a vitaindító nyilatkozatok és/vagy a hozzászólások során megoszthatnak. Próbáljuk meg a hozzászólásokat egy tweetben, azaz 140 karakterben maximálni!

A gyakorlatot akár több napon keresztül is folytathatjuk, így csökkentve a különböző részek szervezésére szánt időt és megadva a lehetőséget a résztvevőknek, hogy otthonról szóljanak hozzá.

Abban az esetben, ha nincs hozzáférésünk online eszközökhöz, a gyakorlat offline is végigjátszható.

ÖTLETEK A CSELEKVÉSRE

Milyen vallási vagy etnikai kisebbségek élnek Magyarországon, és hogyan ír róluk a média? Keress cikket országos és helyi híroldalokon olyan csoportokról, amelyeket a média hajlamos rossz színben feltüntetni. Ezt követően írd a felelős újságírónak, vagy szólj hozzá online, ha a weboldalon erre van lehetőség.

Előfordult már, hogy a helyi önkormányzat online egyeztetést szervezett? A fiatalok használhatnak online eszközöket a helyi önkormányzati képviselőkkel történő kommunikációra? Csináljunk online kutatást a résztvevőkkel, és ha már léteznek ilyen eszközök, használjuk őket arra, hogy a fiatalokat érintő témákat felvessük a döntéshozóknak.

Lépj kapcsolatba helyi kisebbségi szervezetekkel, és látogasd meg őket, hogy minél többet megtudhass arról, hogy a saját közösséged hogyan kezeli a sokszínűséget.

SEGÉDANYAGOK

Minden résztvevőnek; ezeket fel lehet tenni a konzultációs oldalra is.

MECSET ALVÓVÁROSBAN

A festői szépségű Alvóvárosban élsz, melynek kb. 80 000 lakója van. Az elmúlt 60 évben a lakosság összetétele radikálisan megváltozott, részben mivel a fiatalok elköltöztek a nagyvárosba munkát keresve, részben azért, mert a régióba nagy számban érkeztek bevándorló családok, többségük muzulmán országokból. Néhány család már generációk óta itt él, mégis a városban sokan gyanakvással, idegenként kezelik őket. Mostanra a teljes lakosság 15%-át teszik ki.

A kérdés, amely most megosztja a várost az, hogy az Alvóvárosban élő muzulmánok szeretnék mecsetet építeni a helyi önkormányzat tulajdonában lévő üres telken. Ezt a földet eddig egyáltalán nem hasznosították, és sokan panaszkodtak miatta az önkormányzatnál: a bevásárlóutca mellett található, és ezen a részen gyakori probléma a garázdaság és droghasználat.

Amikor egy gazdag üzletember felajánlotta, hogy megszabadítja az önkormányzatot a problémától, a polgármester azt hitte, felvirradt az ő napja! Az önkormányzat szívesen beleegyezett abba, hogy átadja a földet, és az új mecset építési költségeinek 20%-át is átvállalta. Az építési költségek fennmaradó 10%-át, amelyet az üzletember nem tudott fedezni, a muzulmán közösségnek kell állnia.

Az építkezést ezen a héten kezdték volna... De a békés Alvóváros minden volt, csak békés nem, mióta a döntés megszületett. Egy héttel ezelőtt az önkormányzat twitter fiókját feltörte egy muszlimellenes csoport, és számos zaklató és rasszista twitter üzenetet tett közzé – egyes bejegyzések arra buzdították az embereket, hogy menjenek ki az utcára és „vadásszák le a külföldieket”. Ezt követően megnövekedett a muzulmánok elleni rasszista támadások száma, egy részük erőszakba torkollott. Egy esetben súlyos sérülés is történt. A történeteket néhány muzulmán csoport nem hagyta szó nélkül, és úgy tűnik, a különböző csoportok közötti erőszak egyre fokozódik.

Alvóváros polgármestere nyugalomra intett, és bejelentette, hogy a mecset megépítésének kérdését felülvizsgálják, de előtte nyilvános egyeztetést kezdeményeznek. Úgy döntöttek, hogy létrehoznak egy online konzultációs fórumot annak érdekében, hogy minél több ember részt vehessen a vitában.

SEGÉDANYAGOK

Minden résztvevőnek

AZ EGYEZTETÉS ELJÁRÁSI RENDJE

A vitában Alvóváros minden 18 évnél idősebb lakosa részt vehet.

Az alábbi csoportokat/személyeket kérték fel, hogy vitaindító közleményben tegyék közzé álláspontjukat a tervezett mecsetépítésről. A vitaindító nyilatkozatokat a nyilvános vita kezdete előtt be kell nyújtani.

- **Alvóváros polgármestere és polgármester-helyettese** (közös nyilatkozat)
- **A képviselőtestület tagjai**, a Hagyományőrző Párt, a Populista Párt és a Sokszínűség Párt képviselőiben (minden párttól egy nyilatkozat)
- **Civil szervezetek:** Ifjúsági Akciócsoport „Alvóvárosi fiatalok az Emberi Jogokért!”, Múlt és Jelen Egyesület, Alvóváros Muzulmán Egyesülete (minden szervezettől egy-egy nyilatkozat)

A vitaindító nyilatkozatokat közzéteszik az önkormányzat weboldalán, ezekhez bármely 18 éven felüli lakos hozzászólhat. A fenyegetőzőnek, rasszistának vagy zaklatónak minősített hozzászólásokat törlik az önkormányzat honlapjáról.

A vitát 30 perc elteltével lezárják. Ezt követően az önkormányzati képviselők szavaznak a javaslatról, szavazategyenlőség esetén a polgármester szavazata dönt.

Az önkormányzat döntése végleges.

Szerepkártyák

ALVÓVÁROS POLGÁRMESTERE

Te vagy a város kulcsembere, és tisztában vagy azzal, mennyire fontos visszaállítani a nyugalmat és a jó kapcsolatokat a városodban. Fontosnak tartod, hogy az eljárás során végig pártatlannak tűnj, mivel szeretnéd megőrizni hírnevedet, mint a társadalom különböző csoportjai közötti pártatlan közvetítője. Olyan megoldást szeretnél találni, amely a lehető legtöbb ember számára elfogadható.

A konzultációs fórum megnyitása előtt vitaindító nyilatkozatot kell tenned, amelyben állást foglalsz. Ezt előtte meg kell beszélned a helyetteseddel is. Ha van időd, próbáld meg találkozni a különböző csoportokkal és lakosokkal, hogy felmérj a véleményeket, és lásd, mennyire tudod csökkenteni az erőszakos cselekmények kockázatát.

Csak szavazategyenlőség esetén szavazhatsz. Ebben az esetben viszont a te szavazatod dönti el a végeredményt.

SEGÉDANYAGOK

POLGÁRMESTER-HELYETTES

A polgármester mellett dolgozol, és segítened kell neki, hogy elkészítse vitaindító nyilatkozatát. Előfordulhat, hogy megkérnek arra, hogy az konzultáció előtt találkozz a szélsőségesebb csoportok némelyikével, hátha meg tudod őket győzni arról, mennyire fontos, hogy kölcsönösen elfogadható megoldást találjatok.

A nyilvános vita megnyitása után a te feladatod lesz segíteni a polgármesternek, amikor a csoportokkal és a lakókkal találkozik, hogy felmérje a véleményeket és azt, hogy mennyire tudja csökkenteni az erőszakos cselekmények kockázatát.

Nincs szavazati jogod.

WEBADMINISZTRÁTOR (2 FŐ)

Az a feladatod, hogy kövesd a vitát, és biztosítsd, hogy ne kerüljenek a fórumra rasszista vagy sértő hozzászólások. Az ilyen hozzászólásokat azonnal törölni kell az önkormányzat weboldaláról. Szánj kis időt arra, hogy a vita előtt végiggondold, mi alapján fogsz arról dönteni, hogy az adott hozzászólás elfogadható-e. Akár rövid útmutatót is készíthetsz.

Te is hozzászólhatsz, figyelmeztetheted az embereket arra, ha a nyelvezetük nem megfelelő, vagy biztathatod a résztvevőket, hogy viselkedjenek udvariasan, és legyenek tekintettel a többiekre, akik a vitában részt vesznek.

Nincs szavazati jogod.

ÖNKORMÁNYZATI KÉPVISELŐK: HAGYOMÁNYŐRZŐ PÁRT (2 VAGY 3 FŐ)

Te képviseled a Hagyományőrző Pártot a helyi önkormányzatban, és keményen ellenzed a mecset építését. Szerinted nem helyes, hogy az önkormányzat földet és forrásokat biztosít egy olyan vallási létesítmény felépítéséhez, amely nem tartja tiszteletben az ország és a város hagyományait. Úgy gondolod, hogy a bevándorló családoknak örülniük kellene, hogy egyáltalán itt élhetnek, és nem kellene azzal próbálkoznuk, hogy rákényszerítsék az életstílusukat arra az országra, amelyben ők csak vendégeskednek.

A párt több tagja erősen muszlimellenes, azt hiszik, hogy a most jelentkező erőszak csakis egy ilyen erőszakos vallás híveitől eredhet. Szeretnéd csökkenteni a muzulmánok számát a városban, mert úgy gondolod, hogy tönkreteszik Alvóváros hagyományos értékeit. Arról is meg vagy győződve, hogy a mecset terrorista toborzás helyszínéül fog szolgálni.

Készítened kell egy vitaindító nyilatkozatot az általad képviselt álláspontról, amelyet még az egyeztetés kezdete előtt meg kell osztani a nagyközönséggel az önkormányzat weboldalán. Fogalmazz tömören!

Minden tagnak egy szavazata van.

SEGÉDANYAGOK

ÖNKORMÁNYZATI KÉPVISELŐK: POPULISTA PÁRT (1 VAGY 2 FŐ)

A Populista Pártot képviseled a helyi önkormányzatban. Az eredeti döntés alkalmával támogattad, hogy a telken mecset épüljön, részben azért, mert úgy látod, hogy a muzulmán közösség jó hatással van a város gazdaságára, ezért nem szeretnél tőlük megszabadulni. Bár az is igaz, hogy aggódsz a lakók panaszai és a jelenlegi erőszakos cselekmények miatt. Az is aggaszt, hogy lesz-e helyed az önkormányzatban a következő választásokon, ezért valószínűleg azt az álláspontot fogod támogatni, amelyik a legkevésbé vitatott. Készítened kell egy vitaindító nyilatkozatot az általad képviselt álláspontról, amelyet még a tanácskozás kezdete előtt meg kell osztani a nagyközönséggel az önkormányzat weboldalán. Fogalmazz tömören! Minden tagnak egy szavazata van.

ÖNKORMÁNYZATI KÉPVISELŐK: SOKSZÍNŰSÉG PÁRT (1 VAGY 2 FŐ)

A Sokszínűség Pártot képviseled a helyi önkormányzatban. Hiszed, hogy a világ más tájairól származó emberek gazdagabbá és érdekesebbé teszik Alvóváros kultúráját, úgy érzed, igazságtalan az, hogy a város ennyi ideig megfosztotta ezeket az embereknek egy részét attól, hogy lehetőségük legyen gyakorolni vallásukat. Több párbeszédet szeretnél látni Alvóváros különböző közösségei között; az erőszak csillapítására és az ellentétes oldalak közötti egyeztetésre irányuló próbálkozásokban szintén részt vettél. Azt látod, hogy az üres telek társadalmi problémákat okoz a városban, és hogy az önkormányzat jelen pillanatban nem rendelkezik elegendő forrással a hasznosításhoz. Készítened kell egy vitaindító nyilatkozatot az általad képviselt álláspontról, amelyet még a tanácskozás kezdete előtt meg kell osztani a nagyközönséggel az önkormányzat weboldalán. Fogalmazz tömören! Minden tagnak egy szavazata van.

A MŰLT ÉS JELEN ALVÓVÁROSI EGYESÜLET TAGJAI (2-4 FŐ)

Az egyik olyan csoport tagja vagy, amelyik a mecset felépítését a legerősebben ellenzi. A tagok hagyományos (nem muzulmán) alvóvárosi közösségekből valók, és úgy gondold, hogy különösen fontos a város ősi karakterének megőrzése, ahol a tagok többsége egész eddigi életét leélte. A telek, amelyre a mecset építenék, központi helyen van, így a városközpont minden részéből látható lenne. Ami a legzavaróbb, hogy a város főteréről a mecset miatt nem lehetne rendesen látni a templomot. Úgy érzed, hogy ez a nem régeből érkezett közösség teljesen megváltoztatta a szülővárosod karakterét. Nem érted, hogy az olyan embereknek, akik csak nemrég érkeztek ebbe az országba, miért ne kellene ugyanazon szabályok szerint élniük, mint amelyek szerint te élsz.

Az egyesület tagjai egyre szélsőségesebbek lettek az elmúlt években, és a szervezetet többször vádolták azzal, hogy nyíltan rasszista, és hogy az erőszakos utcai cselekmények egy részéért felelősség terheli. Közeli kapcsolatot ápoltok a Hagyományörző Párttal, amely képvisellel rendelkezik az önkormányzatban. Készítened kell egy vitaindító nyilatkozatot az általad képviselt álláspontról, amelyet még a tanácskozás kezdete előtt meg kell osztani a nagyközönséggel az önkormányzat weboldalán. Fogalmazz tömören!

SEGÉDANYAGOK

AZ IFJÚSÁGI AKCIÓCSOPORT „ALVÓVÁROSI FIATALOK AZ EMBERI JOGOKÉRT!” TAGJAI (2-4 FŐ)

A szervezeted azért jött létre, hogy az alvóvárosi fiatalok legkomolyabb aktuális problémáival foglalkozzon. A mecset felépítését megoldásnak látod a muzulmán közösség számára, akiknek szükségük van egy imahelyre, másrészt számos társadalmi problémára is, ami abból ered, hogy a telek olyan sokáig üresen állt. Támogatod a mecset felépítését, de attól félsz, hogy az önkormányzat majd más társadalmi problémákat fog elhanyagolni, ha anyagilag hozzá kell járulnia az építkezéshez. Főleg, hogy az ifjúságra szánt költségvetési keretet az elmúlt 5 évben olyannyira megválták, hogy már közel sem elégti ki a város szükségleteit. Készítened kell egy vitaindító nyilatkozatot az általad képviselt álláspontról (kevesebb, mint 250 szóban), amelyet még a konzultáció kezdete előtt meg kell osztani a nyilvánossággal az önkormányzat weboldalán.

AZ ALVÓVÁROSI „MUZULMÁN EGYESÜLET” TAGJAI (2-4 FŐ)

Évek óta gyözködöd az önkormányzatot, hogy biztosítson helyszínt a muzulmán közösség számára a vallásgyakorláshoz, de eddig minden alkalommal anyagi okokra hivatkozva elutasították. Úgy érzed, igazságtalan, hogy a muzulmán közösségtől azt kérték, hogy az építkezési költségek 10%-át állja, amikor az emberek többsége nehéz anyagi helyzetben van, és amikor a keresztény közösség 11 különböző helyszínen lévő templomát sokkal kevesebb ember használja, mint ahányan a mecsetet látogatják. Úgy gondold, hogy a hozzáadott érték, amelyet a közösség jelent a városnak, egyáltalán nincs megbecsülve, és hogy a közösség tagjait igazságtalanul diszkriminálják az élet számos területén; valamint azzal, hogy ellenzik a mecsetet, az önkormányzat megtagadja a közösség tagjaitól a vallásgyakorláshoz való alapvető jogot.

Tudomásod van arról, hogy néhány tagotok a szervezet hivatalos állásponjtánál jóval szélsőségesebb nézeteket vall, és aggódsz amiatt, hogy a muszlimok egy része erőszakosan reagált a közösséget érő támadásokra. Aggódsz azért is, hogy a döntés megváltoztatása még jobban elszigetelné a muzulmán lakosságot, ami még több erőszakhoz vezetne a társadalmi csoportok között.

Készítened kell egy vitaindító nyilatkozatot az általad képviselt álláspontról, amelyet még a tanácskozás kezdete előtt meg kell osztani a nagyközönséggel az önkormányzat weboldalán. Fogalmazz tömören!

ALVÓVÁROS POLGÁRAI

Aggódsz a konfliktus miatt, amely láthatóan már teljesen eluralkodott Alvóvárosban. Még nem tudod, melyik álláspontot fogod támogatni: szeretnéd jobban megérteni a civil szervezetek és az önkormányzatban ülő pártok állásponjtját is; ezt követően fogod meghozni a döntésedet.

Nem szólhatsz hozzá, amíg a nyilvános konzultáció meg nem kezdődik (30 perccel a gyakorlat kezdete után), de addig is elolvashatod a vitaindító nyilatkozatokat, amint azok felkerülnek a weboldalra, valamint találkozhat más lakosokkal, a szervezetek képviselőivel és az önkormányzat tagjaival, hogy meghallgasd az érveiket. Gondold végig, mit szeretnél mondani majd, ha megkezdődik a nyilvános vita – figyelj arra, hogy egyetlen hozzászólás sem lehet hosszabb, mint 150 szó. Ha már mindenkinek lehetősége volt hozzászólni, és maradt még idő, újra szót kaphatsz.

Ez a gyakorlat a „Kompass – kézikönyv fiatalok emberi jogi képzéséhez” c. kiadvány „Új mecset Alvóvárosban” c. feladatának továbbfejlesztése. A gyakorlat a Kompass átdolgozott kiadásában szerepel, magyar nyelven nem elérhető. További információ: www.coe.int/compass

4. SZINT
CSOPORT
bármekkora

IDŐ
lásd alább

AKCIÓK ÉS KAMPÁNYOK – LÉPÉSRŐL LÉPÉSRE

Ez egy 4 lépésből álló gyakorlat, amelynek eredménye egy, a gyűlöletbeszéd és a gyűlölet-bűncselekmények elleni akció. Az egyes részeket önállóan is el lehet végezni, ill. kombinálni a kézikönyvben szereplő más gyakorlatokkal.

TÉMÁK Rasszizmus és diszkrimináció, kampánystratégiák, emberi jogok

NEHÉZSÉGI SZINT 4

CSOPORTLÉTSZÁM Bármekkora

SZÜKSÉGES IDŐ 3 x 90 perces ülések, 60 és 45 perc az 1., 2., és 4. részre, valamint a kampányakcióra is külön idő szükséges.

AZ 1. RÉSZBEN (60 perc) a romák történelmi szenvedéseit, ezen belül a holokauszt roma vonatkozásait tekintjük át. A gyakorlat a többi résztől függetlenül is elvégezhető. A cél az, hogy a csoport képet kapjon a romák sérelmére elkövetett, gyűlölettől vezérelt bűncselekményekről, amelyek elismerésére mindeddig nem került sor, és amelyek hatásai a mai napig érezhetőek.

A 2. RÉSZBEN (60 perc) a résztvevők egy akciót terveznek, hogy felhívják a nyilvánosság figyelmét ezekre a szenvedésekre, és kifejezzék a romák iránti szolidaritásukat. Ez a gyakorlat felhasználható bármilyen kampánytevékenység tervezéséhez, vagy a kézikönyvben szereplő többi feladathoz kapcsolódóan.

A 3. RÉSZ maga az akció. Itt a teendőket maga a csoport határozza meg!

A 4. RÉSZ (45 perc) az akció feldolgozása. A kérdések általánosságban is használhatók bármely akció értékelésére, amelyet a csoport a kampány részeként megvalósít.

1. RÉSZ: TÖRTÉNELEMÓRA

SZÜKSÉGES IDŐ 60 perc

- CÉLOK
- annak tudatosítása, hogy a holokausztnak roma áldozatai is voltak. A romák iránti szolidaritás megteremtése
 - a mélyen gyökerező előítéletek és a gyűlöletbeszéd szélsőséges esetének elemzése, és a mai napig is érezhető következmények vizsgálata
 - a romákkal való szolidaritás erősítése, és a csoport ösztönzése arra, hogy lépjenek fel aktívan a rasszizmus és a diszkrimináció ellen

SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK

- flipchart papír és tollak

ELŐKÉSZÍTÉS

- „Az X nép üldöztetésének rövid története” c. segédanyag másolata (opcionális)

- Mondjuk el a csoportnak a gyakorlat előtt, hogy a holokausztról fogunk beszélgetni. Azokkal, akiket a téma mélyen érinthet, előzőleg beszéljünk külön.
- Készítsünk fénymásolatot a segédanyagokról, minden kiscsoportnak jusson egy példány.

A GYAKORLAT MENETE

1. Kérjük meg a résztvevőket, hogy alakítsanak ki 2-3 fős csoportokat azokkal a társaikkal, akikkel valamilyen szempontból összetartozónak érzik magukat. Ez lehet etnikai vagy nemzeti hovatartozás vagy különböző társadalmi vagy vallási csoporthoz (akár egy focicsapathoz!) való kötődés. Adjunk nekik 10 percet arra, hogy kiscsoportokban megosszák érzéseiket azzal kapcsolatban, ami összeköti őket.
2. Osszuk ki „Az X nép üldöztetésének rövid története” c. segédanyagot, vagy osszunk meg néhány információt belőle azzal a céllal, hogy érzékeltsük a résztvevőkkel azt a kegyetlen bánásmódot, amelyet a roma népnek folyamatosan el kellett viselnie. Még ne mondjuk meg az érintett csoport nevét.
3. Röviden beszéljünk arról, mit gondolnak, lehetőleg úgy, hogy mindenki a saját csoportjában marad. Majd kérjük meg a csoportokat, hogy csatlakozzanak egy másik csoporthoz, és adjunk nekik 15 percet, hogy megvitassák az alábbi kérdéseket:
 - Mit éreztek volna, ha a ti „közösségetekkel” bántak volna hasonlóan valamikor a közelmúltban? (Kérjük meg őket, hogy gondoljanak arra a csoportra, amelyhez a gyakorlat elején csatlakoztak).
 - Mit gondoltok, mi lehet a legnehezebb egy olyan közösség számára, amely ilyesmin ment keresztül?
 - Mit gondoltok azokról, akik esetleg tagadják, hogy a holokauszt valóban megtörtént? Vajon mi készítheti őket arra, hogy tagadják ezeket a tényeket?
4. Hívjuk össze újra a résztvevőket, és kérjük meg őket, hogy adjanak visszajelzést a beszélgetéseikről. Aztán kérdezzük meg, hogy tudja-e vagy sejti-e valaki, hogy a segédanyag melyik népről szólt. Ha nem találják ki, mondjuk el, hogy a romákról van szó, és kérdezzük meg, hogy mit tudnak a romák jelenlegi helyzetéről. Hogyan kezelik az emberek a romákat, és mit tudnak történelmi szenvedéseikről? Hogyan érinti őket a gyűlöletbeszéd manapság?
5. Mondjuk el, hogy az Emberi Jogok Európai Bírósága számos ügyben – egész Európa viszonyla-

tában – állapította meg az emberi jogok sérelmét roma panaszosok esetében. Emlékeztessük a résztvevőket, hogy a média és a társadalom általánosságban is intoleráns módon közelíti meg a romákat, akik gyakran célcsoportjai sértésnek és gyűlölet-bűncselekményeknek. Kérdezzük meg a résztvevőket, találkoztak-e ilyen esetekkel a való életben vagy az interneten.

- Ha egy kampányakció bevezetéseként végezzük a gyakorlatot, akkor ismertessük meg a résztvevőkkel a „Dosta!” kampányt, és mondjuk el, hogy a következő rész azt vizsgálja majd, hogy ők maguk hogyan tudnak fellépni a romákat érő diszkrimináció ellen.

TANÁCSOK A CSOPORTSEGÍTŐNEK

- A gyakorlat során megjelenített szélsőséges tartalom felkavaró lehet a csoport egyes tagjai számára. Ha van roma származású résztvevő a csoportban, őket feltétlenül előre figyelmeztessük, és legyünk felkészülve rá, hogy szükség esetén támogatást kell nyújtanunk. A holokausztnak ugyanakkor más csoportok is az áldozatul estek, így akár ezen csoportok képviselői is érintettek lehetnek. Ez különösen igaz a zsidókra, de az általuk átélt szenvedés mértéke egyébként is széles körben ismert. Fontos, hogy ismerjük a csoport összetételét, és készüljünk fel a gyakorlat során várható reakciókra.
- Beszélhetünk kicsit más csoportokról is, akik a náciizmus áldozatai lettek, vagy megkérdezhetjük a résztvevőket, hogy ők tudnak-e ilyeneket említeni. Ide tartoznak többek között:
 - a lengyelek (kb. 2,5 millió nem-zsidó lengyelt gyilkoltak meg),
 - más szláv népek,
 - a szovjetek (főleg hadifoglyok),
 - a nem-európai népek – különösen az afrikai és az ázsiai származásúak,
 - a pszichiátriai betegek és az értelmi fogyatékosok,
 - a siketek és mozgásszervi fogyatékosok,
 - a homoszexuális és transznemű emberek,
 - a politikai ellenzék – különösen a kommunisták és a baloldaliak,
 - a vallási kisebbségek, különösen a Jehova Tanúi egyház tagjai,
 - további információk: https://en.wikipedia.org/wiki/Holocaust_victims
- A beszélgetést a lehető legnagyobb érzékenységgel és rugalmassággal kell kezelnünk; nem szabad siettetni a csoportot, ha úgy érezzük, hogy az embereknek több időre van szükségük ahhoz, hogy kifejezhessék érzéseiket.
- A kiscsoportos munka előtt ajánlatos előre végiggondolni, hogy az okozhat-e problémát bárkinek is. Ha igen, akkor egyszerűbb lehet, ha a csoportsegítő mondja meg, hogy ki milyen csoporthoz tartozóként vegyen részt a kiscsoportos munkában. Megkérhetjük például a résztvevőket, hogy alkossanak csoportot a férfiak, a nők, vagy azok, akik azonos tantárgyakat tanulnak, vagy azok, akik szeretik a focit/teniszt/atléতিকát és így tovább.
- A roma holokauszt rövid kronológiájában (lásd alább) a „roma” vagy „cigány” szavak helyett X áll. Ha a kronológiában szereplő tényekről beszélünk, addig a „nép” szóval utaljunk a romákra, amíg nem fedjük fel, hogy kikről is van szó. Akár arra is megkérhetjük a résztvevőket, hogy képzeljék el, hogy mindez a saját csoportjukról szól.
- Azzal, hogy a résztvevőket arra kérjük, hogy olyan közös kötelék alapján alkossanak csoportokat,

amely fontos számukra, elősegíthetjük, hogy jobban átérizzék, milyen érzés egy adott csoport tagjaként célkeresztben lenni. Azonban ha a csoportnak erős előítéletei vannak a romákkal szemben, az is előfordulhat, hogy nehéz a számukra a romák problémáival azonosulni. Ha ez a helyzet, ezzel mindenképpen foglalkozni kell: hagyjunk elég időt az 1. és a 4. részben arra, hogy átbeszélhessük esetleges aggályait. Mondjuk el, hogy a holokauszt idején becslések szerint az Európában élő roma népesség 75-80%-át gyilkolták meg, egyes országokban akár a 90%-át is. Megkérhetjük őket, hogy képzeljék el, milyen lenne elveszíteni a saját népük 90%-át, vagy a csoport tagjainak 90%-át: egy 20 fős csoportban csak 2 ember maradna életben.

- Ha jónak látjuk, a gyűlölet-bűncselekményekről is adhatunk némi információt a résztvevőknek, és megvizsgálhatjuk, hogyan kapcsolódnak azok a gyűlöletbeszéd, azon belül is az online gyűlöletbeszéd témájához. A gyűlölet-bűncselekmény olyan, bizonyos egyének vagy csoportok ellen elkövetett tett, amelyet a csoport egésze ellen irányuló gyűlölet motivál. Megvizsgálhatjuk, hogyan válnak az eleinte mérsékelt gyűlölködő megnyilvánulások vagy rasszista gyalázkodások egyre durvábbá, és hogyan használják azokat az egyének sérelmére elkövetett bűncselekmények igazolásaként.
- A „dosta” szó romani nyelven azt jelenti, hogy elég. A „Dosta!” egy figyelemfelkeltő kampány, amelynek célja, hogy a nem-romákat és a romákat közelebb hozza egymáshoz. További információk a kampányról: <http://dosta.org>. Ha van internet-hozzáférésünk, érdemes lehet időt szánni arra, hogy a résztvevők megnézzék a weboldalt. Vannak más weboldalak is, amelyek a roma holokausztról szólnak, és szintén használhatók kutatáshoz: http://isurvived.org/TOC-I.html#I-7_Romanies www.preventgenocide.org/edu/pastgenocides/nazi/parajmos/resources/

FELDOLGOZÁS

A gyakorlat végén hagyjunk időt arra, hogy a résztvevők beszélhessenek azokról az érzéseikről, amelyeket a kapott információk és a gyakorlat keltettek bennük. Kezdhetjük azzal, hogy körbemegyünk és megkérünk mindenkit, hogy jellemezze egyetlen szóval az érzéseit.

- Megtudtatok bármi újat, vagy megértettek valamit a gyakorlat eredményeként?
- Megváltottatta a gyakorlat a romákhoz való hozzáállásokat?
- Vajon miért van az, hogy a romák náci rendszer idején megélt meghurcoltatásairól olyan kevesen tudunk?
- Mit gondoltok, ha széles körben ismert lenne mindez, máshogy bánnának a romákkal manapság?
- Mit tehettek ti annak érdekében, hogy ezek az információk minél több emberhez eljussanak?
- Milyen tanulságokat vonhatunk le a náci holokausztból? Meg tudjátok magyarázni, hogy hogyan tudott a gyűlöletbeszéd olyan mértékben elterjedni, hogy ilyen nagyszámú embercsoport sérelmére kövessenek el szörnyű bűncselekményeket? Láttok-e bármilyen hasonlóságot a fentiek és a napjainkban jelen lévő online és offline gyűlöletbeszéd között?

VARIÁCIÓK

A gyakorlatot ebben a formában használhatjuk arra, hogy más holokauszt célcsoportokkal foglalkozzunk, amelyek szenvedései nem ismertek széles körben. A csoportok közül néhányat a csoportsegítőknél szóló tanácsok közt említettünk.

2. RÉSZ: AZ AKCIÓ MEGTERVEZÉSE

A gyakorlat ezen része a Kompas „3. A cselekvés” című fejezetére épül. Annak „Eredmények” című alfejezetében további ötleteket is találhatunk. Ez elérhető a bit.ly/kompasz oldalon.

SZÜKSÉGES IDŐ	60 perc
CÉLOK	<ul style="list-style-type: none"> • annak megértése, hogyan kell egy hatékony akciót megtervezni • annak végiggondolása, hogy az internetet hogyan lehet kampányeszközként használni • akcióterv kidolgozása, amelyet a csoport meg is valósít
SZÜKSÉGES	• folyamatábra másolatai (opcionális)
ESZKÖZÖK	• flipchart papír és tollak
ELŐKÉSZÍTÉS	• Fénymásoljuk le a folyamatábrát, vagy rajzoljunk fel egy üres ábrát egy flipchart papírra!

A GYAKORLAT MENETE

1. Mondjuk el, hogy a csoport most olyan akciót fog megtervezni, amely a romák (vagy más csoport) elleni online gyűlöletbeszéd problémáját célozza meg. Emlékeztessük őket az online gyűlölet elterjedtségére és hatásaira. Kérjük meg a résztvevőket, hogy mondjanak példákat saját tapasztalataik alapján.
2. Kérjük meg a csoportot, hogy mondjanak az online gyűlöletbeszédhez kapcsolódó problémákat, elsősorban olyanokat, amelyek visszaszorításához maguk is hozzá tudnának járulni. Javasoljuk nekik, hogy a gyűlölet különböző fokozatait is vegyék tekintetbe: az enyhe sértéstől a felbujtásig, amely utóbbi akár gyűlölet-bűncselekményhez is vezethet. Javasoljuk, hogy vegyék számba a különböző fórumokat és szereplőket, akik hozzájárulnak az online gyűlöletbeszéd terjesztéséhez. Az ötleteiket írjuk fel a flipchartra.
3. Mondjuk el, hogy ki kell majd választaniuk egy problémát, és a továbbiakban azzal fognak foglalkozni. Mondjuk el, hogy nem különösebben fontos, melyik mellett döntenek, de olyan célt válasszanak, ami megvalósítható és nem túlságosan ambiciózus!
4. Vitassuk meg a legnépszerűbb ötleteket röviden, és próbáljuk meg konszenzussal kiválasztani azt az egyet, amelyen minden résztvevő szívesen dolgozik.
5. Osszuk ki a 48. oldalon található folyamatábráról készített fénymásolatokat, vagy rajzoljuk fel az ábrát egy flipchart papírra. Használjuk a folyamatábra főcímeit, és a résztvevőkkel menjünk végig minden rovaton. Ellenőrizzük, hogy:
 - az akció, amely mellett döntöttek, ténylegesen hozzájárul-e a probléma megoldásához;
 - megvalósítható-e az akció, tekintetbe véve a csoport erőforrásait és az akadályokat, amelyekkel szembesülhetnek;
 - elég konkrét-e a „megoldás” ahhoz, hogy meg tudják állapítani, sikerült-e elérni a célt vagy sem.
6. Készítsünk döntési lapot, hogy mindenki tudja, mit kell csinálnia és mikor. Ehhez példát a *Kompasz* „A cselekvés” c. fejezetének végén találhatunk: bit.ly/kompasz.
7. A feldolgozás során ellenőrizzük, mindenki elégedett-e a folyamattal és annak eredményével – és készen-e áll arra, hogy megvalósítsa a tervet.

FELDOLGOZÁS ÉS ÉRTÉKELÉS

- Mi a véleményetek az akciótervről, amelyben végül megegyeztetek?
- Mindenki úgy érzi, hogy megvan a maga szerepe? Meg vagytok elégedve ezzel a szereppel?
- Van bármi más, amit még tekintetbe kell vennünk vagy amire oda kell figyelnünk, mielőtt az akciót megkezdjük?
- Miből fogjuk tudni, hogy az akciónk eredményes volt-e?

TANÁCSOK A CSOPORTSEGÍTŐNEK

- Használhatjuk a „Gyökerek és ágak” gyakorlatot ahhoz, hogy a csoport kiválassza azt a problémát, amellyel a továbbiakban dolgozni szeretne. Ez segíthet szélesebb összefüggésbe helyezni a problémákat, feltárva, hogy azok hogyan kapcsolódnak egymáshoz, így a résztvevők sokkal átfogóbb akciótervet készíthetnek.
- Adjunk minél nagyobb önállóságot a csoportnak a tekintetben, hogy milyen problémát választ, és hogyan megy végig a folyamatában. Az akció sokkal hatékonyabb lesz, ha a sajátjuknak érzik azt. Azonban győződjünk meg arról, hogy minden olyan esetleges nehézséget tekintetbe vettünk, amely az akció megvalósítása során felmerülhet, és gondoljuk át, hogyan lehetne ezeket minimalizálni.
- Ha lehet, mindenképpen próbáljuk meg a tervezés szakaszában és a tényleges akció előtt bevonni a munkába a roma közösséget vagy a választott célcsoport tagjait. Ha meg tudunk hívni valakit, hogy beszéljen a csoportnak, az még életszerűbbé teheti az egész gyakorlatot, és természetesen hasznos forrásul szolgálhat további ötletekhez is. Végül ellenőrizzük, hogy az akciót, amelyet a csoport tervez, a közösség tagjai jól fogják fogadni. Másik lehetőség az, hogy kapcsolatba lépünk olyan helyi csoporttal, amely a célcsoportunkkal dolgozik vagy támogatja azt.
- A folyamatábra kitöltése során, ha nem szeretnénk az ott megadott konkrét javaslatokra támaszkodni, használhatjuk az ábra általánosabb, a „Kompasz” „A cselekvés” c. fejezetében található változatát is, vagy akár a flipchart lapra előre felrajzolt saját, üres verziókat is. Ha a résztvevőknek nehézséget okoz kigondolni, hogy milyen módon lehetne az online gyűlöletbeszéd ellen fellépni, kiindulásként használjuk a „Kampánystratégiák” c. alfejezetben található ötleteket.

VARIÁCIÓK

Természetesen a gyakorlatot más olyan célcsoporttal is el lehet végezni, amely gyakran kerül az online gyűlöletbeszéd célkeresztjébe. Mielőtt nekilátnánk bármilyen akcióterv kidolgozásának, érdemes lehet egy bevezető gyakorlatot végezni annak érdekében, hogy a résztvevők alaposabban megértsék a feltárt problémákat, és lelkesebben dolgozzanak az általuk kiválasztott témán. Bevezetőként használhatjuk például az alábbi gyakorlatokat:

- „Változtass a játékszabályokon” – alkalmas lehet a gender-alapú gyűlöletbeszéd megvizsgálására;
- „Van még rosszabb is” – alkalmas lehet a homofóbia tárgyalására;
- „Támadás a neten” – alkalmas lehet a menedékkérők és bevándorló közösségek ellen irányuló gyűlöletbeszéd tárgyalására.

A gyűlöletbeszéd ellen mind offline, mind online környezetben felléphetünk. Amikor a lehetséges akciókról beszélgetnek, javasolhatjuk a csoportnak, hogy internetes akciókban gondolkozzanak.

3. RÉSZ: AZ AKCIÓ

4. RÉSZ: VISSZAJELZÉSEK ÉS TANULÁS AZ ESEMÉNYEKBŐL

- Fontos, hogy a megvalósítás után megbeszéljük, kiértékeljük az akciót, valamint az ahhoz vezető folyamatot is. Ha ez egy hosszabb ideig futó kampány, érdemes a kampány kezdete után nem sokkal átbeszélni a folyamatot. Ez nagyon fontos, mert az egyszeri akciónál gyakran úgy tűnik, hogy alig van hatásuk, ami elbátortalaníthatja a csoportot. Ebben a szakaszban vitassuk meg a résztvevők esetleges aggodalmait afelől, hogy az akció nem érte meg vagy rosszul sült el. Mutassunk rá, hogy a kampányok általában számos akcióból és tevékenységből állnak, amelyek mindegyike hozzájárul a közös cél eléréséhez, az emberek viselkedésének és hozzáállásának megváltoztatásához.
- Használjuk a visszajelzéseiket kiindulási alapként későbbi akciók tervezéséhez.
- Kezdjük azzal az értékeléssel, hogy megkérjük a résztvevőket, mondják el, mit éreztek az akciót követő napon.
- Osszuk a résztvevőket 4-5 fős csoportokba, és kérjük meg őket, hogy vitassák meg a következő kérdéseket.
 - Mi az, ami jól ment?
 - Volt bármilyen, ami sokkal nehezebb volt, mint amire számítottatok? Történt-e bármilyen váratlan?
 - Mit gondoltok, mik voltak az akció legfontosabb eredményei? Megfelelnek ezek az eredetileg meghatározott céloknak?
 - Milyen tanulságokat vonhatunk le a jövőre nézve?
- Hívjuk össze a kiscsoportokat és beszéljük át a kérdésekre adott válaszaikat. Fejezzük be a gyakorlatot az egész folyamatra vonatkozó általános benyomások megvitatásával:
 - Elégedettek vagytok az akció megtervezése és kivitelezése során végzett munkátokkal?
 - Mit jelölnétek meg legfőbb tanulságként, amely segítségetekre lehet a későbbiekben (bármilyen) további akciók szervezésekor?
 - Számotokra mi volt a legfontosabb eredmény? Változott-e a látásmódotok vagy a hozzáállásotok bármilyen tekintetben?
 - Hogyan lehetne továbblépni, építve arra, amit csináltatok? Lenne kedvetek hozzá?

ÖTLETEK A CSELEKVÉSRE

Biztassuk arra a csoportot, hogy folytassák a munkát az általuk kiválasztott problémához kapcsolódóan! De foglalkozhatnak más, a 2. rész elején készített listában szereplő problémával is, vagy kipróbálhatnak a kiválasztott probléma kezelésére más megközelítéseket is. Az akció megtervezése során végzett alapozó munka más akciók megtervezésekor is hasznosítható, és motiválhatja őket, hogy több szerepet vállaljanak a kampányban.

Készítsenek a résztvevők beszámolót az akciójukról, jutassák el a No Hate Speech Mozgalomhoz. Kapcsolatba léphetnek más – akár külföldi – csoportokkal is, a megkezdett tevékenység folytatása érdekében.

SEGÉDANYAGOK

AZ X NÉP ÜLDÖZTETÉSÉNEK RÖVID TÖRTÉNETE

- 1890 Konferenciát szerveznek Németországban az „X söpredékről”. A katonaságnak joga van, hogy az X-ek mozgását korlátozza.
- 1909 Közigazgatási tanácskozást tartanak az „X kérdéskörrel”. A konferencia ajánlásai között szerepel, hogy minden X-et jelöljenek meg a könnyebb azonosíthatóság érdekében.
- 1920 Két tudós bevezeti az „életre érdemtelen” kategóriát, és azt javasolja, hogy az X-eket sterilizálni kell, hogy népcsoportként fel lehessen számolni.
- 1922 (és általában a húszas évek): A Németország területén élő valamennyi X-ről fényképet kell készíteni és ujjlenyomatot venni.
- 1926 Elfogadtak egy törvényt az „X pestis” megfékezésére. Az eljárás határozottan sértette a weimari alkotmányt.
- 1927 Bajorországban különleges táborokat állítottak fel az X-ek begyűjtésére. Nyolcezer X-et börtönöztek be a törvény alapján.
- 1928 Minden X-et állandó rendőri felügyelet alá helyeztek. Egy professzor kiad egy közleményt, amelyben azt állítja, hogy „az idegen vért az X-ek hozták be Európába”. Még több tábort állítanak fel az X-eknek.
- 1934 Az X-eket sterilizálják és táborokba küldik, többek közt Dachauba, Dieselstrasseba és Sachsenhausenbe. Két törvényt is bevezetnek ebben az évben, amely megtiltja a németek és a „zsidók, X-ek és néger” közötti házasságot.
- 1938 Június 12-e és 18-a között X-ek százait szedik össze, bántalmazzák és börtönzik be Németországban és Ausztriában. Az X az első célcsoport, akiket kitiltanak az iskolákból.
- 1939 A Fajhigiéniai Hivatal állásfoglalást ad ki, melynek értelmében „minden X-et örökletesen betegnek kell tekinteni; az egyedüli megoldás a megsemmisítés. Ennélfogva habozás nélkül ki kell iktatni a népességből ezt a fertőző elemet”.
- 1940 A holokauszt első népi lépésére ez év januárjában kerül sor, amikor 250 X gyereken mint kísérleti alanyon kipróbálják a ciángáz kristályt a buchenwaldi koncentrációs táborban. Ugyanebben az évben tilalmat rendelnek el az X-ek mindenfajta foglalkoztatására.
- 1941 Júliusban a náci elindítják a „Végső Megoldást” az összes zsidó, X és mentális beteg kiirtására. A holokauszt megkezdődik. December 24-e éjszakáján 800 X-et gyilkolnak meg egy akció során a Krímben.
- 1944 4000 X-et gázolnak és hamvasztanak el Auschwitz-Birkenau-ban egyetlen tömegmészárlással.
- 1945 A háború végére az X lakosság 70-80%-át semmisítik meg a náci. Egyetlen X-et sem hívtak meg a nürnbergi tárgyalásra tanúként, és senki nem is tanúskodott a nevükben. Egyetlen X sem kapott jóvátevélt háborús bűncselekmény áldozataként.
- 1950 A német kormány egyik nyilatkozata a sok közül, amely az évek során elhangzott, kijelenti, hogy nem tartoznak kárpótlással az X embereknek az ellenük elkövetett háborús bűnökért.
- 1992 Németország X menedékkérőket ad el Romániának 21 millió dollárért, és megkezdte hazaszállításukat bilincsben november 1-jén. Néhány X inkább öngyilkosságot követ el, mint hogy hazatérjen. A német hírügynökség megkéri a nyugati újságírókat, hogy ne használják a „deportálás” szót, mivel annak kellemetlen történelmi gondolatársításai vannak.

Ian Hancock: „A roma holokauszt rövid kronológiája” szerkesztett változata, Bori Erzsébet fordításának felhasználásával. <http://www.frokk.hu/hirarchivum/394-a-nemzetkoezi-holokauszt-emleknan>

SEGÉDANYAGOK – FOLYAMATÁBRA

MILYEN PROBLÉMÁVAL SZERETNÉNK FOGLALKOZNI?

- Az emberek nem ismerik a Roma Holokausztot
- **Sztereotípiák a roma lakosságról**
- A Roma Holokausztot hivatalosan nem ismerték el
- **Az oktatási rendszer figyelmen kívül hagyja a Holokauszt roma áldozatait**
- Csak kevesen kaptak kártérítést Elidegenítve és marginalizálva érzik magukat

KI A CÉLCSOPORT?

- A helyi közösség tagjai
- **Fiatalok**
- Hazai politikusok
- **Tanárok a helyi iskolában**
- Holokauszt-túlélők
- Roma fiatalok

MILYEN VÁLTOZÁST SZERETNÉNK ELÉRNI?

- A Roma Holokauszt elismerése
- **Több megértés és tolerancia**
- Emlékmű vagy emléktábla a Roma Holokauszt áldozatainak
- **Iskolai rendezvény a Roma Holokausztról**
- Legalább egy sikeres kártérítési igény
- Kapcsolatfelvétel a roma közösség fiataljaival

HOGYAN LEHET VÁLTOZÁST ELÉRNI?

- Bizonyítékokkal fogjuk alátámasztani
- **A romák nézőpontjának megismerése**
- Országos szintű nyomásgyakorlás és nyilvánosság
- **A fiatalok kérései az iskolájuk felé**
- Hivatalos kártérítési igény benyújtása
- Egymás hagyományainak és érdeklődési körének megismerése

MILYEN ESZKÖZT HASZNÁLUNK a célcsoport elérésére?

- Cikket írunk, és nyilvános eseményt rendezünk
- **Élő könyvtár a roma közösség fiataljaival**
- Kapcsolatok a hazai médiában, petíció min. 1000 aláírással
- **Ismeretterjesztés a helyi fiatalok körében**
- **A közösség tájékoztatása jogosultságaikról, segítség igényeik célba juttatásához**
- Közös kulturális esemény

3. SZINT

CSOPORT
15+

IDŐ
60'

VÁLTOZTASS A JÁTÉKSZABÁLYOKON!

A résztvevők megismerkednek a No Hate Speech kampánnyal, majd kidolgoznak egy „mini-kampányt” az online játékok világában uralkodó szexizmus ellen.

TÉMÁK	Rasszizmus és diszkrimináció, digitális műveltség, kampánystratégiák, demokrácia és részvétel
NEHÉZSÉGI SZINT	3
CSOPORTLÉTSZÁM	minimum 15 fő
IDŐKERET	60 perc
CÉLOK	<ul style="list-style-type: none"> • az online szexista sértés problémájának feltárása, különösképpen az online játékközösségekben • az online kampányoláshoz szükséges készségek fejlesztése • a résztvevők bevonása a No Hate Speech Mozgalomba
SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK	<ul style="list-style-type: none"> • flipchart papír és filctollak
ELŐKÉSZÍTÉS	<ul style="list-style-type: none"> • Készítsünk másolatot a feladatkártyákról (52-52. o.) és a gyűlöletbeszéd-megnyilvánulásokról (54. o.) (ezeket ki is vetíthetjük). • Tájékozódjunk a No Hate Speech Mozgalomról (Olvassuk el a kézikönyv 2. fejezetét, vagy látogassunk el a kampány oldalára: www.nohatespeechmozgalom.hu).

A GYAKORLAT MENETE

1. Mutassuk meg a résztvevőknek a gyűlöletbeszéd-megnyilvánulásokat (54. o.), és kérdezzük meg, mit gondolnak ezekről. Ha kell, kérdésekkel segíthetjük őket, például:
 - Mit gondoltok, mit érezhet egy nő, ha egy ilyen üzenetet kap?
 - Szerintetek az ilyen sértések gyakoriak?
 - Mit érez egy nő, amikor csatlakozni szeretne egy játékhoz, és látja a többi női játékos ellen irányuló zaklató kommenteket?
2. Mondjuk el a résztvevőknek, hogy a nők elleni visszaélések nagyon gyakoriak, nemcsak az online játékközösségekben, hanem más online oldalakon is. Megkérdezhetjük, hogy találkoztak-e ilyesmivel saját online tevékenységeik során, vagy hogy ért-e már ilyen sértés bárkit a csoportból.

3. Mondjuk el, hogy ezek az esetek mind online gyűlöletbeszédnek minősülnek, és hogy a gyűlöletbeszéd az emberi jogok megsértése. Ha nőket vagy lányokat ilyen sértő kifejezésekkel illetnének a valóságban, akkor azok legtöbbször büntethető cselekmények lennének.
4. Mondjuk el a résztvevőknek, hogy az Európa Tanács európai szintű kampányt indított azzal a céllal, hogy aktivizálja a fiatalokat az online gyűlöletbeszéd elleni fellépésre. Meséljünk a kampányról az alábbi anyagok vagy a kézikönyv 2. fejezete alapján. Használható a kampány weboldala is: www.nohatespeechmozgalom.hu

Az Európa Tanács gyűlöletbeszéd elleni kampánya azért indult, hogy az online gyűlöletbeszéd problémáját napirendre tűzze. A gyűlöletbeszéd egyre általánosabbá válik az interneten, és súlyos károkat okozhat nemcsak az érintett célcsoportnak, hanem a társadalom egészének is. A kampány különböző módokon kívánja elérni célját, például felhívja a figyelmet a problémára, rávilágít a gyűlöletbeszédet tápláló attitűdökre és előítéletekre, mozgósítja a fiatalokat, hogy tegyenek a gyűlöletbeszéd ellen az online gyűlölködés áldozatainak támogatásával, az irántuk való szolidaritás erősítésével. A kampány arra szólítja fel a fiatalokat, hogy csatlakozzanak a mozgalomhoz.

5. Mondjuk el, hogy a gyakorlat során azzal fogunk foglalkozni, hogy a csapat milyen módon tudna bekapcsolódni a kampányba a játékközösségekben jelen lévő, nők ellen irányuló szexista sértések témáján keresztül. A résztvevők erre a témára dolgoznak ki egy „mini-kampányt”. Kiscsoportos munkával feltérképezik annak lehetőségeit, hogyan tudnák megszólítani a probléma által valamilyen módon érintett különböző célcsoportokat.
6. Mutassuk meg a résztvevőknek a „célcsoportok” listáját, és kérjük, hogy válasszák ki, melyikkel szeretnének a gyakorlat során foglalkozni. Törekedjünk arra, hogy nagyjából azonos létszámúak legyenek a csoportok.
 - **1. csoport:** női játékosok
 - **2. csoport:** azok, akik ténylegesen vagy valószínűsíthetően sértegetik a női játékosokat
 - **3. csoport:** más játékosok (azok, akik nem feltétlenül vesznek részt a sértésekben, de nem is tesznek ellene semmit)
 - **4. csoport:** döntéshozók, helyi vagy parlamenti képviselők, miniszterek és hasonlóak
 - **5. csoport:** internetszolgáltatók és tartalomszolgáltatók, pl. weblaptulajdonosok, internetszolgáltatók, online közösségek moderátorai
 - **6. csoport:** a nagyközönség – hogy megértsék a probléma komolyságát, és támogatásukkal segítsék a kampányt
7. Adjunk minden csoportnak egy flipchart papírt és egy feladatkártyát. Mondjuk el, hogy 20 percük van átgondolni, hogy milyen módszerekkel kívánják bevonni a saját célcsoportjukat. Hívjuk fel a figyelmet arra, hogy a többiek más célcsoporton dolgoznak: azokra a módszerekre és üzenetekre koncentráljanak, amelyek a legalkalmasabbak a saját célcsoportjuk figyelmének megragadására, és amelyekkel ők is pozitívan hozzájárulhatnak a kampányhoz. Egy jó kampány a lehető legtöbb embert képes mozgósítani
8. Nagyjából 20 perc elteltével kérjük meg a csoportokat, hogy mutassák be az ötleteiket. Adjunk időt a tisztázó kérdésekre és a hozzászólásokra.

9. Mondjuk el a résztvevőknek, hogy egy igazi kampánystratégia kidolgozásához nem elég 15 perc! Gyakran a kezdeti javaslatokat módosítják vagy más, jobb ötletek kedvéért elvetik. Egy jó stratégián számos ember dolgozik, gyakran hónapokon keresztül, és a megvalósítás előtt még tesztek is végeznek. A feldolgozás során azt nézzük meg, hogy a résztvevők mit gondolnak a stratégiájuk első tervezetéről!

FELDOLGOZÁS ÉS ÉRTÉKELÉS

KÉRDÉSEK A STRATÉGIÁRÓL ÉS AZ ONLINE KAMPÁNYOLÁSRÓL:

- Mennyire volt könnyű online akciókat kigondolni? Mik az előnyei és a hátrányai az online akcióknak?
- Meg vagytok elégedve az általatok javasolt stratégiával? Számítani lehet-e bármilyen problémára a megvalósítás során?
- Mit gondoltok, meg lehetne-e a kampányokat támogatni offline akciókkal? Lenne erre vonatkozó javaslatotok?
- Sikerült megfelelően megszólítani az adott célcsoportot? Hogy láttatok neki ennek?

KÉRDÉSEK A SZEXIZMUSRÓL ÉS AZ ONLINE SÉRTEGETÉSRŐL:

- Fontos a nemek szerinti hátrányos megkülönböztetés problémájának napirendre tűzése az online játékokkal kapcsolatban? Miért igen vagy miért nem?
- Fontos az online gyűlöletbeszédéről általánosságban beszélni? Miért igen vagy miért nem?
- Mit gondoltok, hogyan tudnátok változást elérni ezeknek a problémáknak a kapcsán? Éreztek erre motivációt?
- Hogy érzitek, tanultatok valamit ebből a gyakorlatból? Változott a véleményetek valamilyen irányban, sikerült-e nektek jobban megértenetek valamit?

TANÁCSOK A CSOPORTSEGÍTŐNEK

- Előfordulhat, hogy a segédanyagban található sértő megnyilvánulásokat nem érezzük megfelelőnek a csoportunk számára. Módosíthatjuk őket, a túlságosan támadó jellegűeket ki is hagyhatjuk, de mi magunk is gyűjthetünk vagy kitalálhatunk hasonló példákat. Az is előfordulhat, hogy a résztvevők egy része már rendelkezik saját élménnyel az online szexista sértések kapcsán: tőlük is kérhetünk példákat.
- A gyakorlat eredményesebb lehet, ha több időt szánunk rá: ha lehet, adjunk a csapatoknak 30 percet arra, hogy megvitassák stratégiájukat, megnézhessék a kampány weboldalt, vagy más online kampányokét.
- Ha a csapat kicsi, nem szükséges az összes célcsoporttal foglalkozni: válasszuk ki azokat, amelyek a legfontosabbak lehetnek a résztvevőink számára.
- A módszerek és üzenetek egy része azonos lesz a különböző célcsoportok esetében: azért érdemes egy-egy célcsoportra koncentrálni, mert így a résztvevők arra is odafigyelnek, hogy egy bizonyos célcsoportot milyen üzenettel lehet a leghatásosabban elérni és megragadni.
- Figyeljünk a nemek arányára a kiscsoportos munka során. Legjobb, ha nagyjából egyensúlyban van.
- Amikor a résztvevők bemutatják a stratégiájukat, bátorítsuk a többi csoportot, hogy éljenek az „építő kritikával”. Javasolhatjuk, hogy először mindig találjanak valami pozitív dolgot az adott stratégiában, és csak azután tegyenek javaslatokat annak fejlesztésére.

VARIÁCIÓK

A csapatok projekt munka keretében – akár egy héten keresztül is – végezhetik a gyakorlatot. Felkereshetnek további weboldalakat is, feltérképezhetik, mennyire kiterjedt a probléma, továbbá utánajárhatnak annak is, milyen jogi és más szabályok vonatkozhatnak az online szexista sértések eseteire.

A résztvevők a tervező munka során más problémákat – például az online megnyilvánuló rasszizmust, az internetes zaklatást vagy az online megnyilvánuló szexizmust általánosságban – is megvizsgálhatnak. A csapat egy saját problémát is kiválaszthat kidolgozásra, de ekkor is hasznos lehet egy konkrét célcsoport meghatározása.

ÖTLETEK A CSELEKVÉSRE

A résztvevők folytathatják az online játékok világában megnyilvánuló szexizmus témájának feldolgozását, például a probléma kiterjedtségét feltáró saját kutatáson keresztül. A résztvevők kisebb csoportokban különböző játékdalakat monitorozhatnak, figyelve az ott megjelenő gyűlöletbeszédre. Ezeket az eseteket jelenthetik a Hate Speech Watch weboldalán, vagy akár az adott oldal adminisztrátorai felé is.

A résztvevők legígéretesebb stratégiáikat továbbfejleszthetik, aztán meg is valósíthatják azokat! Saját közösségi profiljukat, illetve online fórumokat és más hasonló felületeket is felhasználva hívhatják fel az emberek figyelmét a problémára.

Ha a résztvevők online játékosok, megbeszélhetik a problémát más játékosokkal is. Kidolgozhatják, mik lennének a legfőbb üzenetek, amiket játék közben, amikor sértéssel találkoznak, használni tudnának. Kérjük meg a résztvevőket, hogy mutassanak be néhány általuk ismert játékot, és azt, hogyan jelenik meg a gyűlöletbeszéd ezekben a játékokban.

SEGÉDANYAGOK

1. CSOPORT: A NŐI JÁTÉKOSOK TÁMOGATÁSA

A csapat a női játékosokra összpontosít, azokra, akiket már sértegettek, és akik joggal tartanak a sértéstől.

- Mik a legfőbb üzenetek, amit el akartok juttatni a célcsoporthoz?
- Hogy tudnátok elérni, hogy a nők érezzék a támogatást?
- Mit javasoltok, mit tegyenek?

Milyen online eszközök révén tudnátok szolidaritást ébreszteni a női játékosok között?

2. CSOPORT: A „ZAKLATÓK” MEGSZÓLÍTÁSA

A csapat feladata elérni azokat, akik rendszeresen sértegetik a női játékosokat, vagy akiknél esély van ilyesmire.

- Mik a legfőbb üzenetek, amit el akartok juttatni a célcsoporthoz?
- Hogy tudnátok őket meggyőzni, hogy változtassanak a viselkedésükön?
- Milyen információkra van szükségetek?

Milyen online eszközök révén tudnátok a célcsoport lehető legtöbb tagját elérni?

SEGÉDANYAGOK

3. CSOPORT: AZ ONLINE JÁTÉKOSOK CSELEKVÉSRE ÖSZTÖNZÉSE

A csapat az online játékközösség azon tagjait célozza meg, akik látják, tapasztalják a női játékosok elleni online gyűlöletbeszédet, de maguk nem vesznek részt benne.

- Mit kellene tudniuk?
- Mit szeretnétek elérni, mit tegyenek?
- Hogy tudnátok meggyőzni őket, hogy fellépjenek?

Milyen online eszközök révén tudnátok ösztönözni a játékosokat a cselekvésre?

4. CSOPORT: A DÖNTÉSHOZÓK MEGKERESÉSE

A csapat azokra összpontosít, akik napirendre tűzhetnék a probléma kezelését, mivel részt vesznek a politikai döntéshozásban, illetve az ország irányításában.

- Mik a legfőbb üzenetek, amit el akartok juttatni a célcsoporthoz?
- Hogyan tudnátok meggyőzni a célcsoport tagjait, hogy foglalkozzanak a problémával?
- Mit javasoltok, mit kellene tenniük?

Milyen online eszközök révén tudnátok a célcsoport lehető legtöbb tagját elérni?

5. CSOPORT: A SZOLGÁLTATÓK ELÉRÉSE

A csapat azokra fókuszál, akik a problémát közvetlenül képesek lennének kezelni, mint például a weblap-tulajdonosok, az internetszolgáltatók és az online közösségek moderátorai.

- Mik a legfőbb üzenetek, amit el akartok juttatni a célcsoporthoz?
- Hogyan tudnátok meggyőzni a célcsoport tagjait, hogy foglalkozzanak a problémával?
- Mit javasoltok, mit kellene tenniük?

Milyen online eszközök révén tudnátok a célcsoport lehető legtöbb tagját elérni?

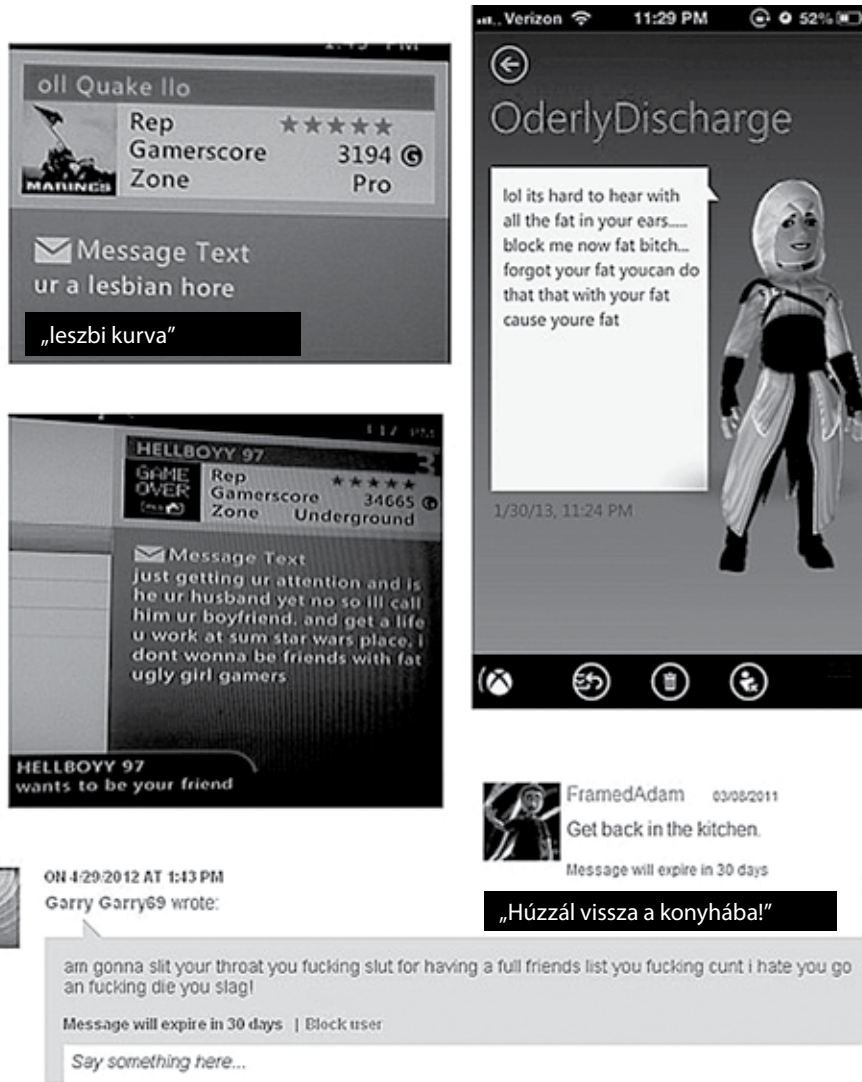
6. CSOPORT: A NYILVÁNOSSÁG FIGYELMÉNEK FELKELTÉSE

A csapat arra összpontosít, hogy hogyan vonható be a nyilvánosság a probléma kezelésébe.

- Mik a legfőbb üzenetek, amit el akartok juttatni a célcsoporthoz?
- Mit szeretnétek elérni, mit tegyenek?
- Milyen információra van szükségetek?

Milyen online eszközök révén tudnátok megmozgatni az embereket és bevonni őket a kampányba?

SEGÉDANYAGOK

Képek forrása: <http://fatuglyorslutty.com> (hozzáférés 2013. 10.09-én)

4. SZINT

CSOPORT
10-20

IDŐ
60'

ELLENŐRIZZÜK A TÉNYEKET!

A résztvevők politikusok háttérkutatóiként a homofób sértésekkel foglalkoznak. Tekintetbe veszik az online megosztott információk megbízhatóságát, és stratégiát fejlesztenek ki a saját gyakorlatuk számára.

TÉMÁK	Digitális műveltség, rasszizmus, diszkrimináció, kampány stratégiák
NEHÉZSÉGI SZINT	4
CSOPORTLÉTSZÁM	10-20 fő
SZÜKSÉGES IDŐ	60 perc
CÉLOK	<ul style="list-style-type: none"> • az online fellelhető információk megbízhatóságának értékelése • az online gyűlöletbeszéddel szembesülő meleg fiatalok nehézségeinek megismerése • annak átgondolása, hogy hogyan viszonyulnak az online tartalmakhoz
SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK	<ul style="list-style-type: none"> • internet-hozzáférés • papír és toll • flipchart és toll
ELŐKÉSZÍTÉS	<ul style="list-style-type: none"> • Győződjünk meg arról, hogy mindenkinek van internet-hozzáférése. • Készítsünk elegendő másolatot a „Kutatók feladatai” kártyákról és a Megfigyelési lapról. • <i>Opcionális:</i> A gyakorlat előtt kérjünk önként jelentkezőket, akik majd a megfigyelési feladatot végzik. Nagyjából a csoport felére lesz szükség a megfigyeléshez. Mutassuk meg nekik a megfigyelési lapokat, és ellenőrizzük, megértették-e, hogy milyen szempontokra kell figyelniük, és hogyan kell kitölteni az űrlapot.

A GYAKORLAT MENETE

1. Mondjuk el, hogy a gyakorlat azt vizsgálja, hogy az internet hogyan használható mint információforrás. Kérdezzük meg a résztvevőket, mennyire használják az internetet információforrásként, és hogy van-e kedvenc oldaluk, amit erre használnak.
2. Vázzuk fel a következő szituációt, és ellenőrizzük, hogy mindenki megértette a feladatot.

A homoszexuális fiatalokat – különösen az interneten és videókon keresztül – ért sorozatos támadások után, a civil szervezetek erős lobbitevékenységének köszönhetően a parlament végre napirendre tűzte a probléma kezelését. A kormány benyújtott egy törvényjavaslatot arra, hogy különítsenek el a költségvetésben egy összeget a homofób attitűdök elleni fellépésre és a homoszexuális fiatalok támogatását elősegítő oktatási-nevelési tevékenység céljára. A legnagyobb ellenzéki pártok ellenzik a törvényjavaslatot.

Képzeld el, hogy kutatóként dolgozol egy politikusnak, aki fel kíván szólni a vitában, és arra kér, hogy készíts rövid összefoglalót a beszédhez, felvázolva azokat a főbb pontokat, amelyeket érintenie kell. 20 perced van az előzetes kutatás elvégzésére.

3. Mondjuk el, hogy 4 fő csoportban fognak dolgozni: 2 ember kutatóként, 2 ember pedig megfigyelőként (ők a kutatáshoz használt módszereket vizsgálják majd). Mondjuk el, hogy a kutatás megfelelő módszereket kíván! Kérdezzük meg, hogy tudnak-e olyan fontos tényezőkről, amelyeket feltétlen végig kell gondolni egy kutatás során, és amelyekre szeretnék felhívni a figyelmet, és készítsünk ezekről egy listát!
4. Kérjük önként jelentkezőket a megfigyelői szerepre, ha ez korábban még nem történt meg. Osszuk ki nekik a megfigyelési lapokat, és győződjünk meg róla, hogy értik a feladatot. Osszuk fel a csapat további részét úgy, hogy körülbelül egyenlő számú ember dolgozzon a kormánynak és különböző ellenzéki pártoknak. Adjunk egy-egy feladatkártyát a csoportoknak.
5. Mondjuk el a résztvevőknek, hogy 30 percük van a kutatásra. Javasoljuk, hogy ebből az első 20 percet arra használják, hogy keressenek releváns információkat, a maradék 10 percet pedig arra, hogy megegyezzenek abban, milyen főbb pontokat fognak bemutatni az adott politikusnak.
6. Amikor a csoportok végeztek a feladattal, kérjük meg őket, hogy a számítógépektől távolabb helyezkedjenek el. Adjunk 5–10 percet arra, hogy a csoport-megfigyelők visszajelzést adhassanak főbb észrevételeikről.
7. Kérjük meg a kutatókat, hogy ismertessék a parlamenti képviselőjük beszédéhez javasolt főbb pontokat. Ezeket felsorolásszerűen mutassák be: a résztvevők csupán összegzést nyújtanak a parlamenti képviselőnek, nem pedig magát a beszédet tartják meg!
8. Minden prezentáció után adjunk időt arra, hogy a megfigyelők beszámolhassanak eredményeikről, illetve a többi csoport kérdezhessen az elhangzott információkkal vagy a használt stratégiával kapcsolatban. Ezt követően dolgozzuk fel a gyakorlatot a résztvevőkkel.

FELDOLGOZÁS ÉS ÉRTÉKELÉS

KÉRDÉSEK A PARLAMENTI KÉPVISELŐKNEK KÉSZÍTETT KUTATÁSRÓL ÉS ÖSSZEGZÉSRŐL

- Mennyire találtak könnyűnek a feladatot? Mit találtak benne nehéznek?
- Mi alapján döntöttétek el, melyik weboldalon kerestek információkat? Mennyire aggasztott benneteket az oldal megbízhatósága vagy a kiválasztott információ igazságtartalma?
- Mit tartottatok fontosabbnak: hogy olyan információkat keressetek, amelyek támogatják a képviselőitek pozícióját, vagy olyanokat, amelyek a kérdés objektív bemutatását szolgálják? Mit gondoltok, egy valódi kutatónak mit kellene tennie?
- Próbáltatok példát találni kifejezetten homoszexuálisok ellen irányuló gyűlöletbeszédre? Ha volt olyan csoport, amelyik nem: mit gondoltok, releváns lehetett volna?
- Mit gondoltok, az adott parlamenti képviselő meg lenne elégedve a kutatással? Mit gondoltok, azok, akiket képvisel, meg lennének elégedve vele?

KÉRDÉSEK AZ INTERNET KUTATÁSI CÉLOKRA TÖRTÉNŐ HASZNÁLATÁRÓL

- Rájöttetek bármi fontosra az internet kutatási célokra történő használatát illetően? Szeretnétek kiegészíteni bármivel a gyakorlat elején készített, a megfontolandó tényezőkről szóló listát?
- Meglepődtetek azon, hogy a résztvevők mennyire eltérő információkat találtak? Mivel magyaráznátok ezt?
- Milyen lehetőségek vannak arra, hogy ellenőrizzük egy weboldal megbízhatóságát vagy egy információ igazságtartalmát? Meg szoktátok ezt tenni általában?

KÉRDÉSEK A HOMOFÓBIÁRÓL ÉS A GYŰLÖLETBESZÉDRŐL

- Találtak példát diszkriminációra vagy sértésre?
- Találtak olyan információt, amely hamis vagy valótlan volt?
- Mi a veszélye annak, ha mindenki számára lehetővé tesszük, hogy online megossza véleményét? Van ötletek arra, hogy hogyan lehetne annak a veszélyét csökkenteni, hogy más emberek ezeket a véleményeket tényként kezeljék?

TANÁCSOK A CSOPORTSEGÍTŐNEK

- A gyakorlat jobban működhet, ha a megfigyelőket előzőleg eligazítjuk. Azt is megtehetjük, hogy csak egy-egy megfigyelő legyen minden kiscsoportnál, így növelhetjük a kutatók számát.
- A kutatóknak nem szabad azt érezniük, hogy a megfigyelők ellenőrzik őket. Elmondhatjuk nekik, hogy az a megfigyelők feladata, hogy a különböző kutatási módszereket figyeljék, és hogy ez a feladat számos módon megközelíthető.
- Dönthetünk úgy, hogy nem mutatjuk meg a kutatóknak a megfigyelési lapot: ebben az esetben nincs, ami felhívja a figyelmüket fontos szempontokra, és így a végeredmény is izgalmasabb lehet. Viszont ez nagyobb nyomást gyakorolhat a kutatókra. Ha megmutatjuk nekik a megfigyelési lapot, akkor együttműködőbb munkakapcsolat alakulhat ki a kutatók és a megfigyelők között.
- A feldolgozás alatt megvizsgálhatjuk, hogy egy kutatást mennyiben befolyásolhatja az, hogy milyen eredményeket akarunk „találni”. Azt is megkérdezhetjük a résztvevőktől, hogy általában hogyan viszonyulnak olyan információhoz, amelyeket ugyan látnak, de nem akarnak elhinni.
- Az, hogy a félretájékoztatás és az erősen elfogult megnyilatkozás annyira jellemzővé vált az interneten, azért is veszélyes, mert a téves információkat és elfogult nézeteket könnyen „ténynek” veszik, és aztán „tényként” terjeszthetik. Megkérdezhetjük, hogy előfordult-e már a résztvevőkkel, hogy az interneten megismert „tényeket” továbbadtak, és elképzelték-e, hogy ezzel hozzájárultak az adott csoportra vagy egyénre vonatkozó előítéletek terjesztéséhez.
- Használhatjuk a digitális műveltségről szóló háttéranyagban található ellenőrzőlistát, hogy kiegészítsük a résztvevők javaslatait arra vonatkozóan, hogy hogyan ellenőrizhető valamilyen, az interneten megosztott információ megbízhatósága. Hangsúlyozzuk, hogy a legtöbb dolog, amivel találkozunk, tartalmaz némi szubjektív elemet. Számos módon mutathatunk be információkat úgy, hogy egy adott látásmódot erősítsünk. Például a homofób gyűlöletbeszéd figyelmen kívül hagyása azt sugallja, hogy ez a fajta viselkedés rendben van!
- Utánanézhethetünk, hogyan lehet a végére járni az internetes álhíreknek, és megvitathatjuk a résztvevőkkel, hogy a valótlan hírek hogyan táplálhatják a gyűlöletbeszédet.

VARIÁCIÓK

Választhatunk egy másik célcsoportot is a résztvevőknek a kutatáshoz, pl. nőket, romákat vagy más etnikai kisebbséget, menedékkérőket és így tovább.

Megvalósíthatjuk a gyakorlatot megfigyelők nélkül is, úgy, hogy mindenki a saját kutatását figyeli meg. Ebben az esetben végig kell menni a megfigyelési lapon a csoporttal együtt, és meg kell kérni őket, hogy a kutatás közben figyeljék saját módszereiket.

ÖTLETEK A CSELEKVÉSRE

A résztvevők továbbfejleszthetik az online kutatások során megfontolandó tényezők listáját, és saját útmutatót is készíthetnek. Összeállíthatnak egy, a tartalommegosztásra vonatkozó ellenőrző listát, amit a No Hate Speech Mozgalom weboldalán más aktivistákkal is megoszthatnak. A gyűlöletbeszéd nagy részét olyan emberek terjesztik, akik gondolkodás nélkül osztanak meg elfogult és másokat sértő véleményeket. Kipróbálhatják pár népszerű híroldalon az 59. oldalon lévő vagy a saját fejlesztésű ellenőrző listájukat. A sajtó jelentős részben felelős az egyes társadalmi csoportokkal szembeni előítéletek terjesztéséért. Arra ösztönözheti az olvasókat, hogy azt higgyék, az ilyen csoportok sértegetése elfogadható.

A félretájékoztatási stratégiákról további képzői anyagokat találhatunk az alábbi oldalakon:

<http://mediasmarts.ca/sites/default/files/tutorials/facing-online-hate/index.html>

Kérjük meg a résztvevőket, hogy mondják meg, milyen weboldalakat használnak a leggyakrabban online információkeresésre, majd ellenőrizzük együtt, hogy mennyire megbízhatóak és pártatlanok ezek a weboldalak.

SEGÉDANYAGOK - KUTATÓK FELADATAI

1. POLITIKUS:

A politikus, akinek dolgozol, a kormány tagja. Határozottan támogatnia kell az új törvényjavaslatot. Keress az interneten olyan információkat, amelyek hasznosak lehetnek a beszéd elkészítéséhez. Majd készíts egy 5 pontból álló listát, amelyen azok a témák szerepelnek, amelyeket érinteni kell.

2. POLITIKUS:

A politikus, akinek dolgozol, az ellenzék tagja. Ellenzi, hogy az állami költségvetésből pénz kerüljön el annak a problémának a kezelésére. Keress az interneten olyan információkat, amelyek hasznosak lehetnek a beszéd elkészítéséhez. Majd készíts egy 5 pontból álló listát, amelyen azok a témák szerepelnek, amelyeket érinteni kell.

3. POLITIKUS:

A politikus, akinek dolgozol, egy kisebbségi párt tagja. Pártja még nem döntött arról, hogy támogassa vagy ellenzi az új szabályozást. Keress az interneten olyan információkat, amelyek hasznosak lehetnek a politikus számára az álláspontja kialakításához. Majd készíts egy 5 pontból álló listát, amelyen azok a témák szerepelnek, amelyeket érinteni kell.

SEGÉDANYAGOK

MEGFIGYELŐK

Az a feladatod, hogy elemezd a módszereket, amelyeket a kutatók használnak. Gyűjts minél több információt a Megfigyelési lapon szereplő kérdésekhez. Megkérdezheted a kutatóktól, hogy mit csinálnak, vagy miért pont úgy próbálják megoldani a feladatot, ahogy, de ne hátrátsd őket túlságosan!

MEGFIGYELÉSI ŪRLAP

A felhasznált keresőszavak	
MINDEN MEGLÁTOGATOTT WEBOLDAL ESETÉN:	
Weboldal neve	
Kb. mennyi időt töltöttél az oldalon?	
Irányultság (melegbarát, melegellenes, semleges)?	
Miért választottad az oldalt?	
Az oldal hitelessége: – Miért lenne megbízható az oldal? – Ellenőrizte ezt a csoport?	
A fellelt információkhoz megadott-e a csoport forrást vagy hivatkozást, ill. a csoport ellenőrizte-e ezeket?	
Egyéb megfigyelés a kutatók módszereivel kapcsolatban	

4. SZINT

CSOPORT
10-20

IDŐ
120'

SZABADSÁGJOGOK CSATÁJA

Szimuláció két olyan közösségről, amelyek eltérő nézeteket vallanak a véleménynyilvánítás szabadságáról, és amelyek kénytelenek egy szigeten együtt élni.

TÉMÁK	Demokrácia, részvétel, véleménynyilvánítás szabadsága, rasszizmus és diszkrimináció
NEHÉZSÉGI SZINT	4
CSOPORTLÉTSZÁM	10-20 fő
SZÜKSÉGES IDŐ	120 perc
CÉLOK	<ul style="list-style-type: none"> a sokszínűség, a pluralizmus és a gyűlöletbeszéd kérdéseinek körbejárása annak végiggondolása, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága hogyan járul hozzá a demokratikus társadalom működéséhez a korlátozások nélküli véleménynyilvánítási szabadság előnyeinek és hátrányainak megvitatása tárgyalási készségek gyakorlása
SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK	<ul style="list-style-type: none"> papír és toll elegendő hely (lehetőleg két külön teremben) a két szigetlakó nép megbeszéléséhez két csoportsegítő (ideális esetben)
ELŐKÉSZÍTÉS	<ul style="list-style-type: none"> Fénymásoljuk le a két szigetről szóló leírást! Készítsünk fénymásolatot a megtárgyalandó problémákról!

A GYAKORLAT MENETE

- Mondjuk el, hogy a gyakorlat egy szimuláció. Osszuk a csoportot kétfelé. Az ixpratok csapatába kerüljenek többen, kb. a résztvevők kétharmada. A csoport fennmaradó egyharmada fogja képviselni a pastikokat. Mondjuk el, hogy a szimuláció első részében a két csapat külön fog dolgozni, majd 20 perc elteltével a csoport újra összeül.
- A két sziget lakóit irányítsuk külön termekbe. A csoportoknak külön-külön olvassuk fel a rájuk vonatkozó információkat, majd tájékoztatásul osszuk ki a fénymásolatokat is.

- Kezdjük a beszélgetést mindkét csoportban azzal, hogy megkérdezzük a résztvevőket, mit gondolnak, milyen lehet az élet a szigeten, és hogy szeretnének-e ott élni. Néhány válasz után az alábbi kérdéseket tegyük fel a csoportnak:

A pastikoknak: Hogyan érint Benneteket az új szigetre költözés?

Az ixpratoknak: Hogyan érint Benneteket, hogy számos bevándorlót kell fogadnotok, akiknek a kultúráját és a szokásait nem ismeritek?

- 20 perc elteltével hívjuk össze a két csapatot. Kérjük meg a szigetlakókat, hogy mutatkozzanak be egymásnak, és ha jónak látják, rövid beszéde(ke)t is tarthatnak. Ügyeljünk arra, hogy ez 10 percnél több időt ne vegyen igénybe.
- 10 perc után közöljük az alábbiakat a résztvevőkkel:

Egy év elteltével rengeteg probléma merült fel. A két közösség között egyre nő a feszültség, és sokan aggódnak a társadalmi elégedetlenség miatt. Az Elnök titeket kér fel arra, hogy alakítsatok munkacsoportot, és próbáljatok megoldást találni ezekre a problémákra.

- Osszuk fel a teljes csoportot kisebb munkacsoportokra úgy, hogy nagyjából minden munkacsoportban 2 pastik és 4 ixprat legyen. Mindegyik kics csoportnak adjunk egyet a 65. oldalon található problémaleírások közül.
- Mondjuk el a csoportoknak, hogy 20 perc áll rendelkezésükre, hogy döntésre jussanak az adott probléma megoldását illetően. Magyarázzuk el, hogy minden javaslatról szavazni kell, és csak a többség támogatását élvező döntést lehet elfogadni. Emlékeztessük őket, hogy ha nem tudnak megegyezni, minden marad a régiben!
- 20 perccel később hívjuk össze mindenkit, hogy bemutathassák, milyen eredményre jutottak. Minden munkacsoport 2-3 percben ismertesse a megoldási javaslatát, majd adjunk lehetőséget a többieknek röviden reagálni. Végül lépünk tovább a feldolgozásra.

FELDOLGOZÁS ÉS ÉRTÉKELÉS

Kérjük meg a résztvevőket, hogy lépjenek ki a szerepükből. Hívjuk fel a figyelmüket, hogy most a gyakorlat egészét fogjuk átbeszélni, tehát ne térjenek vissza korábbi vitáikra.

- Mit gondoltok a gyakorlatról? Mi tetszett benne és mi nem?
- Mennyire volt könnyű megszemélyesíteni a szerepet, és benne is maradni, amikor a szigetlakók találkoztak?
- Mit gondoltok az egyeztetési folyamatról és a végső döntéshozatali eljárásról? Mik voltak a legfontosabb dolgok számotokra, amikor megpróbáltatok megoldást találni?
- Szerintetek igazságos volt, hogy az ixpratoknak gyakorlatilag vétőjoga volt, akármilyen javaslatról is szavaztatok, mivel ők voltak többségben? Hogyan biztosíthatjuk a való életben, hogy a kisebbségek véleménye és jogai megfelelően képviselve legyenek?
- Megváltoztatta a gyakorlat bármilyen korábbi elképzeléseket? Ha igen, mit és miért?
- A gyakorlatban szereplő helyzet közel áll a valósághoz? Emlékeztet valamely aktuális társadalmi problémára?
- Mit gondoltok, hogyan kellene kezelni azt a problémát, hogy emberek sértő, intoleráns és időnként veszélyes dolgokat mondanak?

TANÁCSOK A CSOPORTSEGÍTŐNEK

- A két sziget életéről szóló leírás viszonylag hosszú, ennek az a célja, hogy a résztvevők bele tudják élni magukat a játékba, a szigetlakók lelkivilágába. Úgy olvassuk fel, mintha történetet mesélnénk, és ne úgy, mint valami tájékoztató anyagot!
- Kérjük meg azt a munkacsoportot, amely az internetes kampány problémájával foglalkozik, hogy a probléma online oldalára koncentráljon, vagy legalábbis az offline javaslatok mellett ezt a szempontot is vegyék tekintetbe.
- Próbáljuk meg a lehető legkevesbé irányítani a szimulációt. Bizonyosodjunk meg arról, hogy a résztvevők megértették az időkorlátokat és magát a feladatot, de hagyjuk, hogy úgy közelítsék meg, ahogy szerintük a legjobb. Csak akkor avatkozzunk be, ha úgy látjuk, hogy félreértések vannak, vagy a folyamatot feszültségek vagy konfliktusok zavarják meg.
- A résztvevőknek segíthet, ha kapnak némi információt a véleménynyilvánítás szabadságára vonatkozóan. Ha van rá idő, mondjunk el pár dolgot ezzel kapcsolatban.

VARIÁCIÓK

Ha kevés az idő, rövidítsük le a leírásokat, illetve a végső egyeztetésen a munkacsoportok csak az első problémával foglalkozzanak. Ez fel fogja gyorsítani a tárgyalásokat.

Ha az idő engedi, az első, külön tartott megbeszélésen megkérdezhettük a résztvevőket, hogy van-e olyan dolog, amit szeretnének elmondani, amikor a másik sziget lakóival találkoznak majd. Ezekről rövid bemutatkozás keretében, a találkozó első 10 percében beszélhetnek.

Ha nagy a csoport, érdemes lehet kisebb csoportokba osztani őket, hogy mindenkinek legyen lehetősége aktívan részt venni az egyeztetésekben. Minden kiscsoport nagyjából egyharmadnyi pastikból, kétharmadnyi ixpratból álljon. A csoportok kinevezhetnek egy vagy két szóvivőt, aki képviseli a közösséget.

ÖTLETEK A CSELEKVÉSRE

A résztvevők javaslatokat készíthetnek a csoport számára, hasonlóan azokhoz, mint amilyenekről a tárgyalások eredményeként megállapodtak. A javaslatoktól aztán szavazhatnak, és irányelvként alkalmazhatják az online és az offline viselkedésre vonatkozóan.

A résztvevők kutatást végezhetnek a hazájukban élő nagyobb bevándorló csoportokról. Utánajárhatnak annak, hogy ezek az emberek miért költöznek az országukba, hogy vajon a bevándorlók úgy érzik-e, hogy jogaikat és véleményüket a társadalom többi része tiszteletben tartja, azt is megvizsgálhatják, hogy a bevándorlók hogyan jelennek meg az online és offline médiában. Akár meg is hívhatjuk különböző közösségek képviselőit, hogy meséljenek a csoportnak.

Ha a szóban forgó ország nem bevándorlási célszág, a résztvevők utánanézhhetnek, hogy a tőlük kívándorolt embereket hogyan látják a fogadó országokban.

SEGÉDANYAGOK

A PASTIKOK SZIGETE

Ti egy kis szigeten éltek, melynek határait lezárták. Amennyire csak emlékeztek, bevándorlók nem érkeztek a szigetre, csupán néhány turista. A társadalom nyugodt és békés: a béke és a konfliktusmentesség hagyományos értékek, nemzeti prioritás nálatok. Még az Alkotmányban is van egy cikkely, amely azt mondja ki, hogy:

Senki sem mondhat vagy tehet olyasmit, ami más embert sérthet vagy felzaklathat.

A cikkely betartását szigorúan ellenőrzik, megsértése esetén komoly büntetésre lehet számítani. Nagyon ritkán szegik meg, sokkal egyszerűbb megállapodni a többi emberrel. A nézeteltérések szenvedést okoznak nektek, pastikoknak, mivel csak megzavarja a gondolkodásotokat.

Az országotok demokráciának tekinti magát. Minden évben sor kerül választásokra, és majdnem mindenki elmegy szavazni. Azonban általában ugyanazokat az embereket választjátok meg, mivel az alternatív lehetőségek megvitatására ritkán kerül sor.

A beszélgetések, a nyilvános közlemények, sőt még a média sem nagyon tér el a társadalom által általánosan elfogadott nézetektől – ezt az emberek többnyire nem is bánják, mivel már elfelejtették vagy képtelenek elképzelni, hogy másképpen is lehet csinálni a dolgokat. Kevés hírt hallotok a világ más részeiről, nem olvastok más kultúrákról, és szinte semmi változás nem történik, mivel a változást felkarvarónak tartjátok.

Az emberek észrevették, hogy az évek múlásával a partszakasz megváltozott: a tengerszint megemelkedett, és az ország több része, amely korábban lakható volt, mostanra víz alá került. Ez eddig nem okozott problémát: volt elegendő föld mindenkinek, a partszakasz mentén élők egyszerűen beljebb költöztek a szigeten. Azonban az elmúlt években a probléma súlyosbodott. Egyesek elkezdték ezt megvitatni egymás között, de mivel ez nyugtalansághoz vezetett, a kormány betiltotta az ilyen tevékenységet.

Az élet folytatódott, többnyire békésen, kiszámíthatóan, valamint konfliktustól és nézeteltéréstől mentesen, egészen egy rettenetesen szeles napig, amikor egy pusztító erejű hurrikán csapott le a szigetre. Épületek rongálódtak meg, többen meghaltak, és a sziget nagy része víz alá került. Amikor a hullámok visszahúzódtak, kiderült, hogy az ültetvények jelentős része tönkrement, ami megmaradt, az a sós víz miatt van halálra ítélve. Majdnem a teljes infrastruktúra elpusztult. Az élelem fogyóban van, fertőzések és betegségek ütötték fel a fejüket, miközben nem megfelelő a gyógyszerellátás. A szigeten eluralkodott a káosz. Sőt, az emberek vitatkozni kezdtek, hogy mi lenne a legjobb megoldás!

Amikor már úgy tűnt, hogy minden remény elveszett, üzenet érkezett a szomszédos Ixprat szigetről. Az üzenetben kifejezték aggodalmukat, és felajánlották, hogy mindenkit befogadnak, aki Ixpratra kíván költözni. Azok közé tartoztok, akik úgy döntöttek, hogy elköltöznek.

SEGÉDANYAGOK

IXPRAT SZIGETE

Ixprat szigetén éltek, amely egy ókori hajózási útvonal mentén található a Csendes-óceánon. A sziget tradicionálisan a más országokkal folytatott kereskedelemre és kommunikációra támaszkodik, és évszázadok óta a nyitott határok elvét vallják. Ez azt jelenti, hogy a különböző kultúrákból érkező utazók és bevándorlók a sziget életének meghatározó részét alkotják. Ennek eredményeképp a lakosság sokszínű, számtalan különböző vélemény, meggyőződés és kulturális tradíció van jelen egyszerre.

A kultúrák szerves része a sokszínűség: az emberek nagyon kíváncsiak, hogyan lehet másképp is csinálni ezt vagy azt, rettentően érdeklődnek minden más meggyőződés és ideológia iránt. Természetesen ilyen sokszínűség mellett nem minden eszmét vagy ideológiát tesz mindenki magáévá. A nézeteltérések és konfliktusok az élet velejárói Ixpraton. Ha két ember találkozik, szinte majdnem mindig ütköztetik gondolataikat, meggyőződéseiket, eszméiket. Továbbá majdnem minden találkozás vitával jár, vagy azzal végződik. Az összekülönbözés szinte nemzeti passzió.

Ezért nincs olyan törvény, amely korlátozná, hogy egy ember vagy egy csoport mit mondhat a másiknak, vagy a másiról. Egyesek valóban mondanak borzasztó dolgokat. Időnként ez ahhoz vezet, hogy az emberek borzasztó dolgokat tesznek. A cselekedetet bünteti a törvény, a beszédet azonban nem.

Az élet Ixpraton érdekes, de nem egyszerű, és állandóan változik. Nagyra értékelitek a kultúrák gazdagságát és a tény, hogy azt mondhattok, amit csak akartok. Azonban azt is tudjátok, hogy a végtelen érvelés és vitatkozás nem mindig vezet boldogsághoz. Igazság szerint gyakran fárasztónak és fájdalmasnak találjátok a nézeteltéréseket: nem mindig könnyű hallani, ha az emberek olyanokat mondanak, ami szerintetek nem igaz vagy éppen kegyetlen. Azt is láttátok, hogy bizonyos társadalmi csoportok gyakrabban válnak a kegyetlen és intoleráns beszéd áldozatává, mint mások.

Ennek ellenére is fontosnak tartjátok, hogy senkit sem szabad abban gátolni, hogy a meggyőződésének hangot adjon.

Egy szeles napon híreket kaptok arról, hogy egy szörnyű erejű hurrikán csapott le a Csendes-óceán egyik szigetére. Nagyon keveset tudtok arról a szigetről: elég maguknak való emberek élnek ott. Hallottatok történeteket arról, hogy a szigeten élők nagyon ostobák és maradiak, de még sohasem találkoztatok senkivel, aki onnan jött volna. Tudjátok, hogy szinte lehetetlen meglátogatni a szigetet.

A kormány bejelentette, hogy pastikok szigete olyan súlyos károkat szenvedett a hurrikán következtében, hogy a túlélők nagy része átköltözik Ixpratra. Valószínűleg sikerül nekik helyet szorítani, de ez azt jelenti, hogy a jelenlegi lakosok részéről is jelentős alkalmazkodásra lesz szükség. A munkahelyeket meg kell osztani, és elképzelhető, hogy nem jut mindenkinek fedél.

SEGÉDANYAGOK

PROBLÉMAFELVETÉSEK A MUNKACSOPORTOKNAK

ELSŐ PROBLÉMA:

„Keress pastik nyelvet” kampány indult, amely viharos gyorsasággal terjedt el az interneten. A kampány weboldala olyan szlogeneket tartalmaz, mint:

- *Bökj meg egy bamba pastikot, hátha megnyikkan!*
- *Nincs nyelv, nincs agy!*
- *Találj nyelvet, nyerd okostelefont!*

Az embereket arra kérték, hogy töltsenek fel fotókat pastikok nyelvéről. A weblapon van egy „*Nyelvi Album*”, olyan fotókkal és videókkal, amelyek azt mutatják, ahogy valakik pastikokat arra kényszerítenek, hogy nyissák ki a szájukat, miközben lámpával a szájukba világítanak, távcsővel pózolnak, vagy rámutatnak az illető nyelvére. A kampány egyre gyorsabban terjed, sok olyan incidens történt, amikor pastikokat támadtak meg az utcán. A pastikok válaszul azt mondják, hogy nem hajlandóak sértő beszélgetésekbe bocsátkozni olyanokkal, akiket nem tisztelnek.

MÁSODIK PROBLÉMA:

Egy, a pastik közösségből származó fiatal lányt egy csapat ixprat fiú sértegetett az utcán. Dagadt lúzernek és mocskos ribancnak nevezték, azt mondták, hogy nincs is nyelve, és gondolkodni se tud. A lány annyira borzalmasan érezte magát, hogy két hétig nem hagyta el a házat és nem beszélt senkivel. Három napig nem evett semmit. A szülei szörnyen aggódnak érte.

HARMADIK PROBLÉMA:

Nyilvánosságra hoztak egy jelentést, amely szerint a pastikok körében jóval magasabb a munkanélküliség, mint a társadalomban általában, nincs pastik képviselő a parlamentben, és csak kevesen vannak vezető pozícióban a különböző szervezeteknél. A beszámoló más társadalmi tényezőket is vizsgált, mint például a stressz és a mentális betegségek szintje, a képzettségi szint és a bűncselekmények száma. A pastikok minden esetben sokkal rosszabbul teljesítenek, mint a társadalom bármely más csoportja. A társadalom többi része pedig aggasztóan negatív hozzáállást tanúsít a pastikok iránt.

NÉZZÜNK SZEMBE AZ ONLINE ZAKLATÁSSAL

Ebben a gyakorlatban a résztvevők meghatározzák, miként reagálnának különböző bántalmazó szituációkra, és megbeszélik a további cselekvési lehetőségeket.

TÉMÁK	Internetes zaklatás (cyberbullying), demokrácia és részvétel, digitális műveltség
NEHÉZSÉGI SZINT	1
CSOPORTLÉTSZÁM	10-20 fő
SZÜKSÉGES IDŐ	45 perc
CÉLOK	<ul style="list-style-type: none"> a zaklatás különböző megjelenési formáinak feltárása, illetve az online és offline zaklatás közötti kapcsolat megértése a zaklatásra, az internetes zaklatásra és online gyűlöletbeszédre való reagálás lehetőségeinek feltárása a reagálás fontosságának tudatosítása
ELŐKÉSZÍTÉS	<ul style="list-style-type: none"> Nyomtassuk ki az alábbi feliratokat A4-es papírlapokra, és ragasszuk fel őket a terem különböző sarkaiba: <ul style="list-style-type: none"> Semmit nem teszek Fellépek az elkövetővel szemben Jelzem valakinek Mást csinállok Legyen elegendő hely ahhoz, hogy a résztvevők járkálni tudjanak a teremben.

A GYAKORLAT MENETE

- Kérdezzük meg a résztvevőket arról, hogy mit értenek zaklatás alatt. Kérdezzünk rá, hogy milyen módjai lehetnek a zaklatásnak.
- Rakjuk ki a feliratokat a terem négy sarkába, és mondjuk el, hogy különböző helyzeteket fogunk felolvasni. Kérjük meg a résztvevőket, gondolják át, hogy mit tennének az adott helyzetben, és válasszanak az alábbi lehetőségek közül:
 - Nem teszek semmit
 - Fellépek a zaklatóval szemben (pl. vitába szállok vele, visszavágok, vagy máshogy reagálok).
Ha az elkövető ismeretlen, ez a választási lehetőség valószínűleg nem merül fel.)
 - Jelzem valakinek (pl. tanárnak, szülőnek, webadminisztrátornak vagy más kompetens személynek.)
 - Mást csinállok (pl. bevonok másokat is a vitába, létrehozok egy szolidaritási csoportot stb. Kérdezzük meg őket, vannak-e más ötleteik.)

- Mondjuk el, hogy a helyzetleírások elhangzása után a résztvevőknek abba a sarokba állniuk, ami a leginkább jellemző arra, ahogyan az adott helyzetben reagálnának. Kérjük meg őket, hogy őszintén mondják el, hogyan cselekednének!
- Olvassuk fel az első helyzetleírást, és adjunk időt arra, hogy a résztvevők eldönthessék, melyik sarokba állnak. Amint elfoglalták helyüket, minden csoportból kérdezzünk meg néhány embert, hogy miért az adott megoldást választották. Aztán olvassuk fel a következő helyzetleírást, és addig folytassuk, amíg jónak látjuk.

FELDOLGOZÁS ÉS ÉRTÉKELÉS

Az alábbi kérdések segítségével dolgozzuk fel a gyakorlat tapasztalatait:

- Hogy tetszett a gyakorlat? Melyik helyzetnél volt a legnehezebb eldönteni, mit tennétek?
- Mit gondoltok, mindegyik helyzet zaklatásnak minősül?
- Talákoztatok már valaha online zaklatással – áldozatként vagy szemtanúként? Hogyan kapcsolódik egymáshoz az offline és az online zaklatás? Van-e a kettő között lényeges különbség?
- Másként viszonyultok a zaklatás, online zaklatás kérdéséhez most a gyakorlat után? Mit gondoltok, a jövőben másként reagálnátok ilyesmire?
- Mit tehetek az online zaklatás ellen?
- Kinek kellene lépéseket tenni az online gyűlöletbeszéd megelőzése érdekében? Milyen szerepet kellene betöltenie ezen a téren a közösségi médiának, az internetszolgáltatóknak, a rendőrségnek, a szülőknek, az iskolai szervezeteknek és másoknak?

TANÁCSOK A CSOPORTSEGÍTŐNEK

- Ha a csoport túl nagy, vagy még nincs gyakorlata a csoportos vitában, használhatunk „stafétabotot” vagy „mikrofont”, így mindenkinek, aki szóhoz szeretne jutni, ki kell várnia a sorát.
- Előfordulhat, hogy a résztvevők egyszerre több lehetőséget is választanának, például fellépnének a zaklatóval szemben, és jelentenék is az esetet. Kérjük meg őket, hogy ilyen esetben azt válasszák, amelyik a fontosabb számukra, majd adjunk lehetőséget, hogy megindokolják döntésüket.
- Ne feledjük, hogy a résztvevők egy részével már megtörténhetett, hogy valamilyen módon zaklatták – talán éppen a csoporton belül. Nagyon oda kell figyelniük az egyéni szükségletekre, személyes konfliktusokra, és ne erőltessünk senkit, hogy válasszon vagy reagáljon, ha úgy tűnik, ez a nehezebbé esik.
- Ha vannak olyan résztvevők, akik már tapasztaltak zaklatást, a gyakorlat felszínre hozhatja félelmeiket, és elvezetheti őket a felismeréshez, hogy további támogatásra van szükségük. Nyilvánítsuk ki egyértelműen, hogy ha bárki szeretné, mi tudunk segíteni – abszolút bizalmas keretek között – de legalábbis meg tudjuk mondani, milyen támogató rendszerek léteznek, amelyekhez segítségért fordulhatnak. A gyakorlat előtt érdemes utánanézni, milyen helyi és országos szintű szolgáltatások léteznek, például lelkisegély-vonalak vagy olyan szervezetek, amelyek támogatást nyújtanak az áldozatoknak.
- Ha a résztvevők nem sokat tudnak az online zaklatásról, vagy úgy tűnik, nincsenek tudatában annak veszélyeivel, akkor az 5. fejezetben található háttér-információk felhasználásával bővíthetjük a problémára és annak lehetséges kezelésére vonatkozó ismereteiket. Adott esetben mutassunk rá a gyűlöletbeszéd és a zaklatás közötti összefüggésekre (különösen, ha a zaklatás gyűlöletbeszédrel jár együtt).

VARIÁCIÓK

A gyakorlatot egyszerűsíthetjük úgy, hogy csak két választási lehetőséget adunk: „semmit nem teszek” vagy „teszek valamit”. A két feliratot kihelyezhetjük a terem két végében, és a résztvevők a feliratok közötti vonalon helyezkedhetnek el attól függően, hogy vajon melyik lehetőséget választanák inkább.

ÖTLETEK A CSELEKVÉSRE

Minden további fellépés hatékonyabb lesz, ha a résztvevők megállapodnak valamilyen közös akcióban. Megbeszélhetjük, milyen lépéseket tehetnek a gyakorlatot követően: például figyelemfelhívó (online vagy offline) akció, támogató vagy szimpátia csoport létrehozása, zaklatásellenes irányelvek bevezetése a csoporton, osztályon, iskolán belül, vagy „Mondjunk nemet az online zaklatásra” kampány indítása, és így tovább. Csatlakozhatnak továbbá a No Hate Speech Mozgalomhoz, és a kampány weboldalán az áldozatok iránti szolidaritást kifejező videoüzeneteket tölthetnek fel. Arra is használhatják a weboldalt, hogy ötleteket adjanak az internethasználóknak azzal kapcsolatban, hogy mit lehet tenni online zaklatás esetén.

SEGÉDANYAGOK

HELYZETLEÍRÁSOK

- Az utóbbi időben több gyalázkodó e-mailt és sms-t kaptál, számodra ismeretlen címekekről, telefonszámokról. Egy részüket kifejezetten fenyegető volt: úgy tűnik, hogy a zaklatók ismernek téged. Mit teszel?
- Valaki az iskolából átszerkesztette néhány fotódat, és trágár megjegyzések kíséretében közzétette a neten. Azt hiszed, tudod ki tette. Mit teszel?
- Nemrég egy külföldi fiú jött az osztályba. A barátai gúnyolódnak rajta őt, sőt rasszista vicceket posztolnak róla a közösségi oldalain. Folyton nyaggatnak, hogy te is oszd meg a vicceiket. Mit teszel?
- Néhány osztálytársad rosszindulatú pletykát terjeszt rólad a közösségi oldalakon. Páran már nem is játszanak veled, sőt van, aki már szóba se áll veled. Már a barátai is kezdik azt hinni, hogy talán igaz a pletyka. Mit teszel?
- A tanárnő arról beszél az osztálynak, hogy van pár diák, akikkel többször is erőszakoskodtak, egy fiút meg is támadtak hazafelé az iskolából. Megkér titeket, hogy ha bárki tud valamit, az beszéljen vele négyesek között óra után. Úgy véled, tudod, hogy ki a tettes, de félsz, mert kaptál egy csomó sms-t, amelyben megfenyegetnek, hogy jobban teszed, ha hallgatsz. Mit teszel?
- Látod, hogy egy gyerek egyedül áll a játszótéren és sír. Tudod, hogy a többiek azért bántják őt, mert tanulási zavarokkal küzd, egyesek idiótának vagy ronda disznónak csúfolják. A te barátai is nagyon kegyetlenek vele, gyakran nevetnek a rajta, ha együtt vagytok. Mit teszel?

Ez a gyakorlat a „Kiskompasz – Kézikönyv a gyerekek emberi jogi neveléséhez” c. kiadványban szereplő „Erőszak az iskolában, és azon kívül” elnevezésű gyakorlat átdolgozása. Lásd: <http://bit.ly/kiskompasz>

2. SZINT

CSOPORT
12-20

IDŐ
45'

SZABADSÁG KORLÁTOK NÉLKÜL?

A résztvevők néhány esettanulmányon keresztül megismerkednek a szabad véleménynyilvánítás fogalmával. El kell dönteniük, hogy mit tennének az olyan hozzászólásokkal és megnyilvánulásokkal, amelyek ellentmondásosak, zaklató jellegűek vagy veszélyt jelenthetnek.

TÉMÁK	Véleménynyilvánítás szabadsága, demokrácia és részvétel, emberi jogok
NEHÉZSÉGI SZINT	2
CSOPORTLÉTSZÁM	12-20 fő
SZÜKSÉGES IDŐ	45 perc
CÉLOK	<ul style="list-style-type: none"> • a szabad véleménynyilvánítás fogalmának megismerése • annak megértése, hogy a szabad véleménynyilvánítás miért fontos az egyéneknek és a társadalomnak • annak átgondolása, hogy az emberi jogok védelme érdekében miért lehet szükség a szabad véleménynyilvánítás korlátozására, különösen gyűlöletbeszéd esetén
SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK	<ul style="list-style-type: none"> • flipchart tábla és tollak • a 72. oldalon található segédanyag másolata
ELŐKÉSZÍTÉS	<ul style="list-style-type: none"> • Fénymásoljuk le a 72. oldalt (annyi példányban, hogy minden kiscsoportnak jusson egy).

A GYAKORLAT MENETE:

1. Kérdezzük meg a résztvevőket, hogy mit jelent számukra a véleménynyilvánítás szabadsága. Gondolataikat jegyezzük fel a flipchartra, és kezdeményezzünk beszélgetést az alábbiakról, ha a résztvevők nem vetették volna fel ezeket a kérdéseket:
 - A véleménynyilvánítás szabadsága azt jelenti, hogy bármit mondhatunk, amit akarunk?
 - Ha úgy gondoljátok, hogy bizonyos megnyilvánulásokat nem kellene engedni, akkor szerintetek hogyan dönthetnének el, mit tiltsunk, mit ne? Kinek kellene erről döntenie?
 - A beszéden és az íráson túl milyen más lehetőségek (zene, színjátás, képek, testbeszéd stb.) vannak arra, hogy kifejezzük önmagunkat?
2. Ne próbáljunk válaszokat találni ezen a ponton; hallgassunk meg néhány véleményt, és mondjuk el, hogy ezek a kérdések gyakran ellentmondásosak, és a gyakorlat során majd részletesebben is megvizsgáljuk őket.

- Kérdezzük meg, hogy megtörtént-e már velük, hogy nem mondhatták el, amit szerettek volna – akár otthon, az iskolában vagy nyilvánosan. Hogyan érezték magukat ezekben a szituációkban? Miért volt fontos számukra, hogy elmondhassák a véleményüket?
- Mondjunk el pár dolgot a véleménynyilvánítás szabadságáról. Használjuk az alábbi rövid összefoglalót, vagy dolgozzunk a háttéranyagokból (lásd a kézikönyv 5. és 6. fejezetét).

A VÉLEMÉNYNYILVÁNÍTÁS SZABADSÁGA

A jog, hogy szabadon kifejezhessük gondolatainkat vagy véleményünket, fontos emberi jog, amit a nemzetközi emberi jogi jogszabályok is garantálnak. Ez a jog egyrészt azért értékes, mert gondolataink, véleményünk és kommunikációnk hozzátartoznak emberi mivoltunkhoz, másrészt azért, mert a kommunikáció és a vita nélkülözhetetlen a jól működő demokratikus társadalom felépítéséhez. Egymás megértésének és a másokkal való együttélésnek alapvető feltétele a nyitott és szabad kommunikáció – még akkor is, ha néha olyan véleményeket is meg kell hallgatnunk, amivel nem értünk egyet. Mindazonáltal a véleménynyilvánítás szabadsága nem abszolút jog, amely korlátok nélkül mindig „jár”. Ez egy olyan jog, amelyet összhangba kell hozni mások jogaival és a társadalom egészének érdekeivel. Amennyiben egy megnyilvánulás különösen ártalmas (lehet) bizonyos egyénekre vagy a társadalomra, akkor korlátozható.

- Mondjuk el a résztvevőknek, hogy kiscsoportokban (4-5 fő) fognak dolgozni, és olyan eseteket fognak megvitatni, amelyekben másokat vagy mások emberi jogait sértő tartalmak kerültek megosztásra az interneten. A csoportnak el kell döntenie, hogy az adott esetben szükséges-e az adott tartalom eltávolítása – más szóval, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága korlátozandó-e.
 - Ha úgy döntenek, igen: mit kellene törölni és miért?
 - Ha úgy döntenek, hogy nem, akkor miért nem? Mi egyebet lehet még tenni, vagy ki másnak kellene cselekedni?
- Osszuk a résztvevőket 4-5 fős csoportokba, és osszuk ki a segédanyagot, minden csoportnak egy példányt az esetekből (lásd a **72. oldal**). Adjunk nekik 20 percet, hogy megvitassák az eseteket. A döntéseiket indoklással kell alátámasztaniuk.

FELDOLGOZÁS ÉS ÉRTÉKELÉS

Menjünk végig az eseteken és a csoportok válaszain. Vitassuk meg röviden döntésük indokait. Az alábbi kérdések segítségével további lényeges szempontokra is rávilágíthatunk:

- Volt olyan eset, amelyről a csoport nem tudott megegyezni? Mik voltak a főbb véleménykülönbségek?
- Volt annak jelentősége, hogy ki volt a felelős a tartalom megosztásáért? Volt annak jelentősége, hogy hány ember reagált rá és hogyan?
- Sikerült általános szabályokat megfogalmazni, hogy a véleménynyilvánítás szabadságát mikor lehet vagy mikor „kell” korlátozni? Mik a túlzott korlátozás hátrányai? Mik a túlzott engedékenység hátrányai?
- Szerintetek a weboldalak lekapcsolása és a sértő tartalmak eltávolítása hatékony módja az online gyűlöletbeszéd elleni harcnak?
- Magyarországon korlátozzák azt, hogy az emberek mit mondhatnak online és offline? Hogyan? Eltérőek a szabályok az online véleménynyilvánítás esetében?

TANÁCSOK A CSOPORTSEGÍTŐNEK

- Amikor a résztvevők az esetekkel dolgoznak, kérjük meg őket, gondolják végig azt is, hogy amennyiben az eltávolítás mellett döntenek, pontosan mit kellene törölni: az egész weboldalt vagy profilt, vagy csupán az adott posztot/videót, vagy letiltatnák a felhasználót, aki közzétette stb.
- Érdemes emlékeztetni a résztvevőket, hogy az Emberi Jogok Európai Bírósága a véleménynyilvánítás szabadságának bármiféle korlátozását igen komoly lépésnek tekinti, amire csak nagyon indokolt esetben kerülhet sor.
- Arról is beszélhetünk a résztvevőkkel, hogy az esetek megvitatása mennyiben járul hozzá ahhoz, hogy ők maguk véleményt tudjanak alkotni, és hogy ez mit mond nekik a véleménynyilvánítás szabadságáról.
- Ha szükséges, illetve az idő engedi, világítsunk rá arra, hogy az emberi jogok törvényi szabályozása és a véleménynyilvánítás szabadsága valójában arról szól, hogy mit kell vagy nem kell tennie az államoknak. Az online véleménynyilvánítás korlátozása sokszor nagyon nehézkes, mert az internet nagy része magáncégek kezében van (pl. tárhely szolgáltatók, magáncégek tulajdonában lévő új honlapok stb.). Nézzük meg az 5. fejezetet, ahol a véleménynyilvánítás szabadságáról szóló háttér-információk is találhatóak, vagy nézzük meg, mit ír az Útmutató az emberi jogokról internetfelhasználóknak A véleménynyilvánítás és az információ szabadsága című szakasza.
- A gyakorlatot megelőzően nézzünk utána, hogy az esetek között van-e olyan, amelyik a magyar jog szerint törvényt sért.
- Hasznos lehet, ha a gyakorlat lezárásakor egyéb reagálási, fellépési lehetőségeket is számba veszünk. A No Hate Speech Mozgalomról szóló részben (2. fejezet) találhatunk ehhez ötleteket. Hívjuk fel a résztvevők figyelmét arra, hogy nem csak a sértő tartalmak eltávolítása vagy az oldal törlése az egyetlen megoldás! Ráadásul nagyon bonyolult ténylegesen alkalmazni ezt a gyakorlatban, tekintettel az online megosztott tartalmak mennyiségére.

VARIÁCIÓK

A helyzetleírásokat szerepjátékhoz is használhatjuk: a kiscsoportok rövid felkészülés után előadnak egy-egy helyzetet a többieknek. Ezt követően a teljes csoport megvitatja, mi lenne az adott helyzetben a legmegfelelőbb válaszlépés.

ÖTLETEK A CSELEKVÉSRE

Mennyit tudnak a résztvevők saját parlamenti képviselőjükről? Utánanéhetnek, hogy a képviselő nyilatkozott-e kisebbségekről vagy más sebezhető csoportokról, majd támogatásukat vagy ellenvéleményüket írásban is kifejezhetik. Ha a csoport mindent tagja küld egy külön levelet, a képviselő talán még válaszolni is fog! Vitassunk meg a csoporttal, mit tehetnek ők, ha rasszista megnyilvánulásokkal találkozhatnak az interneten. Találjunk ki közösen érveket és rövid üzeneteket, amelyeket a résztvevők használhatnak, ha online környezetben gyűlöletbeszédrel találkoznak.

SEGÉDANYAGOK

HELYZETLEÍRÁSOK

1. A „Visszaköveteljük hazánkat” elnevezésű csoport weboldalt indít, amelyen a „tradicionális értékeket” hirdetik. A posztok egy jelentős része rasszista jellegű. A weboldal rengeteg hozzászólást és élénk vitákat generál. A vitában egyesek időnként kifejezetten sértő szavakat használnak, de a hozzászólók egy nagyobb csoportja tiltakozik a weboldal rasszista ideológiája ellen.
 - Szükséges bármit is törölni? Ha igen, mit és miért?
 - Ha nem, mi más lehetne tenni?
2. A politikus Miklós saját személyes weboldalán a szavazókerületében élő roma közösség kilakoltatását követeli, és a bűnesetek magas száma miatt is őket hibáztatja. A felhívásait követően számos támadás éri a romákat szerte az országban. A média nagy része is a romák által elkövetett bűncselekményekről ad hírt – azokról a bűncselekményekről viszont nem, amelyeket a romák sérelmére követnek el.
 - Szükséges bármit is törölni? Ha igen, mit és miért?
 - Ha nem, mi más lehetne tenni?
3. Egy személyes blogra Robi olyan karikatúrát tölt fel, amely egy közismert politikust ábrázol, akinek kezéről vér csöpög, körülötte holttestek hevernek. Rengeteg komment érkezik, többségük egyetértését fejezi ki.
 - Szükséges bármit is törölni? Ha igen, mit és miért?
 - Ha nem, mi más lehetne tenni?
4. Elvira egy olyan videót oszt meg nyilvános profilján, amely gúnyt űz a fogyatékos emberekből, magatehetetlen „véglényekként” ábrázolva őket. Az oldal statisztikái azt mutatják, hogy szinte senki nem látta a videót, és kommentek sem érkeztek.
 - Szükséges bármit is törölni? Ha igen, mit és miért?
 - Ha nem, mi más lehetne tenni?
5. Az előbbi esetben említett videót egy újságíró megnézi, és kampányt kezd annak érdekében, hogy Elvira profilját távolítsák el a közösségi oldalról. Ennek eredményeként a videót több ezren nézik meg. Az emberek elkezdnek olyan hozzászólásokat közzétenni, hogy „ez a legjobb videó, amit valaha láttam”, „épp ideje, hogy reálisan lássuk a fogyatékosokat” és így tovább.
 - Szükséges bármit is törölni? Ha igen, mit és miért?
 - Ha nem, mi más lehetne tenni?
6. Dóri, egy közismert celeb cikket jelentet meg egy online hírportálon, amelyben azt állítja, hogy a transznemű nők „az emberiség mocska”. Egy új weboldal, melynek célja, hogy Dórit „helyre tegye”, részleteket közöl a magánéletéről is. Ezt követően több száz személyes sértő e-mailt és twitter üzenetet kap. Némi lyikük fenyegetést is tartalmaz.
 - Szükséges bármit is törölni? Ha igen, mit és miért?
 - Ha nem, mi más lehetne tenni?

4. SZINT
**CSOPORT
12-24**
**IDŐ
60'**

X-NEK LENNI

A résztvevők az Emberi Jogok Európai Egyezményében szereplő jogokat állítják szembe a fiatal romák körében általánosan megtapasztalt sérelmekkel.

TÉMÁK	RASSZIZMUS, DISZKRIMINÁCIÓ, EMBERI JOGOK, MAGÁNÉLET, BIZTONSÁG
NEHÉZSÉGI SZINT	4
CSOPORTLÉTSZÁM	12-24 fő
SZÜKSÉGES IDŐ	60 perc
CÉLOK	<ul style="list-style-type: none"> • annak megértése, hogy a gyűlöletbeszéd áldozatait hogyan fosztják meg egyéb emberi jogaitól is • a romák jogainak és az általuk általánosan megtapasztalt emberi jogi sérelmeknek a megismertetése, tudatosítása • az Emberi Jogok Európai Egyezményében szereplő jogok összevetése a sérelmek, visszaélések konkrét eseteivel
SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK	<ul style="list-style-type: none"> • az X-ekről szóló leírás, több példányban (minden kiscsoportnak jusson egy) • az Emberi Jogok Európai Egyezményének rövidített változata, több példányban. Legalább két példányt adjunk minden kiscsoportnak. • flipchart papír és tollak • olló és ragasztó (opcionális)
ELŐKÉSZÍTÉS	<ul style="list-style-type: none"> • Készítsünk elő egy flipchart papírt minden kiscsoportnak, majd az X-ekről szóló leírást ragasszuk a papír közepére.

A GYAKORLAT MENETE

1. Olvassuk fel az X-ekről szóló történetet (76. oldal). Mondjuk el, hogy a leírásban szereplő helyzeteket egy adott kisebbség tagjai rendszeresen megtapasztalják. Ennek a kisebbségnek nincs saját országa, közösségeik a világ számos országában élnek. A résztvevők próbálják meg kitalálni, melyik kisebbségről van szó. Majd közöljük, hogy a roma emberek gyakran tapasztalnak hasonló dolgokat Európa-szerte.
2. Kérjük meg őket, hogy röviden reagáljanak a történetre. Magyarazzuk el, hogy az esetek többsége sérti az emberi jogokat, és Európa minden országában jogellenesnek minősülnének. Ha szükséges, frissítsük fel a résztvevők emberi jogokkal kapcsolatos ismereteit, különös tekintettel az Emberi Jogok Európai Egyezményére. Használjuk a 187. oldalon található háttéranyagot.

3. Mondjuk el a résztvevőknek, hogy 4-5 fős csoportokban fognak dolgozni, az Emberi Jogok Európai Egyezményének rövidített változata alapján azt fogják vizsgálni, hogy mely jogokat érintik az esetek.
4. Osszuk ki a résztvevőknek az Emberi Jogok Európai Egyezményét, és ha szükséges, olvassuk át közösen. Tegyük fel kérdéseket a jogok tartalmára vonatkozóan.
5. Kérjük meg a résztvevőket, hogy alakítsanak kis csoportokat (a csoportok nagyjából 5 fősek legyenek). Adjuk oda a csoportoknak a flipchart papírt az X-ekről szóló szöveggel. Kérjük meg a résztvevőket, hogy a flipchart papíron – a szöveg mellett – jelezzék, hogy mely emberi jogok kapcsolódnak a gyermek történetének egyes részeihez.
6. Adjuk 20 percet a csoportoknak a feladatra. Az elkészült flipchart papírokat függesszük ki a falra, és adjunk lehetőséget a résztvevőknek arra, hogy a többi csoport által készített anyagokat is megnézhessék, és megfigyelhessék a hasonlóságokat és a különbségeket.
7. Majd folytassuk a feldolgozással és értékeléssel.

FELDOLGOZÁS ÉS ÉRTÉKELÉS

A feladatot nagycsoportban dolgozzuk fel és értékeljük, ehhez használhatjuk az alábbi kérdéseket:

- Meglepődtetek, hogy milyen sok különböző sérelem éri a roma közösségek tagjait? Mit gondoltok, hogy az esetek egy része vagy mindegyike előfordul-e hazánkban is?
- Hallottatok-e már vagy tapasztaltatok-e már romák ellen irányuló, sértő megnyilvánulásokat? Interneten láttatok ilyesmit?
- Képzeljétek el a következő esetet: valakinek az online közösségi profilján romákat sértő bejegyzést találtok. Mit tennétek? Mit gondoltok, változtatna-e a helyzeten, ha az emberek elutasítanák az ilyen hozzászólásokat, vagy ha pozitív történeteket osztanának meg válaszként?

Az alábbi kérdések segítségével feltárhatjuk a csoportban esetleg meglévő, romákkal szembeni előítéleteket:

- Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának (és az Európai Egyezménynek) a kidolgozói úgy gondolták, hogy senkit nem ítéltünk meg a hovatartozása alapján. Egyetértetek ezzel?
- Mit gondoltok arról, amit az elbeszélő mondott: minden közösségben vannak bűnelkövetők, mégsem mondjuk, hogy abban a közösségben mindenki bűnöző? Miért mondják, hogy az összes roma ilyen vagy olyan, hogyha nem is ismerik az összes romát?
- Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának kidolgozói szerint bizonyos dolgokat nem tehetünk meg senkivel, függetlenül attól, hogyan viselkednek. Egyetértetek ezzel?
- Ti hogyan éreznétek magatokat, ha folyamatos támadásoknak lennétek kitéve? Hogy viselkednétek?
- Mit tudtok a roma közösségek életéről? Milyen problémákkal szembesülnek?

TANÁCSOK A CSOPORTSEGÍTŐNEK

- Előfordulhat, hogy a résztvevők között sokan viseltetnek előítéllettel a romákkal szemben. Ne hagyjuk, hogy erre terelődjön a szó, mielőtt a flipchartokkal végeznék. A gyakorlat befejezését követően, a feldolgozás során beszéljünk erről.
- Amikor a csoportok a flipcharton dolgoznak, mondjuk el, hogy bármilyen módon jelezhetik az emberi jogokkal való kapcsolatot; a segédanyagokat szétvághatják és felragaszthatják a flipchart papírra. Filc-

tollakkal felírhatják a kapcsolódó cikkeket, rajzolhatnak nyilatkat stb. Ha bizonyos jogokat több helyre is felragasztanának, de elfogytak a megfelelő lapok, jelezzék más kreatív módon az összefüggést!

- A történet nem valós beszámoló, nem egy roma gyermek írása, de a benne felsorolt esetek Európa majdnem minden országában tényleg előfordulnak. Használhatjuk a gyakorlat végén található linkeket, ha szeretnénk mélyebben elmerülni a témában.
- Elmondhatjuk a résztvevőknek, hogy nem minden emberi jog szerepel a kártyákon. Az Emberi Jogok Európai Egyezménye az emberi jogoknak csupán egy részét fedi le, és ezek közül is csak néhányat használtuk fel a gyakorlathoz.
- Használjuk a 77. oldalon lévő „Érintett jogok” című segédanyagot a flipchartok feldolgozásához. Jegyezzük meg, hogy a történetben szereplő jogsértések nagy része több joghoz is kapcsolódik, és majdnem mindegyikük érinti a diszkrimináció tilalmát.
- Emlékeztessük a résztvevőket arra, hogy az emberi jogi jogsértések kicsit különböznek a „normál” jogsértésektől: az emberi jogi rendelkezések a kormányzati szervekre és a közalkalmazottakra, például tanárookra, rendőrökre vagy börtönőrökre rónak kötelezettségeket. A közalkalmazottak és köztisztviselők kötelesek tartózkodni az emberi jogok megsértésétől, és kötelesek intézkedéseket tenni annak érdekében, hogy az emberek ne sértsék meg embertársaik jogait. Ha a rendőrség nem vesz komolyan egy sértésről szóló bejelentést, akkor nem tesz eleget emberi jogi kötelezettségeinek.

VARIÁCIÓK

A feladat során az Európai Egyezmény helyett az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatát is használhatjuk.

ÖTLETEK A CSELEKVÉSRE

Kérjük meg a résztvevőket, hogy végezzenek kutatást a romák helyzetéről hazánkban. Az egyes csoportok különböző témákat dolgozzanak fel. Vagy kérjük meg őket, hogy keressenek romákat sértő hozzászólásokat azokon a weboldalon, amelyeket sűrűn látogatnak. A példákat be lehet küldeni a Hate Speech Watch (Gyűlöletbeszéd Monitor) weboldalra. www.nohatespeechmovement.org/hate-speech-watch Használhatjuk az Európa Tanács által kidolgozott, a romák történelméről szóló információs anyagot is, ha a résztvevők szeretnék többet megtudni a roma közösségek történetéről és jelenlegi helyzetéről Európában. Bővebb információk: www.coe.int/t/dg4/education/roma/histoCulture_en.asp

Egyéb kapcsolódó források:

<http://romafacts.uni-graz.at/>

<http://transform.hu/421-a-magyarorszag-i-romak-helyzete>

<http://www.policysolutions.hu/userfiles/elemzesek/A%20rom%C3%A1k%20helyzete%20Magyarorsz%C3%A1gon.pdf>

<http://uccuprojekt.files.wordpress.com/2010/04/romak-marketing-centrum.pdf>

<http://www.kethanodrom.hu/attachments/article/1747/Megsz%C3%BCntetve.pdf>

http://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/magyarorszag-i-nemzetisegek/romak/tanulmanyok_a_cigany-sag_helyzete/pages/006_a_magyarorszag_i_ciganyok.htm

SEGÉDANYAGOK

X-NEK LENNI

X származású gyerek vagyok. Az iskolában beraktak a kiegészítő osztályba, ahová a tanulási nehézségekkel küzdő gyerekek járnak. Mi nem járhatunk a „rendes” osztályba. Az iskolatársaim gyakran piszkálnak engem, meg a barátaimat is, a származásunk miatt. A tanáraink nem tesznek ez ellen semmit. Egyes tanárok egyenesen utaznak is ránk. Sohasem büntetik meg őket ezért. Úgy hallottam, van olyan ország, ahol minden X származású gyerekeknek kiegészítő iskolába kell járnia.

Az emberek még látni sem bírják minket. Nem is ismernek minket, csak kiabálnak velünk vagy megvernek, azért, amik vagyunk – vagy aminek hisznek minket. Mi csak gyerekek vagyunk, mint a többiek. Hogy kellene viselkednünk, ha kiabálnak velünk vagy megvernek minket? Szeretnünk kellene őket ezért?

Ha elmegyünk a rendőrségre, nem hallgatnak meg minket. Azt mondják, hogy akármiről is van szó, csak a mi hibánkból történhetett, mert mi mindannyian bajkeverők vagyunk. Ezt honnan tudják? Azt hittem, ezt a bíróságnak kellene eldöntenie. A rendőrök állandóan megállítanak minket az utcán minden ok nélkül. Azt mondják, biztos lopni voltunk, és megmotoznak minket. Van, hogy egy héten hatszor is megállítanak, pedig soha nem loptam semmit.

A közösségem börtönviselt tagjaitól hallottam, hogy a börtönőrök megverték őket. Miért nem büntetik meg azokat, akik másokat megvernek? A börtönőröknek is be kéne tartaniuk a törvényeket.

Tavaly nyáron egy csomó ember jött a faluba, minden egyformán voltak öltözve, végigmasíroztak az utcákon, miközben X-ellenes dalokat énekeltek. Mindannyian megijedtünk, és bezárkóztunk az otthonainkba. A házainkat követ dobálták és megverték azokat a fiatalokat, akik megpróbálták elhajtani őket. A rendőrség nem tett semmit...

A kormányzati képviselők gyakran tesznek sértő megjegyzéseket ránk, például, hogy minden X egyforma, és hogy az X-ek mind bűnözők. Minden közösségben vannak bűnelkövetők. Más csoportokat persze nem sértegetnek, ha pár tagjuk elkövet valamilyen bűncselekményt. Miért nem mondanak pozitív dolgokat az X származásúakról, akik ugyanolyan emberek, mint bárki más?

A televízióban és az interneten bárki azt mondhat rólunk, amit akar. Már elegendő van abból, hogy online csoportok koszosnak, hülyének neveznek minket; vagy még durvább dolgokat mondanak ránk. Azt mondják, tűnjünk el az országból, menjünk haza, vagy szerezzünk munkát, mint mindenki más. Az édesapám szeretne dolgozni, de a származása miatt senki nem veszi fel.

Hogyan kellene élnünk? Hogyan érezhetnénk magunkat, amikor mindenki rondán beszél rólunk, pedig nem is ismer minket. Nehéz ez, még az utcára sincs kedvem kimenni, mert félek attól, hogy rám kiabálnak vagy megvernek.

SEGÉDANYAGOK

ÉRINTETT JOGOK

Az esetek mindegyike kapcsolódhat a diszkrimináció tilalmához (Egyezmény 14. cikk, Tizenkettedik Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. cikk). Az esetek alábbi jogokat érintik még:

Speciális osztályok vagy „kiegészítő” iskolák roma gyerekeknek	Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 2. cikk
A tanárok rászállnak a roma gyerekekre	8. cikk (magánélethez való jog). Ha a visszaélés súlyos, akkor 3. cikk. Ha ez a magatartás kihat a tanulmányokra, akkor az Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 2. cikke is szóba jöhet.
A tanárokat nem vonják felelősségre	Ha az erre irányuló panaszt nem veszik komolyan, akkor 8. cikk (ha a visszaélés nagyon súlyos, akkor 3. cikk). Akár az Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 2. cikke szóba jöhet.
A romákra ráordítanak, csoportok masíroznak a romák által lakott településrészekben	Ha a provokáció nagyon súlyos, illetve rendszeresen történik, és a rendőrség nem tesz ezek ellen semmit, akkor a 8. cikk.
Romákat vernek meg	Ha a rendőrség nem reagál a feljelentésekre, akkor 8. cikk. Ha a fizikai bántalmazás súlyos vagy rendszeres, akkor esetleg a 3. cikk is.
A rendőrség nem foglalkozik a bejelentésekkel	A bejelentett eset súlyától függően 8. vagy 3. cikk. Ha emberi élet elleni fenyegetésről is szó van, akkor a 2. cikk.
A rendőrök igazoltatják és megmotozzák a romákat	Ha az embereket rendszeresen, alapos indok nélkül állítják meg, akkor az 5. cikk (szabadsághoz és biztonsághoz való jog). Továbbá a 8. cikk (magánélethez való jog).
A börtönőrök ütlelik a romákat	Ha a verés súlyos, akkor a 3. cikk. Továbbá a 8. cikk is.
A börtönőröket nem vonják felelősségre	Ha a verés súlyos, akkor a 3. cikk. Továbbá a 8. cikk is.
A kormányzati szervek képviselői sértegetik a romákat	Ha a sértés súlyos mértékű, és kihat a többi ember romákkal szembeni viselkedésére, akkor a 8. cikk.
Interneten és médiában előforduló inzultusok	Ez nem feltétlenül jelenti az emberi jogok megsértését, ha köztisztviselőt/közalkalmazottat nem terhel felelősség. Akkor azonban igen, ha az inzultus súlyos, és a hivatalos bejelentést a hatóságok figyelmen kívül hagyják.
Ha valaki roma származása miatt nem kap munkát	A 8. cikk jöhet szóba, különösen akkor, ha valamilyen állami intézmény nem alkalmaz valakit roma származása miatt.
Ha valaki fél kimenni az utcára	Ha valós veszélyben vannak a roma gyerekek az utcán, és a rendőrök ez ellen nem tesznek semmit, akkor a 8. és a 3. cikk (vagy a 2. cikk is lehet).

2. SZINT
**CSOPORT
10-20**
**IDŐ
60'**

JÁTSSZ ÚJRA!

Ez a gyakorlat egy szerepjátékon alapul: valaki társai nyomására közreműködik egy másik gyerek zaklatásában. A résztvevők feladata, hogy újrajátsszák a szituációt úgy, hogy más legyen a kimenete.

TÉMÁK	Internetes zaklatás (cyberbullying), demokrácia és részvétel, rasszizmus és diszkrimináció
NEHÉZSÉGI SZINT	2
CSOPORTLÉTSZÁM	10-20 fő
SZÜKSÉGES IDŐ	60 perc
CÉLOK	<ul style="list-style-type: none"> • annak megértése, hogy hogyan működik a zaklatás • szolidaritás és empátia felébresztése a zaklatások áldozatai iránt • a résztvevők ösztönzése arra, hogy lépjenek fel a zaklatás és az online gyűlöletbeszéd ellen
ELŐKÉSZÍTÉS	<ul style="list-style-type: none"> • Mielőtt elkezdenék a gyakorlatot, kérjünk meg 4 önként jelentkezőt a csoportból, hogy adjanak majd elő rövid jelenetet a csoportnak (max. 5 perc). Adjuk oda nekik a 81. oldalon található útmutatót, hogy előre felkészülhessenek. Ha nem tudják, hogyan fogjanak hozzá, segítsünk egy kicsit. • Legyen elég helyünk a szerepjátékhoz.

A GYAKORLAT MENETE

1. Mondjuk el a csoportnak, hogy a gyakorlat egy rövid szerepjátékkal kezdődik. Ismertessük az alábbi szituációt, aztán mutassuk be a „színeseket”, majd kérjük meg őket, hogy adják elő a jelenetet.

SZITUÁCIÓ:

Ákos csendes fiú, kicsit különnek tartják. Nincs sok barátja, és gyakran aggódik amiatt, hogy az osztálytársai esetleg nem kedvelik őt. Időnként bohóckodik, hogy a többi gyereket megnevettesse – és ebben kifejezetten ügyes (még akkor is, ha a tanár ezt nem mindig nézi jó szemmel). Az egyik óra után, amikor alaposan megnevettette az egész osztályt, Dani és János, a két legmenőbb srác az osztályban, az iskolából hazafelé menet csatlakoznak hozzá. Együtt nevetnek Ákos poénjain, aztán együtt mennek tovább. Ákos nagyon büszke, úgy érzi, végre elfogadták.

2. Most indítsuk el a szerepjátékot.
3. A szerepjáték után kérdezzük meg a résztvevőket, mi a véleményük. Ha szükséges, néhány kérdéssel ösztönözzük őket, például:
 - Szerintetek életszerű ez a jelenet?
 - Mit gondoltok Ákos viselkedéséről?
 - Vajon mit érezhetett Abdul?
4. Kérjük meg a résztvevőket, gondolják végig, hogyan viselkedtek volna Ákos helyében. Aztán mondjuk el nekik, hogy a jelenetet újra eljátsszuk, de most szeretnénk, ha belépnének a helyzetbe, és megpróbálnák olyan irányba vinni a történetet, hogy az Abdul (és Ákos) számára jobban végződjön.
5. Kezdjük el újra a jelenetet (ugyanazokkal a szereplőkkel), de állítsuk meg bizonyos pontokon, és kérjünk jelentkezőket, hogy cseréljenek helyet a szereplők valamelyikével. Ezt ismétljük meg néhány alkalommal, hogy minél több ember részt vehessen a játékban.
6. A szerepjáték után kérjük meg a résztvevőket, hogy mondjanak ötleteket arra, mi más rakhatott volna fel Ákos a netre az eredeti történet végén, ami segíthetett volna jóvátenni a történetet. Ez lehet egy poszt, egy személyes üzenet, egy komment vagy bármi más. Aztán folytassuk a feldolgozással.

FELDOLGOZÁS ÉS ÉRTÉKELÉS

Győződjünk meg róla, hogy a résztvevők kiléptek a szerepükből a szerepjáték után. Hangsúlyozzuk, hogy a következő kérdéseket a saját szemszögükből kell megválaszolniuk, és nem a jelenet szereplőinek a nézőpontjából.

- Mit gondoltok erről a gyakorlatról?
- Mik voltak azok a dolgok, amelyek Ákost arra sarkallták, hogy szálljon be a zaklatásba?
- Ti könnyen ellen tudtok állni az effajta nyomásnak a saját életetekben?
- Mi lett volna, ha ez az interneten történik? Mi volna hasonló? Mi volna különböző?
- Láttatok már olyan bejegyzéseket mások személyes profilján vagy az interneten bárhol, amelyek úgy vesznek célba embereket, ahogyan Ákos tette ebben a szituációban?
- Mit tehetek az ilyen posztok visszaszorítása, illetve azok hatásának csökkentése érdekében?
- Tanultatok valamit a gyakorlatból? Másképpen vélekedtek ezután a zaklatásról?

TANÁCSOK A CSOPORTSEGÍTŐNEK

- Fontos, hogy a gyakorlat előtt végiggondoljuk, milyen feszültségek lehetnek jelen a csoporton belül. Ha szükségesnek látjuk, módosítsuk a szituációt, nehogy megjelenjenek benne a csoport bizonyos tagjaival szembeni előítéletek. Például megváltoztathatjuk Abdul származási országát, vagy módosíthatjuk az Ákos által tett megjegyzést, esetleg a fiúk helyett lány szereplőket írhatunk bele a történetbe.
- Körültekintően válasszuk ki a szereplőket a jelentkezők közül, lehetőleg olyanokat kérjünk fel, akiket vélhetően nem érintenek közelről a szituációban megjelenő problémák. Hívjuk fel a „szereplők” figyelmét arra, hogy a jelenet ne legyen hosszú.
- A szerepjáték után meghallgathatjuk azok javaslatait is, akiknek nem volt lehetőségük részt venni a játékban. Ha háromnál többször lejátsszuk a jelenetet, az unalmassá válik; inkább kérjük meg a résztvevőket, hogy fejtssék ki röviden, mit lehetett volna tenni annak érdekében, hogy másképp végződjön a történet.

- Ha a szerepjáték erős érzelmeket ébreszt a résztvevőkben, hasznos lehet egy másik, rövid gyakorlatot elvégezni a feldolgozás előtt annak érdekében, hogy kilépjenek a szerepükből. Általában elegendő, ha megkérjük őket, hogy mondják ki hangosan a nevüket, vagy ha csinálunk egy gyors frissítő gyakorlatot.
- Lehetőség szerint ne nyilvánítsunk véleményt a jelenet szereplőinek viselkedéséről: próbáljuk inkább kérdésekkel elérni, hogy a résztvevők más nézőpontból is lássák a helyzetet. Fontos, hogy úgy érezzék, őszintén beszélhetnek a saját érzéseikről vagy viselkedésükről, akár arról is, hogy milyen nehéz lehet ellenállni társaink nyomásának.

VARIÁCIÓK

A szerepjáték helyett a történetet esettanulmány formájában is feldolgozhatjuk, kiscsoportokban vagy a teljes csoportban megvitatta, hogyan alakulhatott volna a cselekmény másképp.

ÖTLETEK A CSELEKVÉSRE

Kérjük meg a résztvevőket, hogy találjanak ki olyan üzeneteket, amelyek szolidaritást fejeznek ki az online zaklatás áldozatai iránt, vagy gyűjtsenek ötleteket, mit tehetnek azok, akiket megpróbálnak rávenni, hogy vegyen részt mások piszkálásában. Ezeket az üzeneteket megoszthatják a No Hate Speech Mozgalom weboldalán: www.nohatespeechmozgalom.hu

Készíthetünk akcióttervet is olyan esetekre, amikor a résztvevők online zaklatással találkoznak az interneten, akár áldozatként, akár szemtanúként. A csoport megállapodhat abban, hogy ezután mindenki tesz valamit az akciótterv alapján, ha zaklató megnyilvánulásokkal találkozik az interneten.

Sok olyan szervezet és weboldal létezik, amely az online zaklatás problémájával foglalkozik. Tájékoztassuk a résztvevőket azokról a támogató szervezetekről, amelyekhez szükség esetén fordulni tudnak. Használjunk keresőoldalakat a helyi kezdeményezések felkutatásához, vagy tájékozódhatunk az alábbi oldalakon is:

<http://www.kek-vonal.hu/index.php/hu/szolgáltatások/internetbiztonsag/395-internetes-zaklatas>

<https://www.youtube.com/watch?v=adnfMTOnc2s>

<https://saferinternet.hu>

<http://www.mipszi.hu/cikk/110104-elektronikus-zaklatas-cyberbullying>

<http://www.biztonsagosinternet.hu/bejelentés>

<http://www.kamaszpanasz.hu/hirek/szuloknek/4629/Vedelmi-strategia-netes-zaklatas-ellen>

<http://moderniskola.hu/internetes-zaklat%C3%A1s>

SEGÉDANYAGOK (A SZEREPLŐKNEK)

ÚTMUTATÓ:

Adjatok elő egy rövid jelenetet az alábbi szituáció alapján. Ott kezdődjön a jelenet, amikor János és Dani odamegy Ákoshoz iskola után. Döntsétek el, ki fogja játszani Dani, János, Ákos és Abdul szerepét.

- Dani, János – Népszerű srácok az iskolában. Ők kezdik a zaklatást.
- Ákos – Egy fiú, aki nehezen talál barátokat. Dani és János „pártfogásába veszi”.
- Abdul – új fiú, Kongóból jött ide.

INNEN KEZDJÉTEK A SZEREPJÁTÉKOT:

Amikor Dani, János és Ákos hazafelé tartanak, meglátják Abdult, ahogy elöttük megy egyedül az úton. Abdul nemrég jött az osztályba, előtte egy másik országban élt. A gyerekek néha piszkálni szokták amiatt, hogy nem beszél még jól magyarul, alacsonyabb, mint a legtöbb gyerek az osztályban, és kopott ruhákat hord.

Dani és János sietni kezdenek, hogy utolérjék Abdult. Elkezdik hangosan sértegetni, húzgálják a táskáját és kérdezzétek, hogy Kongóban mindenki olyan ruhákat hord-e, mint ő, és hogy nem kellene-e inkább bölcsibe járnia, ha nem is tud magyarul.

Ákos kényelmetlenül érzi magát. Dani és János folyton őt nézik, biztatják, hogy csatlakozzon ő is, és kérdezzétek, hogy mit gondol. Végül Ákos egy általa szellemesnek gondolt megjegyzést tesz a kongóiakra, mondván, hogy fákon ugrálnak, és majomnyelvet beszélnek. Dani és János jót nevetnek, de Ákos látja, hogy Abdul nagyon feldúlt, és fél a fiúktól.

Amikor Ákos hazaér, rosszul érzi magát. Tudja milyen érzés, amikor a többiek székálják, és amit Abdulnak mondott, sokkal rosszabb volt, mint amit neki szoktak mondani. De mégis, jó volt Danival és Jánossal együtt nevetni, és a barátságuk sokat ér számára. Ákos felmegy az internetre, ismerősnek jelöli Danit és Jánost, aztán a kongóiakról szóló poénját megosztja a profilján is.

1. SZINT
**CSOPORT
10-16**
**IDŐ
60'**

HARC A JOGOKÉRT!

A gyakorlat csapatjáték formájában mutatja be az emberi jogokat. A résztvevőknek szavak nélkül kell megjeleníteniük különböző jogokat társaik számára.

TÉMÁK	Emberi jogok, rasszizmus és diszkrimináció, magánélet és biztonság
NEHÉZSÉGI SZINT	1
CSOPORTLÉTSZÁM	10-16 fő
SZÜKSÉGES IDŐ	60 perc
CÉLOK	<ul style="list-style-type: none"> • az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatában (EJENY) szereplő jogok megértése • annak végiggondolása, hogy hogyan védhetők az emberi jogok az online térben • az emberi jogok és az online gyűlöletbeszéd közötti kapcsolatok megvitatása
SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK	<ul style="list-style-type: none"> • Jogkártyák: készítsünk annyi másolatot, hogy minden csoportnak jusson egy példány • TIPP kártyák: másoljuk le 5 példányban a 86. oldalon lévő kártyákat • EJENY (összefoglaló): készítsünk annyi másolatot, hogy mindenkinek jusson • flipchart papír és vastag filcek (tetszőlegesen) • annyi hely, hogy 2 vagy több csapat egymástól elválasztva, lehetőleg külön helyiségben tudjon dolgozni • 2 csoportsegítő (ideális esetben)
ELŐKÉSZÍTÉS	<ul style="list-style-type: none"> • Vágjuk fel a Jogkártyákat és a TIPP kártyákat • Másoljuk le az „Útmutató gyűjtőknek” c. lapot, esetleg írjuk fel az utasításokat egy flipchartra vagy vetítsük ki.

A GYAKORLAT MENETE

BEVEZETŐ (ELHAGYHATÓ, HA AZ EMBERI JOGOKAT JÓL ISMERŐ CSOPORTTAL DOLGOZUNK)

1. Kérdezzük meg a résztvevőket, mit értenek emberi jogokon. Írjuk fel az ötleteiket egy flipchartra, és segítsük őket kérdésekkel, ha szükséges. Például:
 - Kiknek vannak emberi jogai?
 - Meg tudtok nevezni egy emberi jogot?
 - Ki biztosítja, hogy az emberi jogokat tiszteletben tartásák?
 - Honnan erednek az emberi jogok?
 - Vajon online környezetben is érvényesek az emberi jogok?

2. Foglaljuk össze röviden az emberi jogok fogalmát:

Az emberi jogok mindenkit megilletnek, azok érvényesítése az állam kötelessége. Az emberi jogok érvényesülése azt jelenti, hogy az államoknak biztosítaniuk kell az egyének védelmét – többek között – az igazságtalan bánásmóddal, a szélsőséges visszaélésekkel és az erőszakkal szemben. Az emberi jogok azért nagyon fontosak, mert védelmeznek minket, de azt is megkívánják, hogy mi se bánjunk másokkal oly módon, hogy azzal megsértsük az ő jogaikat.

A JÁTÉK

3. Mondjuk el, hogy a gyakorlat során csapatjátékot fogunk játszani, amelyben felidézünk az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatában foglalt jogokat. Ismertessük a játék célját és szabályait (**85. o.**), majd bontsuk a csoportot 5-8 fős csapatokra. Osszuk ki minden csapatnak az alábbiakat:
 - az EJENY összefoglalója
 - 2 TIPP kártya
 - Útmutató a Gyűjtőknek – ezt egy flipchartra is felírhatjuk
 - flipchart papírok és vastag filcek minden csapatnak (opcionális)
4. Ha a résztvevők nem ismerik az EJENY-t, adjunk időt arra, hogy elolvassák a cikkeket, és kérdéseket tehessenek fel, ha valamit nem értenek.
5. Ismételjük át a szabályokat (**85. oldal**), és ellenőrizzük, hogy mindenki megértette-e őket. Kezdődhet is a játék!
6. A játék akkor ér véget, amikor egyik csapat kitalálta az összes jogot, vagy valamelyik csapat kifogyott a TIPP kártyákból. Kérjünk visszajelzést a résztvevőktől, illetve hagyjuk, hogy a résztvevők a lázas versengés után lecsillapodjanak! Az alábbi kérdések segítségével foglaljuk össze a gyakorlat tanulságait.

FELDOLGOZÁS ÉS ÉRTÉKELÉS

A JÁTÉK ÉRTÉKELÉSE:

- Mely jogokat volt a legnehezebb kifejezni? Miért?
- Milyen következtetéseket vonhatunk le a kommunikációra vonatkozóan: vajon miért nehéz megértenünk egymást általában? Kinek a hibája ez: a beszélőé vagy a hallgatóé, esetleg mindkettőjüké?
- Milyen érzéseitek vannak most a csapatokkal kapcsolatban? Mit éreztek a többi csapattal kapcsolatban?
- Gondolkodjunk el a versengésen alapuló játékokon: miért ragaszkodunk egyik csapathoz jobban, mint egy másikhoz? Ennek a ragaszkodásnak racionális okai vannak? Ismertek ehhez hasonló helyzetet az életben?

BESZÉLGETÉS AZ EMBERI JOGOKRÓL:

- Volt olyan jog, amit különösen nehéz volt megérteni?
- Mit gondoltok, meg lehet lenni e jogok bármelyike nélkül? Ha igen, melyik nélkül?
- Mit gondoltok, ezeknek a jogoknak az online világban is jelen kell lenniük? Tudtok-e példát mondani arra, amikor ezek a jogok az online tevékenységre is vonatkoztathatóak?
- Mit gondoltok, vajon tiszteletben tartják az emberi jogokat az interneten?

BESZÉLGETÉS A GYŰLÖLETBESZÉDRŐL:

- Mondjuk el röviden, hogy gyűlöletbeszédnek minősül minden olyan megnyilvánulás, amely gyűlöletet fejez ki egy csoporttal vagy valamely csoport tagjával szemben, és ami rosszindulatú vagy sértő, és a csoport tagjaival szembeni erőszakhoz vezethet. Kérjük meg őket, hogy mondjanak példákat, hogy jobban értsék, miről beszélünk.
- A játékban szereplő jogok közül melyek vonatkozhatnak a gyűlöletbeszédre? Miért?
- Ha mi magunk gyűlöletbeszéd célpontjai volnánk, vajon melyik jog védelmére lenne leginkább szükségünk?
- Mit tehetünk az online gyűlöletbeszéd terjedése ellen?

TANÁCSOK A CSOPORTSEGÍTŐNEK

- Ezt a játékot 2 csoportsegítő hatékonyabban tudja levezetni. A csoportsegítőknél figyelniük kell, hogy a „Gyűjtők” ne reagáljanak a „nem hivatalos” tippekre (pl. fejrázással, bólintással vagy biztató tekintettel).
- A résztvevők párokban is dolgozhatnak a jogok ábrázolásakor. Ez lehetőséget ad arra, hogy előtte megbeszéljék, mit is jelent az adott jog, így azonban a játék több időt vesz igénybe.
- Amikor a „Gyűjtők” új Jogkártyát kérnek, figyelmeztessük őket, hogy át kell adniuk a már felhasznált TIPP kártyákat. Ellenőrizzük, mi van a TIPP kártyákra írva, és ha szükséges, adjunk nekik újabb TIPP kártyákat.
- Az emberi jogokról való beszélgetés során kiválaszthatunk egy-két konkrét kérdést vagy területet, így ezeket alaposabban át tudunk beszélni. Ne próbáljuk az összes kérdést megvitatni.
- Amikor a csapatunkhoz való érzelmi kötődésről beszélgetünk, akkor más hasonló kérdésekre, például egy országhoz vagy etnikai csoporthoz való kötődés kérdésére is kitérhetünk. Feltárhathatjuk a „saját csoporthoz” való érzelmi kötődés témáját, és ebből kiindulva eljuthatunk a rasszizmushoz és a diszkriminációhoz kapcsolódó kérdésekhez.
- Ha van még időnk beszélgetni arról, hogyan érvényesülnek az emberi jogok az interneten, megismertethetjük a résztvevőket az Európa Tanács által kiadott Útmutató az emberi jogokhoz internet-felhasználók számára című dokutummal.

VARIÁCIÓK

A játékot játszhatjuk úgy is, hogy vagy csak rajzolni, vagy csak mutogatni szabad, de úgy is, hogy mindkettő megengedett.

ÖTLETEK A CSELEKVÉSRE

Kérjük meg a résztvevőket, hogy keressenek olyan online cikket, ami emberi jogi jogsértésről tudósít. Hívjuk fel a figyelmüket arra, hogy az emberi jogok megsértése nem feltétlenül hétköznapi értelemben vett bűncselekmény – az ilyen esetek azt mutatják, hogy az állam nem képes megvédeni az embereket.

SEGÉDANYAGOK

CSAPATJÁTÉK: JÁTÉKSZABÁLYOK

A játék célja: Az a csapat győz, amelyik a többi csapatot megelőzve kitalálja az összes emberi jogot, ami a kártyáin szerepel, vagy amelyeknek a legtöbb TIPP kártyája van a játék végén.

Szabályok:

- Minden csapatból 1 fő (a „Gyűjtő”) kap egy emberi jogi kártyát a játékvezetőtől. A Gyűjtők feladata a kártyán szereplő jog megjelenítése a csapataik számára szavak nélkül. Rajzolhatnak, mutogathatnak, használhatnak gesztusokat, mimikát, de semmilyen más módon nem jelezhetik, mi szerepel a kártyájukon.
- A csapat többi tagja a náluk lévő EJENY alapján megpróbálja kitalálni, melyik jog lehet a kártyán. Ezt először meg kell beszélniük, és a csapat összes tagjának egyet kell értenie, mielőtt „hivatalosan” rákérdeznek. Ha megegyeztek, a csapat tippjét fel kell írniuk egy TIPP kártyára, és oda kell adniuk a Gyűjtőnek. Ekkor a Gyűjtő megmondja, hogy jól tippeltek-e.
- Minden egyes joghoz maximum 2 TIPP kártya használható fel. Ezt követően a jog „megfejtetlennek” minősül, majd a következő Gyűjtő kap egy új kártyát a játékvezetőtől. A már felhasznált TIPP kártyákat át kell adniuk a játékvezetőnek.

Ha az első tipp helyes volt, a csapat két új TIPP kártyát kap.

Ha a második tipp volt a helyes megfejtés, csak 1 új TIPP kártyát kapnak.

Ha a jogot nem fejtették meg két próbálkozásból, akkor nem kapnak további TIPP kártyákat.

- Minden kártyát új Gyűjtőnek kell bemutatnia. Ha már mindenre sor került, egy második kör kezdődik.
- A játéknak akkor van vége, ha az egyik csapat az összes jogot helyesen találta ki, vagy ha valamelyik csapat kifogyott a TIPP kártyákból.

Figyelem!

- Nem minden jog szerepel a játékban - az EJENY 30 jogot tartalmaz, de most csak 12-t kell kitalálni.
- Minden csapatnak csak 2 tippje van, ezért vigyázniuk kell, hogy el ne pazarolják őket! Ha kifogytak a TIPP kártyákból, elveszítik a játékot!

ÚTMUTATÓ GYŰJTŐKNEK

Ha Gyűjtőként rád kerül a sor, nem beszélhetsz! Rajzolhatsz, gesztusokkal és arcjátékkal mutogathatsz, hogy a társaidd ki tudják találni, mi van a kártyádon, de más segédeszközt nem használhatsz. Ha a csapatod „nem hivatalos” tippet mond – más szóval nem írják fel azt egy TIPP kártyára, nem reagálhatsz! Abban az esetben, ha bármi másról kérdeznek, például: „A padlót söpröd?”, „Börtönben vagy?”, „Ez egy fagy?” – bólinthatsz, jelezhetsz, de NEM SZÓLALHATSZ MEG!

SEGÉDANYAGOK

TIPP KÁRTYÁK

TIPP kártyák	TIPP kártyák
<i>Ide írd a tippet</i>	<i>Ide írd a tippet</i>
TIPP kártyák	TIPP kártyák
<i>Ide írd a tippet</i>	<i>Ide írd a tippet</i>
TIPP kártyák	TIPP kártyák
<i>Ide írd a tippet</i>	<i>Ide írd a tippet</i>
TIPP kártyák	TIPP kártyák
<i>Ide írd a tippet</i>	<i>Ide írd a tippet</i>
TIPP kártyák	TIPP kártyák
<i>Ide írd a tippet</i>	<i>Ide írd a tippet</i>
TIPP kártyák	TIPP kártyák
<i>Ide írd a tippet</i>	<i>Ide írd a tippet</i>

SEGÉDANYAGOK

JOGKÁRTYÁK

1. Cikk:	14. Cikk:
Minden emberi lény azonos emberi jogokkal rendelkezik.	Mindenkinek joga van menedéket kérni egy másik országban, ha saját hazájában üldözik.
2. Cikk:	18. Cikk:
Senkit nem szabad hátrányosan megkülönböztetni.	Mindenkinek joga van hinni valamilyen vallásban.
3. Cikk:	19. Cikk:
Mindenkinek joga van az élethez.	Mindenkinek joga van a szabad véleménynyilvánításhoz (azt mond, amit akar).
5. Cikk:	20. Cikk:
Senkit nem szabad kínzásnak alávetni.	Mindenkinek joga van szervezetekhez csatlakozni vagy másokkal együtt összegyűlni.
11. Cikk:	21. Cikk:
Mindenkit ártatlannak kell tekinteni mindaddig, amíg a bűnösségét bíróság meg nem állapítja.	Mindenkinek joga van szavazni és részt venni hazája kormányzásában.
12. Cikk:	27. Cikk:
Mindenkinek joga van a magánélethez.	Mindenkinek joga van részt venni közössége kulturális életében.

OLVASD EL A SZABÁLYOKAT!

A résztvevők megismerkednek a weboldalak felhasználási feltételeivel, illetve közösségi irányelveivel, és lépéseket tesznek a nem megfelelő tartalmak bejelentése érdekében. A résztvevők a bejelentések előnyeiről és hátrányairól beszélgetnek, különösen a web 2.0 lehetőségeihez kapcsolódóan.

TÉMÁK	Kampánystratégiák, digitális műveltség, demokrácia/részvétel
NEHÉZSÉGI SZINT	3
CSOPORTLÉTSZÁM	Bármekkora
SZÜKSÉGES IDŐ	60 perc
CÉLOK	<ul style="list-style-type: none"> • az internetes tartalmakra vonatkozó különféle korlátozások megértése, beleértve az online gyűlöletbeszédet tiltó szabályokat • néhány népszerű honlap felhasználói feltételeinek vizsgálata, alkalmasságuk értékelése • vita a jelentéstételi eljárások hatékonyságáról a gyűlöletbeszéd elleni küzdelemben
SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK	<ul style="list-style-type: none"> • internet-hozzáféréssel rendelkező számítógépek • tollak és a 92-93. oldalon található kérdőív
ELŐKÉSZÍTÉS	<ul style="list-style-type: none"> • Másoljuk le a 92-93. oldalon található kérdőívet. 1 példányra lesz szükségünk minden 4 fős csoport számára.

A GYAKORLAT MENETE

1. Kérdezzük meg a résztvevőket, hogy vajon ki alkotja meg az internetre vonatkozó szabályokat. Van-e egyáltalán ilyen szabályok? Hol vannak ezek leírva?
2. Használjuk az **92-92. oldalon** található információkat, és magyarázzuk el, hogy különböző „szintű” szabályozások léteznek az interneten: vannak olyan szabályok, amelyeket a weboldalak tulajdonosai/fenntartói (vagy a tárhelyek szolgáltatói) alakítanak ki, vannak a nemzeti kormányok által felállított jogszabályok, és vannak a nemzetközi jogban, különösen az emberi jogi jogszabályokban foglalt szabályozások. Ennek a gyakorlatnak a során az első szinttel, a honlapok által meghatározott szabályokkal foglalkozunk.
3. Kérdezzük meg, hogy van-e bárki, aki megnézte az általa látogatott honlapok felhasználókra vonatkozó szabályait. Volt-e bárki, aki alkalmazta is ezeket, például úgy, hogy jelentette a sértő tartalmakat a honlap fenntartójának, amennyiben a szabályzat tiltja ezeket. Gondolt-e bárki is arra, hogy ez lehetséges, és hogy hogyan is kell csinálni?
4. Mondjuk el, hogy a honlapok felhasználókra vonatkozó szabályait általában a „Felhasználási feltételek” címszó alatt találjuk, és a legtöbb honlapnak van ilyen! A felhasználási feltételek hasznosak lehetnek az online gyűlöletbeszéd elleni küzdelemben, hiszen számos oldal rendelkezései tiltják a gyűlöletbeszédet. A probléma onnan ered, hogy az emberek nem mindig alkalmazzák hatékonyan ezeket a szabályokat, a honlapok üzemeltetői pedig nem ellenőrzik a tartalmakat a szabályaiknak megfelelően.
5. Osszuk a résztvevőket 4 fős csoportokra és adjunk minden csoportnak egy példányt az **92-93. oldalon** található kérdőívől. Mondjuk el, hogy minden csoportnak választania kell egy olyan weboldalt, amit gyakran használnak, és azzal kapcsolatban ki kell tölteniük a kiosztott kérdőívet. Ha szükséges,

gyorsan nézzük végig a csoporttal a kérdéseket, hogy biztosan mindenki értse, mit kell megfigyelni.
6. Adjunk a résztvevőknek 20 percet, hogy teljesítsék a feladatot, majd gyűljünk össze közös értékelésre.

FELDOLGOZÁS ÉS ÉRTÉKELÉS

Kezdjük azzal, hogy végignézzük a kérdőívet, és összehasonlítjuk, mire jutottak a résztvevők.

- Van-e jelentős különbség az eredmények között például abban, hogy milyen tartalmak megengedettek, vagy, hogy mennyire könnyű bejelentést tenni?
- Találtak-e „tökéletes” felhasználási feltételeket?
- Volt-e olyan csoport, aki az általa vizsgált weboldal felhasználási feltételeit teljesen alkalmatlannak találta, vagy azért, mert abban egyáltalán nem jelent meg a gyűlöletbeszéd témája, vagy mert a bejelentési eljárás túl komplikált volt?
- Most, hogy megvizsgáltatok a felhasználási feltételeket, mit gondoltok, jelentenek-e valaha egy sértő internetes hozzászólást, bejegyzést? Miért? Miért nem?
- Mi lenne, ha soha senki nem jelentené a sértő bejegyzéseket?
- Mit gondoltok, felhasználóként tudtok-e javítani egy honlap felhasználási feltételein, és biztosítani, hogy szigorúbban ellenőrizzék azok érvényesülését? Hogyan tehetitek meg ezt?
- Szerintetek mi teheti még hatékonyabbá a bejelentéseket? Például van-e különbség aközött, ha egyetlen személy jelent egy nem megfelelő tartalmat, vagy ha 1000 felhasználó teszi azt egyidejűleg? Mi történik abban az esetben, ha egy cég, aki reklámfelületként használ egy honlapot, azzal fenyegetőzik, hogy leállítja a reklámjait az adott oldalon mindaddig, amíg a sértő információt el nem távolítják?
- A jelentéstételi eljáráson kívül tudtok-e más egyéb megoldást az online gyűlöletbeszéd kezelésére? Milyen esetekben érdemes más módszert alkalmazni?

TANÁCSOK A CSOPORTSEGÍTŐNEK

- Mielőtt megkérjük a résztvevőket a csoportos kutatómunkára, közösen megnézhetünk egy konkrét példát. Válasszunk egy tetszőleges honlapot, amin megmutatjuk, hol található a felhasználási feltételek, és hogyan lehet bennük gyorsan megtalálni a releváns bekezdéseket. Hívjuk fel a figyelmet arra, hogy nem feltétlenül van minden honlapnak felhasználási feltételek menüpontja, és van, amikor eltérő néven szerepel ugyanez, például: közösségi irányelvek, felhasználói útmutató, felhasználási szabályzat stb. A résztvevők jegyezzék fel, ha ilyen esetekkel találkozhatnak.
- Mi magunk is kiválaszthatunk honlapokat a résztvevők számára annak érdekében, hogy biztosan különböző oldalakat vizsgáljanak. Adjunk pár percet nekik a választásra, mielőtt nekik látnak a kutatómunkának. Próbáljunk meg minél többféle oldalt összegyűjteni, például: videomegosztó oldal, közösségi oldal, központi hírportál, online játékok weboldala stb.
- A kérdőív „megjegyzések” részébe lehet feljegyezni minden egyéb fontos tényezőt, jellemzőt. Például, hogy van-e link a főoldalról a felhasználási feltételekhez, van-e panaszos űrlap, közzéteszi-e a honlap, hogy milyen határidőn belül foglalkozik a panaszokkal stb.
- Jelezzük a résztvevőknek, hogy ha a felhasználási feltételek szövege túl hosszú lenne, rákereshetnek benne kifejezetten az olyan kulcsszavakra, mint „gyűlöletbeszéd”, „sértő”, „rasszista” vagy más hasonló kifejezések.
- Az összes csoport kérdőívének átbeszélése túl sok időt vehet igénybe, és a résztvevőknek unalmas lehet. A kutatómunka után adhatunk a csoportoknak 5 percet, hogy egy másik csoporttal párban összehasonlítsák az eredményeiket. Vagy körbeadhatjuk a kitöltött kérdőíveket, hogy a beszélgetés előtt meg tudják nézni egymás lapjait.

- Hangsúlyozzuk, hogy nagyon fontos tisztában lenni az adott honlap szabályaival, mielőtt panaszt tennénk, de ez nem azt jelenti, hogy nem kifogásolhatunk valamit, amit sértőnek találunk, vagy amit szerintünk nem kezel a honlap megfelelő módon (mert pl. nem szerepel a felhasználási feltételekben). Példa gyanánt bemutathatjuk a Facebookon megjelenő szexizmus elleni kampányt: www.bbc.co.uk/news/technology-22689522 és www.bbc.co.uk/news/technology-22699761
- Érdemes felhívni a résztvevők figyelmét arra, hogy a bejelentés nem az egyetlen, és legtöbbször nem is a legjobb stratégia az online gyűlöletbeszéd kezelésére. Utaljunk az 5. fejezet „Kampánystratégiák” című részére, ahol más fellépési lehetőségekről is olvashatunk.
- Érdekes lehet az Útmutató az emberi jogokhoz internetfelhasználók számára című dokumentum segítségével jobban megismerni, hogyan érvényesülnek az emberi jogok az interneten.

VARIÁCIÓK

Megkérhetjük a résztvevőket arra is, hogy az általuk választott honlapon gyűlöletbeszéd megnyilvánulásokat keressenek. Ebből is kiderülhet, hogy mennyire hatékonyan működnek az adott honlapon a felhasználási feltételek. Keresést is indíthatnak az oldalon a „cigány”, „buzi”, „kurva” szavakra vagy más sértő kifejezésre. Ettől kicsit hosszabb lesz a feladat, viszont hasznos alapként szolgálhat a bejelentési eljárás megértéséhez, ha panaszt is teszünk a honlapnak.

A nem megfelelő internetes tartalom jelentése csak az első lépés. Következő lépés, ha a sértő tartalmat közvetlenül egy a diszkriminációval foglalkozó állami szervnek vagy a rendőrségnek jelentjük. A gyakorlatot úgy is elvégezhetjük, hogy a résztvevőknek a rendőrséghez vagy az országukban működő más esélyegyenlőségi szervhez kell az interneten megjelenő sértő tartalommal kapcsolatban panaszt benyújtaniuk. Az INACH és más hasonló civil szervezetek számos országban működnek aktívan, és alkalmaznak jelentéstételi eljárásokat.

Magyarországon az alábbi online helyeken lehet bejelentést tenni:

<http://www.jelentsd-a-homofobiat.hu/urlap/gyuloletbeszed>

<http://www.biztonsagosinternet.hu/bejelentes>

<http://www.origo.hu/jog/lakossagi/20140305-krs-a-gyuloletbeszed-szabalyozasa-a-szemelyisegi-jogok-ko-reben-es-a-serelemdij.html>

Az Egyesült Királyság-béli True Vision-t is említhetjük példaként: www.report-it.org.uk.

ÖTLETEK A CSELEKVÉSRE

Ha a fenti variációt a gyakorlat során nem alkalmaztuk, megkérhetjük a résztvevőket, hogy folytassák azoknak a honlapoknak a vizsgálatát, amelyekkel a feladat keretében foglalkoztak. Elvégezhetik a látott gyűlöletbeszéd-menyilvánulások részletes elemzését: feljegyezhetik az esetek számát, a célcsoportokat és a közönséget, és minősíthetik a példákat aszerint, mennyire súlyosak. Ha egy oldalon több esettel is találkoznak, akkor az elemzést követően az alábbi továbblépési lehetőségeket javasoljuk:

- Tegyük közzé a példákat és azok elemzését a Hate Speech Watch weboldalon (Gyűlöletbeszéd Monitor) (www.nohatespeechmovement.org/hate-speech-watch), és vitassák meg más aktivistákkal, hogy mit lehet tenni.
- A legsúlyosabb eseteket és az elemzést küldjék meg a honlap fenntartójának, és – a panaszukat alátámasztandó – hivatkozzanak a honlap felhasználási feltételeire.
- Ha a honlap egy közösségi média oldal, létrehozhatnak egy saját profilt, ahol közzétehetik az eredményeiket (lásd például: www.nohatespeechmovement.org/hate-speech-watch és <https://en-gb.facebook.com/WOH247>).

- Rangsorolják a példákat aszerint, hogy mennyire szélsőségesek (ehhez útmutatást adhat a „Van még rosszabb is” c. gyakorlat). Majd határozzanak meg stratégiákat az egyes esetekhez, például: válaszolni a bejegyzésre, vagy írni a hozzászólónak, ha a bejegyzése téves információkon alapul.
- Próbálják ki az „EULalyzer” elnevezésű online eszközt (www.brightfort.com/eulalyzer.html), ami megkönnyíti a felhasználási feltételek gyors átfutását azzal, hogy kiemeli a fontosabb kifejezéseket és feltételeket, valamint azokat a pontokat, amelyekkel a felhasználóknak tisztában kell lenniük.

SEGÉDANYAGOK

AZ INTERNETHASZNÁLATOT SZABÁLYOZÓ TÖRVÉNYEK

Az internet nagy része magáncégek tulajdonában van. Még a privát blogok is általában magánkézben lévő szerveren üzemelnek. Az a cég, amelynek tulajdonában a szerver áll, dönthet úgy, hogy korlátozza a blogon megosztható tartalmak típusait, de úgy is, hogy nem. A weboldalak felhasználói által követendő szabályokat általában a „Felhasználási feltételek” rögzítik. Ezek weboldalanként jelentősen eltérhetnek.

De a felhasználási feltételeken túlmenően létezhetnek olyan nemzeti szintű jogszabályok is, például a magánélet védelméhez és a személyes biztonságához kapcsolódó vagy a szélsőséges gyűlöletbeszédre vonatkozó törvények, amik az internetfelhasználókra vagy a honlapok tulajdonosaira is érvényesek. Még ha nincsenek is nemzeti szintű jogszabályok az emberek biztonságának online védelmére, a nemzetközi emberi jogi mechanizmusok a legtöbb esetben akkor is védelmet biztosítanak (lásd az alábbi példát).

Ezért az internet kicsit olyan, mint egy bevásárlóközpont vagy egy éjszakai szórakozóhely. Még ha nincs is olyan jogszabály, amely tiltja a farmerviselést vagy az elhanyagolt megjelenést, egy szórakozóhelyről minden további nélkül elküldhetnek, ha az ottani szabályok szerint a farmer nem megengedett viselet. Ugyanígy a honlapok is alkothatnak a saját internetes felületükre érvényes szabályokat. Azonban ezeknek a szabályoknak összhangban kell lenniük az adott ország törvényeivel.

PÉLDA: A kormányoknak az embereket az interneten is ugyanúgy védeniük kell, mint a való életben

K.U. KONTRA FINNORSZÁG

1999 márciusában egy hirdetés jelent meg egy internetes társskereső oldalon, ami látszólag egy 12 éves fiútól származott. A hirdetésben szerepelt egy link a fiú honlapjához, a tartalma pedig az volt, hogy intim kapcsolatra vágyik egy vele egykorú vagy idősebb fiúval, aki „bevezetné a dolgokba”. A fiú csak akkor szerzett tudomást a hirdetésről, amikor kapott egy e-mailt egy érdeklődő férfitől. A szolgáltató megtagadta a hirdetést megjelentető személy azonosítását, azzal érvelve, hogy ezzel megszegné titoktartási kötelezettségét. A finn bíróság megállapította, hogy jogi eszközökkel nem kötelezhető a szolgáltató arra, hogy nyilvánosságra hozza az információt.

Az eset az Emberi Jogok Európai Bírósága elé került. A Bíróság megállapította, hogy a finn állam elmulasztotta azon kötelezettségét, hogy védelmezze a gyermekek és más veszélyeztetett személyek biztonságát. A hirdetés ugyanis a gyermeket pedofilok célpontjává tette, megsértve ezzel a magánélethez és a családi élethez való jogát. (Európai Egyezmény, 8. cikk)

SEGÉDANYAGOK

A JOGSZABÁLYOK SZINTJEI

egy magáncég
tulajdonában
álló X honlap

nemzetközi jog – beleértve az emberi jogi
jogszabályokat

a magánélethez és a biztonságához kapcsolódó
nemzeti törvények, jogszabályok

a honlap által meghatározott felhasználási
feltételek

KÉRDŐÍV

1. Könnyű volt megtalálni a Felhasználási feltételeket (Terms and Conditions)?

Nagyon könnyű Viszonylag könnyű Nehéz Nagyon nehéz

Megjegyzés:

2. Könnyű volt megérteni a Felhasználási feltételeket?

Nagyon könnyű Viszonylag könnyű Nehéz Nagyon nehéz

Megjegyzés:

3. Érthető volt, mit kell tenni, ha panaszt szeretnénk emelni?

Teljesen érthető Viszonylag érthető Nem nagyon érthető Egyáltalán nem érthető

Megjegyzés:

4. Érthető volt, mit fognak tenni, ha panasz érkezik hozzájuk?

Teljesen érthető Viszonylag érthető Nem nagyon érthető Egyáltalán nem érthető

Megjegyzés:

SEGÉDANYAGOK

GYŰLŐLETBESZÉD

5. Szerepelt bármilyen a Felhasználási feltételekben a gyűlöletbeszédre vonatkozóan?

Igen Nem Nem biztos

Megjegyzés: Ha a Felhasználási feltételek felsorol különböző típusú sértő tartalmakat, pl. rasszista megnyilvánulások, homofób megnyilvánulások, jegyezzük fel ezeket!

6. Említi az internetes zaklatást (cyberbullying)?

Igen Nem Nem biztos

Megjegyzés:

NEM MEGFELELŐ TARTALOM

7. Szerepel-e a Felhasználási feltételekben bármilyen a nem megfelelő tartalmakra vonatkozóan, pl. pornográf tartalom megjelenhet-e az oldalon?

Igen Nem Nem biztos

Megjegyzés:

KÖZÖSSÉGI IRÁNYELVEK?

8. Van-e a honlapon bármilyen arra vonatkozólag, milyen tartalmakat javasolnak megjelentetni? Például rövid állásfoglalás egy könnyen hozzáférhető helyen, valami a „Rólunk” vagy a „Közéleti irányelvek” vagy „Házirend” szekcióban, vagy másutt?

Igen Nem Nem biztos

Megjegyzés:

2. SZINT

CSOPORT
10-20

IDŐ
45'

GYÖKEREK ÉS ÁGAK

A résztvevők a gyűlöletbeszéd okait és következményeit a „problémafa” módszerrel vizsgálják. Ezt a tevékenységet az „X-nek lenni” gyakorlathoz kapcsolódóan, vagy önállóan is elvégezhetjük.

TÉMÁK	Rasszizmus és diszkrimináció, emberi jogok, kampánystratégiák
NEHÉZSÉGI SZINT	2
CSOPORTLÉTSZÁM	12-20 fő
SZÜKSÉGES IDŐ	45 perc
CÉLOK:	<ul style="list-style-type: none"> • Az online gyűlöletbeszéd okainak és következményeinek megértése • Az online gyűlöletbeszéd és az offline viselkedés közötti összefüggések vizsgálata • Az online gyűlöletbeszédre adható válaszok megtalálása a probléma okainak feltárása révén
SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK:	<ul style="list-style-type: none"> • Flipchart papír és filcek
ELŐKÉSZÍTÉS:	<ul style="list-style-type: none"> • Másoljuk le a „Gyűlöletbeszéd-fa” ábrát (97. o.) minden résztvevő számára, vagy rajzoljuk fel a flipchartra.

A GYAKORLAT MENETE

1. Ha ez az első gyakorlat, amit a témában elvégezzünk, röviden magyarázzuk el, mi a gyűlöletbeszéd, és mutassuk be az Európa Tanács kampányát. Használjuk a (98. oldalon található) „Van még rosszabb is” c. gyakorlat 1. és 2. pontját a gyűlöletbeszéd ismertetésére, és beszéljünk a kampányról.
2. Magyarázzuk el, hogy ahhoz, hogy megértsük és reagálni tudjunk a gyűlöletbeszédre, olyan problémaként kell megközelítenünk, amely számos ponton kapcsolódik egyéb kérdésekhez és a való élethez. Ha fel akarjuk venni a küzdelmet a gyűlöletbeszéd ellen, különösen fontos, hogy tisztában legyünk a mögötte meghúzódó okokkal. Ezeknek az okoknak a kezelése gyakran sokkal hatékonyabb, mint a konkrét gyűlöletbeszéd-megnyilvánulásokra adott reakció.
3. Mutassuk meg a résztvevőknek a „Gyűlöletbeszéd-fát”, és mondjuk el, hogy csoportokban fognak dolgozni, hogy feltárják az online gyűlöletbeszéd okait (ezek a fa gyökerei), és annak következményeit (ezek a fa ágai).
4. Magyarázzuk el, hogyan „épül fel” a fa. Minden olyan szövegdoboz, ami a fán egy másik doboz felé mutat, a „Miért?” kérdésre válaszol. Ez igaz mind a gyökerekre, mind az ágakra. Egy konkrét példán

keresztül részletesebben is bemutatathatjuk a problémafa viszonyrendszerét. (Lásd a „Tanácsok a csoportsegítőnek” c. részt.)

5. Gyökerek: amikor a résztvevők a saját fájukon dolgoznak, a gyűlöletbeszédből kiindulva először arra a kérdésre keresik a választ, hogy „Miért történik?” Biztassuk őket, hogy próbáljanak minél több okot megtalálni, miközben kitöltik a gyökerek szövegdobozait. Mutassuk be nekik, hogy minden egyes oknak megvannak a saját okai. Kérdezzük meg például, miért mond mindenki negatív dolgokat egy bizonyos társadalmi csoportról. Segíthetünk kérdésekkel is, például hogy hol/kitől tanuljuk azokat a negatív dolgokat, amelyeket egyes csoportokról hiszünk (ilyen források lehetnek például a média, a közéleti szereplők, a társadalomban jelen lévő erős előítéletek vagy az általános tudatlanság.Ö
6. Ágak: itt a résztvevőknek meg kell találniuk az ágak alsóbb szintjein szereplő elemek lehetséges következményeit. Kérdezzük meg őket, vajon mi történhet egy személlyel vagy csoporttal, ha a gyűlöletbeszéd célpontjává válik. Kérdezzük meg, hogy ebből aztán mi következhet még.
7. Osszuk a résztvevőket csoportokba, és adjunk minden csoportnak egy flipchart papírt, amire felrajzolják a saját fájukat. Kérjük meg őket, hogy írják be az alábbi szöveget, vagy egy általunk hozott hasonló szöveget a fa „törzsébe”, és aztán egészítsék ki a fát annyi gyökérrel és ággal, amennyit csak találnak. Indítsuk el a gondolkodást azzal, hogy képzeljék el, hogy a következő szöveg egy internetes hozzászólásban szerepelt:

„ [az X-ek] mocskos bűnözők. Lopnak, nem közénk valók. Zavarjuk el őket!”

8. Adjunk 15 percet a csoportoknak, hogy kiegészítsék a fájukat. Ezt követően kérjük meg őket, tegyék ki a flipchart lapokat a falra, hogy a többiek is megnézhessek.

FELDOLGOZÁS ÉS ÉRTÉKELÉS

- Észreveszték-e érdekes különbségeket az egyes csoportok fái között? Vannak-e kérdéseitek a többi csoporthoz?
- Könnyű volt megtalálni a gyűlöletbeszéd „gyökereit”? Milyen nehézségek, véleménykülönbségek merültek fel a csoporton belül?
- Vannak-e olyan gyökerek vagy ágak, amelyek a való életig hatoltak? Mit árulnak el ezek az online gyűlöletbeszédéről?
- Jobban megértettétek-e a problémát a gyakorlat révén? Mit gondoltok, mennyire fontos, hogy megtaláljuk azokat az eszközöket és utakat, amelyekkel megállítható az online gyűlöletbeszéd terjedése?
- Segíthet ebben ez a feladat? Hogyan használható a problémafa arra, hogy csökkentsük a (célcsoporttal szembeni) gyűlöletbeszéd előfordulását?
- 9. Ha még gyakorlatiasabbá szeretnénk tenni a feladatot, kiválaszthatjuk valamelyik okot a gyökerek közül, és ötletelhetünk arról, mit lehetne tenni a megoldására. Például ha a résztvevők az „előítéleteket” vagy az „X csoporttal kapcsolatos ismeretek hiányát” nevezték meg mint mögöttes okot, kérdezzük meg őket, hogyan kezelhető ez a probléma. Mondjuk el nekik, hogy a kampánytervezés gyakran alkalmazza a problémafa módszert arra, hogy meghatározza azokat az utakat, ahogy egy probléma jobban kibontható és megválaszolható.

TANÁCSOK A CSOPORTSEGÍTŐNEK

- A problémafát gyakran alkalmazzuk egy kérdés alaposabb megértéséhez. Ezt egyszerűbb elmagyarázni egy mintán keresztül, például a következő kijelentést használhatjuk a bemutatásához: „A fiatalok lusták és önzők. Tartsuk őket távol a társadalomtól, amíg normális emberekké nem válnak.”
- A problémafával való munkához lefénymásolhatjuk a segédanyagok között található ábrát (A3-as méretben), vagy megkérhetjük a csoportokat, hogy rajzoljanak egy fát a flipchart papírukra. Az utóbbi esetben lehetőségük van meghosszabbítani az ágakat és a gyökereket, vagy további ágakat és gyökereket adni a rajzhoz, bár ez nehezebbnek tűnhet, mint adott számú dobozt kitölteni. Figyeljünk oda arra, hogy a csoportok az egyénre és a társadalomra gyakorolt hatásokkal is foglalkozzanak.
- A résztvevők által megvizsgált mondatokban az X közösséget felcserélhetjük más olyan csoporttal, amelyet gyakran támad a társadalom. Vagy dolgozhatunk az internetes zaklatáshoz kapcsolódó esettel, kitalált személyt állítva annak célpontjába.
- Ha úgy érezzük, a résztvevők megfélekeztek néhány fontos okról vagy következményről, irányított kérdésekkel terelhetjük őket ezek felé. Az alábbi lista is segíthet a számukra a fák megrajzolásában. Végiggondolhatják, hogy ezeknek a tényezőknek vagy szereplőknek van-e bármilyen köze a problémához, és hol jelenhetnek meg a fa rendszerében:
 - média
 - politikusok/közéleti személyiségek
 - offline gyűlöletbeszéd
 - a többség és az X csoport közötti érintkezés hiánya
 - kortárs nyomás
 - munkahelyi diszkrimináció
 - gazdasági tényezők
 - iskolák/oktatás
 - További információkat találhatunk az emberi jogok online környezetben történő érvényesülésére az Útmutató az emberi joghoz internetfelhasználók számára című dokumentumban. „Az internethez való hozzáférés és a diszkrimináció tilalma” szakasz képet ad arról, mely jogok vonatkoznak az interneten azokra, akik gyűlöletbeszéd célpontjává váltak.

ÖTLETEK A CSELEKVÉSRE

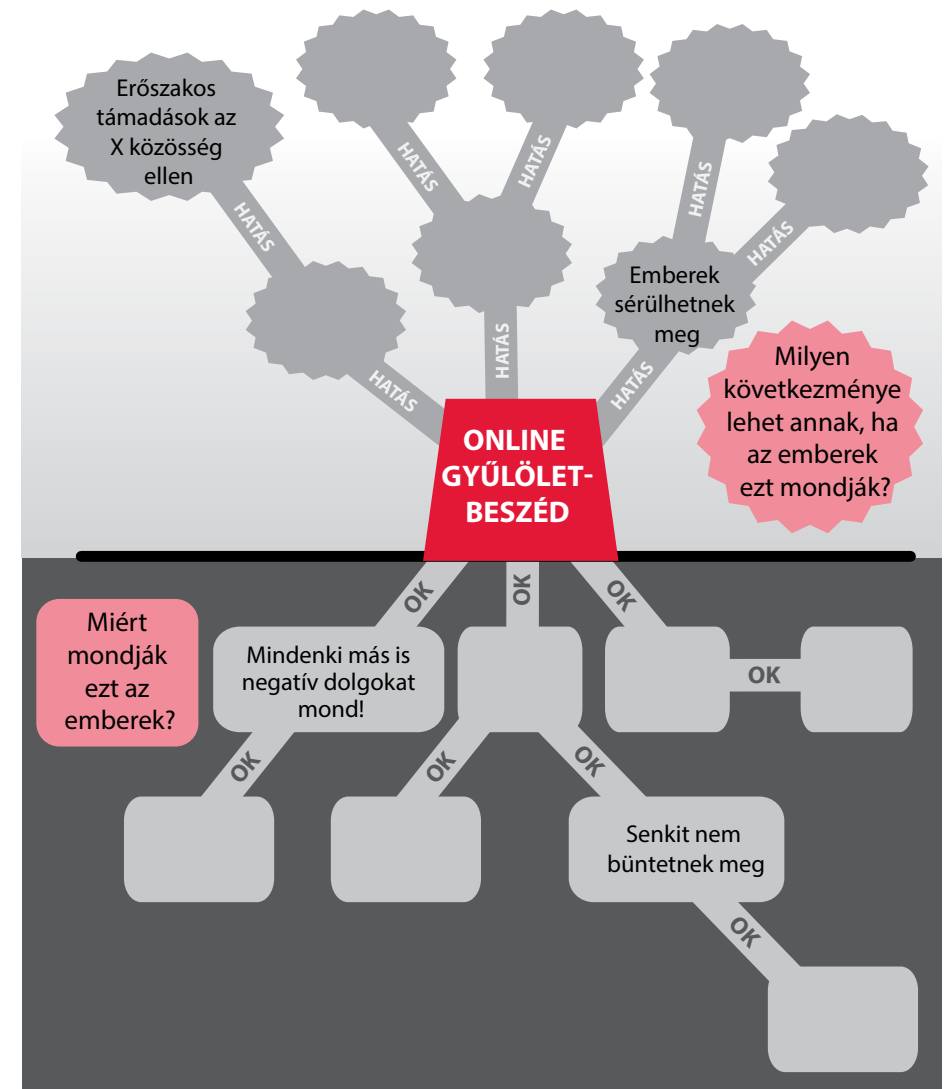
A résztvevők stratégiát alakíthatnak ki az egyik, általuk felvetett ok kezelésére. Tervezhetnek online és/vagy offline akciót, amit a csoport közösen megvalósít.

A No Hate Speech Mozgalom honlapjáról vagy a nemzeti kampánybizottságtól még többet is megtudhatnak arról, hogyan lehet fellépni az emberi jogokért online.

Ha szeretnének többet megtudni az emberi jogi cselekvés lehetőségeiről, érdemes belenézni az Európa Tanács „Kompassz — Kézikönyv a fiatalok emberi jogi képzéséhez” című kiadványába (bit.ly/kompassz), amelyben egy egész fejezet szól az aktív fellépéshez szükséges lépésekről.

SEGÉDANYAGOK

PROBLÉMAFA

1. SZINT
**CSOPORT
10-25**
**IDŐ
45'**

VAN MÉG ROSSZABB IS!

Bevezető gyakorlat az online gyűlöletbeszédéről. A résztvevők az alapján rangsorolnak melegekkel szembeni gyűlöletbeszéd-megnyilvánulásokat, hogy melyiket tartják „rosszabbnak”.

TÉMÁK	Rasszizmus és diszkrimináció, demokrácia és részvétel
NEHÉZSÉGI SZINT	1
CSOPORTLÉTSZÁM	10-25 fő
SZÜKSÉGES IDŐ	45 perc
CÉLOK	<ul style="list-style-type: none"> • az online gyűlöletbeszéd különböző formáinak megértése, és a következmények felmérése • a melegekkel szembeni sztereotípiák és előítéletek megismerése és vizsgálata • az online gyűlöletbeszéd különféle példáira adható megfelelő válaszok végiggondolása
SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK	<ul style="list-style-type: none"> • a 102. oldalon található kártyák • elég hely a csoportok számára a kártyák kiterítéséhez az asztalon vagy a padlón
ELŐKÉSZÍTÉS	<ul style="list-style-type: none"> • Készítsünk másolatot a kártyákból minden (4-5 fős) kiscsoport számára. • Vágjuk fel a kártyákat, és válasszunk ki minden pakliból 9-et, amiről a csoportmunka során beszélgethetnek.

A GYAKORLAT MENETE

1. Kérdezzük meg a résztvevőket, mit értenek online gyűlöletbeszéd alatt. Kérdezzük meg, találkoztak-e már az online gyűlöletbeszédrel, akár egyénekkkel, akár bizonyos embercsoportokkal szemben (pl. melegek, ázsiaiak, romák, zsidók, nők stb.). Mit érznek, amikor ilyet látnak, hallanak? Mit gondolnak, mit érezhetnek az érintettek?
2. Magyarazzuk el, hogy a gyűlöletbeszéd kifejezést nagyon sokféle tartalom megnevezésére használjuk.
 - Először is jóval több mindenre vonatkozik a szó szoros értelemben vett „beszéd-en” kívül, a kommunikáció számos egyéb formájával kapcsolatban is alkalmazható, ilyenek lehetnek például a videók, a képek, a zene stb.
 - Másodszor, a terminust a kifejezetten sértő, akár fenyegető magatartásra is használhatjuk, és

- a „csupán” támadó jellegű kommentekre is. Nincs általános megegyezés abban, hogy mi alkotja a gyűlöletbeszédet, de afelől nincs kétség, hogy az emberi jogok sérelmét, megsértését jelenti.
3. Mutassuk be a No Hate Speech Mozgalmat, az Európa Tanács online gyűlöletbeszéd elleni kampányát, és mondjuk el, hogy a kampány a gyűlöletbeszéd minden formáját célba veszi, a nagyon enyhétől a nagyon sértőig. Magyarazzuk el, hogy annak eldöntése, hogy miként lépünk fel a gyűlöletbeszéd ellen, nagyban függ attól, képesek vagyunk-e megítélni, mennyire „rossz” is az adott megnyilvánulás.
 4. Ha a résztvevők nem ismerik a rombusz rangsorolási módszert, mutassuk meg nekik, hogyan működik (lásd az ábrát és a magyarázatot a „Tanácsok a csoportsegítőnek” c. részben). Mondjuk el, hogy melegek elleni online bejegyzéseket fognak kapni, és meg kell próbálniuk rangsorolni ezeket a legkevésbé rossz és a legrosszabb közötti skálán. A legrosszabb kategóriába kerüljenek azok a példák, amelyekről a résztvevők azt kívánják, a jövőben tűnjenek el teljesen az Internetről.
 5. Osszuk a résztvevőket kisebb csoportokba, és adjunk minden csoportnak egy csomag kártyát. Mondjuk el, hogy 20 percük van vitatkozni a kártyákról, és eldönteni, mi legyen a sorrend. A 20 perc elteltével kérjük meg a résztvevőket, hogy nézzék meg a többi csoport „rombuszait”. Ezt követően hívjuk össze az egész csoportot egy záró értékelésre.

FELDOLGOZÁS

KÉRDÉSEK A GYAKORLATRÓL:

- Hogy tetszett a gyakorlat? Könnyű volt értékelni a különböző példákat?
- Voltak komolyabb nézeteltérések a csoporton belül? Észrevettetek-e jelentős különbséget a ti rombuszotok és a többi csoporté között?
- Alkalmaztatok-e bármilyen szempontrendszert ahhoz, hogy el tudjátok dönteni, melyik a „rosszabb”? Például, hogy vajon ki mondta/írta ezt, és hány ember láthatta/hallhatta.

KÉRDÉSEK ARRÓL, HOGYAN KEZELJÜK AZ ONLINE GYŰLÖLETBESZÉDET.

- Mit gondoltok, megengedhetők az ilyen kijelentések az interneten? Milyen érvek szólnak ellene és mellette?
- Mit gondoltok, legyenek-e szigorúbb szabályok a „komolyabb” gyűlölet-megnyilvánulásokra? Van-e olyasmi, amit teljesen tiltani kellene?
- Ha úgy gondoljátok, hogy némelyiket be kellene tiltani, hol húznátok meg a határt?
- Milyen egyéb módszerekkel lehetne fellépni a gyűlöletbeszéd ellen?
- Hogyan reagálnátok, ha ilyen online gyűlöletbeszéd esetekkel találkoznátok az interneten?

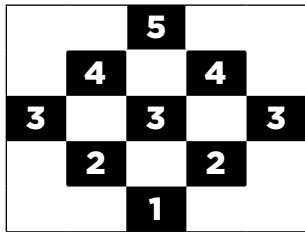
KÉRDÉSEK A HOMOFÓBIÁRÓL:

- Vajon miért gyakori célpontjai a melegek a gyűlöletbeszédnek? Mit gondoltok, milyen módon lehet kezelni az előítéleteket?
- Függetlenül az egyéni véleményektől, általában tisztességes-e, igazságos-e bárkit így kezelni?

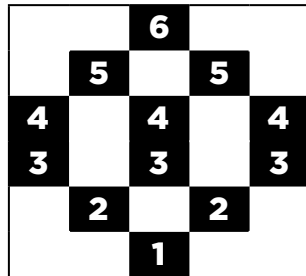
TANÁCSOK A CSOPORTSEGÍTŐNEK

- Fontos, hogy tisztában legyünk azzal, vannak-e a csoportban erősen melegellenes érzelmek, illetve vannak-e olyan résztvevők, akiknek kellemetlen lehet ez a gyakorlat (vagy társaik magatartása). Ha úgy érezzük, fennáll ez a kockázat, először az „Ellenőrizzük a tényeket” című gyakorlatot végezzük el, vagy válasszunk ki más gyakorlatot a „Gender Matters” (angol nyelvű) (www.eycb.coe.int/gender-matters) vagy a „Képzők Könyve” (<http://bit.ly/kepzoekonyve>) című kiadványokból.
- Az online gyűlöletbeszéd elleni kampányról további információkat találhatunk a 2. fejezetben, illetve a kampány weboldalán (www.nohatespeechmozgalom.hu). Az „Online gyűlöletbeszéd” című háttéranyag pedig az 5. fejezetben olvasható.
- További információkat találhatunk az emberi jogok online környezetben történő érvényesülésére az Útmutató az emberi joghoz internetfelhasználók számára című dokumentumban. „Az internethez való hozzáférés és a diszkrimináció tilalma” szakasz tárgyalja kiemelten a diszkriminációmentes internethez való hozzáférés jogát.
- A rombusz rangsorlási módszer különböző dolgokat „legjobb” - „legrosszabb” (legkevésbé rossz - legrosszabb) viszonylatban hasonlít össze. A kártyákat az alábbi ábra szerint, oly módon rendezzük el:
 - A legkevésbé rossz példa kerül az ábra aljára (1. hely), és a legrosszabb a tetejére (5. hely az első ábrán, 6. hely a másodikon.) A fennmaradó kártyákat oly módon kell az üres helyekre tenni, hogy mindig a rosszabb legyen eggyel feljebb (alulról számítva a 4. sorban szereplő kártyák tehát rosszabbak a 3. sor kártyáinál.)

Normál rombusz (9 kártya felhasználásával)

„Kövér” rombusz (12 kártyával)

- Az 5. fejezetben található „Online gyűlöletbeszéd” című rész bemutat néhány szempontot ahhoz, hogyan értékeljük a gyűlöletbeszéd eseteket:
 - A megnyilvánulás **tartalma és a hangvétele**: ez a nyelvhasználat módját takarja.
 - A megnyilatkozó személy **szándéka**: más szóval szándékosan/akarattal sértettek-e meg valakit.
 - A **megcélzott csoport**. Ez nem releváns e gyakorlatban, hiszen egy célcsoport van (a melegek).
 - A megnyilatkozás **kontextusa**. Jelen esetben például az, hogy készül-e éppen melegellenes törvényjavaslat/jogszabály (6. kártya) vagy az országban általában mennyire melegellenes a hangulat.
 - A **hatás**, azaz hogy milyen következménye lehet a megnyilvánulásnak az egyénekre vagy az egész társadalomra.

- Érdeemes lehet kitérni a résztvevőkkel a véleménynyilvánítás szabadságának kérdésére, amikor a példákval kapcsolatban a fellépés lehetőségeiről beszélgetünk. Ehhez segíthet az 5. fejezetben található háttér-információ. További háttérinformációk olvashatók az Útmutató az emberi jogokhoz internetfelhasználók számára című dokumentumban, különösen „A véleménynyilvánítás szabadsága és az információhoz való szabad hozzáférés” szakaszban.

VARIÁCIÓK

A rangsort a rombusz alakzat helyett egy oszlopban is megalkothatjuk – így minden sorban egy szó szerepelhet. Ez egy kicsit nehezebb és több időt vehet igénybe.

Ha mind a 12 kártyát felhasználjuk, több időre lesz szükségünk, és a rombusz alakja sem lesz tökéletes. Vagy felhasználhatunk csak 9 kártyát, félretéve azokat, amelyek a legkevésbé relevánsak a csoportunk számára. A fenti ábrák megmutatják, hogy működik a rangsorolás a kétféle mennyiség esetén.

ÖTLETEK A CSELEKVÉSRE

Amikor arról beszélgetünk a résztvevőkkel, hogyan lehet az online gyűlöletbeszéd ellen fellépni, megmutathatjuk a „[Stop-homophobia.com](https://en-gb.facebook.com/WOH247)” elnevezésű internetes oldalt (<https://en-gb.facebook.com/WOH247>), ami humorral válaszol a gyűlöletbeszédre. Ez az oldal erős szolidaritási mozgalmat épített fel a melegek iránt az interneten.

Csatlakozzanak a No Hate Speech Mozgalomhoz, és jelentsék a különböző gyűlöletbeszéd-megnyilvánulásokat a Hate Speech Watch weboldal felé: www.nohatespeechmovement.org.

SEGÉDANYAGOK

1. Egy barátunk küldött személyes e-mailben poén gyanánt:

Takarodó a buziknak!

3. Komment egy neonáci oldalon, amit 576 személy kedvel.

Hitlernek igaza volt, amikor gázkamrába küldte a melegeket.

5. Egy online újság vezércikke az Emberi Jogok Európai Bírósága döntésén fanyalagva:

Az a társadalom beteg, amelyik szerint a homoszexualitás „természetes”.

7. Egy köztudottan homoszexuális újságíró által írt cikk alatt szereplő kommentben:

Kapd be, és b* meg az anyádat. Te beteg buzi!**

9. Egy népszerű melegellenes holnapon egy fotó alatt, ami mellett az iskola neve is szerepel:

Ez az ember homokos. És gyerekeket tanít! Itt tehetsz panaszt

11. Egy politikus twitter üzenete, amit 350.000 követője lát:

A régi iskolámból egyetlen meleg sem lett sikeres az életben.

2. Petíció, amely a Facebookon jelent meg, és már 1000 követője van:

2. Tiltsuk ki a melegeket a közéletből. Írd alá a politikusoknak szánt üzenetünket!

4. Egy melegellenes dal refrénje. Az internetes videót 25.000-en tekintették meg.

Buzimentes világot!

6. A belügyminiszterrel készült interjúban egy új törvényjavaslat kapcsán:

Arra kell koncentrálnunk, hogy meggyógyítsuk a homokosokat, nem pedig, hogy toleráljuk őket.

8. Képalírás egy köztudottan meleg híresség képe alatt egy kis látogatottságú privát blogon:

Buzi vagy retardált? A legtöbb homokos retardált.

10. Melegellenes videó arról, hogy a meleg életforma veszélyesebb a dohányzásnál (az AIDS miatt):

Hamarabb fogsz meghalni!

12. Karikatúra, amely egy „tipikus” meleget szarvakal és farokkal ábrázol:

A homoszexuálisokat démonok szállták meg.

1. SZINT

CSOPORT
12+

IDŐ
45'

KIBESZÉLŐ

Ez a gyakorlat az akvárium módszert alkalmazza az egyes társadalmi csoportokról alkotott közös előítéleteink feltárására, és arra ösztönzi a résztvevőket, hogy kritikusan szemléljék az általánosan elterjedt hiedelmeket, és hozzanak érveket a gyűlöletbeszéd ellen.

TÉMÁK	Kampánystratégiák, rasszizmus, diszkrimináció, digitális műveltség
NEHÉZSÉGI SZINT:	1
CSOPORTLÉTSZÁM:	minimum 12 fő
SZÜKSÉGES IDŐ	45 perc
CÉLOK	<ul style="list-style-type: none"> • bizonyos csoportokkal kapcsolatos negatív sztereotípiák és személyes előítéletek végiggondolása • ellenérvek és lehetséges válaszok keresése az online gyűlöletbeszédre • a megértés elősegítése és empátia kialakítása a társadalomban gyakran félreértett csoportok iránt
SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK	<ul style="list-style-type: none"> • 3 szék • elegendő tér a résztvevőknek, hogy körbe üljenek és járkáljanak • papírcédulák és tollak • kalap (vagy kisebb doboz/kosár)
ELŐKÉSZÍTÉS	<ul style="list-style-type: none"> • Vágjunk papírból kisebb cédulákat – legalább 2 jusson minden résztvevőnek (maradjon néhány talonban is) • Gondoljuk át, hogy a csoport valamely tagja beletartozik-e az adott célcsoportba. Ha úgy érezzük, ez nehézséget okozhat, beszéljünk vele a gyakorlatot megelőzőleg, és magyarázzuk el, mi fog történni. Mondjuk el, hogy hasznos forrásszemély lehet a csoport számára, és bizonyosodjunk meg afelől, hogy nem kényelmetlen számára a gyakorlat. • Hasznos lehet előre felkészülni azokra az általános dilemmákra vagy téves elképzelésekre, amelyek nagy valószínűséggel előkerülnek majd a csoportban.

A GYAKORLAT MENETE

EGY LEHETSÉGES BEVEZETŐ

1. Írjuk fel egy flipchartra, és mutassuk meg (vagy vetítsük ki) az alábbi, kitalált állításokat azzal a címmel: „Igaz tények”, úgy, hogy mindenki, lássa. Mi magunk is kitalálhatunk saját állításokat.

Igaz tények:

- Ha az összes bevándorló visszatérne a hazájába, mindenki számára lenne elegendő munkahely.
- A lányok kevésbé jók az online játékokban, mint a fiúk.
- Tudományos kutatások bizonyítják, hogy az európaiaknak kisebb az agyuk, mint az ázsiaiaknak.
- A homoszexualitás betegség és gyógyítható.

2. Kérdezzük meg, mit gondolnak a résztvevők. Néhány válasz után mondjuk el, hogy ezek az állítások teljes mértékben kitalációk. Valójában minden állítás hamis. Kérdezzük meg, most mit szólnak, és röviden próbáljuk kideríteni, hogy vajon miért tűnhettek hihetőnek a résztvevők számára.
3. Kérdezzük meg a résztvevőket, megtörtént-e már velük, hogy valamiről, amit az interneten olvastak, tudták, hogy az hamis, vagy feltételezték, hogy esetleg valótlan. Tettek-e bármit is ezzel kapcsolatban?

A GYAKORLAT

4. Magyarazzuk el, hogy a gyűlöletbeszéd számos megnyilvánulását és a rasszista attitűdöket is a tudatlanság vezérli. Az emberek sok mindent hisznek, illetve sok minden elhitethető velük azokról az embercsoportokról, amelyekkel talán még soha nem is találkoztak! Akár teljes közösségeket megítélnék olyan információk alapján, amik csak egyetlen egy személyre vonatkoznak! Ha ezeket a hiedelmeket az emberek széles körben osztják, és nem kérdőjelezzik meg, hamarosan tényként fogadják majd el. Hallunk valamit, de elfelejthetjük, hol hallottuk, vagy talán nem is volt igaz, esetleg csak egy valakinek a véleménye volt, mégis már magunk is kezdjük elhinni.
5. Mondjuk el a résztvevőknek, hogy mindenki nagyon fontos szerepet tölthet be az interneten azáltal, hogy megkérdőjelezi azokat a „tényeket” vagy véleményeket, amelyekkel találkozik. Feltenni a kérdést: „miért?”, vagy elmagyarázni: „miért nem” – ez a legfontosabb, amit annak érdekében tehetünk, hogy megakadályozzuk a hamis vagy rosszindulatú gondolatok terjedését. És az a legjobb módja annak, hogy mi is megalapozott véleményt tudjunk kialakítani a magunk számára!
6. Mondjuk el, hogy a gyakorlat során néhány negatív „tényt” vagy véleményt fogunk vizsgálni, amik az egyes csoportokról széles körben elfogadottá váltak napjainkra. A résztvevőknek a csoport tudását és szakértelmét felhasználva ellenérveket kell majd találniuk, és el kell oszlatniuk közhiedelmeket. Ez a feladat lehetőséget teremt a résztvevők számára a dolgok jobb megértésére és ismereteik, saját tapasztalataik megosztására.
7. Osszuk ki a résztvevőknek a papírcédulákat, kettőt egy személynek, a maradékot tegyük félre és jelezzük, hogy vehetnek még, ha szükséges. Kérjük meg őket, hogy írjanak le bármilyen negatív álláspontot vagy kijelentést, amit bizonyos csoportokkal kapcsolatban hallottak, és amiről szeretnének beszélgetni. Mondjunk is néhány példát:
 - Az embereknek a saját hazájukban kellene élniük, és nem össze-vissza mozogniuk a Földön.
 - A nőknek otthon a helye: nem kellene elvenniük a munkahelyeket a férfiaktól.
 - A romáknak azon országok szokásai (normái) szerint kellene élniük, ahol tartózkodnak.
8. Mondjuk el a résztvevőknek, hogy nem kell hogy egyetértsenek ezekkel az állításokkal, elég, ha szeretnének válaszokat találni ezekre az általánosan elfogadottnak tűnő vélekedésekre. Jelezzük,

- hogy a papírokat nem kell aláírniuk; ha elkészültek vele, csak tegyék bele a kalapba vagy a kosárba.
9. Helyezzünk 3 széket félkörben a csoport elé. A beszélgetésben kizárólag a széken ülők vesznek részt, a csoport többi tagja csak figyel.
 10. Mondjuk el, hogy 3 önként vállalkozó fog részt venni a beszélgetésben. Ha bármikor bárki csatlakozni szeretne, megteheti, de mivel egyszerre csak hárman beszélgethetnek, egyiküknek át kell adnia a helyét. Ha valaki szeretne csatlakozni a beszélgetéshez, előre kell jönnie és finoman megérintenie az egyik beszélgetőt vállát. Ekkor ők ketten helyet cserélnek, és az eredeti beszélgetőtől megfigyelő lesz.
 11. Biztassuk a résztvevőket, hogy jöjjenek előre, és adjanak hangot a véleményüknek, vagy akár mások véleményének is, ami nem feltétlenül azonos a sajátjukkal. Így ellentmondásos, akár „politikailag nem korrekt” vagy számukra elképzelhetetlen nézőpontok is megnyilvánulhatnak, és sokféle perspektívából meg tudják vizsgálni a témát. A csoporttagokra irányuló támadó vagy sértő megjegyzéseknek azonban nincs helye.
 12. Kérjünk meg valakit, hogy húzzon egy állítást a kalapból, és kezdjük el a beszélgetést. A vitát addig hagyjuk folyni, amíg a résztvevők ki nem merítik a témát, és már csak magukat ismétlik. Ezt követően kérjünk meg ismét 3 önként vállalkozót, hogy egy másik vélekedést tárgyaljanak meg, és a fenti szabályokkal kezdjük el egy újabb kört.
 13. Beszéljünk át annyi kérdést, amennyit csak az időnk enged. A végén hagyjuk, hogy a vita után a résztvevők megnyugodjanak, majd értékeljük a gyakorlat egészét.

FELDOLGOZÁS ÉS ÉRTÉKELÉS

Az alábbi kérdések segítségével beszéljünk a résztvevőkkel arról, vajon a gyakorlat megváltoztatta-e eddigi elképzeléseiket, vagy adott-e a kezükbe érveket az előítéletek ellen:

- Rájött-e bárki olyasmire, amiről eddig nem tudott?
- Megváltoztatta-e bárki a véleményét egy kérdéssel vagy egy csoporttal kapcsolatban?
- Felkészültebbnek érzitek-e magatokat arra, hogy vitába szálljatok előítéletes nézetekkel? Mit gondoltok, megtennétek-e ugyanezt online vagy offline? Miért? Miért nem?
- Hogyan vehetnétek részt ehhez hasonló vitában az interneten? Miben lenne hasonló? Miben lenne más?
- Mit tehetünk, ha kétségeink támadnak egy közvélekedéssel, meggyőződéssel kapcsolatban?

TANÁCSOK A CSOPORTSEGÍTŐNEK

- Tisztában kell lennünk azzal, vannak-e a résztvevők között olyanok, akik valamelyik csoporthoz tartoznak, és érzékenyen érintheti őket a beszélgetés. Figyelmeztetnünk kell a résztvevőket, hogy ők is legyenek erre tekintettel a beszélgetés során.
- Lehetnek olyan kérdések vagy állítások, amelyet sem mi, sem a résztvevők nem tudnak azonnal megválaszolni, tisztázni. Írjuk fel ezeket a flipchartra magunknak, és nézzük utána, hogy később visszajelezhessünk róluk a csoportnak, vagy kérjünk meg erre egy önként vállalkozó résztvevőt.
- Ha úgy tűnik, hogy a 3 vitázó nem talál érveket az előítéletes állításokkal szemben, nyugodtan csatlakozzunk mi is a beszélgetéshez. De ne tegyük ezt túl gyakran, jobb megoldás, ha időről időre megállítjuk a beszélgetést és megkérdézzük a jelenlévőket, hogy kíván-e, tud-e valaki a csoportból eltérő álláspontot megfogalmazni.

- Nagyon fontos, hogy a beszélgetés mindvégig nyitott maradjon, és hogy a résztvevők szabadon hangot adhassanak saját véleményüknek, vagy olyan nézeteknek, amelyek bár ellentmondásosnak tűnnek, de általánosan megjelennek a médiában vagy a társadalomban. Ugyanakkor attól is óvakodjunk, hogy a beszélgetés negatív sztereotípiák merev, bizonyítékokat nélkülöző ismételtetésévé váljon. Bátorítsuk a résztvevőket, hogy kételkedő tónust vegyenek fel, és olyan körülmények között fogalmazzanak, amennyire csak lehetséges, még abban az esetben is, amikor negatív véleményt nyilvánítanak egy adott csoportról. Hozunk néhány példát az ilyen megfogalmazásokra:
 - „Hallottam emlegetni, hogy ...”
 - „Úgy tűnik, némelyek úgy vélik ...”
 - „Segítenétek megérteni, hogy ...?”
 - „Miért lehet hibás az a vélemény, hogy...?”
- Próbáljunk meg mindenkit arra ösztönözni, hogy csatlakozzon a vitához egy ponton!

VARIÁCIÓK

A kérdések összegyűjtése után adhatunk egy kis időt a résztvevőknek, hogy még a vita előtt utánanézzenek egyes állításoknak. Kioszthatjuk a kérdéseket/állításokat a csoportnak, és a résztvevők előre megfogalmazhatnak rövid érveket a kérdések megvitatásához. A beszélgetés így megalapozottabb ismeretek alapján folyhat.

Ezt a gyakorlatot akár több menetben is megvalósíthatjuk, például úgy, hogy minden egyes alkalommal a társadalom egy bizonyos csoportjával szembeni előítéleteket vizsgáljuk meg. Ez esetben mindig készülünk fel, vagy kérjünk meg valakit a csoportból, hogy készüljön fel az adott társadalmi csoport országán belüli helyzetéről.

A résztvevők tájékoztató videókat, prezentációkat készíthetnek, amelyek a közvélekedéstől eltérő, azt cáfoló tényeket, információkat tartalmaznak. A No Hate Speech Mozgalom honlapján aztán meg is oszthatjuk ezeket a videoüzeneteket, hogy mások is megismerhessék a valóságot.

ÖTLETEK A CSELEKVÉSRE

Biztassuk a résztvevőket, hogy nézzenek utána egyes témáknak, kérdéseknek, amikre nem jutott elegendő idő a beszélgetés során, majd számoljanak be a csoportnak.

Azzal is kezdhethetjük a gyakorlatot, hogy közösen összeállítunk egy „tévhit-oszlató” listát. Ezen szerepelhetnek a legáltalánosabb előítéletek azon csoportokhoz kapcsolódóan, akik a leggyakrabban válnak a gyűlölet célpontjaivá, valamint olyan érvek, információk és statisztikák, amik megkérdőjelezik ezeknek az előítéleteknek az érvényességét, jogosságát. A listát közzétehetjük a No Hate Speech Mozgalom honlapján, ezzel is segíthetjük az online aktivisták munkáját.

Egy ellenérv-gyűjteményt is összeállíthatunk a résztvevőkkel, amit a továbbiakban felhasználhatnak, ha előítéletekkel, rasszista megnyilvánulásokkal találkoznak az interneten. Azt is nagyon fontos megbeszélni, hogyan lehet ezeket az érveket hatásosan megjeleníteni, megfogalmazni az interneten: például humorral, információk vagy linkek megosztásával stb.

2. SZINT
**CSOPORT
20-25**
**IDŐ
60'**

NÉZŐPONT KÉRDÉSE

A résztvevők kis csoportokban azt vizsgálják, hogyan ábrázolja a migránsokat és a bevándorlást egy sajtótermék. Az eredményeket kollázs formájában mutatják be.

TÉMÁK:	Rasszizmus és diszkrimináció, emberi jogok, véleménynyilvánítás szabadsága
NEHÉZSÉGI SZINT	2
CSOPORTLÉTSZÁM	20-25 fő
SZÜKSÉGES IDŐ	60 perc
CÉLOK	<ul style="list-style-type: none"> • annak megfigyelése, hogyan jelennek meg a bevándorlók a nyomtatott sajtóban, és annak megvitatása, hogyan hat ez a velük kapcsolatos társadalmi vélekedésre • a rasszizmus kevésbé egyértelmű formáinak azonosítása a „rejtett” üzenetekben a nem teljes körű tudósításban (félretájékoztatásban), a képek használatában, valamint annak megértése, hogyan táplálják ezek a gyűlöletbeszédet • migránsokhoz és a bevándorláshoz kapcsolódó pozitív történetek keresése, megbeszélése
SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK	<ul style="list-style-type: none"> • 3 példány 5 különböző újságból, magazinból (a csoport méretétől függően) • flipchart papírok • vastag filctollak, ragasztó, ollók • elegendő hely 4-5 csoport részére nagy kollázsok alkotásához • internet-hozzáférés (opcionális)
ELŐKÉSZÍTÉS	<ul style="list-style-type: none"> • Ragasszunk össze 4 ív flipchart papírt minden csoport számára • Készítsünk elő filceket, ragasztót, ollókat és a kiválasztott sajtótermékekből egy-egy példányt. • Másoljuk le a 110. oldalon található listát minden csoportnak.

A GYAKORLAT MENETE

1. Kérdezzük meg a résztvevőket, mit jelentenek számukra ezek a fogalmak: **sztereotípiá, rasszizmus, diszkrimináció.**
2. Magyarázzuk el nekik röviden ezeket a kifejezéseket (ha szükséges, olvassuk el hozzá a 152-156. oldalon található háttéranyagot), egyértelművé téve, hogy:
 - Az emberek csoportjaira vonatkozó nagyívű általánosítások (sztereotípiák) aligha lehetnek igazak mindenre.
 - Ha ezek az általánosítások széles körben elfogadottá válnak, előszeretettel használják fel őket a diszkrimináció, az üldözés, az erőszak vagy még rosszabb tettek igazolására.

3. Kérdezzük meg, hogy a résztvevők meg tudnak-e nevezni olyan csoportokat, amelyeket igazságtalannul sztereotipizálnak, és amelyek emiatt gyakran válnak hátrányos megkülönböztetés, zaklatás vagy gyűlöletbeszéd áldozatává. Mondjuk el, hogy a gyakorlat során azt vizsgáljuk majd, hogyan mutat be a média egy ilyen csoportot: a bevándorlókat.
4. Mutassuk meg a résztvevőknek a kiválasztott sajtótermékeket, és mondjuk el, hogy kisebb csoportokban elemezni fogják a migránsokról a médiában megjelenő képet. Mondjuk el, hogy azt kell megfigyelniük, hogy a különböző kiadványok a bevándorlókat...
 - általában pozitívan,
 - általában negatívan, vagy
 - semleges módon ábrázolják-e.
5. Nézzük végig együtt az ellenőrző listát (110. oldal) és bizonyosodjunk meg róla, hogy a résztvevők értik, mit kell majd keresniük, amikor a vizsgálatot végzik. Biztassuk őket, hogy egészsétsék ki a listát bármilyen, szerintük releváns információval.
6. Osszuk a résztvevőket 5-6 fős csoportokra, és adjunk minden csoportnak 2-3 példányt ugyanabból az újságból, valamint a nagy, összeragasztott flipchart lapok egyikét, továbbá filceket, ragasztót, ollókat stb. Kérjük meg őket, hogy használják az ellenőrző listát arra, hogy felismerjék az összes lehetséges előítéletes megnyilvánulást, aztán mutassák be a vizsgálatuk eredményét egy kollázsban. Vágják szét, lássák el jegyzetekkel az újságokat, tegyék hozzá a saját megjegyzéseiket, képeiket, szövegeiket. Mondjuk el, hogy a gyakorlat végén az összes kollázst bemutatjuk.
7. Amikor a csoport végzett, tegyük ki a kollázsokat a falra, és hagyjunk időt arra, hogy mindenki körbejárjon és megnézze, mit készítettek a kiscsoportok. Végül gyűljünk össze közös értékelésre.

FELDOLGOZÁS ÉS ÉRTÉKELÉS

- Kérjük meg a résztvevőket, osszák meg általános benyomásaikat a gyakorlatról: Hasznosnak, meglepőnek találták-e? Hogyan látják, miként mutatja be a bevándorlókat a média, mennyire valós, kiegyensúlyozott ez a kép?
- Ha a csoportok által készített kollázsok nem tükröznek kiegyensúlyozott képet, kérdezzünk rá, milyen „jó híreket” lehetne közölni a bevándorlókról, amelyek másképp ábrázolnák őket. Találtak-e például pozitív híreket a „nem-bevándorlókról”?
- Mit gondolnak, vajon miért válnak a migránsok diszkrimináció, zaklatás, gyűlöletbeszéd áldozatává világszerte? Mekkora szerepe van a negatív sztereotípiák megerősítésében a médiának?
- Találkoztak-e már a résztvevők hasonló előítéletekkel, intoleráns attitűdökkel azokon a weboldalakon, amiket olvasnak? Mondjanak példákat.
- Vajon milyen hatása van magukra a migránsokra, a családjaikra és a gyerekeikre és az egész társadalomra egy olyan kultúrának, ahol a társadalom számos problémájáért a bevándorlókat teszik felelőssé? Hogyan tükröződik ez a migránsokat célzó gyűlöletbeszédben?
- Mit tehetnek a fiatalok annak érdekében, hogy pozitívabb kép terjedjen el a bevándorlókról? Találtak-e már olyan közösségi oldalakkal, internetes oldalakkal, weblapokkal, ahol pozitív hírek olvashatók a migránsokról?

TANÁCSOK A CSOPORTSEGÍTŐNEK

- Keressünk olyan újságokat, magazinokat, hírportálokat, amelyek többféle politikai, kulturális nézetet képviselnek. Valószínű, hogy még a migránsokkal legszolidárisabb kiadványok sem kísérik meg próbára tenni vagy ellensúlyozni a társadalomban jelen lévő erős negatív érzéseket, azzal például, hogy jó híreket közvetítenek a bevándorló személyekről vagy közösségekről.
- Elképzelhető, hogy lesznek olyanok, akik osztoznak az újságokban megjelenő negatív hozzáállásban, és azt gondolják, indokoltak ezek az attitűdök. Bátorítsuk a résztvevőket, hogy adjanak hangot a saját véleményüknek, hogy erről aztán beszélgethessünk a csoportban. Hasznos lehet, ha előzőleg keresünk pár „jó hírt”, amelyek szerepelhetek volna a kiadványokban, vagy ha utánanézzünk, mi a helyzet azokban az országokban, ahonnan a bevándorlók érkeztek. Kérjük meg a résztvevőket, képzeljék el, hogy iraki vagy afgán fiatalok, akiknek a háború lerombolta a hazájuk nagy részét.

VARIÁCIÓK

A résztvevők a nyomtatott sajtó helyett megvizsgálhatják az online hírportálokat is. Itt, annak érdekében, hogy korlátozzuk a lehetséges anyagok számát, szükséges lehet konkrét oldalakat javasolni, például hogy a főoldalt kell megfigyelni 5 napon keresztül. Ugyanezt megpróbálhatjuk televíziós hírműsorokkal is.

ÖTLETEK A CSELEKVÉSRE

Segítsünk a résztvevőknek egy weboldalt vagy közösségi média profilt létrehozni, ahol bevándorlókkal kapcsolatos pozitív történeteket tehetnek közzé. Felkutathatják a környezetükben élő migráns közösségeket, megismerhetik, milyen a helyzet a származási országukban, régiójukban, mik lehetnek a migráció okai, és történeteket hallhatnak a bevándorlók életéről az új országban. Küldjék el a weboldal linkjét azon újságok tudósítóinak, amelyeket szemléltek, és mondják el nekik, hogy a weboldalt az újságokban megjelenő negatív ábrázolás inspirálta!

Ha van internet-hozzáférése, akár a fő internetes hírportálokat is megnézhetjük, és a gyakorlatot közvetlenül online is elvégezhetjük. Ebben az esetben felhívhatjuk a figyelmet az online hírekhez kapcsolódó online fórumok szerepére, ahol az olvasók kommentelhetnek. Sokszor ezek a kommentek rasszista természetűek. Ez alkalmat adhat annak megvitatására, hogy ezek a fórumok vajon elfogadhatók-e, és ha igen, milyen feltételekkel.

A gyakorlat egyik variációja lehet, ha saját helyi viszonyaink függvényében más célcsoportot választunk.

SEGÉDANYAGOK

ELLENŐRZŐ LISTA A CSOPORTOK SZÁMÁRA

Vannak-e bevándorlókat ábrázoló fotók, képek?

- Vannak közöttük „pozitívak”?
- Vannak „negatív képek”?

Hány migránsokkal kapcsolatos történetet tartalmaz az újság?

- Vannak „jó hírek”, amelyekben a bevándorlók jó fényben tűnnek fel?
- Vannak negatív történetek?

Milyen szavakat használnak a bevándorlók leírására az újságban?

- Ezek többnyire pozitív, többnyire negatív, vagy leginkább semleges kifejezések?

Vannak nyíltan rasszista megnyilvánulások?

- Ha igen, azok közszereplőktől származnak, vagy az újságíró „véleményét” tükrözik?

Hogy éreznétek magatokat, ha bevándorlóként olvasnátok ezt az újságot?

Van valami, amit hozzátennétek vagy megváltoztatnátok?

2. SZINT

CSOPORT
10-25

IDŐ
60'

HOGYAN MŰKÖDIK A GYŰLÖLETBESZÉD?

A résztvevők gyűlöletbeszédnek minősülő megnyilvánulásokat vizsgálják, és megbeszélik azok lehetséges következményeit az egyénekre és a társadalomra.

TÉMÁK	Emberi jogok, rasszizmus és diszkrimináció
NEHÉZSÉGI SZINT	2
CSOPORTLÉTSZÁM	10–25 fő
SZÜKSÉGES IDŐ	60 perc
CÉLOK	<ul style="list-style-type: none"> • az online gyűlöletbeszéd különböző formáinak megismerése és annak megértése, milyen következményekkel járnak ezek az áldozatokra és a társadalomra • az online gyűlöletbeszédre adható válaszok feltárása
SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK	<ul style="list-style-type: none"> • gyűlöletbeszéd megnyilvánulások fénymásolatai • tollak, ceruzák • flipchart papír
ELŐKÉSZÍTÉS	<ul style="list-style-type: none"> • Készítsünk másolatokat gyűlöletbeszéd esetekből • Készítsünk két flipchart papírt az alábbi címekkel: „Áldozatokat érintő következmények” és a „Társadalmat érintő következmények”

A GYAKORLAT MENETE

1. Kérdezzük meg a résztvevőket, mit értenek online gyűlöletbeszéd alatt. Kérdezzük meg, találkoztak-e valaha gyűlöletbeszédrel az interneten, valamely személlyel vagy egyes csoportok (melegek, ázsiaiak, romák, muszlimok, zsidók, nők stb.) képviselőivel szemben. Milyen érzés volt a résztvevőknek szembesülni ezzel? Mit gondolnak, milyen érzés lehet az áldozatoknak?
Magyarázzuk el, hogy a „gyűlöletbeszéd” kifejezés nagyon sokféle tartalmat lefed:
 - Először is jóval több mindenre vonatkozik a pusztán a szó szoros értelmében vett „beszéd”-en kívül, a kommunikáció számos egyéb formájával kapcsolatban is alkalmazható, ilyenek lehetnek például a videók, a képek, a zene stb.
 - Másodsor, a terminust a kifejezetten sértő, akár fenyegető magatartásra is használhatjuk, és a „csupán” támadó jellegű kommentekre is.
2. Mondjuk el a résztvevőknek, hogy a gyűlöletbeszéd néhány valós példáját fogják vizsgálni, különös tekintettel a következményeikre az áldozatok és a társadalom viszonylatában.

- Osszuk a résztvevőket több csoportra, és minden csoportnak adjunk egyet-egyet az online gyűlöletbeszédre hozott esetek közül (lásd [113-115. oldal](#)).
- Kérjük meg őket, hogy beszéljék meg az adott esetet és válaszoljanak a kérdésekre. 15 perc áll rendelkezésükre.

FELDOLGOZÁS ÉS ÉRTÉKELÉS

Nézzük végig az eseteket, és hallgassuk meg, milyen válaszokat adtak a csoportok. Jegyezzük fel a válaszokat egy flipchartra. Ha a csoportok hasonló válaszokat adtak, húzzuk alá az adott választ, vagy számmal jelezzük, hogy többször is előfordult. Miután minden csoport bemutatta az eredményeit, nézzük végig a két flipchart papírt és az alábbi kérdések mentén beszéljük meg a gyakorlatot a résztvevőkkel:

- Mit gondoltok a gyakorlatról? Milyen érzéseitek voltak az esettel kapcsolatban, amit vizsgáltatok?
- Mik voltak a gyűlöletbeszéd legáltalánosabb „következményei” a csoportok megítélése szerint?
- Van-e bármi közös azokban a társadalmi csoportokban, amelyeket a példáinkban a gyűlöletbeszéd célba vett?
- Voltak-e hasonlóságok a következmények között, függetlenül attól, kik voltak a gyűlöletbeszéd célpontjai?
- Milyen következményei volnának annak, ha ez a magatartás elterjedne az interneten, és senki nem tenne semmit a probléma kezelésére?
- Milyen eszközöket, módszereket javasolnátok az online gyűlöletbeszéd kezelésére?
- Mi magunk mit tehetünk, ha ilyen esetekkel találkozunk az interneten?

TANÁCSOK A CSOPORTSEGÍTŐNEK

- A 2. fejezetben és a kampány honlapján (www.nohatespeechmozgalom.hu) további információk találhatóak az online gyűlöletbeszéd elleni mozgalomról. Az online gyűlöletbeszéd kérdéséről pedig az 5. fejezetben olvasható háttéranyag.
- Az Útmutató az emberi jogokhoz internetfelhasználók számára című dokumentum segítségével további információkat oszthatunk meg a résztvevőkkel az online érvényesülő emberi jogokról.

VÁLTOZATOK

Ha az időnk engedi, a résztvevők szolidaritási üzeneteket fogalmazhatnak meg a példákban szereplő gyűlöletbeszéd esetek áldozatainak.

Az eseteírások arra is alkalmasak, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága és a gyűlöletbeszéd összefüggéseit vizsgáljuk. Ez esetben arról is beszélgethetünk a résztvevőkkel, hogy milyen korlátozások alkalmazhatók az egyes példák kapcsán.

ÖTLETEK A CSELEKVÉSRE

Hívjuk fel a résztvevők figyelmét a No Hate Speech Mozgalomra, biztassuk őket arra, hogy csatlakozzanak a mozgalomhoz, megmutatva ezzel, hogy ők is tehetnek az online gyűlöletbeszéd ellen. A kampány honlapján megoszthatják a gyűlöletbeszéd következményeiről szóló állításaikat, és megmutathatják, milyen fontos fellépni ellene az áldozatokkal való szolidaritás jegyében.

Ha a résztvevők már találkoztak gyűlöletbeszédrel az interneten, belinkelhetik azokat a Hate Speech Watch (Gyűlöletbeszéd Monitor) weboldalon, és megvitathatják a többi felhasználóval ezeket az eseteket.

A résztvevők egy online gyűlöletbeszéd elleni kartát is megfogalmazhatnak az iskolájuk vagy ifjúsági közösségük számára. Iskolánapot, témánapot is szervezhetnek a gyűlöletbeszéd ellen, vagy az ismert emberi jogi ünnepeket/jeles napokat is használhatják arra, hogy felhívják a figyelmet a problémára. Március 21-én, a rasszizmus és diszkrimináció elleni nemzetközi napon eseményt rendezhetnek az online gyűlöletbeszéd ellen.

SEGÉDANYAGOK

1. ESET:

Egy fiatal férfi a nacionalista párt óriási zászlaját helyezi ki közösségi profilján, és az alábbi bejegyzést teszi közzé: „*Kifelé az országból az iszlámmal – Védjük meg a mieinket!*” Olyan fotókat is megoszt, amelyeken a félhold-csillag jelkép pirossal áthúzva szerepel. Saját honlapján és a közösségi médiában terjeszti ezeket a tartalmakat.

- Kik a példában bemutatott gyűlöletbeszéd áldozatai? Milyen következményei lehetnek a gyűlöletbeszédnek rájuk nézve?
- Milyen következményei lehetnek a gyűlöletbeszéd ezen példájának azokra a személyekre, akik ahhoz a közösséghez tartoznak, ahol ez megtörtént, és a társadalomra általában?

2. ESET:

XY ír egy könyvet, amelyben nemcsak azt állítja, hogy a holokauszt „*soha nem történt meg*”, hanem sértő és rasszista megjegyzésekkel is illeti a zsidó embereket. XY a személyes blogján és számos zsidóellenes honlapon is közzéteszi ezt a kiadványt. XY emellett online lexikonokra (pl. Wikipédia) is feltölti ezt a tartalmat, a holokausztról szóló tudományos információként tüntetve fel azt.

- Kik a példában bemutatott gyűlöletbeszéd áldozatai? Milyen következményei lehetnek a gyűlöletbeszédnek rájuk nézve?
- Milyen következményei lehetnek a gyűlöletbeszéd ezen példájának azokra a személyekre, akik ahhoz a közösséghez tartoznak, ahol ez megtörtént, és a társadalomra általában?

3. ESET:

A vezető politikai párthoz közel álló újságban egy vezető újságíró cikke a roma embereket „*állatoknak*” nevezi, és az elpusztításukra szólít fel, mindegy, milyen eszközzel. Az újság online változatában megjelenő fórumon számos hozzászóló egyetért az újságíró megállapításaival.

Az újság nem magyarzkodik, nem ad helyreigazítást, nem kér bocsánatot a fentiekért. További cikkek jelennek meg, hasonló hangnemben, és egyre több ember szól hozzá a fórumokon.

- Kik a példában bemutatott gyűlöletbeszéd áldozatai? Milyen következményei lehetnek a gyűlöletbeszédnek rájuk nézve?
- Milyen következményei lehetnek a gyűlöletbeszéd ezen példájának azokra a személyekre, akik ahhoz a közösséghez tartoznak, ahol ez megtörtént, és a társadalomra általában?

SEGÉDANYAGOK

4. ESET:

Egy online kampány legfőbb üzenete, hogy az országban dúló gazdasági válság a bevándorlók és a menekültek hibája. Ehhez kapcsolódóan posztok kezdenek keringeni a közösségi médiafelületeken: menekülteket agresszívnek bemutató fotók, menekülteket megalázó helyzetekben megörökítő képek és hozzászólások arról, hogyan veszik el a munkát a helyi emberektől. Rengeteg téves információ terjed a közösségi média felületein, hibás statisztikák, amelyek szerint a menekültek erőszakosak és problémákat okoznak.

- Kik a példában bemutatott gyűlöletbeszéd áldozatai? Milyen következményei lehetnek a gyűlöletbeszédnek rájuk nézve?
- Milyen következményei lehetnek a gyűlöletbeszéd ezen példájának azokra a személyekre, akik ahhoz a közösséghez tartoznak, ahol ez megtörtént, és a társadalomra általában?

5. ESET:

Olyan sértő kommentek jelennek meg különféle hírportálokon, amelyek azt állítják, az ázsiaiaknak nincs joguk az országban tartózkodni. Egyes kommentek a nem-fehér külföldiekkel szembeni erőszakra buzdítanak.

- Kik a példában bemutatott gyűlöletbeszéd áldozatai? Milyen következményei lehetnek a gyűlöletbeszédnek rájuk nézve?
- Milyen következményei lehetnek a gyűlöletbeszéd ezen példájának azokra a személyekre, akik ahhoz a közösséghez tartoznak, ahol ez megtörtént, és a társadalomra általában?

6. ESET:

Olyan videók jelennek meg az interneten, amelyek azt sugallják, hogy az LMBT emberek „deviánsak”, „betegek”, és távol kellene tartani őket a társadalomtól, mert a nemzet hagyományait és fennmaradását veszélyeztetik. A videók „tudományos kutatásokra” hivatkoznak, de a hivatkozások sok esetben hibásan vagy szelektíven idéznek. Néhány videó LMBT családokat is mutat a gyermekeikkel.

- Kik a példában bemutatott gyűlöletbeszéd áldozatai? Milyen következményei lehetnek a gyűlöletbeszédnek rájuk nézve?
- Milyen következményei lehetnek a gyűlöletbeszéd ezen példájának azokra a személyekre, akik ahhoz a közösséghez tartoznak, ahol ez megtörtént, és a társadalomra általában?

SEGÉDANYAGOK

7. ESET:

Egy futballmérkőzést meg kell szakítani, mert a szurkolók hangosan skandálnak és az egyik játékosnak az kiabálják: „cigány”. A skandalást, majd a mérkőzés leállítását rögzítő videó felkerül az internetre és széles körben elterjed. Számos honlapon ismétlődnek rasszista hozzászólások az ügy kapcsán. Amikor ezek ellen panaszt emel valaki, a hozzászólókkal egyetértve sokan azt állítják, hogy cenzúra áldozatai lettek.

- Kik a példában bemutatott gyűlöletbeszéd áldozatai? Milyen következményei lehetnek a gyűlöletbeszédnek rájuk nézve?
- Milyen következményei lehetnek a gyűlöletbeszéd ezen példájának azokra a személyekre, akik ahhoz a közösséghez tartoznak, ahol ez megtörtént, és a társadalomra általában?

8. ESET:

Egy farmerreklám már jó ideje kering az interneten. A jelenetben egy nőt férfiak vesznek körül. A jelenetnek van némi szexuális tartalma, de az általános benyomás leginkább a nemi erőszakra utal. Számos panasz érkezik a reklámmal szemben. Az ügygel kapcsolatos internetes hírek sok hozzászólást generálnak, amelyek többsége azt az elképzelést erősíti meg, hogy a nők a férfiak számára tárgyak, amivel játszhatnak és erőszakoskodhatnak.

- Kik a példában bemutatott gyűlöletbeszéd áldozatai? Milyen következményei lehetnek a gyűlöletbeszédnek rájuk nézve?
- Milyen következményei lehetnek a gyűlöletbeszéd ezen példájának azokra a személyekre, akik ahhoz a közösséghez tartoznak, ahol ez megtörtént, és a társadalomra általában?

9. ESET:

Egy politikus a muszlim menekülteket okolja a fehér lányok ellen elkövetett bűnesetekért. Az emberek „általános tudására” hivatkozik, és néhány „beszédes példát” hoz. A cikkhez kapcsolódó videó számos hozzászólást generál, köztük sok a rasszista és erőszakos természetű. A beszédet sok hasonlóan vélekedő személy idézi, és mint megbízható, tájékozott véleményt mutatja be.

- Kik a példában bemutatott gyűlöletbeszéd áldozatai? Milyen következményei lehetnek a gyűlöletbeszédnek rájuk nézve?
- Milyen következményei lehetnek a gyűlöletbeszéd ezen példájának azokra a személyekre, akik ahhoz a közösséghez tartoznak, ahol ez megtörtént, és a társadalomra általában?

SEGÉDANYAGOK

10. ESET:

Egy online videocsatornán továbbra is elérhetők olyan videók, amelyek két ország között korábban lezajlott erőszakos konfliktust ábrázolnak. Sok olyan bejegyzés olvasható a videó mellett, amely rasszista hangnemben nyilatkozik a másik ország lakosairól. A két közösség képviselői közötti rasszizmus és gyalázkodás még hosszú ideig folytatódik.

- Kik a példában bemutatott gyűlöletbeszéd áldozatai? Milyen következményei lehetnek a gyűlöletbeszédnek rájuk nézve?
- Milyen következményei lehetnek a gyűlöletbeszéd ezen példájának azokra a személyekre, akik ahhoz a közösséghez tartoznak, ahol ez megtörtént, és a társadalomra általában?

11. ESET:

Nacionalista tartalmú zene terjed egy online zenei csatornán. Néhány dalt olyan etnikai csoportokhoz tartozó személyek tölthettek fel, akik között a múltban erőszakos konfliktus zajlott. A dalok sok esetben buzdítanak erőszakra a másik etnikai csoporthoz tartozó emberekkel szemben.

- Kik a példában bemutatott gyűlöletbeszéd áldozatai? Milyen következményei lehetnek a gyűlöletbeszédnek rájuk nézve?
- Milyen következményei lehetnek a gyűlöletbeszéd ezen példájának azokra a személyekre, akik ahhoz a közösséghez tartoznak, ahol ez megtörtént, és a társadalomra általában?

3. SZINT
**CSOPORT
12+**
**IDŐ
60'**

ONLINE AKCIÓ

Ez a gyakorlat néhány antirasszista megmozdulás bemutatásával inspirálja a résztvevőket arra, hogy ők is hasonló online akciókat valósítsanak meg.

TÉMÁK	Kampánystratégiák, rasszizmus és diszkrimináció, emberi jogok
NEHÉZSÉGI SZINT	3
CSOPORTLÉTSZÁM	minimum 12 fő
SZÜKSÉGES IDŐ	60 perc
CÉLOK	<ul style="list-style-type: none"> • annak megértése, hogy az internet milyen szerepet játszhat abban, hogy a fiatalok fellépjenek az emberi jogok tiszteletben tartása érdekében és a szabadság védelmében • az internet korlátainak tudatosítása, és annak feltárása, hogyan kapcsolhatók össze az online és offline környezet biztosította lehetőségek annak érdekében, hogy a fiatalok fellépjenek az emberi jogi értékek és alapelvek védelmében
SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK	<ul style="list-style-type: none"> • papír és tollak • internet-hozzáférés (opcionális)
ELŐKÉSZÍTÉS	<ul style="list-style-type: none"> • Látogassuk meg azoknak a szervezeteknek a honlapját, akiknek a kezdeményezéseit a résztvevők vizsgálni fogják ebben a feladatban, ismerkedjünk meg az antirasszista ifjúsági munkával. • Másoljuk le a segédanyagokat a résztvevőknek.

A GYAKORLAT MENETE

1. Kérdezzük meg a résztvevőket, tudnak-e olyan kezdeményezésekről vagy akciókról, amelyek során az emberek a rasszizmus és a diszkrimináció különböző formái ellen léptek fel. Röviden beszéljük meg a példákat.
2. Mondjuk el a résztvevőknek, hogy néhány antirasszista akciót, kezdeményezést fogunk megvizsgálni, és azt fogjuk végiggondolni, miként valósíthatók meg ezek az akciók az interneten.
3. Osszuk a résztvevőket kisebb csoportokra (maximum 5 fő legyen egy csoportban) és adjunk minden csoportnak egyet a segédanyagok közt szereplő eseteleírásokból. Kérjük meg őket, hogy olvassák el ezeket a példákat, és beszélgessenek az alábbi kérdések mentén:
 - Milyen problémával foglalkozik az adott projekt?
 - Mi a projekt célja?
 - Milyen módszereket alkalmaz a projekt a cél eléréséhez?
4. Adjunk 10 percet a csoportoknak a kérdések feldolgozására. 10 perc elteltével adjunk nekik új feladatot: kérdezzük meg őket, hogy hogyan oldanának meg egy ehhez hasonló problémát az internet eszközeivel. Kérjük meg őket, hogy gondolják végig, mely tevékenységeket lehetne online is megvalósítani,

hogy megfeleljenek a példákban szereplő valós akcióknak. Az alábbi kérdéseket kell megválaszolniuk:

- Milyen online módszereket alkalmazhatnak a céljaik eléréséhez?
 - Milyen korlátokkal jár, ha internetes eszközöket alkalmaznak az eredmények elérésére?
5. Adjunk 20 percet a résztvevőknek erre a feladatra, majd kérjük meg őket, hogy osszák meg ötleteiket a csoport többi tagjával.

FELDOLGOZÁS ÉS ÉRTÉKELÉS

Az értékelő megbeszélés során nézzük végig a munkacsoportok eredményeit és gondolkozzunk közösen az internet használatának előnyeiről és hátrányairól a rasszizmus és diszkrimináció elleni fellépés tekintetében. Használjuk ehhez az alábbi kérdéseket:

- Mit gondoltok, a csoportok által javasolt tevékenységek sikerrel megvalósíthatók?
- Mit gondoltok, hozzájárulnak-e ezek a cselekvések a cél eléréséhez?
- Mi az előnye annak, ha az internetet használjuk kampányszervezőként?
- Milyen korlátai vagy nehézségei vannak az online kampányolásnak?
- Ismertek-e olyan online eszközöket vagy kezdeményezéseket, amelyek segíthetnek a példákban leírtakhoz hasonló kampányokban?
- Ismertek-e rasszizmus- és diszkrimináció-ellenes online kampányokat?
- Hogyan használhatjátok az internetet a rasszizmus és diszkrimináció elleni kampányolásban?

TANÁCSOK A CSOPORTSEGÍTŐNEK

- Ha a résztvevőknek csak nagyon alapszintű elképzeléseik vannak a gyűlöletbeszédéről és a rasszizmus vagy a diszkrimináció kérdéséről, akkor kezdjük a gyakorlatot rövid ötletelzéssel ezekről a fogalmakról.
- Ha nehézséget okoz a résztvevőknek online formában elképzelni az említett kezdeményezéseket, bemutatathatunk egy-két példát arra, hogyan lehet az internetet közösségi akciókra használni.
- További információkat olvashatunk a kampánystratégiákról és az online részvételről a kézikönyv háttérinformációkat tartalmazó 5.6 és 5.7 fejezeteiben. A Részvétel létrája a xx. oldalon található.
- Tanulmányozhatjuk az Útmutató az emberi jogokhoz internetfelhasználók számára című dokumentumot, különösen annak a „Gyülekezés, egyesülés és részvétel” című szakaszát.

VARIÁCIÓK

Átalakíthatjuk ezeket az esetleírásokat úgy, hogy jobban tükrözzék a saját helyi viszonyainkat, vagy választhatunk más példákat olyan akciókról, amelyek jobban megfelelnek a csoportunknak. Sokféle kezdeményezést válasszunk ki, hogy a résztvevők a cselekvés, az aktív fellépés lehető legtöbb módját megismerhessék.

A gyakorlat fordítottját is kipróbálhatjuk, amelyben online akciókat választunk ki arra, hogy a csoport megvizsgálja. A feladat ez esetben az, hogy ezen példák alapján gondoljanak ki offline tevékenységeket.

ÖTLETEK A CSELEKVÉSRE

Lépjünk kapcsolatba olyan helyi szervezetekkel, amelyek antirasszista tevékenységet folytatnak, és hívjuk meg őket, hogy beszélgessenek a résztvevőkkel arról, mit csinálnak, hogyan dolgoznak.

Beszéljük meg a résztvevőkkel, hogy volt-e olyan a gyakorlat során felmerült ötletek között, amely megvalósítható, és biztassuk őket, hogy valósítsák is meg. Annak érdekében, hogy megcáfoljuk az általánosan elterjedt előítéleteket és felhívjuk a figyelmet azok káros hatásaira, létrehozhatunk egy blogot is a csoport

számára, amelyen információkat tehetnek közzé olyan társadalmi csoportokról, akik gyakran válnak a rasszizmus áldozatává.

Biztassuk a csoport tagjait, hogy csatlakozzanak a No Hate Speech Mozgalomhoz, és vállaljanak szolidaritást az online gyűlöletbeszéd áldozataival!

Megtehetik ezt a kampány honlapján: www.nohatespeechmozgalom.hu. A résztvevők gyűlöletbeszéd eseteket tölthetnek fel, és bevált gyakorlatokat oszthatnak meg különböző országokból származó aktivistákkal.

SEGÉDANYAGOK

1. PÉLDA – RASSZIZMUS A SPORTBAN

„Olyan volt, mint egy rémálom. Nem is gondoltam, mielőtt odamentem, hogy ennyire hatással lesz rám.”
Egy 22 éves futballszurkoló

Német futballszurkolók gyakran skandálnak antiszemita jelszavakat és dalokat a meccsek alatt. A „Dem Ball Ist Egal, Wer Ihn Tritt” (A labdát nem érdekli, ki rúg bele) kezdeményezés ezzel a problémával foglalkozik, és különböző futballklubok szurkolóival látogat el Auschwitzba, az egykori koncentrációs táborba.

Miért Auschwitz? Ezt a kezdeményezést a szurkolók egyik dala indította el, ami így szól: „Metrót építünk Mönchengladbachtól Auschwitzig”. Az „Auschwitz Dal” ma már országosan elterjedt, és minden futballstadionban és futballklubban hallani országoserte.

A kísérleti projekt keretében különféle klubok 18-28 év közötti szurkolói számára szerveztek 3 napos látogatást a haláltáborokba, hogy ezzel mélyebb beszélgetéseket indítsanak el a fociban megjelenő antiszemitizmus és rasszizmus kapcsán. A szurkolókat nagyon erősen megérintette az élmény, és sokan közülük nagyobb közönség előtt is megosztották a benyomásaikat. A szervezet szóróanyagokat is készített, amelyeket megjelentettek a klubok weboldalain, és a kezdeményezést egy széles körű médiakampány kísérte.

(Az Amadeu Antonio Organisation kezdeményezése ihlette) www.amadeu-antonio-stiftung.de/eng

2. PÉLDA – RASSZISTA GRAFFITIK ÁTFESTÉSE

A krakkói „Never Again” (Soha Többé) elnevezésű antirasszista szervezet helyi akciókat szervezett a gyűlöletkeltő graffitikkal szemben az alábbi kampányszöveggel: „Fessük át Krakkó falait!” Az év során a Never Again helyi partnerszervezetekkel együttműködve annyi aktivistát és állampolgárt vont be, amennyit csak tudott:

- A fiatalok összegyűltek, hogy eltávolítsák vagy átfessék a rasszista matricákat vagy graffitiket.
- Lakástulajdonosokat kértek fel, hogy vegyenek részt a falfestő akciókban.
- Tanárok és diákok részvételével antirasszista graffitiket fújtak az iskolák falára.
- Újságírókat hívtak meg, hogy számoljanak be a kampányról, akik aztán helyi újságokban és magazinokban jelentettek meg cikkeket az eseményről.

Ily módon sok kis helyi projekt egy nagy közös akció részévé vált, és sikerült hatásos üzenetet közvetítenie: „Szabadítsuk meg Krakkót a gyűlöletgraffitiktől!”

http://www.unitedagainstracism.org/archive/pages/thema05.htm#_7, www.nigdywiecej.org

SEGÉDANYAGOK

3. PÉLDA – ÉLŐ KÖNYVTÁR

Az Élő Könyvtár ötletét az Európa Tanács dolgozta ki, a projekt célja az előítéletek és a diszkrimináció megkérdőjelezése. Az Élő Könyvtár épp úgy működik, mint egy normális könyvtár: a látogatók válogathatnak a katalógusban az elérhető könyvek között, kiválaszthatják a könyvet, amit ki szeretnének olvasni, és kikölcsönözhetik azt egy meghatározott időre. Kiolvasás után visszaviszik a könyvet a könyvtárba, hogy más is elolvashassa. És ha akarnak, kivehetnek egy újabb könyvet. Az egyetlen különbség az, hogy az Élő Könyvtárban a „könyvek” emberek, és az olvasás tulajdonképpen beszélgetés a „Könyvvel”.

Az Élő Könyvtár azáltal kívánja megkérdőjelezni az előítéleteket, hogy beszélgetést indít két ember: a Könyv és az Olvasó között. A Könyvek olyan önkéntesek, akik vagy maguk is áldozatává váltak már az előítéleteknek és a diszkriminációnak, vagy olyan személyeket vagy csoportokat képviselnek a társadalomban, akiket fenyeget az, hogy diszkriminációval, sértéssel, stigmákkal vagy előítéletekkel szembesülnek. A Könyveknek gyakran van olyan, a diszkriminációval vagy a társadalmi kirekesztéssel kapcsolatos személyes élményük, amit szívesen megosztanak az Olvasóval. És ami a legfontosabb, a Könyvek annak reményében engedik meg az Olvasóknak, hogy beszélgessenek velük, hogy az ő nézőpontjuk és tapasztalataik révén megismerjék majd az általánosan elfogadott nézetek és sztereotípiák, és ezáltal hatással lehetnek a szélesebb társadalom közgondolkodására és viselkedésmintáira.

„Nézz a borító mögé - Don't Judge a Book by its Cover”, elérhető itt: <http://eycb.coe.int>

4. PÉLDA – LOVE MUSIC HATE RACISM – SZERESD A ZENÉT, GYŰLÖLD A RASSZIZMUST

„A zene élő bizonyítéka annak, hogy a kultúrák kevered(het)nek.”

A „Love Music Hate Racism” (LMHR) egy nemzeti szintű mozgalom a rasszizmus és a fasiszmus ellen a zene által. 2002-ben indult válaszként a rasszizmus növekvő megjelenésére és a British National Party (Brit Nemzeti Párt) szélsőjobboldali párt választási sikerére.

A szervezet a zenei élet energiáit használja a sokféleség ünneplésére, és általa vonja be az embereket antirasszista és antifasiszta tevékenységekbe, emellett arra szólítja fel az embereket, hogy a választások alkalmával szavazzanak a fasiszta jelöltek ellen.

Több száz LMHR esemény valósult meg, az óriási szabadtéri fesztiváltól a kisebb helyi koncertig és klubestig. Olyan vezető művészek léptek fel a LMHR rendezvényein, mint Ms Dynamite, Hard-Fi, Babyshambles, Akala, Get Cape Wear Cape Fly, Estelle, The View, Lethal Bizzle, Roll Deep és Basement Jaxx. Sok nagyreményű zenekar, DJ és MC szerepelt a kampányban, vagy éppen szervezett saját helyi LMHR estét.

1. SZINT
CSOPORT
Bármekkora

IDŐ
40'

TÖLTSD FEL, OSZD MEG!

A résztvevők egy ábra segítségével átgondolják, általában hogyan osztanak meg különböző információkat online, majd megvitatják, hogyan lehetünk elővigyázatosabbak, amikor személyes információkat adunk meg az interneten.

TÉMÁK	Magánélet és biztonság, digitális műveltség, internetes zaklatás (cyberbullying)
NEHÉZSÉGI SZINT	1
CSOPORTLÉTSZÁM	Bármekkora
SZÜKSÉGES IDŐ	40 perc
CÉLOK	<ul style="list-style-type: none"> a különböző online „kapcsolatok” végiggondolása személyes korlátok, szabályok kialakítása az online megosztások és kommunikáció terén a magánéletet fenyegető online kockázatok tudatosítása és azon óvintézkedések megismerése, amelyekkel védelmezhetjük a magánéletünket és az emberi jogokat az interneten
SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK	<ul style="list-style-type: none"> a 123. oldalon szereplő ábra több példányban lemásolva flipchart papír és vastag filcek
ELŐKÉSZÜLET	<ul style="list-style-type: none"> Készítsünk másolatot az ábrából minden résztvevő számára.

A GYAKORLAT MENETE

- Kérdezzük meg a résztvevőket, hogy mit tesznek annak érdekében, hogy privát szférájukat megvédjék az ismeretlenektől, például amikor egy bevásárlóközpontban vannak. Ha szükséges, az alábbi kérdésekkel segíthetünk a gondolkodásban:
 - Ugyanolyan ruhát viseltek, mint a strandon?
 - Felírjátok az arcotokra (pólótokra) a mobilszámotokat?
 - Eláruljátok másoknak az online oldalakon használt jelszavaitokat?
- Magyarázzuk el, hogy ezek a dolgok nagyon egyértelműnek tűnhetnek a „való” életben, de nem mindig vagyunk hasonlóan elővigyázatosak az interneten. Kérdezzük meg a résztvevőket, hogy az interneten ugyanolyan óvatosak-e a személyes adataik védelmét illetően, mint offline. Mondjuk el nekik, hogy a következő gyakorlatban megnézzük, milyen információkat vagyunk képesek megosztani más emberekkel az interneten.
- Tegyük ki a **123. oldal**on található ábra másolatát a falra (vagy rajzoljuk fel egy flipchartra), és fussunk át a résztvevőkkel pár példán, hogy értsék, mi a feladat. Mondjuk el, hogy egyéni válaszokat várunk tőlük, mivel a különböző emberek más-más dolgokat osztanak meg magukról másoknak.

- Adjunk 15 percet arra, hogy megoldják a feladatot, majd kérjük meg őket, hogy mutassák meg két-három másik résztvevőnek, mire jutottak. Ehhez a résztvevők sétáljanak körbe a teremben, és menjenek oda pár társukhoz, hogy megbeszéljék az eredményeket. Vagy a rendelkezésre álló időtől és a csoportlétszámtól függően alkothatunk kis csoportokat is a tapasztalatcserére.
- Miután összevetettük az ábrákat, hívjuk össze a résztvevőket a megbeszéléshez.

FELDOLGOZÁS ÉS ÉRTÉKELÉS

Kezdjük néhány általános kérdéssel:

- Volt-e olyan információ, amit semmiképpen nem osztottatok volna meg másokkal? Kérdezzük meg, miért.
- Volt-e olyan információ, amit mindenkivel készek lettetek volna megosztani?
- Nézzük meg, milyen véleménykülönbségek vannak a csoportban.
- Észrevettetek-e bármilyen különbséget, amikor a saját ábrátokat másokéval összehasonlítottátok? Mik ezek a különbségek?
- Mit gondoltok, miért fontos az elővigyázatosság, amikor személyes információkat osztunk meg idegenekkel? Milyen következményei lehetnek?
- Mit gondoltok, miért fontos óvatosnak lenni, amikor másokról osztunk meg információkat?
- Megosztottatok-e már bárkiről olyan információkat, amiket ő maga nem kívánt volna megosztani?

Lehet ez az emberi jogok megsértése? Lehet-e ez része online gyűlöletbeszédnek?

Zárjuk a gyakorlatot azzal, hogy megkérdezzük a résztvevőket, segített-e a feladat átgondolni és megérteni, hogyan érintkeznek másokkal az interneten. Van-e valaki, aki változtatni akar a magatartásán? A résztvevők szerint mik azok a dolgok, amiket mindenképpen figyelembe kell venni, mielőtt személyes adatokat osztunk meg az interneten?

TANÁCSOK A CSOPORTSEGÍTŐNEK

- Sok esetben nem egyértelmű, mi is lenne a „helyes” válasz, mit mivel kellene összekötni; ez részben egyéni preferenciák függvénye. Ugyanakkor fontos felhívni a résztvevők figyelmét azokra a veszélyekre, amelyet a magánjellegű adatokkal kapcsolatos elővigyázatlanúság okozhat az interneten. Ha ők maguk nem hozzák fel ezeket a kérdéseket, mindenképpen figyelmeztessük őket az internetes zaklatás és az anyagi veszteség kockázatára. Ha nem szentelünk kellő figyelmet a személyes adatok védelmének és a személyes biztonságunknak, az nagyban megnöveli ezeket a veszélyeket. Az 5. fejezetben további információk olvashatók az internetes zaklatásról és a magánélet és a biztonság kérdéséről.
- A feldolgozás során rámutathatunk, hogy mennyire fontos a személyes adataink védelme az interneten, egyrészt biztonsági okokból, másrészt emberi méltóságunk és személyes sértetlenségünk érdekében is. Szerencsés esetben nem sodorjuk veszélybe magunkat azzal, ha félmeztelenül sétálgatunk, vagy ostoba/barátságtalan megjegyzéseket teszünk másokra; de később mégis megbánhatjuk! Azok a tartalmak, amelyeket az interneten közzéteszünk, sokkal „maradandóbbak” lehetnek, mint bármi, amit a való életben teszünk, és elképzelhető, hogy soha többé nem tudjuk eltüntetni onnan.
- Az Útmutató az emberi jogokhoz internetfelhasználók számára című dokumentum további információkat tartalmaz a magánlethez és a személyes adatok védelméhez kapcsolódó jogokról.

VARIÁCIÓK

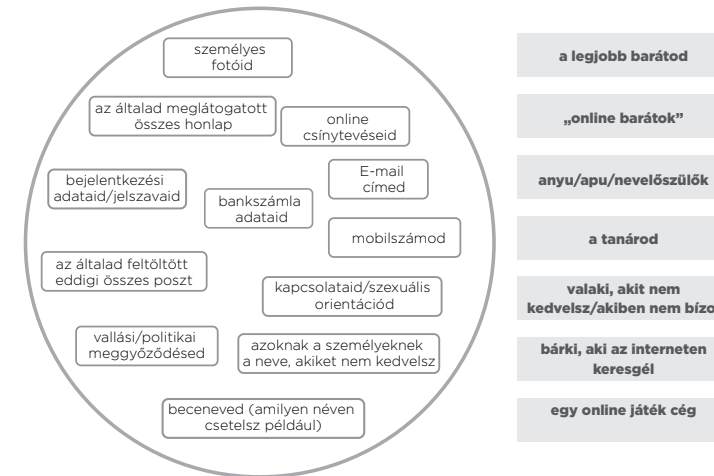
Bár a gyakorlat a saját magánéletünk védelmét helyezi a középpontba, felhasználhatjuk a mások személyes adatainak tiszteltetéséről szóló témához is. Például rákérdezhetünk, hogy a résztvevők kérik-e engedélyt másoktól, amikor róluk osztanak meg információkat, és azt is megvitathatjuk, hogy ez miért lehet fontos. Használhatjuk az 5. fejezetben szereplő, a magánélet és biztonság kérdésére vonatkozó információkat, hogy ezek emberi jogi aspektusairól beszéljünk.

ÖTLETEK A CSELEKVÉSRE

A résztvevők egy héten át naplót vezethetnek a „megosztásairól”: milyen információkat osztottak meg milyen közönséggel? Nem kell részletes beszámolót készíteni a tartalmakról, de ellenőrizhetik, hogy milyen jellegű dolgokat tettek hozzáférhetővé az ábrán szereplő csoportok (szülők, barátok, tanárok stb.) számára. Azt is rögzíthetik, milyen információkat osztottak meg magukról, és mit másokról.

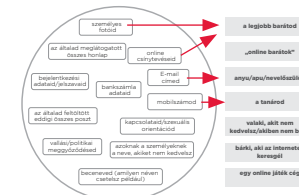
SEGÉDANYAGOK

ONLINE KAPCSOLATOK: KIVEL OSZTANÁD MEG?

Kösd össze a körben szereplő információkat a jobb oldalon található csoportokkal!

Például:

3. SZINT

CSOPORT
10-20IDŐ
90'

TÁMADÁS A NETEN

A résztvevők újraterveznek egy (képzelt) kampányoldalt, hogy megbirkózzanak a helyi közösségből érkező rasszista kommentek áradatával.

TÉMÁK	Digitális műveltség, kampánystratégiák, rasszizmus és diszkrimináció
NEHÉZSÉGI SZINT	3
CSOPORTLÉTSZÁM	10-20 fő
SZÜKSÉGES IDŐ	90 perc
CÉLOK	<ul style="list-style-type: none"> a rasszizmus elleni legfőbb üzenetek megfogalmazása a rasszizmus és az online gyűlöletbeszéd elleni kampány lehetőségeinek, módszereinek, eszközeinek végiggondolása előadói, meggyőzőési és online kommunikációs készségek fejlesztése
SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK	<ul style="list-style-type: none"> flipchart papír színes tollak, filcek, vastag filcek
ELŐKÉSZÍTÉS	<ul style="list-style-type: none"> Másoljuk le a xx. oldal található segédanyagot. A gyakorlat előtt kérjük meg a résztvevőket, jellemezzék a szerintük „legjobb” és „legrosszabb” weboldalakat (opcionális). Internet-hozzáférés (opcionális).

A GYAKORLAT MENETE

- Magyarázzuk el, hogy a gyakorlat során egy iskolai kampány honlapját fogjuk újratervezni. Mondjuk el a résztvevőknek az alábbi háttér-információkat.

Az iskolánk olyan területen fekszik, ahol nagy bevándorló közösség él. Az iskola büszke rá, hogy jó kapcsolatai vannak a kisebbségekkel, és ritkán fordulnak elő rasszista megnyilvánulások a diákok körében. Ennek ellenére az iskola területén kívül a viszonyok továbbra is nagyon problémásak. Az etnikai kisebbségek gyakran esnek áldozatul a többségi „fehér” lakosság és a növekvő neonáci csoportok agressziójának és visszaéléseinek. Az iskola vezetése elhatározta, hogy egy internetes kampány elindításával próbálja meg kezelni a problémát. A kampány célja felhívni a figyelmet arra, miért fontos, hogy mindenkit bevonjunk a közösségbe. Gyorsan létrehoztak egy honlapot, és azon egy fórumot a látogatók kérdései és hozzászólásai számára. A fórumra nem kellett regisztrálni, így hamar elárasztották a rasszista megjegyzések.

- Mutassuk meg a résztvevőknek a kampány „honlapját”, és kérjük ki a véleményüket. Segítsük a beszélgetést kérdésekkel:
 - Világos a kampány üzenete?
 - Mi a véleményetek a weblap általános megjelenéséről és arról, hogyan teszi közzé az információkat?
 - Ez egy jó kampányhonlap? Miért? Miért nem?

- Magyarázzuk el, hogy a gyakorlat során újratervezzük a honlapot, és szükség esetén újragondoljuk az online fórum szabályait. Osszuk ki a feladatlapot (126. o.), és osszuk a résztvevőket csoportokra (maximum 6 fő legyen egy csoportban).
- Adjunk a csoportoknak 20 percet, hogy megbeszéljék a kérdéseket.
- 20 perc elteltével adjunk minden csoportnak egy flipchart papírt és színes filceket. Mondjuk el nekik, hogy további 15 percet kapnak, hogy megtervezzék a főoldalt.
- Javasoljuk nekik, hogy osszák fel a feladatokat, és jelöljenek ki olyan csoporttagokat, akik a tartalmakon dolgoznak, és olyanokat, akik az arculattal/designnal foglalkoznak. (Lásd a „Tanácsok a csoportsegítőnek” c. részt.)
- Amikor a csoportok befejezték a munkát, tegyék ki a „honlapokat” a terem falára, és hívjuk össze a csoportot a közös értékeléshez.

FELDOLGOZÁS ÉS ÉRTÉKELÉS

- Mennyire találtátok nehéznek a feladatot? Mi volt a legnehezebb, és mi ment a legjobban a csoportoknak?
- Elégedettek vagytok az elkészült tervvel?
- Mennyire vettétek figyelembe a célcsoportot a honlap tervezése során: tettetek-e bármit, hogy elnyerjétek ennek a bizonyos csoportnak a tetszését? (Például egy sajátos írói stílus, hangnem?)
- Gyűjtöttetek-e ötleteket arra vonatkozóan, hogy a honlap látogatói hogyan csatlakozhatnak és járulhatnak hozzá a kampányhoz, illetve milyen szerepük lehet a kampányoldal alakításában? Mit gondoltok, mennyire fontos ez?
- Hasonlítsuk össze a csoportok különböző megoldásait a fórum szabályozására. Kérdezzük meg, miért választották azt az irányelvet, ami mellett döntöttek. Mik voltak a legfontosabb szempontok?
- Mit gondoltok, a rasszizmus probléma ma Magyarországon? (Kérdezzünk rá az indokokra.)
- Találkoztatok-e már rasszista megnyilvánulásokkal az interneten? Tennétek-e bármit is, ha ilyet tapasztaltok?

TANÁCSOK A CSOPORTSEGÍTŐNEK

- Rögzítsük a résztvevők véleményét arról, szerintük mi hiányzik az iskolai „kampányoldalról”. Felírhatjuk pontokba szedve egy flipchart papírra, amit középen elváltunk, a lap egyik felén a +, a másik felén a – jel alá gyűjtve a pozitív és negatív megjegyzéseket.
- Ha eltérőek a vélemények, legyen gondunk rá, hogy mindegyik megjelenjen: lehet, hogy egy honlap valakinek tetszik, másnak meg nem. Ezt érdemes lehet újra megemlíteni, amikor majd a saját honlapjaikon dolgoznak, és a célközönségükön gondolkodnak.
- Érdemes lehet a csoportmunkára kicsit több időt adni. A tervezési szakaszban megengedhetjük a résztvevőknek, hogy használják az internetet, és megnézzenek „igazi” weboldalakat. Így lesz majd elképzelésük arról, mennyi tartalom fér el egy oldalon, és milyen sokféleképpen megjeleníthető az információ.
- Amikor a csoportok elkezdenek dolgozni a flipcharton, biztassuk őket, hogy osszák fel maguk között a munkát. Például egyesek dolgozhatnak a kampányüzeneten, mások linkeket gyűjthetnek más honlapokról, megint mások pedig a konkrét honlapterven gondolkodhatnak. Emlékeztessük őket arra, hogy a tartalom és a stílus legalább olyan fontos, mint az arculat.

- További információkat olvashatunk a kampánystratégiákról a kézikönyv 5.7 fejezetében.
- A No Hate Speech Mozgalom ifjúsági kampány honlapján: www.nohatespeechmovement.org példákat, ötleteket találhatunk az online kampányoláshoz.

VARIÁCIÓK

Megváltoztathatjuk a kampányt úgy, hogy az a gyűlöletbeszéd más célpontjaira fókuszáljon, például a nőkre, a fogyatékossgal élő fiatalokra, egy vallási kisebbségre vagy a roma emberekre.

Ha a csoportban vannak olyanok, aki értenek az informatikához, a honlaptervet elkészíthetik egy web-szerkesztő programban, vagy egy ingyenes blog oldalon, ilyen például a Wordpress vagy a Blogger. Ehhez persze több idő kell. Attól függően, mennyi időnk van, megkérhetjük a résztvevőket, hogy nevezzék meg néhány kedvenc weboldalukat, és egypár olyat is, amit nem kedvelnek. Ez is előhozhat olyan szempontokat, amiket fontos lenne figyelembe venni a honlap tervezésénél. Ha van elegendő idő, a fórum szabályozásáról az egész csoporttal együtt is beszélgethetünk. Összegyűjthetjük egy olyan honlap-szabályozási rendelőnyeit és a hátrányait, amely minden kommentet megenged, és nem kér a hozzászólóktól regisztrációt. A No Hate Speech Mozgalom honlapját is felhasználhatjuk és elemezhetjük ez alatt a gyakorlat alatt, mintha a csoportunk bonyolítaná le ezt a kampányt.

ÖTLETEK A CSELEKVÉSRE

Az értékelést követően ismertessük az Európa Tanács No Hate Speech Mozgalmát, és biztassuk a résztvevőket arra, hogy nézegessék a honlapot, és csatlakozzanak a kampányhoz. A csoportok honlapterveit fel lehet használni alapanyagként egy igazi kampányoldalhoz. Az ötleteket össze kell gyűjteni, hogy a végső eredmény a csoport közös munkája legyen. A résztvevőknek a honlap tartalmának összeállításán is dolgozniuk kell. Ez egy hosszabb távú projekt lehet, és olyan személyekre van szükség, akik rendelkeznek a tartalomfejlesztéshez szükséges szakértelemmel. A résztvevők akár egy csoportot is létrehozhatnak valamely közösségi oldalon. A résztvevők utánajárhatnak az etnikai viszonyok valós állapotának a saját közösségükben. A helyi civil szervezetek felkeresése jó kezdet lehet ehhez.

SEGÉDANYAGOK

FELADATLAP

Beszélgjünk meg az alábbiakat a csoporttal:

1. Ki a fő célcsoportunk? Pl. a fiatalok, a helyi közösség minden tagja, etnikai kisebbségi csoportok tagjai, a „fehér” többségi társadalom tagjai, ...a világ?
2. Mi a kampányunk célja, és hogyan vonhatjuk be az embereket?
3. Milyen elvet követünk a kommentek közzétételénél?
 - Regisztrálnia kell-e annak, aki közzé szeretne tenni egy hozzászólást?
 - Mik a fórum szabályai: bárki bármit posztolhat, vagy bizonyos hozzászólások elfogadhatatlanok?

SEGÉDANYAGOK

KAMPÁNYHONLAP

Varjúdombi Középiskola

Kampány a hosszú távú interetnikai megértés előmozdítására

A Fórum

Bármit mondatsz ezen a fórumon.
Mi hiszünk a szólásszabadságban!

LEGNÉPSZERŰBB TÉMÁK:

Tetszik, amit csinálunk?	7.345 bejegyzés
Takarítsuk ki az iskolát! Itt jelentkezz	3.231 bejegyzés
Menjenek haza a ***!	3.123 bejegyzés
Fehérek a vegyes oktatás ellen	2.898 bejegyzés
Gratulálunk, Varjúdomb!	1.002 bejegyzés
*** kifelé! Senki nem hívott!	976 bejegyzés
Hogy tanulhatsz agy nélkül	535 bejegyzés

[Ide kattints](#) a csatlakozáshoz!

Blog

A Varjúdombi Középiskola nagy hangsúlyt fektet az interkulturális megértésre és az egészséges tanulási környezetre. [Részletek](#)

A Varjúdombi Középiskola félfidős beszámolót nyújt be az Esélyegyenlőségi Biztosnak a középiskolai pozitív diszkriminációról szóló legutóbbi konzultációjához.

[Részletek](#)

Egyéb rovatok

[Az igazgató állásfoglalása](#)

[A helyi önkormányzat állásfoglalása](#)

[Hivatalos dokumentáció](#)

[Gazdasági indikátorok](#)

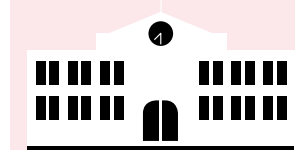
[Statisztikai adatok és bizonyítékok](#)

A kampány

Kampányunk célja a hosszú távú interetnikai megértés előmozdítása az iskolában és a helyi közösségben

Olyan proaktív megközelítést biztosítunk, amely minden tanuló számára pozitív tanulási környezetet biztosít rasszra, etnikai származásra, vallási hovatartozásra, kulturális identitásra való tekintet nélkül.

[Részletek](#)

1. SZINT

CSOPORT
10-20

IDŐ
60'

MIT KÉPZELSZ RÓLAM?

Ez a gyakorlat egy képzeletbeli internetes fórumon játszódik. A résztvevőknek aszerint kell üdvözölniük egymást, hogy milyen sztereotípiák vannak egyes csoportokról. A gyakorlat célja, hogy közösen kialakítsák az interneten való érintkezés szabályait.

TÉMÁK	Rasszizmus, diszkrimináció, digitális műveltség, demokrácia, részvétel.
NEHÉZSÉGI SZINT	1
CSOPORTLÉTSZÁM	10-20 fő
SZÜKSÉGES IDŐ	1. rész: 35 perc 2. rész: 25 perc
CÉLOK	<ul style="list-style-type: none"> • az egyes csoportokkal szembeni előítéletek és gyűlöletbeszéd megvitatása • az online és az offline érintkezés közötti különbségek végiggondolása • útmutató készítése az interneten történő kommunikációhoz
SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK	<ul style="list-style-type: none"> • ragasztószalag • papír és filcek (kemény táblák vagy mappák a papírnak) • flipchart papír és vastag filcek • elegendő tér a mozgáshoz
ELŐKÉSZÍTÉS	<ul style="list-style-type: none"> • Készítsünk annyi „profilkártyát”, hogy mindenkinek jusson a csoportban (Lásd 132. o. vagy saját készítésűek). • A profilkártyákat másoljuk vagy ragasszuk fel papírlapokra (kb. A5-ös méretben), és készítsünk elő ragasztószalagot, hogy a kártyákat majd rögzíteni tudjuk a résztvevők hátára. • Másoljuk le a gyűlöletbeszéd Európa Tanács által megfogalmazott definícióját minden résztvevő számára. • Fontos, hogy elég hely legyen, hogy a résztvevők körbe tudjanak sétálni.

A GYAKORLAT MENETE

1. RÉSZ: A FÓRUMON (15 PERC)

1. Kérjük meg a résztvevőket, hogy képzeljék el, hogy egy a focihoz (vagy más sporthoz) kapcsolódó internetes fórumon vannak. Mondjuk el, hogy mindenki kap egy profilkártyát, és az azon jellemzett személyt fogja megjeleníteni a fórumon. De senki nem tudhatja, mi szerepel az profilkártyáján.
2. Mondjuk el, hogy a gyakorlat során mindenki bemutatkozik, és üdvözli a másikat. A társalgás legyen rövid, és a rendelkezésre álló idő alatt a résztvevők próbálják meg a lehető legtöbb embert üdvözölni.

3. Magyarázzuk el, hogy a gyakorlat célja, hogy feltárjuk a különböző társadalmi csoportokról alkotott általános vélekedéseket és előítéleteket. Amikor találkoznak a többiekkel, a résztvevőknek arra kell gondolniuk, hogy az emberek általában mit mondanának az interneten annak az illetőnek, aki ilyen identitással bír, pl. egy fogyatékosnak egy sportklubban vagy egy romának, egy idős asszonynak és így tovább. A résztvevőknek nem feltétlenül úgy kell megnyilvánulniuk, ahogy a való életben tennék, inkább arra gondoljanak, milyen vélemények nyilvánulnak meg az interneten, és ezeket kellene nekik is megjeleníteniük. A rosszindulatú megjegyzések is megengedettek: senkit nem fogunk felelősségre vonni később amiatt, amit a gyakorlat során ebben a situációban mondott.
4. Kérjük meg a résztvevőket, hogy jegyezzék meg/fel, a többiek hogyan, milyen szavakkal üdvözölték őket.
5. Minden résztvevő hátára ragasszuk fel egy profilkártyát, úgy, hogy ők ne lássák. Adjunk mindenkinek egy darab papírt és tollat vagy ceruzát, hogy fel tudják írni azokat a szavakat, amiket a többiek a személyükkel kapcsolatban mondanak nekik.
6. Szólítsuk fel őket, hogy sétáljanak körbe a teremben. Hagyjunk 10 percet arra, hogy fel-alá járkáljanak, és köszöntsék, megszólítsák egymást. 10 perc elteltével kérjük meg őket, hogy álljanak meg, lépjenek ki szerepükből, majd folytassuk a feldolgozással.

FELDOLGOZÁS ÉS ÉRTÉKELÉS (20 PERC)

Fontos, hogy a gyakorlat értékelése előtt minden résztvevő tényleg levetkőzze a szerepét: kezdjük azzal, hogy mindenkit a saját nevével szólítunk és megkérünk, hogy mondjon egy dolgot saját magáról. Ezt követően beszélgetünk az alábbi kérdésekről:

- Sikerült-e kitalálni, mi állhat a profilkártyákon? Miből találtátok ki?
- Kérjük meg őket, hogy idézzék fel, milyen szavakkal köszöntötték őket a többiek.
- Volt-e valaki, aki élvezte a gyakorlatot? Volt-e, akinek nem tetszett? Miért?
- Szólítsuk fel a résztvevőket, hogy nézzék meg az adatlapjukat.
- Meglepődött-e bárki azokon a szavakon, amikkel a többiek üdvözölték?
- Mit gondoltok, valóságosak voltak ezek a profilok? Vajon az emberek közzétennék az ilyen információkat egy nyilvános adatlapon?
- Mennyire volt könnyű goromba dolgokat mondani másoknak? Voltak olyanok, akikhez könnyebb volt durván szólni?
- Mit gondoltok, könnyebb lett volna goromba dolgokat mondani, ha online kommunikáltak volna, vagyis ha az illető nem állt volna veletek szemtől szemben? Vajon mit változtatna ez meg?

2. RÉSZ: SZABÁLYOK ALKOTÁSA (25 PERC)

1. Beszéljünk a résztvevőknek az Európa Tanács online gyűlöletbeszéd elleni kampányáról, és ismertessük a gyűlöletbeszéd alábbi meghatározását.

Gyűlöletbeszéd minden olyan megnyilvánulás, amely etnikai alapú gyűlöletet, idegengyűlöletet, antiszemitizmust vagy a gyűlölet más, intolerancián alapuló formáját terjeszti, ösztönzi, népszerűsíti vagy igazolja; beleértve az agresszív nacionalizmus és etnocentrizmus, a kisebbségek, a bevándorlók és a bevándorló származású személyek elleni diszkrimináció és ellenségesség által kifejezett intoleranciát

(Miniszteri Bizottság, Európa Tanács)

2. Az alábbi kérdések segítségével kérdezzük meg a véleményüket, és mondjuk el, hogy csoportokban még tovább fognak ezekről beszélgetni:
 - Mit gondoltok, a gyűlöletbeszéd megengedhető-e az interneten?
 - Miért tesznek közzé az emberek gyűlöletbeszéd-megnyilvánulásokat?
 - Mit javasolnátok, mire kellene figyelniük, mit tehetnének annak érdekében, hogy a hozzászólásaink semmiképpen ne legyenek sértőek más számára?
3. Mondjuk el nekik, hogy kisebb (4-5 fős) csoportokban szabályokat fognak kialakítani az online tevékenységekhez. Adjunk 10 percet erre a feladatra, majd hívjuk össze a csoportokat, hogy megnézzük a különböző javaslatokat.

FELDOLGOZÁS ÉS ÉRTÉKELÉS

- Van-e bármilyen megjegyzés a különböző javaslatokkal kapcsolatban? Volt olyan dolog, amiről ti megfeledeztek, de a társaitoknak eszébe jutott?
- Betarthatóak, követhetőek tartjátok a kialakított szabályokat?

TANÁCSOK A CSOPORTSEGÍTŐNEK

- A személyiségprofilok megválasztása nagyon fontos ebben a gyakorlatban: elképzelhető, hogy szükség van a nevek vagy a profilkártyák módosítására, hogy jobban illeszkedjenek a helyi viszonyokhoz és a csoporthoz. Amikor a profilkártyákat kiosztjuk a résztvevőknek, figyeljünk arra, hogy senkinek ne adjunk olyant, ami közel áll a valós identitásaihoz.
- A profilkártyán szereplő nevet elárulhatjuk a résztvevőknek. De ne adjunk nekik több információt, és kérjük meg őket, ne is kérdezősködjenek a többiekétől arról, mi áll a kártyájukon. Amikor felkészítjük a résztvevőket, biztassuk őket, hogy a pozitív vagy közömbös üdvözléseket keverjék negatív megszólításokkal. Mondjuk nekik, hogy kizárólag a papírokon szereplő adatlapokból kiindulva tehetnek megjegyzéseket, nem pedig abból, amit a valós személyről tudnak. Hasznos lehet néhány példát mutatni a gyakorlat elkezdése előtt:
 - „Helló, sportos!”
 - „Bocs, de ez nem való az olyanoknak, mint te!”
 - „Hé, ufó, mit keresel te itt?”
- A gyakorlatot követően bizonyosodjunk meg róla, hogy senkit nem ért sérelem vagy inzultus a saját valódi személyiségét érintően az alapján, amit a feladat során neki mondtak. Fontos lehet pár negatív megjegyzés kapcsán konkrétan is rákérdezni, hogy azok, akik bántó megszólításokat használtak, valóban így gondolkodnak-e az adott emberről.
- Hasznos lehet néhány asztalt elhelyezni a teremben arra az esetre, ha a résztvevőknek nehézséget okozna séta közben jegyzetelni. Egy másik lehetőség az, hogy vannak megfigyelők, akik nem vesznek részt a gyakorlatban, csak feljegyzik, amit a résztvevők mondanak (illetve a többiek reakcióit).
- Amikor a csoportok végeztek az szabályok kidolgozásával, ezeket kitehetjük a falra, hogy mindenki körbejárhasson és megnézhesse őket.

VARIÁCIÓK

Ezt a gyakorlatot írásos formában is elvégezhetjük. Ehhez másoljuk le 3-4 példányban az 132. oldalon található profilkártyákat, majd vágjuk fel őket. Miután minden résztvevő hátára feltettük a saját profilkártyáját, adjunk mindenkinek véletlenszerűen 3-4 másik kártyát. Az egyes személyeknek szóló üdvözléseket, megszólításokat írják ezeknek a kártyáknak a hátuljára, majd adják oda annak, akinek szánták, akinek a hátán a megfelelő profilkártya szerepel.

Ez a módszer hosszadalmasabb lehet, de jobban tükrözi az online környezet biztosította viszonylagos anonimitást (és az ebből eredő attitűdöket).

ÖTLETEK A CSELEKVÉSRE

A résztvevők továbbfejleszthetik a szabályait, és létrehozhatnak az egész csoport számára egységes irányelveket. Később visszatérhetünk a témára, és megkérdezhettük, mennyire sikerült a csoport tagjainak követniük ezeket az irányelveket. A No Hate Speech Mozgalom honlapján is megoszthatjuk az útmutatókat. Valamelyik közösségi oldalra is feltehetjük, és megvitathatjuk másokkal. www.nohatespeechmozgalom.hu Amennyiben a gyakorlat során erős előítéleteket érzékelünk bizonyos csoportokkal szemben, ezeket más gyakorlatok segítségével célzottabban is feldolgozhatjuk. A „Képzők könyvében” és a „Kompassz kézikönyvben” számos gyakorlatot találhatunk az előítéletek és a diszkrimináció elleni küzdelemhez: bit.ly/kompassz

SEGÉDANYAGOK - MINTA ADATLAPOK:

Klári (nő)
életkor: 19
leszbikus

Peti (férfi)
életkor: 9
kedveli az
online játékokat

Miklós (férfi)
életkor: 16
országos matematika
bajnok

István (férfi)
életkor: 33
fociedző

Hugo (férfi)
életkor: 21
venezuelai férfi

Károly (férfi)
életkor: 43
parkolási ellenőr

Dalma (nő)
életkor: 65
magánvállalkozó

Amir (férfi)
életkor: 27
szomáliai férfi

Sarolta (nő)
életkor: 33
munkanélküli nő

Róbert (férfi)
életkor 23
roma férfi

Szilárd (férfi)
életkor: 26
fodrász

Lilla (nő)
életkor: 30
szakács

Rebeka (nő)
életkor: 28
tanulási nehézségekkel
küzd

József (férfi)
életkor: 31
Jehova tanúja

Zsuzsa (nő)
életkor: 12
siket

Lívia (nő)
életkor: 13
játszik az iskolai
focicsapatban

Richárd (férfi)
életkor: 72
meleg

Sándor (férfi)
életkor: 21
profi teniszjátékos

Dávid (férfi)
életkor: 26
háborús veterán
(fogyatékossgal élő)

Salim (férfi)
életkor: 29
imám (muzulmán pap)

János (férfi)
életkor: 37
karitatív szervezet
munkatársa

3. SZINT

CSOPORT
6 FŐIDŐ
60'

ONLINE EMBERI JOGOK KVÍZ

Ez a gyakorlat egy kvíz az online környezetben érvényesülő emberi jogokról. A résztvevők az Útmutató az emberi jogokhoz internetfelhasználók számára című dokumentum segítségével megismerik, milyen jogaik vannak az interneten.

TÉMÁK	emberi jogok
NEHÉZSÉGI SZINT	3
CSOPORTLÉTSZÁM	6 fő
SZÜKSÉGES IDŐ	60 perc
CÉLOK	<ul style="list-style-type: none"> • annak megértése, hogyan érvényesülnek az emberi jogok az interneten • az emberi jogok egyetemességének tudatosítása • annak végiggondolása, hogyan védelmezhetők az emberi jogok az online világban
SZÜKSÉGES	<ul style="list-style-type: none"> • segédanyagok
ESZKÖZÖK	<ul style="list-style-type: none"> • Útmutató az emberi jogokhoz internetfelhasználók számára • tollak vagy ceruzák, csoportonként egy
ELŐKÉSZÍTÉS	<ul style="list-style-type: none"> • Másoljuk le a segédletet egy példányban minden csoport számára, és nyomtassuk ki az Útmutatót a résztvevőknek, vagy bizonyosodjunk meg róla, hogy mindenki hozzá tud férni számítógépen.

A GYAKORLAT MENETE

Tetszőleges bevezető (olyan csoportok esetén, akik nem ismerik még az emberi jogokat)

1. Kérdezzük meg a résztvevőket, mit értenek emberi jogok alatt. Írjuk fel a flipchartra az ötleteiket, és ha szükséges, segítsük őket további kérdésekkel. Például:
 - Kiknek vannak emberi jogaik?
 - Meg tudtok nevezni emberi jogokat?
 - Honnan erednek az emberi jogok?
 - Vajon érvényesek az emberi jogok az interneten is?

2. Az alábbi szöveg alapján foglaljuk össze röviden a résztvevőknek, mi azok az emberi jogok.

Az emberi jogok mindenkit megilletnek, és a „kormányokra vonatkozó törvények”. Az emberi jogok kötelezik a kormányokat, hogy biztosítsák az egyén védelmét a tisztességtelen bánásmóddal, például a szélsőséges visszaélésekkel és az erőszakkal szemben. Az emberi jogok azért fontosak, mert megvédene bennünket, és azt is garantálják, hogy mi is tiszteletben tartjuk mások emberi jogait.

A GYAKORLAT

1. Mondjuk el a résztvevőknek, hogy a gyakorlat során egy emberi jogi kvíz keretében csapatokban vetélkedve ismerik meg, hogyan érvényesülnek az emberi jogok az interneten.
2. Osszuk ki az Útmutató az emberi jogokhoz *internetfelhasználók számára* egyszerűsített verzióját, vagy adjuk meg nekik a dokumentumhoz vezető internetes linket. Adjunk időt a résztvevőknek, hogy átolvassák, és rákérdezzenek, ha valamelyik jog nem érthető a számukra.
3. Ha mindenki végzett, osszuk a csoportot 2-6 fős csapatokba. Minden csapatnak adjunk egy példányt a segédletből.
4. Mondjuk el, hogy csapatként vesznek részt a játékban. Kérjük meg őket, hogy válasszanak valakit a csapatból, aki beírja a válaszaikat a kiosztott kvízbe. Mondjuk el, hogy 30 percük van a kvíz kitöltésére, amelyhez segítségül használhatják az Útmutatót.
5. Amikor elkészültek, vegyük végig közösen a kvízkérdéseket és a helyes válaszokat, majd nézzük meg, melyik csapat oldotta meg a legjobban a feladatot. A helyes válaszok: **1B, 2A és B, 3B, 4C, 5A, 6B, 7B, 8C, 9C, 10B, 11C, 12C, 13A, 14B.**

FELDOLGOZÁS ÉS ÉRTÉKELÉS:

A KVÍZZEL KAPCSOLATBAN

- Melyik kérdések voltak a legnehezebbek? Miért?

AZ EMBERI JOGOKKAL KAPCSOLATBAN:

- Volt olyan jog, amit különösen nehéz volt megérteni?
- Mit gondoltok, „meglennének” bármelyik jog nélkül a felsoroltak közül? Ha igen, melyek ezek?
- Szerintetek ezek a jogok egyformán vonatkoznak az online világra és a „valóságra”? Tudtok olyan eseteket mondani, amikor ezek a jogok egy online tevékenység esetében is érvényesek?
- Szerintetek az emberi jogokat tiszteletben tartják az interneten?

A GYŰLÖLETBESZÉDDEL KAPCSOLATBAN:

- Mondjuk el röviden, hogy gyűlöletbeszéd minden olyan, gyűlöletet kifejező megnyilvánulás, amely egy csoport vagy egy csoport tagja ellen irányul, és amely csúnya, bántó vagy a csoport tagjai elleni erőszakos reakciókhoz vezethet. Kérjük meg őket, hogy hozzanak példákat.

- A kvízben szereplő jogok közül melyik kapcsolódhat a gyűlöletbeszédhez? Miért?
- Ha online gyűlöletbeszéd célpontjává válnátok, mely jogokra volna a leginkább szükségetek?
- Mit tehetünk az online gyűlöletbeszéd terjedése ellen?

TANÁCSOK A CSOPORTSEGÍTŐNEK

- A résztvevők párban is dolgozhatnak a jogok megismerésén. Ez hasznos lehet annak megvitatásához, mit is jelent egy-egy jog, ugyanakkor ezáltal hosszabb ideig tarthat a gyakorlat.
- Ha jobban ki szeretnének fejteni egy-egy kérdést, a visszacsatolást korlátozhatjuk egy-két témára, területre.
- Az emberi jogok és az online **környezetben érvényesülő** emberi jogok jobb megismeréséhez tanulmányozhatjuk az ide vonatkozó háttéranyagot a xx. oldalon.
- Ugyancsak a háttéranyag megfelelő szakaszában mélyedhetünk el az **Útmutatóhoz** kapcsolódó kérdésekben.

ÖTLETEK A CSELEKVÉSRE

Kérjük meg a résztvevőket, hogy írjanak egy blog-bejegyzést vagy egy Facebook-os állapotfrissítést az Útmutatóval kapcsolatban, hogy ezzel is felhívják a figyelmet az emberi jogok érvényességére az interneten.

SEGÉDANYAGOK

I. RÉSZ: BEVEZETÉS

1. Mikor került kiadásra az Útmutató?

- A. 1990
- B. 2014
- C. 2010.

2. Miért készült az Útmutató?

- A. Hogy eszközt adjon az internetfelhasználók kezébe.
- B. Hogy felhívja a figyelmet az online emberi jogokra.
- C. Hogy az emberek többet olvassanak.

3. Az Útmutató...

- A. az Európai Unió Lisszaboni Szerződésén alapul.
- B. az Emberi Jogok Európai Egyezményén alapul.
- C. egy sor jó ötleten alapul.

SEGÉDANYAGOK

4. Kinek kell követnie az Útmutató rendelkezéseit?

- A. Kizárólag az EU tagállamainak.
- B. A világ minden országának
- C. Az Európa tanács összes tagállamának.

5. Mit tesz az Emberi Jogok Európai Egyezménye?

- A. Biztosítja az emberi jogokat.
- B. Meggyőzi az embereket.
- C. Csak a felnőttek jogait biztosítja.

6. Kikre vonatkoznak az emberi jogok?

- A. Azokra az emberekre, akik jól viselkednek.
- B. Mindenkire.
- C. Azokra az emberekre, akik adót fizetnek.

II. RÉSZ: HOZZÁFÉRÉS ÉS A DISZKRIMINÁCIÓ TILALMA/A VÉLEMÉNYNYILVÁNÍTÁS ÉS AZ INFORMÁCIÓ SZABADSÁGA/ GYŰLEKEZÉS, EGYESÜLÉS, RÉSZVÉTEL

7. Amikor az interneten keresel vagy a különféle közösségi hálózatokat használod, nem érhet téged hátrányos megkülönböztetés...

- A. a szemed színe miatt.
- B. a nemed, az anyanyelved miatt.
- C. amiatt, hogy okostelefont vagy számítógépet használsz.

8. Mit jelent a véleménynyilvánítás szabadsága az interneten?

- A. Hogy szabadon kifejezheted magad, de csak írásban.
- B. Hogy szabadon kifejezheted magad bizonyos csatornákon keresztül.
- C. Hogy szabadon kifejezheted magad az interneten és hozzáférhetsz az információkhoz.

9. Mi nem tartozik a véleménynyilvánítás szabadságához az alábbiak közül?

- A. Olyan vélemények, kifejezések, amelyek sértőek, sokkolóak vagy zavaróak lehetnek mások számára.
- B. Politikai beszédek.
- C. Vallásos nézetek.
- D. Olyan kifejezések, amelyek másokkal szemben hátrányos megkülönböztetésre, gyűlöletre vagy erőszakra buzdítanak.

SEGÉDANYAGOK

10. Mit jelent az online részvétel?

- A. Hogy szabadon választhatsz bármely honlap vagy alkalmazás között, de csak 4 különbözőt használhatsz egy időben.
- B. Hogy szabadon választhatsz bármely honlap, alkalmazás vagy egyéb szolgáltatás között annak érdekében, hogy létrehozz vagy mozgósíts társadalmi közösségeket vagy csoportokat, illetve ilyenekhez csatlakozz, ezekben részt vegyél.
- C. Hogy szabadon választhatsz bármely honlap vagy alkalmazás között, de nem tiltakozhatsz online eszközökkel és felületeken.

III. RÉSZ: MAGÁNÉLET ÉS A SZEMÉLYES ADATOK VÉDELME / OKTATÁS ÉS MŰVELTSÉG / GYERMEKEK ÉS FIATALOK/ HATÉKONY SEGÍTSÉGNYÚJTÁS

11. Az Útmutató szerint mindenkinek joga van az oktatáshoz. Mit jelent ez az interneten?

- A. Hogy minden gyereknek számítógéppel kell elkészítenie a házi feladatát.
- B. Hogy mindenki hozzáférhet az online újságokhoz.
- C. Hogy mindenki hozzáférhet az online kurzusokhoz és a digitális oktatáshoz.

12. Ki jogosult különleges védelemre és útmutatásra az internet használata során?

- A. Mindenki
- B. Csak a 14 és 16 év közötti fiatalok.
- C. A gyerekek és a fiatalok.

13. Az internetszolgáltatók...

- A. tájékoztatást adnak az embereknek arról, hogyan jelenthetik vagy tehetnek panaszt, amennyiben a jogaik sérülnek.
- B. tájékoztatást adnak az embereknek arról, hány esetben történt hátrányos megkülönböztetés.
- C. tájékoztatást adnak az embereknek arról, hány ember dolgozik a társaságnál.

SEGÉDANYAGOK

14. Milyen hatósághoz kell fordulnod elsősorban, hogy védelmet kapj az interneten vagy annak használata közben elkövetett bűncselekményekkel szemben?

- A. Nemzetközi hatóságok.
- B. Nemzeti hatóságok.
- C. Európai hatóságok.

3. SZINT

CSOPORT
BÁRMEKKORA

IDŐ
45'

ONLINE RÉSZVÉTEL

A gyakorlat során a résztvevők azt vizsgálják, hogyan használják az internetet, és mit jelent az online részvétel. Azonosítják és értékelik saját online részvételüket, valamint eltervezik, milyen szerepet tölthetnek be a jövőben az interneten. Emellett azt is megvizsgálják, hogyan lehet hatékonyan fellépni a gyűlöletbeszéd ellen és az emberi jogok védelmében az interneten.

TÉMÁK	Digitális műveltség, magánélet és biztonság, emberi jogok
NEHÉZSÉGI SZINT	3
CSOPORTLÉTSZÁM	Bármekkora
SZÜKSÉGES IDŐ	45 perc
CÉLOK	<ul style="list-style-type: none"> • az online részvételi szerepek azonosítása és az online részvétel fokának felmérése • annak megismerése, hogyan léphetünk fel hatékonyan a gyűlöletbeszéd ellen és az emberi jogok védelmében az interneten • annak megértése, milyen kockázatokkal jár az online gyűlöletbeszéd elleni fellépés
SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK	<ul style="list-style-type: none"> • Nagy kartonok • Flipchart papír • Színes tollak, filcek • Post-it • A Részvétel létrája című segédanyag másolatai a xx. oldalon
ELŐKÉSZÍTÉS	<ul style="list-style-type: none"> • Nagy kártyákra írjuk fel előre az online szerepeket, majd helyezzük ezeket a földre. A következő szerepeket írjuk fel: alkotó, közlékeny, kritikus, gyűjtő, „csatlakozó”, néző, inaktív, tag. • Készítsünk másolatokat az xx. oldalon található segédanyagból.

A GYAKORLAT MENETE

1. Mondjuk el a résztvevőknek, hogy kártyákat helyeztünk el földön, a kártyák különböző online szerepeket jelölnek: pl. alkotó, közlékeny, kritikus, gyűjtő, „csatlakozó”, néző, inaktív, tag. Hozzunk példákat arra, hogy mit jelent egy-egy szerep.

- Kérjük meg a résztvevőket, hogy álljanak egy olyan kártyára, ami megfelel annak, ahogyan ők általában az interneten viselkedni szoktak, amiket tesznek. Milyennek látják saját online szerepüket? Aktívan részt vesznek-e az internet világában?
- Miután megválasztották a helyüket, kérjük meg őket, hogy nézzenek körül, és figyeljék meg, a többiek hol helyezkedtek el. Kérjük meg őket, mondjanak példákat arra, milyen online tevékenységeket szoktak végezni.
- Ezek után kérjük meg a résztvevőket, aszerint helyezkedjenek el a kártyákon, hogy hogyan viselkednek az interneten az online gyűlöletbeszédrel kapcsolatban. Kérjük meg őket, hogy mondjanak példákat arra, hogyan lépnek fel az online gyűlöletbeszéd ellen.
- Ezután kérjük meg a résztvevőket, hogy most aszerint helyezkedjenek el, hogy hogyan szeretnék látni egy év múlva saját online részvételüket az online gyűlöletbeszéd elleni fellépés terén. Miután elfoglalták a helyüket, kérdezzük meg, miért ezt a szerepet választották.
- Kérjük meg őket, hogy alkossanak 2-4 fős csoportokat. A csoportok feladata az lesz, hogy gyűjtsék össze, milyen az online gyűlöletbeszéd elleni fellépéshez kapcsolódó tevékenységekkel, cselekvésekkel fogják tudni elérni az online részvétel azon fokát, amelyet célul tűztek ki maguknak.
- Végül kérjük meg őket, hogy osszák meg a többiekkel is, milyen cselekvéseket terveznek.

FELDOLGOZÁS ÉS ÉRTÉKELÉS

- Mit gondoltok a gyakorlatról?
- Milyen volt meghatározni az online szerepeket? Mit fedeztetek fel a saját online viselkedésetekkel kapcsolatban?
- Milyen volt meghatározni, milyen szerepet töltötök be az online gyűlöletbeszéd elleni fellépés terén?
- Milyen érzés volt elképzelni, milyen szerepet töltenétek be a jövőben az online gyűlöletbeszéd elleni fellépés terén? Nehéz volt kitalálni, hogyan mi mindent tehettek még az interneten?
- Mit gondoltok az online részvétel ezen példáiról? Milyen kapcsolatban vannak a részvétel interneten kívüli formáival?
- Fontosnak tartjátok az online gyűlöletbeszéd elleni fellépést? Miért? Miért nem?
- Könnyű volt kitalálni gyűlöletbeszéd elleni online cselekedeteket?
- Hogy érzitek, szabadon részt vehettek az internet életében?

TANÁCSOK A CSOPORTSEGÍTŐNEK

- További információkat olvashatunk az online részvételről a 5.6. Demokrácia és részvétel című fejezetben a **xx. oldalon**.
- Az interneten érvényesülő emberi jogokról pedig az Útmutató az emberi jogokról internetfelhasználók számára c. dokumentumban olvashatunk, különösen a „Gyülekezés, egyesülés és részvétel” szakaszban. Érdeemes lehet felhívni a résztvevők figyelmét az Útmutatóra: Az internetfelhasználók online jogait is védelmezni kell. A jogok ismerete és a jogsérelem elleni fellépés nagyon fontos ahhoz, hogy ez megvalósuljon. Az Útmutató online itt érhető el: www.coe.int/en/web/internet-users-rights/guide.

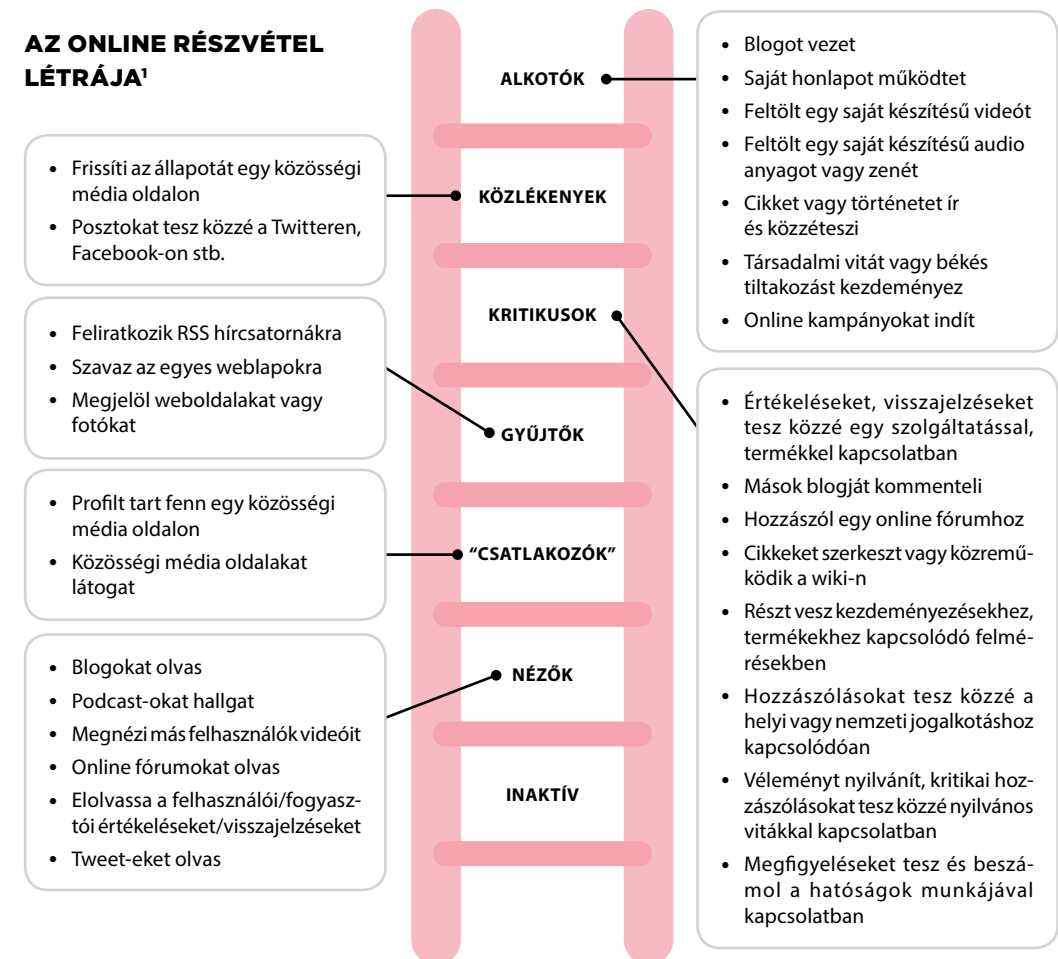
ÖTLETEK A TOVÁBBLÉPÉSRE

A résztvevők készíthetnek egy gondolattérképet saját online részvételükről, és megtervezhetik, hogyan lehetnek aktívabbak az interneten, és hogyan léphetnek fel jobban az online gyűlöletbeszéd ellen. Kérjük meg a résztvevőket, találjanak ki egy olyan online cselekvést vagy akciót, amelyet a No Hate Speech Mozgalom ifjúsági kampány aktivistáival is megoszthatnak.

Ez a gyakorlat 2014 októberében, Belgiumban, a Böngésző első kiadásán alapuló regionális tréning során került kidolgozásra.

SEGÉDANYAGOK

AZ ONLINE RÉSZVÉTEL LÉTRÁJA¹

¹ Bernoff, J. és Li, C 2010-es modelljén alapul

Forrás: "Social technographics revisited – mapping online participation" In *Participation Models: Citizens, Youth, Online* : www.nonformality.org/wp-content/uploads/2012/11/Participation_Models_20121118.pdf

3. SZINT

CSOPORT
BÁRMEKKORA

IDŐ
45'

ONLINE JOGAINK

A résztvevők megismerkednek az Útmutató az emberi jogokhoz internetfelhasználóknak című dokumentummal, elemzik fő üzeneteit és megállapításait, valamint átgondolják alkalmazását a hétköznapi életben.

TÉMÁK	Emberi jogok, demokrácia és részvétel
NEHÉZSÉGI SZINT	2
CSOPORTLÉTSZÁM	14-35 fő
SZÜKSÉGES IDŐ	60 perc
CÉLOK	<ul style="list-style-type: none"> • az internetfelhasználók emberi jogainak felfedezése • az Útmutató az emberi jogokhoz internetfelhasználóknak című dokumentum egyszerűsített változatának bemutatása • annak megvitatása, hogyan alkalmazható az Útmutató a hétköznapi életben • annak átgondolása, milyen szerepük lehet a résztvevőknek az Útmutató népszerűsítésében
SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK	<ul style="list-style-type: none"> • az Útmutató egyszerűsített változatának másolata az XXX oldalról • toll és papír a jegyzeteléshez • flipchart papír és filcek • megfelelő tér kiscsoportos munkához
ELŐKÉSZÍTÉS	• Fénymásoljuk le az Útmutató egyszerűsített változatát, és vágjuk fel a hét témakör szerint hét részre a kiscsoportos munkához.

A GYAKORLAT MENETE

1. Mutassuk be röviden az Útmutató az emberi jogokhoz internetfelhasználók számára című dokumentumot az alábbi leírás segítségével, vagy a **XXX oldalon** található rövidített változat alapján.

Az Útmutató az emberi jogokhoz internetfelhasználók számára című dokumentum egy ajánlás része, amelyet az Európa Tanács fogalmazott meg 47 tagállama számára.
Az Útmutató az emberi jogok internetes környezetben való gyakorlására vonatkozó megállapítások és alapelvek gyűjteménye.

Az Útmutató különösen hasznos a társadalom, az oktatók és a fiatalok számára, mert ebből tanulhatnak az online környezetben érvényesülő emberi jogokról és szabadságokról, azok lehetséges korlátozásáról és a védelmükre rendelkezésre álló eszközökről.

Az Útmutató új emberi jogokat nem hoz létre, az Emberi Jogok Európai Egyezményén és további Európa Tanács egyezményeken és jogvédelmi dokumentumokon alapul.

Az Útmutató leírja, hogy az emberi jogokat hogyan lehet érvényesíteni és védeni az alábbi területeken: „Az internethez való hozzáférés és a diszkrimináció tilalma”, „A véleménynyilvánítás szabadsága és az információhoz való szabad hozzáférés”, „Gyülekezés, egyesülés és részvétel”, „Magánélet és a személyes adatok védelme”, „Oktatás és műveltség”, „Gyermekek és fiatalok”, „Hatékony jogorvoslat”.

Az Útmutató kiemeli, hogy a felhasználóknak, a hatóságoknak, az internet- és online tartalomszolgáltatóknak milyen kötelezettségeik vannak az emberi jogok online gyakorlása tekintetében.

2. Mondjuk el a résztvevőknek, hogy az Útmutatóban szereplő hét különböző területet fogják elolvasni és feldolgozni.
3. Osszuk a résztvevőket hét csoportba, mindegyik csoportnak adjuk oda az Útmutató egyszerűsített változatának egy szakaszát (xx oldal), majd kérjük meg őket, hogy olvassák el.
4. Kérjük meg minden csoportot, hogy készüljön egy rövid dramatizált előadással, amely bemutatja azokat az emberi jogokat, amelyről olvastak. Kérjük meg a csoportokat, hogy ne mondják el előre, hogy miről fog szólni az előadásuk.
5. 15 perc felkészülést követően minden csoport mutassa be az előadását.
6. Hagyjunk néhány percet minden előadást követően a visszajelzésekre. Kérjük meg a többi csoportot, hogy találják ki, mely emberi jogok kerültek bemutatásra az előadás során.
7. Ez után adjunk az előadó csoportnak egy percet, hogy röviden elmagyarázhassa, mit szerettek volna bemutatni az olvasottakból. Írjuk le a gondolataikat és legfőbb üzeneteiket egy flipchart papírra.
8. Ismételjük meg a fenti lépéseket minden egyes előadást követően.
9. Lépünk tovább a feldolgozáshoz.

FELDOLGOZÁS ÉS ÉRTÉKELÉS

- Milyen volt a gyakorlat?
- Milyen új információkat tudtatok meg a jogaitokról ebből a gyakorlatból?
- Van különbség az emberi jogok között offline és online környezetben?
- Kinek a felelőssége, hogy ezek a jogok az interneten is érvényesüljenek?
- Hogyan győződhetünk meg róla, hogy ezek a jogok online környezetben is érvényesülnek? Mit tehetünk? Mit kellene tennie a kormánzatnak? Mit kell tennie a honlap-tulajdonosoknak?
- Miután megismerkedtek az Útmutató tartalmával, mit javasolnátok más internetfelhasználóknak arra az esetre, ha online gyűlöletbeszéddel találkoznak?
- Milyen támogatást nyújt az Útmutató az online gyűlöletbeszéd elleni harchoz?

TANÁCSOK A CSOPORTSEGÍTŐNEK

- Ismerkedjünk meg az Útmutató teljes verziójával annak érdekében, hogy felkészüljünk a bevezető megtartására és a résztvevők kérdéseire.
- Kérjük meg a résztvevőket, hogy az előadások bemutatása során olyan kulcskérdésekre koncentráljanak, amelyeket szeretnének megosztani a többiekkel.
- A feldolgozás során fordítsunk figyelmet a flipchart papíron szereplő fontos üzenetekre, amelyeket a csoportok előadását követően összegyűjtöttünk. Amikor a résztvevők megvitatják lehetséges szerepüket az emberi jogok online népszerűsítésében, kérjük konkrét példákat tőlük arra vonatkozóan, mit tehetnek a fiatalok mindennapos online tevékenységeik során.

VARIÁCIÓK

Ha a csoport nem szívesen ad elő, akkor megkérhetjük őket, hogy készítsenek egy rajzot az olvasottak alapján, vagy más arra alkalmas és kreatív módon fejezzék ki ötleteiket.

ÖTLETEK A CSELEKVÉSRE

Készíthetünk a csoporttal egy listát azokról a legfontosabb pontokról, amelyeket az internetfelhasználóknak tudniuk kellene az online érvényesülő emberi jogokról.

Összeszedhetjük a csoporttal, hogy mely intézmények vagy szervezetek védik az online emberi jogokat Magyarországon.

Hívjuk meg a résztvevőket, hogy csatlakozzanak a No Hate Speech Mozgalom ifjúsági kampányához európai vagy hazai szinten. Készíthetnek fotókat, mémeket vagy videókat az emberi jogokról, az online gyűlöletbeszédéről azokra a gondolatokra alapozva, amelyeket az előadásukban bemutattak.

A gyakorlat eredményeként a résztvevők képessé válnak cselekvési tervek kidolgozására az emberi jogok online népszerűsítéséhez barátaik, osztálytársaik körében és más közösségekben.

SEGÉDANYAGOK

ÚTMUTATÓ AZ EMBERI JOGOKHOZ INTERNETFELHASZNÁLÓK SZÁMÁRA EGYSZERŰSÍTETT VÁLTOZAT

1. CSOPORT: AZ INTERNET VALÓ HOZZÁFÉRÉS ÉS A DISZKRIMINÁCIÓ TILALMA

Az internetnek mindenki számára hozzáférhetőnek kell lennie, nem, fajn, bőrszín, nyelven, valláson vagy meggyőződésen, politikai vagy más véleményen, etnikai hovatartozáson vagy szexuális irányultságon alapuló hátrányos megkülönböztetés nélkül. A hatóságoknak meg kell könnyítenie az internethez való hozzáférést vidéken vagy földrajzilag nehezen elérhető területeken, valamint az alacsony jövedelmű, a sajátos igényű vagy a fogyatékossgal élő személyek számára is.

2. CSOPORT: A VÉLEMÉNYNYILVÁNÍTÁS SZABADSÁGA ÉS AZ INFORMÁCIÓHOZ VALÓ SZABAD HOZZÁFÉRÉS

Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához és az információhoz való szabad hozzáféréshez online környezetben is. Ezt abban az esetben lehet korlátozni, ha valamely megnyilvánulás diszkriminációra, gyűlöletre vagy erőszakra bátorít vagy hív fel. Lehetőség van arra, hogy az online identitást elrejtjük, például álnév használatával, azonban bizonyos esetekben ezt a hatóságok felfedhetik.

3. CSOPORT: GYŰLEKEZÉS, EGYESÜLÉS ÉS RÉSZVÉTEL

Mindenkinek joga van az egyesülés szabadságához az internet használata során, és mindenkinek joga van békésen tiltakozni online környezetben is. Mindenki szabadon választhat online eszközt bármely társadalmi csoporthoz való csatlakozás vagy társadalmi vitában való részvétel céljából.

4. CSOPORT: MAGÁNÉLET ÉS A SZEMÉLYES ADATOK VÉDELME

Mindenkinek joga van a magán- és családi élet védelméhez az interneten. Ez magában foglalja az interneten folytatott magánlevelezés és kommunikáció bizalmasan történő kezelését is. Személyes adat csak az érintett személy előzetes hozzájárulása alapján használható fel online környezetben.

A hatóságok és a magáncégek kötelesek a speciális szabályokat és eljárásrendeket tiszteletben tartani a személyes adatok feldolgozása során.

5. CSOPORT: OKTATÁS ÉS MŰVELTSÉG

Mindenkinek joga van az oktatáshoz és a tudáshoz való hozzáféréshez.

Mindenkit támogatni kell abban, hogy fejlessze azon készségeit, amelyek a különféle internetes eszközök megértéséhez és használatához, valamint a rendelkezésre álló tartalmak és szolgáltatások helytállóságának és megbízhatóságának ellenőrzéséhez szükségesek.

6. CSOPORT: GYERMEKEK ÉS FIATALOK

A gyermekek és a fiatalok különleges védelemre és útmutatásra jogosultak az internet használata során.

A biztonságos internethasználat oktatása a tanárok, nevelők és szülők feladata.

A hatóságok, az internet- és tartalomszolgáltatók kötelesek megfelelő tájékoztatást nyújtani a törvénysértő online tartalmakról és a gyermekekre vagy fiatalokra káros hatást gyakorló magatartásokról.

7. CSOPORT: SEGÍTSÉG ÉS TÁMOGATÁS

Mindenkinek joga van segítséghez és támogatáshoz, ha jogait korlátozták vagy megsértették online környezetben, amely magában foglalja a bírósághoz való fordulás jogát is. Az internet-szolgáltatók (akik az online tartalmakhoz való hozzáférést teszik lehetővé) kötelesek információt nyújtani az emberi jogokról és a panasztételi lehetőségekről azok megsértése esetén.

A hatóságok védik a digitális identitást, a számítógépet és az azon lévő adatokat a törvénysértő hozzáféréssel, a hamisítással és a manipulációt alkalmazó csalással szemben.

5.FEJEZET

HÁTTÉR-INFORMÁCIÓK

5.1 Online gyűlöletbeszéd	148
5.2 Emberi jogok	155
5.3 A véleménynyilvánítás szabadsága	161
5.4 Rasszizmus és diszkrimináció	167
5.5 Magánélet és biztonság	172
5.6 Demokrácia és részvétel	176
5.7 Kampánystratégiák	182
5.8 Digitális műveltség	186
5.9 Internetes zaklatás (cyberbullying)	195
5.10 Az Európa Tanács és az online gyűlöletbeszéd	199

5.1 AZ ONLINE GYŰLÖLETBESZÉD

(...) Gyűlöletbeszéd minden olyan megnyilvánulás, amely etnikai alapú gyűlöletet, idegengyűlöletet, antiszemitizmust vagy a gyűlölet más, intolerancián alapuló formáját terjeszti, ösztönzi, népszerűsíti vagy igazolja; beleértve az agresszív nacionalizmus és etnocentrizmus, a kisebbségek, a bevándorlók és a bevándorló származású személyek elleni diszkrimináció és ellenségesség által kifejezett intoleranciát.

Európa Tanács, Miniszteri Bizottság, 97. sz. ajánlás

A GYŰLÖLETBESZÉD MEGHATÁROZÁSA

A gyűlöletbeszéd nehezen megfogható jelenség, ritkán tesz lehetővé fekete-fehér, igen-nem válaszokat. A vélemények eltérnek abban, hogy hogyan kellene osztályozni, és hogyan kellene kezelni. Ennek egyik oka az, hogy az emberek többsége úgy látja, a két kérdés szorosan összefügg: ha valami gyűlöletbeszédnek minősül, akkor az bizonyos lépéseket indokol. Ha nem, akkor elfogadhatónak vagy legalábbis tolerálandónak tekintjük. Ez azt jelenti, hogy annak függvényében, milyen meghatározást használunk, tudjuk eldönteni, mikor kell cselekednünk.

Sokan nem szívesen lépnek fel a gyűlöletbeszéd ellen, mivel azt a véleménynyilvánítás szabadságát sújtó elfogadhatatlan korlátozásnak tartják. Ezért a gyűlöletbeszéd kifejezést csak a legrosszabb esetekre használják, például amikor az közvetlenül fenyegeti valaki életét vagy biztonságát.

A kézikönyv az Európa Tanács meghatározását veszi alapul, amely a gyűlöletbeszédet sokkal tágabban értelmezi. Az itt használt megközelítés azzal a meggyőződéssel is összhangban van, hogy valamit tenni kell azokkal a megnyilvánulásokkal, amelyek ebbe a kategóriába esnek. Azonban azt is ésszerűen kell tartani, hogy az intézkedés nem feltétlenül a szólásszabadság korlátozását vagy tiltását jelenti: sok más módon is reagálhatunk. A kampánystratégiákról szóló háttéranyag részletesebben foglalkozik ezzel a témával.

A fejezet utolsó része azt tárgyalja, milyen módon lehet osztályozni és értékelni a gyűlöletbeszéd eseteit. Ezt megelőzően azonban arról kell beszélnünk, hogy miért is kell fellépni a gyűlöletbeszéd ellen. Egyesek úgy gondolják, hogy az internet ezeket úgyis majd magától kiszűri, ezért hagynunk kéne a szólásszabadságot szabadon virágozni legalább ebben a térben.

Az Európa Tanács gyűlöletbeszédre vonatkozó definíciója magában foglal mindenfajta megnyilvánulást, más szóval nemcsak a beszédet, hanem a képeket, videókat és az online tevékenység minden formáját. Tehát az internetes gyűlöletkeltés is gyűlöletbeszédnek tekintendő.

MIÉRT KELL FELLÉPNI AZ ONLINE GYŰLÖLETBESZÉD ELLEN?

A GYŰLÖLETBESZÉD FÁJDALMAT OKOZ

A szavak fájnak, a gyűlölet fáj! A gyűlöletbeszéd komoly problémát jelent, és sérti az emberi jogokat. Az online gyűlöletbeszéd nem kevésbé ártalmas, mint annak offline formája, de gyakran nehezebb feltárni és szembenézni vele.

A GONDOLAT TETTEKHEZ VEZET

A gyűlöletbeszéd nemcsak azért veszélyes, mert önmagában is ártalmas, hanem azért is, mert komolyabb emberi jogi sérelmekhez vezethet, beleértve a fizikai erőszakot is. Ha nem korlátozzák, az online gyűlöletbeszéd visszazivárogoz az offline világba, tovább erősítheti a társadalmi csoportok közötti feszültségeket, a diszkrimináció és a zaklatás különböző formáira uszíthat. Az, hogy a gyűlölet gyorsan terjed a virtuális világban, csak növeli a lehetséges veszélyeket.

AZ ONLINE GYŰLÖLETBESZÉD SOKKAL TÖBB EGYSZERŰ SZÓNÁL

Az internet segítségével gyorsan, sokféleképpen – például a közösségi médián és az online játékokon keresztül – és gyakran anonim módon kommunikálhatunk. Az online gyűlölet videókon és fotókon keresztül is megjelenhet, ugyanúgy, mint szöveges formában. A képi vagy multi-médiás formának gyakran nagyobb hatása van a tudatos és tudatalatti attitűdjeinkre egyaránt.

Hányféle módon lehet online gyűlölködni?

Dal, videó, Twitter-üzenet, karikatúra, retusált kép...

A GYŰLÖLET EGYÉNEKRE ÉS CSOPORTOKRA IS IRÁNYULHAT

Az online gyűlölet irányulhat csoportokra, még hozzá olyan csoportokra, amelyek már eleve kiszolgáltatottabbak bizonyos szempontból, mint például a menedékkérők, a vallási kisebbségek vagy a fogyatékkal élők. Azonban az egyének is egyre gyakrabban válnak az online gyűlölet célpontjává. A hatás néha végzetes, például az internetes zaklatás már számos esetben vezetett öngyilkossághoz. A gyűlöletbeszéd minden olyan ember biztonságát és önbizalmát fenyegeti, aki a célcsoport tagjaként tekint magára.

Mondtál már olyan dolgot online, amit személyesen nem tennél meg?

Megtennéd, ha azt gondolnád, hogy sose derül ki?

AZ INTERNETET NEM KÖNNYŰ ELLENŐRIZNI

Az online gyűlöletbeszédet jobban tolerálják, mint offline formáját, és kevésbé is ellenőrzik. Maguknak a gyűlölködőknek is könnyebb (és kevésbé kockázatos) online zaklatni, mint offline, azért is, mert itt könnyebb az anonimitás álarcá mögé bújni.

AZ ONLINE GYŰLÖLETBESZÉD MÉLYEN GYÖKEREZIK

Azok az attitűdök és társadalmi feszültségek, amelyek az online gyűlöletbeszédet táplálják, mélyen gyökereznek a társadalomban, és általában ugyanazok, mint amelyek a való életben előforduló gyűlöletbeszéd-

hez vezetnek. Az online gyűlöletbeszéd elleni fellépés révén reményeink szerint a gyűlöletbeszéd offline megnyilvánulásait is visszaszoríthatjuk.

AZ INTERNET NEM KÜLÖNÁLLÓ SZIGET

Az online világ a modern társadalom fontos eleme, jelentősége folyamatosan nő; azonban semmi okunk azt gondolni, hogy az emberi viselkedés alapvető szabályai ne vonatkoznának rá. Az emberek virtuális jelenléte szorosan kapcsolódik valódi életükhöz. Ez a két terület összekapcsolódik: a virtuális világ egyszerűen a valódi világ fontos részévé vált. Az online gyűlöletbeszéd következményei gyakran a hétköznapi életben is megjelennek: az emberek, az érzések, a tapasztalatok és a dinamika ugyanaz, online és offline egyaránt.

AZ INTERNET MÉG MINDIG FIATAL

A virtuális világot sok szempontból kevésbé értjük, mint a nem-virtuális világot, és ennek megfelelően azok a törvények és szabályok sem eléggé kidolgozottak, amelyek azt szabnák meg, mi elfogadható és mi nem. Az online tevékenységet ugyanazon általános értékek tükrében kell megítélnünk, amelyekre offline tevékenységünk esetében támaszkodunk. Ugyanúgy tárgya a jogszabályoknak is, különösen a jelenleg hatályos emberi jogi szabályozásnak.

AZ INTERNET LEHET JOBB

Az internet nem több és nem kevesebb, mint amivé az emberek teszik. Akárcsak a valós társadalomban, ha bizonyos viselkedési módok elfogadottá, normává válnak, akkor valószínűleg általános gyakorlattá elterjednek. Fontos, hogy legyen elképzelésünk arról, milyen internetet akarunk, milyen magatartásformákat szeretnénk ott elfogadottként látni, sőt, tennünk is kell azért, hogy ezek váljanak elfogadottá, és ne mások. Ez azt jelenti, hogy állampolgárként nekünk is – kisebbeknek és nagyobbaknak egyaránt – foglalkoznunk kell az internetszabályozás kérdésével, azzal, hogy milyen dolgok legyenek megengedettek, és milyenek nem.

Egyes oldalaknak és fórumoknak megvan a maguk kultúrája. Hogyan járulhatunk hozzá a fiatalok a nekik tetsző internetes kultúra kialakításához?

AZ ANONIMITÁS ÉS A BÜNTETHETETLENSÉG MÍTOSZA

Az online gyűlöletbeszéd elburjánzását, erősödését segíti, hogy az emberek alábecsülik romboló hatását, ehhez két tévhit is hozzájárul még: a büntethetetlenség és az anonimitás mítosza. Valójában minden, ami az online környezetben történik, visszavezethető a szerzőhöz vagy az elkövetőhöz; csak az a kérdés, hogy a bűnüldöző szervek milyen messzire hajlandóak elmenni. Ha az az általános vélekedés, hogy bárki következmények nélkül közzétehet vagy megoszthat az interneten gyűlöletgerjesztő tartalmakat, mert soha senki nem jön rá, hogy ki volt az, akkor az elkövető is könnyebben rászánja magát ilyesmire, szemben azzal, ha biztosan tudná, hogy a kiléte semmiképp sem marad titokban. Az anonimitással együtt jár a büntethetetlenség érzése; előfordulhat, hogy a gyűlöletbeszéd elkövetői nagyon is tudják, hogy amit tesznek, az törvénybe ütközik, tisztességtelen és erkölcstelen, de meg vannak róla győződve, hogy semmilyen következménnyel nem kell számolniuk. A büntethetetlenség szintén tévhit, mivel a gyűlöletbeszéd miatt igenis bíróság elé lehet állítani az elkövetőt több tagországban is. Az anonimitáshoz és a büntethetetlenséghez kapcsolódó tévhitet meg kell cáfolni és el kell oszlatni.

A GYŰLÖLETBESZÉD OSZTÁLYOZÁSA

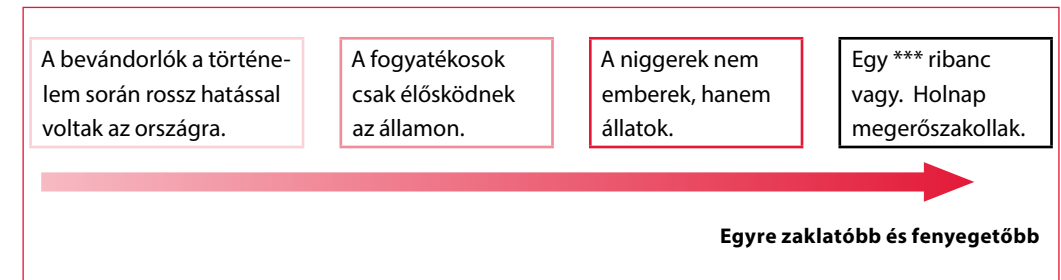
ROSSZ, ROSSZABB, MÉG ROSSZABB

A gyűlöletbeszéd problémájának kezelése kapcsán fontos felismerni, hogy a gyűlölködésnek különböző fokozatai vannak: habár a gyűlölet mindenfajta kinyilvánítása bizonyos mértékben rossz, egyes esetek súlyosabbak, mint mások, például mert agresszívabbak, több embert érintenek, uszítóbbak, vagy esetleg kártékonyabbak. A gyűlöletbeszédre adandó válaszlépés eldöntésekor tekintetbe kell ezt venni, mivel a gyűlöletmegnyilvánulás súlyossága befolyásolja, hogyan lépünk fel vele szemben. A gyűlöletbeszédre adott válasz akkor megfelelő, ha nem korlátozza túlságosan a véleménynyilvánítás szabadságát, de rámutat az ilyen megnyilvánulás romboló erejére, és megpróbál fellépni ellene. Az alábbi szempontok segíthetnek az egyes esetek súlyosságának megítélésében.

A KIFEJEZÉS TARTALMA ÉS HANGVÉTELE

A gyűlöletmegnyilvánulások között vannak olyanok, amelyek szélsőségesebbek, durvább szavakat használnak vagy uszítóbb jellegűek. A skála másik végén az enyhe inzultusok és a valamely csoportot vagy egyént rossz fényben feltüntető (vagy róluk hamis képet nyújtó) tág általánosítások vannak.

Az alábbi megnyilvánulásokat – kizárólag tartalmuk és hangvételük alapján – például a következők szerint rangsorolhatjuk:

A gyakorlatban persze nagyon nehéz a tartalmat és a hangvételt az általános kontextustól eltekintve értékelni. Ha további tényezőket (lásd alább) is figyelembe veszünk, esetleg másképp osztályozzuk a fenti kijelentéseket, például a bevándorlókról szóló komment sokkal károsabb is lehet, éppen azért, mert mértéktartóbb nyelvezetet használ.

A MEGNYILVÁNULÁSÉRT FELELŐS SZEMÉLY SZÁNDÉKA

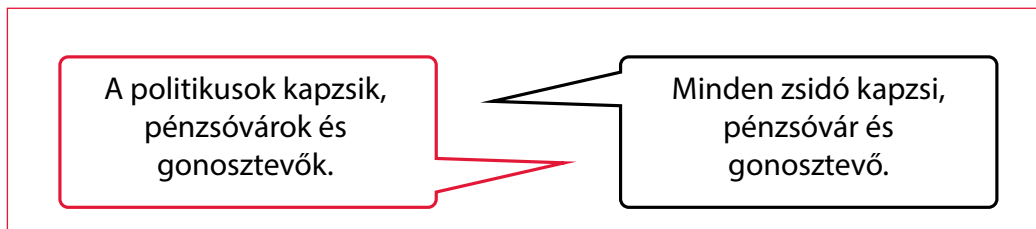
Az emberek mondanak dolgokat, különösen online környezetben, anélkül, hogy tényleg tisztában lennének azok súlyával. Gyakran akaratlanul is megbántunk másokat, aztán megbánjuk vagy akár vissza is szívjuk szavainkat. A következő példában szereplő állítás mindkét esetben intoleráns és durva, de az egyiket kifejezetten ártó szándékkal tették. Emiatt a két eset különböző válaszlépést kíván.

TÉNYLEGES ÉS LEHETSÉGES CÉLCSOPORTOK

Bizonyos csoportok vagy egyének sokkal kiszolgáltatottabbak a negatív kritikának, mint mások. Ennek oka visszavezethető arra, ahogyan a társadalom általánosságban látja őket, vagy ahogyan a média bemutatja őket, esetleg az, hogy a körülményeikből kifolyólag kevésbé képesek megvédeni magukat. A muzulmánokat célzó gyalázkodás sokkal károsabb lehet egy olyan országban, ahol a többség nem muzulmán; a keresztények pedig esetleg ott érzik magukat inkább veszélyben, ahol ők vannak kisebbségben. A gyerekekre majdnem minden társadalomban úgy tekintenek, mint akik különleges figyelmet és védelmet érdemelnek. A gyűlöletbeszéd leggyakrabban támadott csoportok meghatározása szerepel a definícióban a fejezet elején, azonban bárki lehet gyűlöletbeszéd célpontja, még akkor is, ha az intolerancia egyetlen megnevezett formájához sem kapcsolódik.

A következő példa azt illusztrálja, hogy ugyanaz az állítás nagyon különböző hatást gyakorolhat attól függően, hogy milyen csoportra mondják. A második eset valószínűleg jóval ártalmasabb.

KONTEXTUS

Egy megnyilatkozás kontextusa magába foglalja az adott történelmi és kulturális hátteret, viszonyokat. De olyan tényezők is idesorolhatók, mint a közlés csatornája, a valószínűsített célközönség, a meglévő feszültségek és előítéletek, a megnyilatkozó személy tekintélye és hasonlók.

A TÉNYLEGES VAGY VALÓSZÍNŰSÍTHETŐ HATÁS

Egy gyűlöletmegnyilvánulás értékelése és az esetleges válaszlépések mérlegelése során az egyik legfontosabb tényező az, hogy az adott megnyilvánulás milyen hatást gyakorol(hat) az egyénekre, csoportokra vagy a társadalom egészére. Gyakran fontosabb, hogy egy személyre vagy csoportra ténylegesen milyen hatással van egy ilyen megnyilvánulás, mint az, hogy a kívülállók szerint milyen hatással „kellene” lennie. Például, ha egy gyermeket komolyan felzaklatnak mások szerint egyébként „barátságosnak” szánt megjegyzések, a tényleges fájdalom valószínűleg sokkal nagyobb súllyal esik a latba, mint az, hogy ezek a „mások” szabadon kifejezhessék véleményüket.

A GYŰLÖLETKELTÉS, AZ INTERNETES GYŰLÖLKÖDÉS ÉS A NEMZETKÖZI JOG

Bár a kézikönyv nem feltétlenül a jogi megoldásokra helyezi a hangsúlyt, érdemes megemlíteni néhány, a gyűlöletbeszédet tiltó jogszabályt, mely annak online formájára is vonatkozik.

- A Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányának 20. cikke kimondja, hogy „törvényben kell megtiltani a nemzeti, faji vagy vallási gyűlölet bármilyen hirdetését, amely megkülönböztetésre, ellenségeskedésre vagy erőszakra izgat.”
- A Faji Megkülönböztetés Valamennyi Formájának Kiküszöböléséről szóló Nemzetközi Egyezmény 4. cikkelye előírja, hogy minden propaganda-tevékenység, amely a rasszista alapú diszkriminációt elősegíti, vagy arra uszít, törvénybe ütközik.
- Az Emberi Jogok Európai Egyezményének 10. cikke védi a véleménynyilvánítás szabadságát, és annak korlátozását – többek közt – csak akkor engedi meg, ha az mások jó hírneve vagy jogainak védelme érdekében szükséges. Ez a cikkely lehetővé teszi, hogy a tagországok a gyűlöletbeszéd bizonyos formáit tiltsák saját területükön.
- Az Egyezmény 17. cikke tilt minden olyan cselekményt, amely az Egyezményben foglalt jogok és szabadságok megsértésére irányul. Ezt a cikkelyt is használják a kormányok a gyűlöletbeszédre vonatkozó korlátozások bevezetése esetén.

Az emberi jogokról és vonatkozó jogszabályokról további információk a 141. oldalon található.

Tudod, hogy a gyűlöletbeszéd mely formái tiltottak Magyarországon?

További kapcsolódó nemzetközi jogi dokumentum az Európa Tanács Számítástechnikai Bűnözés Elleni Egyezménye (ami Budapesti Egyezményként is ismert, 2001). Az Egyezmény az egyetlen jogilag kötelező erejű nemzetközi dokumentum ezen a téren. Egyfajta útmutatóként szolgál az országoknak átfogó nemzeti szabályozás kidolgozására a számítógépes bűnözés üldözése céljából, emellett az Egyezmény részes államai közti nemzetközi együttműködés keretét is szolgál.

A Számítástechnikai Bűnözés Elleni Egyezményhez fűzött Kiegészítő jegyzőkönyvet, amely a számítástechnikai rendszerek útján megvalósított rasszista és idegengyűlölő cselekmények büntetendővé nyilvánításáról szól, a részes felek külön is aláírhatják. A Jegyzőkönyv a rasszista és idegengyűlölő tartalmat úgy határozza meg, mint minden olyan írásos tartalom, kép, illetve eszmék és elméletek bármely más formában való ábrázolása, amely egyén vagy egyének csoportja ellen irányuló gyűlöletet, diszkriminációt vagy erőszakot támogat, elősegít, vagy arra uszít, rassz, bőrszín, származás, nemzeti vagy etnikai hovatartozás vagy a vallás alapján. A Kiegészítő jegyzőkönyv előírja a tagországok számára, hogy tegyenek lépéseket a rasszista és idegengyűlölő cselekmények tiltása és büntetendővé nyilvánítása érdekében. A Számítógépes Bűnözés Elleni Bizottság a részes államok képviselőit tömöríti, feladata az egyezmény nemzeti szintű végrehajtásáról szóló konzultáció és az intézkedések megtételének támogatása.

Az Európa Tanács Miniszterek Bizottsága 2014-ben fogadta el az Útmutató az emberi jogokhoz internetfelhasználók számára c. dokumentumot (CM/Rec(2014)6). Az Útmutató arra vonatkozóan tartalmaz információkat, hogy az internet kontextusában, a gyakorlatban az emberi jogok és szabadságok mit jelentenek, miként lehet támaszkodni rájuk és igazodni hozzájuk, és milyen jogorvoslati lehetőségek érhetőek el. Az Útmutató átfogó képet ad arról például, hogy a diszkrimináció tilalma és a véleménynyilvánítás szabadsága hogyan érvényesül online. Az 5.2. fejezetben további információ található az emberi jogokról és azok érvényesüléséről online környezetben, a 5.3. fejezetben pedig arról, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága hogyan valósul meg az interneten. Az Útmutató angol nyelven elérhető: „<http://www.coe.int/en/web/internet-users-rights/guide>” www.coe.int/en/web/internet-users-rights/guide

5.2. EMBERI JOGOK

“Minden emberi lény szabadnak, egyenlő méltósággal és jogokkal születik.”

Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata, 1. cikkely

Az emberi jogok számtalan módon kötődnek a gyűlöletbeszéd kérdéséhez. Jogi megközelítésből nézve elmondható, hogy mind a gyűlöletbeszéd egyes esetei, mind a tiltására vagy korlátozására irányuló erőfeszítések felvetnek emberi jogi aggályokat. Ami az attitűdöket vagy értékeket illeti, a gyűlöletbeszéd szinte mindig rasszista vagy diszkriminatív attitűdökre vezethető vissza, ezek szintén emberi jogi szempontból releváns problémák. Oktatási-nevelési szemszögből, és itt az oktatást-nevelést a lehető legszélesebb értelemben értjük, az emberi jogi megközelítés kínálja a leghatékonyabb keretet az online gyűlöletbeszéd problémájának megértéséhez és az ellene való küzdelemhez.

Ebben a részben áttekintést adunk az emberi jogi alapelvekről, az emberi jogi normákról, és arról, hogy mi köze van az emberi jogoknak az online gyűlöletbeszédhez. Az online gyűlöletbeszédhez leginkább kapcsolódó egyes emberi jogokat a későbbiekben külön tárgyaljuk.

MIK IS AZOK AZ EMBERI JOGOK?

Alapvető tények

- Az emberi jogok egyetemes értékeken alapuló, nemzetközileg elismert normák, amelyeket a világ összes országa egyetértőleg elfogadott.
- Az emberi jogok azon az eszmén alapulnak, hogy minden emberi lény tiszteletet érdemel, és hogy senkit sem szabad olyan szenvedéseknek kitenni, hogy miatta *ne érezze magát embernek*. Ebben a tekintetben minden ember egyenlő; *méltóságukat* alapvető értéknek kell kezelni.
- Az emberi jogokat *nemzetközi jogszabályok* rögzítik, amelyek betartása a világ minden kormánya számára kötelező. Ennek megfelelően a kormányok kötelesek biztosítani, hogy minden ember alapvető szükségletei kielégítésre kerüljenek, beleértve az emberi méltóság tiszteletének követelményét.
- Az emberi jogok nem biztosítanak luxuséletet, védelmet minden sérelemtől vagy fájdalomtól. Azt a minimumot, azokat az *alapvető feltételeket* jelentik, amelyek a méltóságteljes emberi élethez szükségesek.
- Az emberi jogok többsége meghatározott körülmények fennállása esetén *korlátozható*, ha ez mások jogainak vagy a társadalom egészének védelme érdekében indokolt. Bizonyos emberi jogok, mint például az élethez való jog vagy az embertelen és megalázó bánásmód tilalma, soha nem korlátozhatók.

AZ EMBERI JOGOK ÉS AZ ÍROTT JOG

Az emberi jogok beépültek a különböző jogrendszerekbe, és ezáltal több szinten kötelezettségeket rónak a kormányokra. A legfontosabb emberi jogi dokumentumokat és a bennük foglalt jogok egy részét az 143. oldalon található ábra mutatja.

AZ EMBERI JOGOK NEMZETKÖZI VÉDELME

Az ENSZ több emberi jogi egyezményt is elfogadott, amelyek meghatározzák a kormányok kötelezettségeit állampolgáraik irányában. A legfontosabbak a következők:

- Az **Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata**, melyet 1948-ban fogadtak el, közvetlenül a II. világháború után. A nyilatkozat, amelyhez a világ minden országa csatlakozott, azokat az alapvető jogokat és elveket határozza meg, amelyek minden későbbi emberi jogi dokumentumban is megjelennek.
- A **Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányát** az ENSZ Közgyűlése 1966-ban fogadta el. A dokumentum az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatában lefektetett jogok egy részét dolgozza ki bővebben.
- A **Szociális, Gazdasági és Kulturális Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya** a fenti egyezményvel egy időben került elfogadásra, és az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatában szereplő többi jogot fejt ki részletesebben.

Minden európai kormány egyetért abban, hogy a Nemzetközi Emberi Jogi Kódexben lefektetett jogokat tisztelni, védeni és érvényesíteni kell. Emellett csatlakoztak számos más nemzetközi emberi jogi szerződéshez, többek között az ENSZ Gyermekjogi Egyezményéhez is.

REGIONÁLIS SZINTŰ VÉDELEM

Az emberi jogok európai keretrendszerét elsősorban az Európa Tanács, másodsorban pedig az Európai Unió hozta létre és ellenőrzi. A két legfontosabb európai szintű egyezmény hasonlóan osztja fel az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatában foglalt jogokat, mint a fent említett két egyezségokmány, habár az európai dokumentumok elfogadására korábban került sor.

- Az **Emberi Jogok Európai Egyezményét** 1953-ban fogadták el, és nagyjából ugyanazokat a jogokat tartalmazza, mint a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya. Az **Emberi Jogok Európai Bíróságát** 1959-ben hozták létre, feladata ellenőrizni, hogy az Európa Tanács tagországai mennyiben teljesítik az egyezményben foglalt kötelezettségeiket.
- Az **Európai Szociális Kartát** 1961-ben fogadták el, és szinte ugyanazokat a jogokat tartalmazza, mint a Szociális, Gazdasági és Kulturális Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya. A jogok érvényesülését a Szociális Jogok Európai Bizottsága ellenőrzi, a kormányok (és esetleg más szereplők, például szakszervezetek és civil szervezetek) által benyújtott jelentések alapján.

NEMZETI SZINTŰ VÉDELEM

Sok ország a saját helyi jogrendszerében is gondoskodik az emberi jogok védelméről. Ilyenkor az emberi jogi sérelmek ügyében az adott ország bíróságaihoz is lehet fordulni.

MILYEN JOGAINK VANNAK?

AZ EMBERI JOGOK ÉS A GYŰLŐLETBESZÉD

Az emberi jogok számos különböző szinten kapcsolódnak a gyűlöletbeszédhez:

A MÉLYBEN GYÖKEREZŐ OKOK

A gyűlöletbeszédet olyan negatív sztereotípiák táplálják, amelyek szerint bizonyos csoportok vagy egyének alacsonyabb rendűek, mint mások, és kevesebb tiszteletet érdemelnek. Az emberi jogok keretrendszerében az emberek egyenlők abban az értelemben, hogy mindenkit ugyanazok az emberi jogok illetnek meg, és mindenki egyformán tiszteletre méltó. A diszkrimináció tilalma alapelv. Az emberi jogok iránti tisztelet kialakítása és erősítése révén megakadályozható a gyűlöletbeszédet tápláló nézetek és indulatok terjedése.

A GYŰLŐLETBESZÉD KÖZVETLEN HATÁSA

A gyűlöletbeszéd legdurvább megnyilvánulásai önmagukban is diszkriminációnak és az emberi jogok megsértésének minősülnek. A gyűlöletbeszéd elidegenít, kiközösít, aláássa az emberi méltóságot, gyakran pont azokat, akik más okokból kifolyólag amúgy is kiszolgáltatottak. Amikor a gyűlöletbeszéd céljában egy egyén áll, például az internetes zaklatás esetében, a gyűlöletbeszéd sértheti a magánélet védelméhez fűződő jogot, sőt akár embertelen és megalázó bánásmódnak is minősülhet. Mindemellett a gyűlöletbeszéd aláássa mindazok önbizalmát, méltóságát és biztonságát, akik a gyűlöletbeszéd célcsoportjába tartozóként tekintenek magukra.

A GYŰLÖLETBESZÉD KÖVETKEZMÉNYEI

Ha a gyűlöletbeszéd válasz nélkül marad, az az emberi jogok megsértésének újabb eseteihez vezet: a negatív sztereotípiák terjednek a társadalomban, bizonyos csoportok mind jobban peremre szorulnak és elkülönülnek, a konfliktusok fokozódnak, a megosztottság erősödik, a zaklatások és fenyegetések egyre gyakoribbakká válnak, a feszültség egyre nő. A legsúlyosabb esetekben a „véleménynyilvánítás” fizikai erőszak formájában jelentkezik. A gyűlöletbeszéd gyűlölet-bűncselekményhez vezethet, érintve a személyi épséghez és biztonsághoz kapcsolódó emberi jogokat. A gyűlölet-bűncselekmények – a népirtást is beleértve – mindig gyűlöletbeszéddel járnak együtt. Nem minden gyűlöletbeszéd torkollik gyűlölet-bűncselekménybe, de minden gyűlölet-bűncselekmény mellett mindig jelen van a gyűlöletbeszéd is.

VÉLEMÉNYNYILVÁNÍTÁS SZABADSÁGA

A gyűlöletbeszéd elleni lépések szintén érinthetnek bizonyos emberi jogokat, mivel a véleménynyilvánítás szabadsága alapvető emberi jog, ugyanúgy, mint a gondolat-, a lelkiismereti és vallásszabadság. Azok, akiket gyűlöletkeltéssel vádolnak, gyakran épp ezekre a jogokra hivatkoznak. Az emberi jogok koncepciójának megértése segíthet feloldani ezt a látszólagos konfliktust. A gyűlöletbeszéd elleni harc egyik legkomolyabb kihívása az, hogy meg tudjuk találni az egyensúlyt a véleménynyilvánítás szabadsága és az erőszakosabb megnyilvánulások által veszélyeztetett más jogok védelme között.

EMBERI JOGI ESZKÖZÖKKEL A GYŰLÖLETBESZÉD ELLEN

Az emberi jogi nevelés az online gyűlöletbeszéd elleni fellépés fontos eszköze lehet, segítségével fejleszthetők a fiatalok azon ismeretei, készségei és attitűdjei, amelyek a gyűlöletbeszéd elleni – emberi jogok alapján történő – eredményes fellépéshez szükségesek. Ez a megközelítés nemcsak az empátia és a mások iránti tisztelet erősítését segíti elő, hanem aktív részvételre ösztönöz, és fejleszti az egyéni cselekvőképességet. Többet is megtudhatunk az emberi jogokról a „Kompassz” 4. fejezetéből: bit.ly/kompassz

EMBERI JOGOK ÉS AZ INTERNET

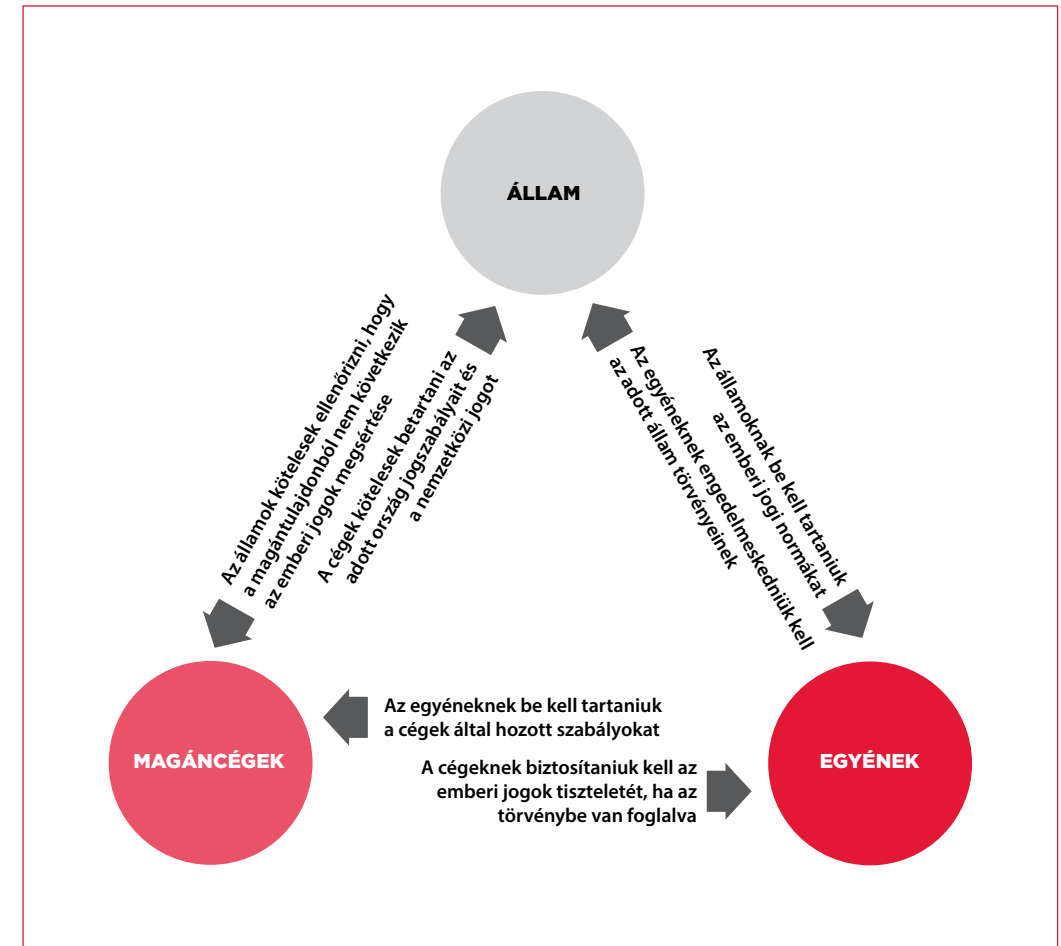
ALAPVETŐ TÉNYEK

- Az emberi jogok és azok védelme mindig fontosabb, mint a magáncégek által felállított szabályok.
- Az emberi jogok interneten történő gyakorlása során mindenkit védelem illet meg a jogszerűtlen beavatkozástól és a zaklatástól.
- Bárkinek, akinek az interneten valamely emberi joga vagy szabadsága sérült, joga van segítséget és támogatást kérni.

Az internet jelentős része magáncégek tulajdonában van, az ő irányításuk alatt áll. Ez megnehezíti az emberi jogok védelmét, mivel az emberi jogok biztosítása az államok, nem a magáncégek kötelezettsége. Ha egy bevásárló központ vagy egy éjszakai bár be akarja tiltani a területén a farmervisélést, vagy demonstrációk tartását, vagy azt, hogy ott bárki más cégekről információkat osszon meg – mely tevékenységek mind a véleménynyilvánítás formái –, nem fordulhatunk az Emberi Jogok Európai Bíróságához a véleménynyilvánítás szabadságához fűződő jogunkra hivatkozva. Ugyanígy egy magáncég az internetnek csak azon részére vonatkozóan állíthat fel szabályokat, amelyet ő „birtokol”. Ha valakinek nem tetszenek a szabályok, panaszkodhat, de legfeljebb azzal „büntetheti” a céget, hogy nem használja az adott szolgáltatást. Mindez azonban nem

jelenti, hogy a világ magánkézben lévő részei, ezen belül az internet, ne állna az emberi jogokra vonatkozó jogszabályok hatálya alatt. Az emberi jogok védelme két különböző kötelezettséget ró a kormányokra:

1. Egyrészt korlátozza, hogy a kormányok mit tehetnek: például nem tilthatnak be mindenféle politikai ellenvéleményeket, nem alkalmazhatnak kínzást, és nem foszthatnak meg senkit a szabadságától alapos indok nélkül.
2. Másrészt kötelezi a kormányokat, hogy tegyenek aktív lépéseket az emberi jogok megfelelő védelme érdekében. Például hozzanak olyan törvényeket, amelyek tiltják a diszkriminációt, biztosítják az erőszakos cselekmények üldözését (és büntetését) és az áldozatok megfelelő védelmét.

Más szóval az állam köteles biztosítani azt is, hogy a magánkézben lévő tereken se kerüljön sor az emberi jogok megsértésére. Elméletben az állam ugyanúgy köteles az egyén biztonságát garantálni az online „magánterületeken”, mint bárhol máshol a valós világban. A gyakorlatban azonban az államok sokkal kevésbé avatkoznak közbe a virtuális világban, mint a valóságban.

Az online előforduló emberi jogi sérelmekhez kapcsolódó bírósági esetek száma folyamatosan növekszik. Az Emberi Jogok Európai Bírósága több alkalommal megerősítette döntéseiben, hogy az államok kötelesek megvédeni az egyének alapvető jogait és szabadságait az interneten is, így különösen a véleménynyilvánítás szabadságát, a gyermekek és fiatalok védelmét, míg a közérkölc és mások jogainak védelme a rasszizmus, az idegengyűlölet és a diszkrimináció más formái elleni harc keretében valósulhat meg. A magán- és nyilvános tér határa elmosódik, és ez sok kérdést felvet. Nem minden weboldal van magán-kézben, és még ha igen is, a nyilvános elszámoltathatóság kérdése akkor is felmerül. Egy olyan közösségi oldal, amely több mint 500 millió embert kapcsol össze, biztos, hogy csak tisztán magánvállalkozás? A No Hate Speech Mozgalmat az Európa Tanács ifjúsági képviselői hívták életre azzal érvelve, hogy az internet olyan nyilvános tér, amelyhez olyan érdekek fűződnek, amelyek köre jóval meghaladja az internetes cégek érdekeit.

Ne felejtsük el: az a tény, hogy viszonylag kevés törvény szabályozza a véleménynyilvánítást az interneten, nem jelenti azt, hogy az emberek azt mondhatnak vagy tehetnek itt, amit csak akarnak. Az internet olyan lesz, amilyenné az internethasználók teszik; ebbe a fiataloknak ugyanúgy legyen beleszólásuk, mint bárki másnak!

5.3 A VÉLEMÉNYNYILVÁNÍTÁS SZABADSÁGA

Minden személynek joga van a vélemény és a kifejezés szabadságához, amely magában foglalja azt a jogot, hogy véleménye miatt ne szenvedjen zaklatást, és hogy határokra való tekintet nélkül kutathasson, átvihessen és terjeszthessen híreket és eszméket bármilyen kifejezési módon.

Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata, 19. cikk

A VÉLEMÉNYNYILVÁNÍTÁS SZABADSÁGA ÉS A GYŰLÖLETBESZÉD

A véleménynyilvánítás szabadsága alapvető fontossággal bír minden, az emberi jogok védelmére és a gyűlöletbeszéd problémájának kezelésére irányuló tevékenység során. Habár a zaklatás és a gyűlölet, akár milyen formában is jelenik meg, romboló, gyakran rasszista jellegű, a gyűlölködő megnyilvánulások korlátozására vagy felszámolására irányuló törekvések során mindig tekintetbe kell venni mindkét fél jogait. Így annak a személynek a jogait is, aki gyűlölettel nyilvánult meg. Elsőre furcsának tűnhet, de az emberi jogok tisztelete majdnem mindig különböző jogokhoz fűződő igények mérlegelését követeli meg. Bármennyire is nem rokonszenvezünk a zaklatókkal, bűnözőkkel vagy azokkal, akik szavakkal bántanak másokat, az emberi jogok védelmének követelménye rájuk is vonatkozik. A szólásszabadságot, azaz a véleménynyilvánítás szabadságát két lényeges okból tartják alapvető emberi jognak: elsősorban azért, mert fontos az egyénnek, másodsorban pedig azért, mert fontos a társadalomnak. A véleménynyilvánítás szabadsága egyike azoknak az alapvető szükségleteknek, amelyek nélkülözhetetlenek az emberi méltóság megtartásához, és amelyek egy demokratikus társadalom életében is kulcsszerepet játszanak. A véleménynyilvánítás szabadsága nélkül a demokrácia nem tud működni; demokrácia nélkül az emberi jogok védtelenek.

A véleménynyilvánítás szabadsága „a demokratikus társadalom nélkülözhetetlen alapját képezi, a növekedésnek és minden ember fejlődésének egyik alapfeltétele”.

Handyside kontra Egyesült Királyság ügy

A köznyelvben az emberek általában a szólásszabadsághoz fűződő jogról beszélnek. Valójában a véleménynyilvánítás szabadsága az emberi megnyilvánulások teljes körét lefedi, beleértve az írott szöveget, képeket, színdarabot, videót, zenét stb. Ezért a véleménynyilvánítás szabadsága különösen releváns az online tevékenységek esetében: minden, ami online létezik, megnyilvánulásnak számít, és nagy valószínűséggel e jog védelme alá tartozik.

MIÉRT FONTOS A VÉLEMÉNYNYILVÁNÍTÁS SZABADSÁGA?

EMBERI MIVOLTUNK RÉSE

Az ember gondolatai, véleménye és meggyőződése fontos része identitásának. Ha meggátolunk valakit abban, hogy kifejezze önmagát, akkor személyiségének egy részétől fosztjuk meg, csonkítva identitását. Az emberi jogok jórészt az autonómia biztosításáról szólnak, vagyis arról, hogy meg tudjuk őrizni a személyes

kontrollt a saját életünk felett. A véleménynyilvánítási szabadság korlátozása a társadalom életében való részvétel lehetőségeit korlátozza. A társadalmi részvétel önmagában kulcsfontosságú emberi jog, egyrészt mint a társadalmi érintkezés egy formája, másrészt mint a nevünkben meghozott döntések befolyásolásának módja. A részvétel a demokrácia és az állampolgárság központi eleme.

A DEMOKRÁCIA LÉTELEME

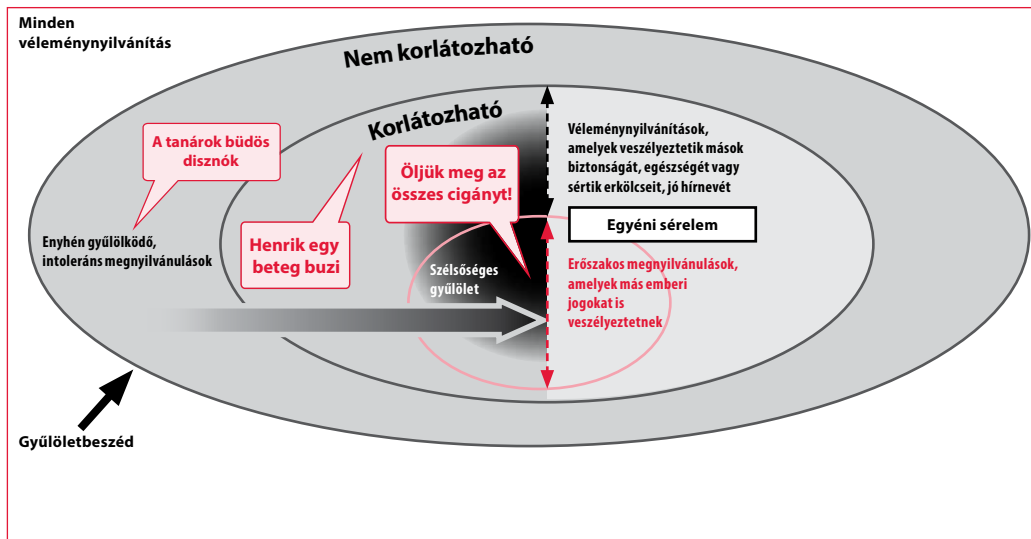
A vita és a párbeszéd a demokratikus társadalom nélkülözhetetlen alkotórésze. A gondolatok megosztása, pontosítása, összekapcsolása vagy más értelmezésekkel való összevetése révén új gondolatok szülehetnek. A kreativitás és az „igazság” a gondolatok fejlődésén, átalakulásán alapszik, a gondolatok szabad megosztása az egész társadalmat gazdagítja.

A vita és a párbeszéd megkönnyíti az emberi interakciókat is. Akkor érthetünk meg másokat, ha meghallgatjuk őket. Ha nem is értünk velük egyet, de közösen megtaláljuk a módját annak, hogy hogyan tudunk együtt élni, egymás mellett létezni. Ez is nagyon fontos a társadalmi összetartás szempontjából.

Tehát a véleménynyilvánítás szabadsága azért fontos, mert lehetővé teszi a társadalom fejlődését és virágzását, ugyanakkor az egyén fejlődését és virágzását is. A megnyilvánulások korlátozását csak nagyon alapos indok alapján tartjuk elfogadhatónak.

MIT MOND A JOG?

A VÉLEMÉNYNYILVÁNÍTÁS SZABADSÁGÁNAK KORLÁTAI

Az ábra a *korlátozható*, illetve a nemzetközi emberi jogi szabályozás értelmében kötelezően *korlátozandó* véleménynyilvánulások általános csoportjait mutatja. Egyet lehet érteni ezekkel a határokkal és korlátozásokkal? Vajon jobban vagy kevésbé kellene korlátozni a véleménynyilvánítást?

Annak ellenére, hogy erős érvek szólnak a szólásszabadság védelme mellett, az emberi jogi egyezmények azt is elismerik, hogy a beszéd maga is cselekvés, ami sérthet másokat, sőt akár az egész társadalmat fenyegetheti. Ennél fogva a véleménynyilvánítás szabadsága olyan jog, amely meghatározott körülmények fennállása esetén korlátozható, és amelyet alkalmanként korlátozni is kell. Egyensúlyt kell teremtenünk a között, hogy az emberek kifejezhessék belső gondolataikat, és a között, hogy biztosítsuk, ez nem sérti mások jogait, illetve nem okoz komolyabb kárt a társadalomnak.

Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának 19. cikke és az Emberi Jogok Európai Egyezményének 10. cikke védi a véleménynyilvánítás szabadságát. A 10. cikk tartalmazza azokat a feltételeket, amelyek felállása esetén az állam korlátozhatja a szólásszabadságot és büntetheti az elfogadhatatlannak minősített megnyilvánulásokat. Ezen feltételeknek mindenképpen teljesülnie kell, különben bármely korlátozás jogsértésnek minősül. Azonban van némi lehetőség a feltételek rugalmas, tágabb értelmezésére, így az egyes országok az adott problémákra a lehető legmegfelelőbb módon tudnak válaszolni.

MIT MOND AZ EMBERI JOGOK EURÓPAI EGYZMÉNYE?

Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához. Ez a jog magában foglalja a véleményalkotás szabadságát és az információk, eszmék megismerésének és közlésének szabadságát országhatárokon tekintet nélkül és anélkül, hogy ebbe hatósági szerv beavatkozhasson.

Emberi Jogok Európai Egyezménye, 10. cikk 1. bekezdés

Először is, az Egyezmény azt mondja ki, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága fontos és védelmet érdemel. Másodsorban, az Egyezmény a véleménynyilvánítás szabadsága részének tartja:

- a véleményalkotás szabadságát,
- az információk megismerésének szabadságát hatósági szervek beavatkozása nélkül, és
- az információk közlésének szabadságát hatósági szervek beavatkozása nélkül.

Harmadrészt, meghatározott körülmények fennállása esetén, amikor ez a társadalom érdekében szükséges, a 10. cikk engedélyezi a véleménynyilvánítás szabadságának bizonyos fokú korlátozását. Azonban bármilyen korlátozás csak akkor engedélyezett, ha az adott társadalmi szükséglet kielégítéséhez szükséges, és azzal arányos – tehát nem lehet túlzó mértékű.

10. CIKK

Féret kontra Belgium

A választási kampány alatt különféle szórólapokat osztogattak olyan szlogenekkel, mint: „Lépjünk fel Belgium iszlamosítása ellen”, „Állítsuk meg a hazug integrációs politikát” és „Küldjük haza a nem-európai álláskeresőket”. Emiatt a Belga Parlament egy tagját, a belga Nemzeti Front pártelnökét faji megkülönböztetésre való izgatás miatt elítélték. Féret az Emberi Jogok Európai Bíróságához fordult panasszal, arra hivatkozva, hogy a véleménynyilvánításhoz való jogát megsértették. A Bíróság nem állapította meg a véleménynyilvánításhoz való jog sérelmét, azt viszont igen, hogy a szlogenek választási kontextusba ágyazva egyértelműen fajgyűlöletre uszítanak. Az arányosság követelménye azt jelenti, hogy a cenzúra általános korlátozásként összeegyeztethetetlen a szabad véleménynyilvánítás jogával. Az ügyeket az egyedi körülmények figyelembevételével kell értékelni, és amikor csak lehetséges, a véleménynyilvánítást engedni kell. Az esetben érintettek védelmét pedig más módszerekkel kell biztosítani.

AZ EMBERI JOGOK EURÓPAI EGYZMÉNYÉNEK 17. CIKKE

Az Emberi Jogok Európai Egyezménye a véleménynyilvánítás szabadságának biztosításán túl olyan rendelkezést is tartalmaz, amely tilt minden olyan tevékenységet, amely az Egyezményben meghatározott bármely jog csorbítására irányul. Ez tartalmazza a gyűlöletbeszéd szélsőséges eseteit (ezen belül az online gyűlöletbeszédet) is.

A 17. cikkből következik, hogy az, aki egy adott csoport ellen erőszakos cselekményre buzdít, nem hivatkozhat a véleménynyilvánítás szabadságára. Senkinek sincs joga ahhoz, hogy mások zaklatására vagy meggyilkolására uszítson.

17. CIKK

Norwood kontra Egyesült Királyság

Egy brit állampolgárt az Egyesült Királyságban vallási csoport elleni erőszak miatt ítélték el. Az ablakába kitette a Brit Nemzeti Párt óriásposzterét, amely a lángokban álló kertornyokat ábrázolta, azzal a felirattal, hogy „Szabadítsuk meg Nagy-Britanniát az iszlámtól! – Védjük meg a briteket!”, A poszteren emellett még a félhold-csillag szimbólum pirossal áthúzott képe is szerepelt. Az Emberi Jogok Európai Bíróságához fordult panasszal, melyben az állította, hogy a véleménynyilvánításhoz való jogát megsértették. Az Európai Bíróság nem fogadta be a panaszt, és megállapította, hogy egy vallási csoporttal szembeni ilyen heves támadás, ami egy csoport egészét hozza összefüggésbe egy súlyos terrorista bűncselekménnyel, ellentétes az Egyezményben lefektetett és biztosított értékekkel, különösen a tolerancia, a társadalmi béke és az diszkriminációmentesség elvével, tehát a panaszos nem kérhet védelmet a 10. cikkre hivatkozva.

Garady kontra Franciaország

A „Modern Izrael alapításának mítosza” c. könyv szerzőjét Franciaországban elítélték emberiség elleni bűncselekmények megtörténtének vitatása, egy adott csoport – ez esetben a zsidó közösség – sérelmére nagy nyilvánosság előtt elkövetett becsületsértés és rasszista gyűlöltkeltés miatt. Azt állította, hogy a véleménynyilvánításhoz való jogát megsértették. Az Európai Bíróság nem fogadta be a panaszt, és megállapította, hogy a panaszos megnyilvánulásai Holokauszt-tagadásnak minősülnek, és kiemelte azt, hogy az egyértelműen bizonyított történelmi esemény megkérdőjelezése nem tudományos vagy történelmi kutatás tárgyát képezte; a valódi cél a nemzetiszocialista rendszert rehabilitálása és az áldozatok történelemhamisítással való megvádolása volt. Mivel az ilyen cselekmények egyáltalán nem egyeztethetők össze az Európai Egyezmény által támogatott alapvető értékekkel, a Bíróság a 17. cikk (joggal való visszaélés tilalma) alapján megállapította, hogy a panaszos nem hivatkozhat a 10. cikkre (véleménynyilvánítás szabadsága).

KI HASZNÁLJA A 10. CIKKET?

Habár a véleménynyilvánítás szabadságának korlátozása kapcsán az államokra kötelezettségek hárulhatnak, ha az adott megnyilvánulás vélhetően sérelmet okoz, azok az ügyek, amik a 10. cikk alapján az Európai Bíróság elé kerülnek, általában nem az állam esetleges kötelelességmulasztásáról szólnak. Inkább olyan ügyek fordulnak elő, amikor vitatják azoknak a lépéseknek a jogosságát, amelyeket az állam a véleménynyilvánítás szabadságának korlátozása érdekében – talán éppen bizonyos csoportok vagy egyének

védelmében – megtett, és ezt a korlátozást túlzónak tartják. A véleménynyilvánítás szabadsága fontos a gyűlöletbeszéd szempontjából is, mert segít megérteni, hogy a demokratikus társadalomban miért kell eltűnünk az intolerancia bizonyos enyhébb formáit, de közben korlátokat is szab annak, mi kimondható. A gyűlöletbeszéd áldozatai általában egy másik cikkben biztosított joggal kapcsolatban kérhetnek védelmet, például a diszkrimináció tilalma vagy a magánélethez való jog kapcsán.

A VÉLEMÉNYNYILVÁNÍTÁS SZABADSÁGA AZ INTERNETEN

Az emberi jogok virtuális világban való biztosítása fejlődőben lévő terület, a kérdést különösen sürgetővé teszi az online gyűlöletbeszéd problémája is. Az Európa Tanács kiadta az Útmutató az emberi jogokhoz internetfelhasználók számára c. dokumentumot, melynek célja, hogy segítsen az embereknek megérteni az emberi jogok érvényesülését online környezetben. Az Útmutató az Emberi Jogok Európai Egyezményén alapul, és emlékeztet arra, hogy az emberi jogoknak offline és online is érvényesülniük kell. Az Útmutató továbbá részletekbe menően elmagyarázza, hogy a véleménynyilvánítás és az információ szabadsága hogyan valósul meg az interneten. Azzal kapcsolatban, hogy az emberi jogi szabályozás mennyiben és miként alkalmazható a virtuális világra, többet is megtudhatunk az „Emberi jogok és az internet” c. részből (144.o.). Ami a véleménynyilvánítás szabadságát illeti, az alábbiak rávilágítanak néhány kulcsproblémára.

AZ INTERNET FÖLDRAJZI HELYTŐL FÜGGETLEN

Sok szolgáltató, a legnépszerűbb közösségi oldalak és a keresőmotorok jelentős része az USA-ban és más olyan országokban működnek, ahol korlátozott lehetőség van a felelősségre vonásra. A véleménynyilvánítás szabadságát illetően az USA más álláspontot képvisel, mint amit az európai emberi jogi szabályozás, különösen az Európai Bíróság jogértelmezése tükröz. Az amerikai törvények sokkal kevésbé teszik lehetővé a véleménynyilvánítás szabadságának korlátozását, még a nyíltan rasszista vagy erőszakra uszító megnyilvánulások esetében is. Ez azt jelenti, hogy azok a gyűlölködő weboldalak, amelyek amerikai szervereken vannak, nem távolíthatók el egykönnyen, és a gyűlöletkeltők sem vonhatók felelősségre mindig.

A VIRTUÁLIS TÉR ELLENŐRZÉSÉNEK NEHÉZSÉGEI

Az internet óriási tér, amelynek jelentős részét a felhasználók hozzák létre, és semmilyen külső ellenőrzés vagy irányítás alatt nem áll. Még akkor is, ha alapos indok van egy oldal eltávolítására, például mert erőszakra uszít egy bizonyos közösség ellen, a tulajdonosoknak vagy a honlapkezelőknek viszonylag egyszerű új weboldalt nyitni és az eredeti tartalmat újra feltenni.

AZ INTERNET ELŐNYEINEK MEGŐRZÉSE

Sokan az internet egyik legnagyobb pozitívumának azt tartják, hogy itt olyan egyszerűen, saját igényeiknek megfelelően kommunikálhatnak az emberek. A szigorúbb ellenőrzés, a cenzúra sikeresen csökkenthetné a gyűlöletbeszéd terjedését a virtuális világban, de egy ilyen rendszer felállítása jelentős visszalépés lenne

ahhoz képest, amihez az emberek hozzászóltak az internet használata során. Kevésbé tudná betölteni azt a fontos szerepet, amit ma betölt mint a szabad kommunikáció és a vita terepe.

TULAJDONJOG: A MAGÁNVÁLLALATOK SZEREPE

A gyűlöletbeszéd és az erőszakra uszítás kezelésére vonatkozó törvényi szabályozás hiányában a túlnyomórészt magánszemélyek vagy magánvállalatok tulajdonában lévő weboldalak viszonylag szabadon, tetszés szerint tehetnek közzé tartalmakat. Az emberi jogi jogszabályok csak az államokat kötelezik: a magánvállalatoknak csak azokat a törvényeket kell betartaniuk, amiket az állam szükségesnek tart.

Természetesen a magánvállalatok is engedelmeskednek a piac törvényeinek, így gyakran épp a szolgáltatások igénybevevőinek nyomásgyakorlása vezethet változáshoz a belső szabályozásban. Emiatt különösen fontos, hogy a fiatalok az online gyűlöletbeszédre vonatkozó véleményüket eljuttassák azokhoz, akik az általuk használt weboldalért felelősek. A sikeres online kampányok – például az, amelyiket 2013-ban valósított meg számos civil szervezet, hogy eltávolítson egy, a nők elleni erőszakot legitimáló tartalmat a Facebook-ról – rámutatnak arra, hogy a magán- és a közszféra közötti határok egyre jobban elmosódnak. Mindemellert az ilyen kampányok hangsúlyozzák azt is, hogy az államoknak nem szabad az önszabályozásra hagyatkozniuk. Az online terek egyben nyilvános terek is.

5.4 RASSZIZMUS ÉS DISZKRIMINÁCIÓ

Ezen egyezmény szövegében a „faji megkülönböztetés” kifejezés minden olyan különbségtételt, kizárást, megszorítást vagy előnyben részesítést jelent, amelynek alapja a faj, a szín, a leszármazás, a nemzetiségi vagy etnikai származás, és amelynek célja vagy eredménye politikai, gazdasági, társadalmi, kulturális téren vagy a közélet bármely más terén az emberi jogok és alapvető szabadságjogok elismerésének, egyenrangú élvezetének vagy gyakorlásának megsemmisítése vagy csorbítása.

Nemzetközi egyezmény a faji megkülönböztetés valamennyi formájának kiküszöböléséről, 1. cikk

KAPCSOLAT A GYŰLÖLETBESZÉDDEL

A gyűlöletbeszéd szinte mindig rasszista vagy diszkriminatív attitűdök következménye. Maga a gyűlöletbeszéd is szinte minden esetben diszkriminatív. A diszkrimináció gyakorlatilag az egyenlőség ellentétének tekinthető. Az ember jogi szabályozás szerint minden embernek egyenlő jogai vannak. Diszkriminációról beszélünk, ha valakinek amiatt sérülnek jogai, ahogyan őt mások látják, vagy ahogyan ő magát látja. Diszkriminációnak számít, ha valakit azért ér – online vagy offline környezetben – sérelem, mert külföldiként, fogyatékosként, melegként, nőként stb. tekintenek rá.

A diszkrimináció gyakran rasszista jellegű. Ha a gyűlöletbeszéd az embereket a rasszjegyeik, a nemzeti vagy etnikai hovatartozásuk miatt támadja, az egyszerre minősül diszkriminatívnak és rasszistának.

ATTITŰDÖK ÉS TETTEK

A gyűlöletbeszéddel nemcsak ott kell foglalkozni, ahol és amikor kifejezésre jut, hanem már a gyökerek, vagyis az attitűdök szintjén is. A gyűlöletbeszéd a rasszista attitűdökből és a negatív sztereotípiákból táplálkozik, ugyanakkor azok megerősödéséhez is hozzájárul. Ha nem lépünk fel ellene, visszaszívórog a társadalomba, erősíti a sztereotípiákat, és újabb sértő, bántalmazó megnyilvánulásokhoz – esetenként fizikai erőszakhoz – vezethet. Megfigyelték, hogy az emberi jogok tömeges megsértését, pl. népiirtásokat etnikai tisztogatásokat mindig megelőzi vagy kíséri gyűlöletbeszéd.

DEFINÍCIÓK

SZTEREOTÍPIÁK

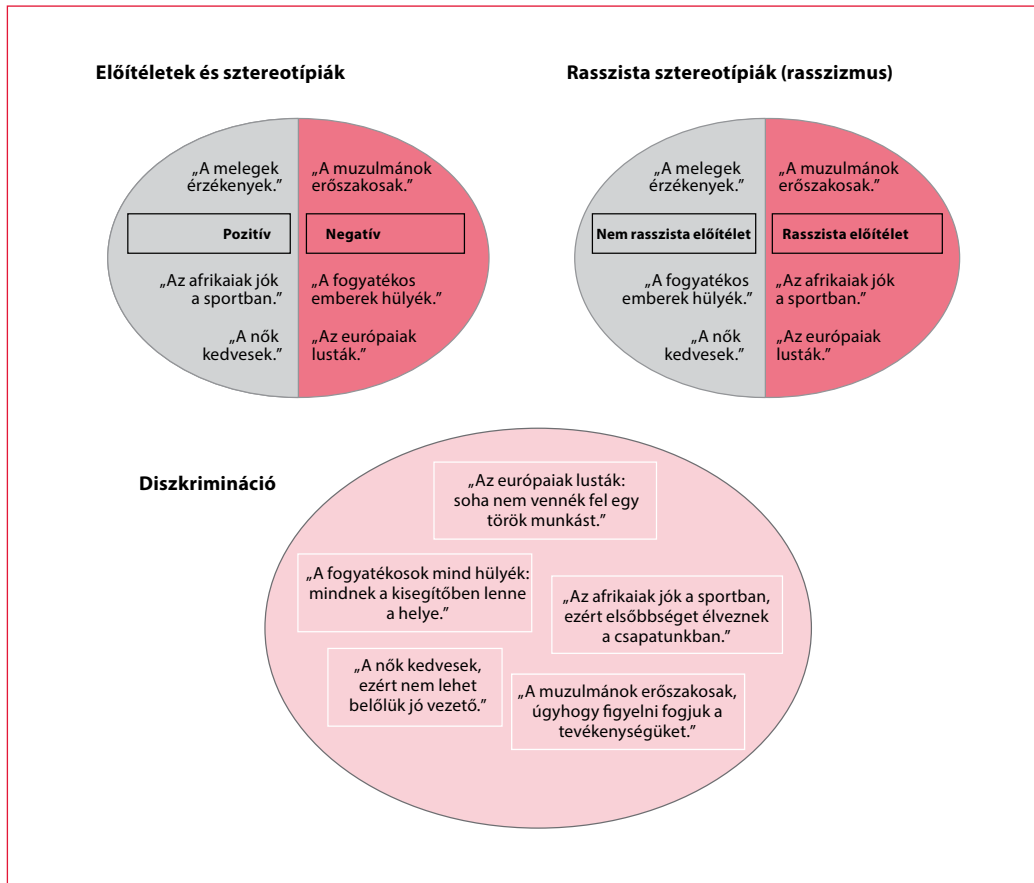
A sztereotípiák egy meghatározott csoportról alkotott általános vélekedések vagy elképzelések, amelyek lehetnek pozitívak vagy negatívak (vagy éppen semlegesek). A sztereotípiák akár hasznosak is lehetnek, viszont ha egyénekre vonatkoztatják, ha mereven alkalmazzák, és a diszkriminatív bánásmódot vagy viselkedést ezekkel próbálják igazolni, akkor ártalmasak. A sztereotípiák általánosítások, és nem minden egyes személyre érvényes igazságok!

Sztereotípa például, hogy: „a férfiak erősebbek a nőknél”, vagy „a focisták gyorsabban futnak, mint mások”, vagy „minden hatyú fehér”.

ELŐÍTÉLET

Az előítélet a sztereotípa egy sajátos fajtája, és mindig értékítéletet hordoz. Sok semlegesnek tűnő sztereotípa valójában ítéletet tartalmaz. Például az, hogy „a nők nem jók a számítógépes játékokban”, tényszerű állításnak tűnhet, ám igazából a nők technikai képességeiről mond véleményt.

A sztereotípiáknak vagy előítéleteknek, még ha pozitívnak tűnnek is, majdnem mindig van negatív oldaluk. Az az állítás, hogy az ausztrálok a legnagyobbulbb emberek a földön, pozitívan szól az ausztrálokról, de magában foglal egy olyan ítéletet is, mely szerint az emberek a világ többi országában nem annyira nagylelkűek. Azt az állítást, hogy az afrikaiak jók a sportban, úgy is lehet értelmezni, hogy az afrikaiak csak a sportban jók. A nacionalizmus és a patriotizmus látszólag pozitív természetű, de könnyen átfordulhat rasszizmusba.

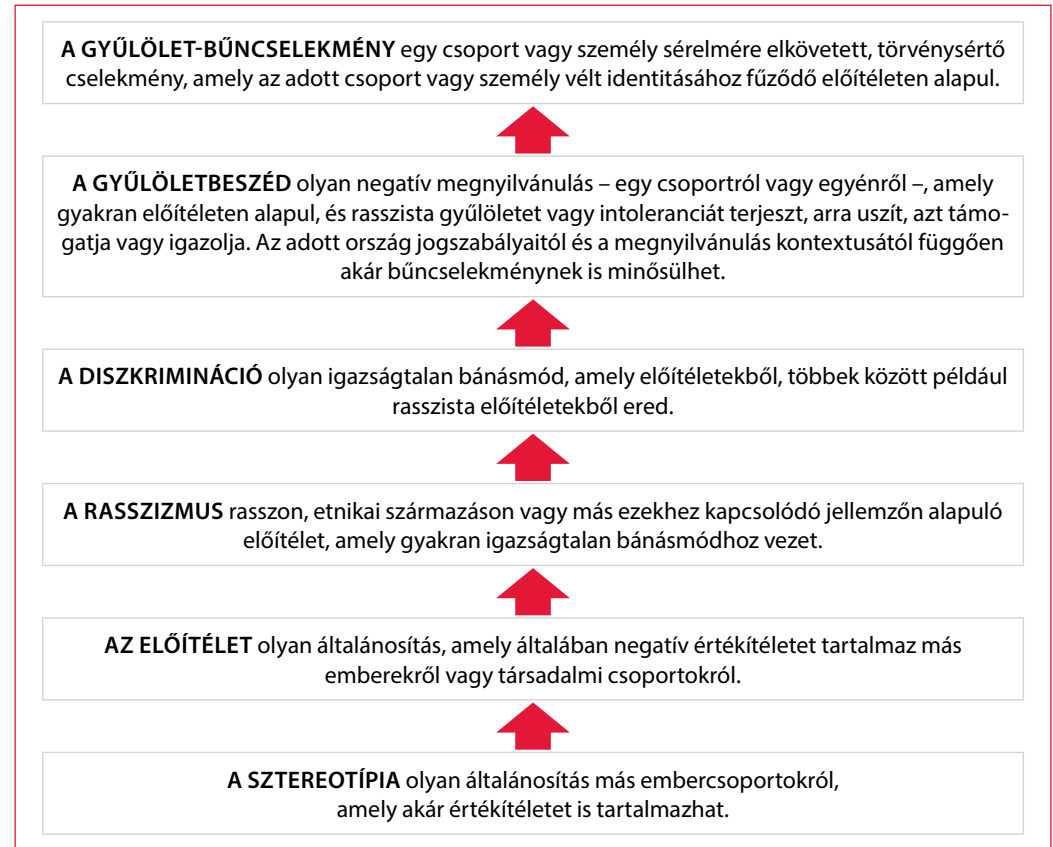
RASSZIZMUS

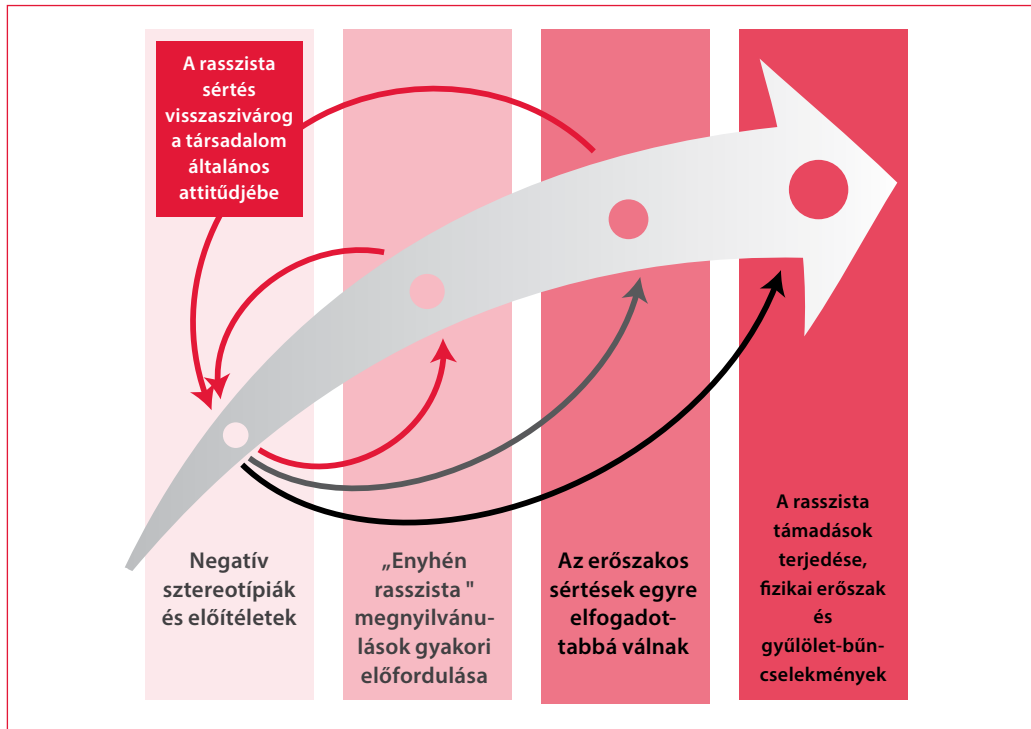
Amikor egy sztereotípa vagy előítélet a bőrszínen, a nemzeti vagy etnikai származáson alapszik, lehet bár pozitív vagy negatív, akkor valószínűleg rasszista. A rasszizmus ideológiájához hozzátartozik a bizonyos embercsoportokkal szembeni hátrányos megkülönböztetés és sértő magatartás, azok vélt alsóbbrendűsége alapján. Fontos megjegyezni, hogy a rasszt mostanra társadalmi kategóriának tekintjük, nem pedig biológiai fogalomnak. Nem találtak olyan fizikai vagy genetikai vonásokat egy rassz esetében sem, ami csak arra az egyre jellemző, így megkülönböztethetné a többitől.

DISZKRIMINÁCIÓ

Diszkrimináció valósul meg, amikor egy meghatározott csoporttal szembeni negatív viszonyulás miatt az adott csoport nem képes, vagy kevésbé képes emberi jogait érvényesíteni. A diszkrimináció az emberi jogok megsértését jelenti, és általában rasszista attitűdből vagy olyan egyéb előítéletből származik, ami bár nem rasszista jellegű, mégis ugyanolyan negatív következményekkel jár a közvetlen áldozatok és a társadalom egésze számára.

A FOGALMAK KAPCSOLATA

hogya a hatóságok, internetszolgáltatók, online tartalmat és szolgáltatást nyújtók, más felhasználók vagy felhasználók csoportja részéről senkit nem érhet hátrányos megkülönböztetés védett tulajdonság alapján, így nemre, fajra, bőrszínre, nyelvre, vallásra vagy egyéb meggyőződésre, politikai vagy más véleményre, nemzeti vagy társadalmi származásra – mely a nemzeti kisebbségekhez, tulajdonhoz, születési vagy egyéb státuszhoz kötődik, beleértve az etnikumot, a kort és a szexuális irányultságot is - való tekintettel sem.

- Több tagország aláírta a diszkrimináció szélesebb körű tilalmát előíró 12. Kiegészítő Jegyzőkönyvet is, mely nemcsak az Egyezményben szereplő jogok, hanem bármely emberi jogi jogszabályban rögzített jogok vonatkozásában tiltja a hátrányos megkülönböztetést.
- Léteznek olyan nemzetközi – európai és ENSZ-szintű – emberi jogi egyezmények is, amelyek egy meghatározott, különösen sebezhető csoport, például a nők, a gyerekek, a fogyatékossgal élők vagy a különböző nemzeti vagy etnikai kisebbségek tagjainak hátrányos megkülönböztetését tiltják.
- Sok országban saját nemzeti jogszabályok is biztosítják meghatározott csoportok (vagy minden csoport) diszkriminációval szembeni védelmét is.

EMBERI JOGOK ÉS DISZKRIMINÁCIÓ

Az emberiség családja minden egyes tagja méltóságának, valamint egyenlő és elidegeníthetetlen jogainak elismerése alkotja a szabadság, az igazság és a béke alapját a világon.

Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata, Bevezető

Mindenki, bármely megkülönböztetésre, nevezetesen fajra, színre, nemre, nyelvre, vallásra, politikai vagy bármely más véleményre, nemzeti vagy társadalmi eredetre, vagyonra, születésre, vagy bármely más körülményre való tekintet nélkül hivatkozhat a jelen Nyilatkozatban kinyilvánított összes jogokra és szabadságokra.

Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata, 2. cikk

A diszkrimináció az emberi jogok megsértése, és szinte minden fontosabb emberi jogi dokumentum tiltja, ugyanúgy, mint a rasszizmust. A nemzeti és nemzetközi jog előírja bizonyos csoportok védelmét a diszkriminációval szemben.

- Az Emberi Jogok Európai Egyezményének 14. cikke tiltja a diszkriminációt minden, az Egyezményben biztosított jog tekintetében – ez az Európa Tanács minden tagországát köti. Ez azt is jelenti,

Milyen diszkriminációellenes jogszabályok vannak Magyarországon? Aláírta hazánk a 12. Kiegészítő Jegyzőkönyvet?

5.5 MAGÁNÉLET ÉS BIZTONSÁG

KAPCSOLAT A GYŰLÖLETBESZÉDDEL

Gyűlöletbeszédre csak akkor kerül sor, amikor az emberek úgy vélik, hogy tudnak valamit egy adott célcsoportról vagy célszemélyről. Teljesen ismeretlen egyének nem válnak gyűlöletbeszéd célpontjává, legfeljebb akkor, ha az anonimitást bizonyos „személyes” jellemzőkkel azonosítják. Több csoportra is igaz, hogy identitásuk legfőbb jellegzetességeinek felfedése könnyen gyűlöletbeszéd célpontjává teheti őket; gyakran ez a helyzet a nők, a fogyatékkal élők és az etnikai kisebbségek esetében. Ha valaki ilyen célcsoporthoz tartozik, és információkat oszt meg magáról az interneten, többek között olyan adatokat, amelyek a valós világban is beazonosíthatóvá teszik őt, akkor akár a személyes biztonsága is veszélybe kerülhet.

A bizalmas vagy személyes információk megosztása különösen veszélyes lehet az internetes zaklatás és az online gyűlöletbeszéd eseteiben. Sokan osztanak meg magukról személyes adatokat az interneten, például fotókat, kapcsolati információkat vagy adatokat arról, hogy hol élnek, hol tanulnak. Amennyiben online zaklatás célpontjává válnak, ezek az információk könnyen felhasználhatók arra, hogy ártsanak nekik.

MAGÁNÉLET A VIRTUÁLIS VILÁGBAN

Az internet egy nyilvános tér. Nyilvános tér ugyanúgy, mint az utca vagy a bevásárlóközpont: emberek vesznek minket körül, akik láthatják mindazt, amit csinálunk. Ugyanakkor a virtuális világban az életnek olyan sajátos jellemzői vannak, amelyek miatt itt a magánélet védelme komolyabb gondot jelent, mint az utcán. Az utcán általában tisztában vagyunk azzal, hogy más emberek látnak, és ha akarnak, meg is figyelhetnek minket. Az interneten sokkal kevésbé tudatosul bennünk, hogy mások figyelnek minket, még kevesebbet tudunk arról, hogy hogyan védhetjük meg magunkat a kíváncsi tekintetektől. Ez az „öntudatlanság” oda vezethet, hogy védtelenné válunk a fizikai és lelki kizsákmányolással vagy fenyegetésekkel szemben. Azoknak, akik zaklatni, gyötörni, fenyegetni vagy kihasználni akarnak valakit, sokkal könnyebb dolguk van, ha rendelkeznek némi információval az áldozatukról. Ezért a személyes adatok védelme különösen releváns az internetes zaklatás szempontjából.

FŐBB ÜZENETEK

- A fiatalok nem feledkezhetnek meg arról, hogy az internet nyilvános tér, ahol a többi ember láthatja, hogy mit csinálunk, milyenek vagyunk, még akkor is, amikor azt gondoljuk, hogy ez lehetetlen.
- Az internetnek is megvannak a maga veszélyei: vannak emberek, akik arra használják a személyes adatokat, információkat, hogy támadást intézzenek mások ellen, vagy ártsanak nekik. Fontos, hogy a fiatalok megfelelő óvintézkedésekkel korlátozzák ennek a lehetőségét.
- Minden, ami az internetre felkerül, ott is marad örökre! A fiataloknak tudatosítaniuk kell ezt, és mérlegelniük, hogy nem osztanak-e meg magukról olyan személyes információkat, amit aztán később megbánnak.

- Fontos, hogy a fiatalok mások magánéletének és biztonságának a tiszteletben tartásáról se feledkezzenek meg. Ez nemcsak azt jelenti, hogy nem szabad másokkal bántó vagy sértő módon viselkedniük, hanem azt is, hogy vigyázniuk kell, ne hogy olyan információkat osszanak meg másokról, amelyek felhasználásával ártani lehet az érintetteknek.
- Az emberi jogok védelme arra az esetre is érvényes, amikor mások olyan rólunk szóló információkat szereznek, amelyekhez nem adtuk nekik hozzáférést, illetve amikor olyan dolgokat osztanak meg rólunk az interneten, amelyek miatt személyes integritásunk sérülhet.
- Ilyen esetekben több szervezet és állami intézmény tud segíteni, különösen, amikor fiatalokról van szó. A fiataloknak pedig képesnek kell lenniük arra, hogy jelentsék, ha az interneten bántják vagy kihasználják őket.
- Nincsen anonimitás. Bármilyen online történet, visszavezethető ahhoz a személyhez, aki megosztotta. Büntethetlenség sincsen; az online gyűlöletbeszédet és az internetes zaklatást a törvény bünteti.

A MAGÁNÉLET ÉS AZ ONLINE MAGÁNÉLET VÉDELME ÉS AZ EMBERI JOGOK

Mindenkinek joga van arra, hogy magán- és családi életét, lakását és levelezését tiszteletben tartsák, mely vonatkozik az internetre is.

Emberi Jogok Európai Egyezménye, 8. cikk 1. bekezdés

1. A gyermeket nem szabad alávetni magánéletével, családjával, lakásával vagy levelezésével kapcsolatban önkényes vagy törvénytelen beavatkozásnak, sem pedig becsülete vagy jó hírneve elleni jogtalan támadásnak.
2. Ilyen beavatkozás vagy támadás ellen a gyermeket megilleti a törvény védelme.

ENSZ Gyermekjogi Egyezménye, 16. cikk

A MAGÁNÉLET VÉDELMEHEZ VALÓ JOG

A magánélet védelméhez való jogot számos emberi jogi egyezmény védi. Az emberi jogokra vonatkozó jogszabályok szerint a magánélet védelme sokkal többet jelent a *személyes adatok védelméről*, mivel magában foglalja az ember életének azon területeit is, amelyek az identitásunk és a méltóságérzetünk szempontjából a legfontosabbak. Ez az internet kontextusában azt jelenti, hogy a magánélet védelméhez való jog vonatkozik a magánlevelezésre - még munkahelyi környezetben is -, de a saját fényképekre és a videókra is. Életünk ezen területeinek mindenféle állami beavatkozástól mentesnek kell lennie, valamint az államnak meg kell védenie minket más emberek beavatkozásaitól is. Az Emberi Jogok Európai Bírósága a „fizikai és pszichológiai integritás” elvét alkalmazza a 8. cikkre vonatkozó panaszok vizsgálata során. Ez szintén vonatkozik az online életre és kapcsolatokra is.

Az államoknak biztosítaniuk kell azt, hogy az emberek nyugodtan élhessék hétköznapi életüket, személyes döntéseiknek megfelelően, anélkül, hogy mások valamiféle uniformizált keretbe kényszerítenék őket,

vagy eltérő igényeik miatt üldöznék őket. Az számít, hogy amit az állam tesz vagy nem tesz, hogyan hat az egyénekre: a magánéletünk személyes ügy! Azonban a magánülethez való jog nem abszolút jog; vagyis az állami hatóságoknak meg kell találniuk az egyensúlyt az egyén magánülethez való joga, illetve a társadalom és más emberek egyéb igényei között. Nagyon ritkán indokolt lehet, hogy az állam hozzáférjen egyesek személyes adataihoz, esetleg épp mások jogainak védelme érdekében és néha dönthet úgy is, hogy nem biztosítja valaki számára a magánélet védelmét, vagy azért mert a szóban forgó személyt érintő kockázat nem kellően súlyos, vagy mert túl sokba kerülne másoknak.

Az egyensúlyt megtalálni nem mindig könnyű. A *Copland kontra Egyesült Királyság* ügyben az Emberi Jogok Európai Bírósága azt vizsgálta, hogy sérültek-e a 8. cikkben foglaltak, amikor egy főiskola a munkavállalók minden e-mail üzenetét és telefonbeszélgetését ellenőrizte. A bíróság úgy döntött, hogy ez a magánülethez való jog megsértésének minősül. A *K.U. kontra Finnország* ügyben a Bíróság megállapította, hogy a kiskorú magánéletének és biztonságának védelme fontosabb, mint a kiskorú nevében hamis hirdetést közzé tevő személy magánületének a védelme.

Általánosságban és minden emberi jog esetében is elmondható, hogy az adott állam hatóságainak felelőssége biztosítani, hogy az emberek magánéletébe ne avatkozzon be és emberi méltóságát ne sértse meg se az állam, se mások. Ez egyaránt vonatkozik az online és az offline világra.

A SZEMÉLYES ADATOK VÉDELME ÉS AZ EMBERI JOGOK

A személyes adataink, magánszféránk a magánéletünkhöz tartoznak, így az Emberi Jogok Európai Egyezményének 8. cikke gondoskodik védelmükről. A magánszféránkba tartozik a fizikai, társadalmi és érzelmi életünk minden olyan területe, amelyet nem kívánunk a nyilvánossággal megosztani. Senkinek nincs joga olyan személyes adatainkat megismerni, amit magánügyként, bizalmas adatként kívánunk kezelni, kivéve ha erre mi kifejezetten engedélyt adtunk, vagy a hozzáférést mások jogainak védelme mindenképpen megköveteli. Egyetlen embernek vagy szervezetnek sincs joga ahhoz, hogy olyan dolgokat tudjon meg a magánéletünkről, amiket mi nem kívánunk a tudomására hozni.

Azonban sok internetes fórum és oldal alapbeállításait nem könnyű megérteni, és nem is az a céljuk, hogy a felhasználók magánszféráját, személyes adatait védjék. A személyes információk bizalmosságának megőrzéséhez körültekintésre és odafigyelésre van szükség, és arra, hogy tisztában legyünk a lehetséges veszélyekkel. A magánszféra védelméhez kapcsolódó kérdések fontosak lehetnek az online tartalommegosztást illetően is. A fiataloknak tisztában kell lenniük azzal, hogy saját magánéletük védelme mellett másoké is ugyannyira fontos. Mivel olyan egyszerű megosztani fotókat, videókat, üzeneteket és más információkat, könnyen óvatlanná válunk, adott esetben ártva ezzel másoknak. A fő üzenet a fiatalok számára az, hogy az olyan tartalmak, amelyek közvetlenül kapcsolódnak valaki máséhoz, csak akkor kerülhetnek megosztásra, ha már eleve szabadon hozzáférhetőek (és egyébként sem ártalmasak vagy sértő jellegűek), vagy az adott személy beleegyezését adta a megosztáshoz.

Fontos tudni, hogy az online kommunikáció esetén szinte soha nem biztosítható a tartalom bizalmosságának megőrzése. Az e-mail üzeneteink és bármi, amit online megosztunk, majdnem mindig hozzáférhetővé tehető

mások számára is, és soha sem lehet teljesen eltávolítani a virtuális világból. A gyenge jelszavak vagy a nem megfelelő biztonsági óvintézkedések lehetővé teszik mások számára, hogy hozzáférjenek olyan információkhoz, amelyeket az emberek a felhasználói profilok privát részében vagy az e-mail postafiókjukban tárolnak. Még az erős jelszavak sem nyújtanak teljes garanciát a hackerek vagy az állami biztonsági szolgálatok betörései ellen! A fiataloknak tisztában kell lenniük a kockázatokkal, és mindent el kell követniük annak érdekében, hogy meg tudják védeni életük azon részleteit, amelyeket nem akarnak mások tudomására hozni. Emellett azt is tudniuk kell, hogy ha megfelelő óvintézkedések ellenére valaki mégis hozzáfér személyes információkhoz, az nagy valószínűséggel törvénybe ütközik, és a magánülethez való jog megsértésének minősül.

Az internetes zaklatással foglalkozó fejezet javasol néhány olyan óvintézkedést, amelyet a fiatalok alkalmazhatnak annak érdekében, hogy személyes információik ne váljanak szabadon hozzáférhetővé.

5.6 DEMOKRÁCIA ÉS RÉSZVÉTEL

KAPCSOLAT A GYŰLÖLETBESZÉDDEL

A VÉLEMÉNYNYILVÁNÍTÁS SZABADSÁGA ÉS A DEMOKRATIKUS PÁRBESZÉD

A demokrácia és a gyűlöletbeszéd közötti összefüggéseket két különböző nézőpontból is vizsgálhatjuk. Egyfelől úgy tűnhet, hogy a demokráciában nagyobb valószínűséggel jelenik meg a gyűlöletbeszéd, és talán nehezebb is harcolni ellene. Hogy megvilágítsuk ezt, képzeljünk el egy nem-demokratikus társadalmat, ahol szigorú cenzúra működik: itt elvileg lehetséges felszámolni a gyűlöletbeszédet (az online gyűlöletbeszéddel együtt). Minden olyan megnyilvánulás, amelyet támadónak minősítenek, betiltható, minden jogsértés szigorúan büntethető. Azonban egy ilyen társadalomban a véleménynyilvánítás szabadságának hiánya számtalan hátránnyal jár.

Egy demokráciában, ahol az emberek szabadon kifejezhetik véleményüket, valószínűleg olyan véleményeket is meg kell hallgatnunk, amelyekkel nem értünk egyet. Lesz olyan, amit bosszantónak találunk, vagy túl durvának vagy felkavarónak, és lesz olyan is, ami átlép egy határt, és súlyosan támadó jellegűvé vagy akár veszélyessé válik. Ahol mindenki szabadon kifejezheti a véleményét, és az egyén véleményének súlya is van, ott elkerülhetetlenül megjelenik bizonyos mértékű gyűlöletbeszéd. A demokrácia sem tökéletes.

RÉSZVÉTEL ÉS FELELŐSSÉGVÁLLALÁS

Ugyanakkor a szólásszabadság és a demokrácia javára szól, hogy eszközöket is kínál a gyűlöletbeszéd kezeléséhez, amelyek talán még hatékonyabbak is, de mindenképpen kevésbé veszélyeztetik a többi szabadságjogot. Tehát másik oldalról, maga a demokrácia adja a legtöbb reményt a gyűlöletbeszéd elleni sikeres fellépésre, miközben továbbra is védelmet nyújt az emberi jogoknak.

Egy megfelelően működő demokráciában, ahol az emberek aktív szerepet játszanak a mindenki által fontosnak tartott emberi jogok és szabadságok védelmében, a társadalom gyűlöletbeszéd elleni fellépése sokkal célzottabb, és valószínűleg sokkal átfogóbb lehet, mint amit a szigorú cenzúra biztosítana. Ha a gyűlöletbeszéd ellenőrzését és a legsúlyosabb esetek kezelését nem egyedül az állam vagy az „internet-rendőrség” feladatának tekintjük, és ha a saját vagy mások viselkedését mi magunk is ellenőrizzük, azzal a véleménynyilvánítás szabadsága is biztosítható, és közben az egyének sértéstől való védelme is megvalósul.

A gyűlöletbeszéd elleni fellépés hatékonysága azon múlik, megértjük-e a demokratikus társadalom előnyeit, kihívásait és szükségleteit, és persze függ a társadalmat alkotó egyének aktív részvételétől is. Sok olyan készség, amely a demokrácia hatékony működéséhez szükséges, a gyűlöletbeszéd elleni harchoz is nélkülözhetetlen; a sokszínűség értékének tudatosítása és a demokratikus párbeszéd segíthet felkészíteni a résztvevőket arra, hogyan reagáljanak az intolerancia vagy a gyűlölet bizonyos megnyilvánulásaira.

DEMOKRÁCIA, RÉSZVÉTEL ÉS EMBERI JOGOK

(1) Mindenkinek joga van részt venni saját országa kormányzásában, közvetlenül vagy szabadon választott képviselők útján.

(3) A kormány hatalmának alapja az emberek akarata.

Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata, 21. cikk

A Magas Szerződő Felek kötelezik magukat arra, hogy ésszerű időközönként, titkos szavazással szabad választásokat tartanak olyan körülmények között, melyek a törvényhozó testület megválasztását illetően biztosítja a nép véleményének kifejezését.

Emberi Jogok Európai Egyezménye, Első Kiegészítő Jegyzőkönyv, 3. cikk

Habár az emberi jogok azonos kötelezettségeket rónak az államokra a világ minden táján, ez nem jelenti azt, hogy a jogszabályoknak és a kormányzati formának is minden országban azonosnak kellene lennie. Az emberi jogok összeegyeztethetők lehetnek különböző rendszerekkel, és az alapvető emberi jogok védelme többféle módon is biztosítható.

Azonban az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának 21. cikke (és az Emberi Jogok Európai Egyezménye Első Kiegészítő Jegyzőkönyvének 3. cikke) kimondja, hogy nem minden kormányzati forma elfogadható. Az államok kötelessége biztosítani azt, hogy a törvényhozók az emberek akaratának képviselői legyenek, más szóval csak a demokratikus rendszerek vannak összhangban az emberi jogokkal.

Ennek egyik oka az, hogy az önrendelkezés és a társadalmi részvétel alapvető emberi jogi értékek.

A DEMOKRÁCIÁVAL JÁRÓ FELELŐSSÉGEK

A demokratikus kormányzás révén azok is gyakorolhatnak valamennyi ellenőrzési jogot az életüket irányító törvények felett, akik nincsenek hatalmi pozícióban. Könnyű látni, hogyan kapcsolódik ez az emberi jogokhoz, mivel azok főként arról szólnak, hogy cselekedeteink során megtarthassuk személyes önrendelkezési jogunkat, vagyis ne érjen minket önkényes beavatkozás, és ne kelljen olyan rendszerben élnünk, amely hátrányosan érinti alapjogainkat.

Számtalan előnye ellenére azonban a demokrácia olyan kormányzási forma, amely bizonyos tekintetben sokkal többet követel, mint más alternatívák. Követelményeket állít elénk arra vonatkozólag, hogy mit kellene tennünk, és arra is, hogy mit kellene elfogadnunk, vagy hogyan kellene viselkednünk, amikor nem értünk egyet döntésekkel vagy véleményekkel. Ez ugyanolyan mértékben vonatkozik azok döntéseire vagy cselekedeteire, akik hatalmi pozícióban vannak, mint amennyire a többi ember magatartására. Egy demokráciában bizonyos fokig mindannyian felelősek vagyunk azért, hogy a rendszer hogyan működik. Az alábbiakban bemutatjuk azokat a főbb készségeket, szemléletet és egyéb „hozzávalókat”, amelyek a demokrácia hatékony működéséhez szükségesek. Ezek mindegyike a gyűlöletbeszéd kezelése szempontjából is fontos.

AKTÍV RÉSZVÉTEL

A kormány nem képviselheti az emberek akaratát, ha azok nem mondják meg, mit is akarnak. A képviseleti kormányzás csak akkor lehetséges, ha mindenki hangot ad a kívánságainak. Ez természetesen nemcsak azt jelenti, hogy szavazunk a választások idején, hanem azt is, hogy reagálunk az új kezdeményezésekre, jelezük az országgyűlési képviselőknek (vagy más köztisztviselőknek tagjainak), amikor a dolgok nem kielégítőek, változásokat javasolunk, lobbizunk a jobb érdekvédelemért, több nyitottságot követelünk meg és így tovább. Ha az állampolgári részvétel elengedhetetlen a demokráciához, akkor az állam kötelessége biztosítani, hogy az emberek véleménye hallható legyen. Ezért biztosítani kell a véleménynyilvánítás szabadságát, mindaddig, amíg az adott megnyilvánulás nem veszélyeztet más alapvető értékeket, illetve nem fenyeget csoportokat vagy egyéneket.

A részvétel online és offline is gyakorolható. Az internet mára egy lényeges eszközzé vált abban, hogy az állampolgárok aktív szerepet játszassanak demokratikus társadalmak felépítésében és megerősítésében. Anélkül, hogy elhagynák az otthonukat, az emberek részt vehetnek politikai vitákban, a jogalkotás előkészítésében, petíciók aláírásában, a politikusok ellenőrzésében és online kampányok megvalósításában. Az online részvétel során az emberek különféle szerepet tölthetnek be a nézőtől és alkotóig.

TÁJÉKOZOTTSÁG

Annak érdekében, hogy képesek legyünk reagálni és válaszolni a döntésekre, amelyeket a nevünkben hoztak, információkkal kell rendelkezünk ezekről a döntésekről, valamint arról, hogyan hallathatjuk a hangunkat. Ez kötelezettséget ró mind az egyénekre, mind a kormányzatra; utóbbinak biztosítani kell azt, hogy az információ elérhető legyen, ezért is tartozik szorosan a véleménynyilvánítás szabadságához az információhoz való jog. Másrészt az egyén feladata, hogy tájékozódjon, és nyomást gyakoroljon azokra, akik hatalmi pozícióban vannak, hogy azok hozzanak nyilvánosságra minden addig nem elérhető információt. Van egy fontos terület, ahol elengedhetetlen a közvélemény tájékozottsága, ez pedig az emberi jogokkal kapcsolatos tudatosság. Az emberi jogok érvényesülésének biztosítását nem hagyhatjuk kizárólag a „profi” emberi jogi aktivistákra, és abban sem bízhatunk, hogy a döntéshozók maradéktalanul eleget tesznek ilyen feladataiknak. Mindenkinek tisztában kell lennie az alapvető emberi jogi normákkal, és tennie kell azok tiszteletben tartásáért.

TOLERANCIA

A képviseleti kormányzás nem azt jelenti, hogy minden ember összes kívánsága vagy követelése teljesül. Az emberi jogok értelmében minden egyes ember alapvető szükségleteit biztosítani kell. Persze számtalan különböző vélemény létezik nemcsak az egyéb szükségletek tekintetében, hanem arra vonatkozóan is, hogy mi lenne az alapvető szükségletek kielégítésének legjobb módja. Egy demokratikus társadalomban a vita elkerülhetetlen.

Nem könnyű megmondani, hogy milyen mértékben kellene tolerálnunk meggyőződésünkkel ellentétes döntéseket. Amikor az emberi jogok kerülnek veszélybe, a tolerancia nemkívánatos, inkább arra van szükség, hogy a felelősöket felelősségre vonják. Azonban rengeteg olyan helyzettel, sok olyan nyilvánosan kifej-

tett véleménnyel találkozunk majd, ami nekünk ugyan nem tetszik, de amivel együtt kell élnünk, és amit tudomásul kell vennünk. A megfelelő egyensúly kérdésével részletesen foglalkozik a véleménynyilvánítás szabadságáról szóló fejezet.

AZ INTERNETSZABÁLYOZÁS

A való életben létezésünket különböző szintű szabályok és törvények befolyásolják. Léteznek munkahelyi szabályok, vannak a magánvállalatok birtokában lévő területekre vonatkozó előírások, a helyi önkormányzatok és az országos szintű hatalmi szervek további törvényeket és rendeleteket alkotnak, és az olyan nemzetközi vagy regionális szervezetek, mint az ENSZ és az Európa Tanács, is további jogszabályokat fogadnak el, amelyeket azonban az államoknak is tiszteletben kell tartaniuk.

Mivel az emberi tevékenységek egyre nagyobb része zajlik az interneten, felmerül a kérdés, hogy milyen szabályok határozzák meg e tevékenységek kereteit. Minden weboldalnak, akár csak a webszolgáltatóknak, megvan a maga szabályzata vagy viselkedési kódexe, ezek hasonlóak azokhoz a szabályokhoz, amelyek a magánterületekre vonatkoznak a valóságban. Néhány ország rendelkezik az online tevékenységekre vonatkozó törvényekkel, és bizonyos nemzetközi jogszabályok – különösen az emberi jogok védelméhez kapcsolódóak – az internetre is kiterjednek. Mostanában egyre többen ismerik el, hogy szükség lenne olyan általános alapelvekre és szabályokra, amelyek biztosítják, hogy az internethasználók megfelelő védelemben részesüljenek online tevékenységeik során. Annak eldöntése, hogy ezek az alapelvek mit tartalmazzanak, és hogyan kellene őket végrehajtani, az „internet szabályozásának” kérdéskörébe tartozik.

Az internet szabályozása különösen releváns az online gyűlöletbeszéd kérdését tekintve, mivel néhány ország – legfőképp az Egyesült Államok – foglalkozással védi a véleménynyilvánítás szabadságát. Mivel rengeteg weboldal az Egyesült Államokban található, rendkívül nehéz fellépni az online gyűlöletbeszéd ellen még a legerőszakosabb és legsértőbb megnyilvánulások esetében is.

AZ EURÓPA TANÁCS INTERNETSZABÁLYOZÁSHOZ KAPCSOLÓDÓ MUNKÁJA

„Az internet védelme és megőrzése anélkül, hogy működésében kárt okoznánk, létfontosságú az Emberi Jogok Európai Egyezményének 10. és 11. cikkei által biztosított jogok online gyakorlásához. Ugyanakkor a szabadsággal együtt jár annak az igénye, hogy az állampolgárok megfelelően tájékozottak legyenek, és felelősséggel használják az internet nyújtotta szolgáltatásokat. Azért, hogy embereknek bízzanak az internetben, elengedhetetlen a személyes adataik és a magánszférájuk védelme az interneten...”

Az Európa Tanács Internetszabályozási stratégiája

Az Európa Tanács már napirendre tűzte az internet szabályozásának kérdését. A Miniszteri Bizottság 2007-ben kiadott ajánlása szerint jogosak azok az elvárások, hogy az internetszolgáltatások legyenek elérhetőek, megfizethetőek, biztonságosak, megbízhatóak és folyamatosak. 2012-ben az Európa Tanács 47 tagállama az internet szabályozásáról szóló stratégiát fogadott el „az emberi jogok, a jogállamiság és a demokrácia online védelméért és előmozdításáért.” A stratégia egy együttműködési keret kialakítását javasolja a tagállamok számára annak érdekében, hogy az internet – mint a véleménynyilvánítás szabadságát és az információhoz való szabad hozzáférést védelmező eszköz – globális, stabil és nyitott maradjon.

A stratégiában külön fejezet foglalkozik a gyermekek és fiatalok védelmével és érdekérvényesítő képességének fejlesztésével. Kiemelt fontosságúnak ítélték a gyerekek és fiatalok biztonságát, méltóságát és magánszférájának védelmét az interneten.

Az Európa Tanács az emberi jogok és alapvető szabadságok egy olyan megközelítésmódját támogatja, mely szerint azok egyaránt érvényesülnek offline és online. A Miniszterek Bizottsága 2014-ben elfogadta az Útmutató az emberi jogokhoz internetfelhasználók számára c. dokumentumot. Az Útmutató arra vonatkozóan tartalmaz tájékoztatást, hogy az emberi jogok és szabadságok hogyan gyakorolhatók online környezetben, valamint a jogorvoslati lehetőségek formáit is megjelöli jogsérelem esetén.

A FELHASZNÁLÓK SZEREPE

A felhasználók szintén központi szerepet játszanak annak kialakításában, hogy az internet hogyan működik. A demokratikus internet olyan felhasználói közösséget feltételez, ami „online állampolgárokból” áll, akik részt vesznek a kommunikációs normák és szabályok lefektetésében, valamint hatást gyakorolnak az internet működésére. Jó példa erre a civil szervezetek és polgári mozgalmak szerepe abban, hogy sikerült megakadályozni, hogy az Európai Parlament elfogadja az ACTA-t, egy olyan nemzetközi megállapodást, amely megerősítette volna a szerzői jogok védelmét. A megállapodást a miatt támadták, hogy több állampolgári és emberi jog érvényesülését veszélyeztette volna.

ÜZENETEK A FIATALOKNAK

Az alábbi elveket kell szem előtt tartanunk, ha azt szeretnénk elérni, hogy a fiatalok aktív szerepet vállaljanak az internet működésének alakításában:

- Az internetfelhasználó több mint egyszerű fogyasztó! Ugyanis rendelkezik befolyással, amelyet úgy tud érvényesíteni, ha aktív szerepet vállal az emberi jogok védelmében az interneten: ez megvalósítható kampányolással, de azon keresztül is, ahogyan a fiatalok mint internethasználók egymással viselkednek online.
- Az internetfelhasználók emberi jogait online is védeni kell. Ehhez szükséges, hogy ismerjék jogukat, és fellépjenek azok megsértése esetén.
- Az internet rendezetlen tér, amelynek szerkezete dinamikusan változik. Egyrészt emberi jogi jogsértések terepe lehet, másrészt eszköz, amellyel másokat aktivizálhatunk jogaik magasabb szintű védelme érdekében.
- A gyerekek, a fiatalok és a többi felhasználó számára támogatást kell nyújtani olyan pedagógiai programokon keresztül, amelyek révén fejleszthetik a hatékony internethasználathoz szükséges készségeiket és tudásukat.
- Különleges védelmet kell biztosítani gyerekeknek és fiataloknak, hogy internethasználat során fizikai, mentális vagy erkölcsi jólétüket ne érhessek nem kívánt hatások.
- Habár vannak erőteljes gazdasági és politikai erők, amelyek jelentős szerepet játszanak az internet alakításában, a felhasználóknak fel kell lépniük jogaik védelmében, hogy az online világot olyan közösségi térré tegyék, amelyre az emberi jogi alapelvek, értékek és gyakorlatok egyformán érvényesek.

- Fontos, hogy a gyerekek és a fiatalok a demokratikus állampolgárságra nevelés keretében tanulhassanak arról, hogyan és ki szabályozza az internetet. Ezért is fontos az internetszabályozás átláthatósága és az elszámoltathatóság, és ezen belül mindazon módszerek és eszközök ismerete, amelyek révén maguk a fiatalok ténylegesen befolyásolhatják az internet szabályozását, legalábbis az internet nyilvános tereinek esetében.

5.7 KAMPÁNYSTRATÉGIÁK

Az Európa Tanács online gyűlöletbeszéd elleni kampánya a fiatalok aktív részvételére épül. Számos lehetőség van arra, hogy Te és a barátaid fellépjete a gyűlöletbeszéd ellen, és bekapcsolódjatok a kampányba. Az alábbiakban bemutatunk néhány példát.

Az akciókat, tevékenységeket a következők szerint csoportosíthatjuk:

1. Oktatás, nevelés, figyelemfelhívás és felvilágosítás
2. A már létező online gyűlöletbeszéd elleni fellépés
3. Mozgósítás
4. Szolidaritás kifejezése az áldozatok és a célcsoportok iránt
5. Hosszú távú stratégiák

A fenti kategóriák között gyakran van átfedés, és ahol nincs, ott is megtámogatható egy adott tevékenység a többi kategóriába tartozó más tevékenységekkel, akciókkal.

Például:

- Amikor egy alternatív nézőpont vagy értelmezés bemutatásával lépünk fel közvetlenül a gyűlöletbeszédrel szemben, annak nevelő hatása is van. Ha ezt az alternatív nézőpontot vagy megközelítést a közösségi médiában is megosztjuk, azzal másokat is cselekvésre ösztönözhetünk.
- Egy figyelemfelkeltő akció, amely az online gyűlöletbeszéd problémájáról tájékoztatja az embereket, egyben az áldozatok iránti szolidaritás kifejezésére is alkalmas. Arra is használható, hogy aláírásokat gyűjtsünk egy petícióhoz, amelyben felszólítjuk a politikusokat, hogy foglalkozzanak a kérdéssel.
- Egy gyűlöletbeszéd-megnyilvánulás bejelentése, és a weboldal tulajdonosainak választát ismertető blogbejegyzés másokat is arra ösztönözhet, hogy figyeljék az ehhez hasonló eseteket, és maguk is nyújtsanak be panaszokat.

Az alábbi lista nem teljes körű, csupán néhány ötletet mutat be! Bizonyára sok más ötlet és elképzelés is felmerül majd!

A javaslatok egy része nem minden helyzetre megfelelő. Például egy hozzászólás vagy bejegyzés jelentése talán túl erős reakció: egyszerűbb lehet, ha írunk a poszt szerzőjének, hátha módosítja a bejegyzést vagy visszavonja a hozzászólást. Más esetekben azonban rossz megoldás közvetlenül kapcsolatba lépni azzal, aki sértő hozzászólást tett közzé. Mindig gondosan mérlegeljük, mi a legmegfelelőbb vagy leghatékonyabb lépés. A javaslatokat a kézikönyvben szereplő gyakorlatok kiegészítéseképpen is használhatjuk, és arra, hogy csoportunkat vagy barátainkat a No Hate Speech Mozgalomhoz való csatlakozásra ösztönözzük.

- Vonjuk be a csoportunkat, illetve barátainkat az akció kiválasztásába és megtervezésébe. Valószínűbb, hogy aktívan bekapcsolódnak, ha ők maguk választják ki a célokat és a módszereket.
- Emlékeztessük őket, hogy a kreatív akciók valószínűleg nagyobb figyelmet keltenek: online környezetben hasonló módon tudjuk az emberek figyelmét felkelteni, mint az utcán: feltűnőnek kell lennünk.

¹ *Digital Youth, Innovation, and the Unexpected (2008), MIT Press*

- Hívjuk fel a figyelmüket arra, hogy információkat képeken, videókon és zenén keresztül is megoszthatunk, és természetesen szövegben is. A közvetítő csatorna legalább olyan fontos, mint az üzenet.
- Mindenképpen nézzük meg a No Hate Speech Mozgalom oldalát, ahol további lehetőségeket találhatunk a kampányba való bekapcsolódásra.

LEHETSÉGES AKCIÓK

OKTATÁS, NEVELÉS, FIGYELEMFELHÍVÁS ÉS FELVILÁGOSÍTÁS

- Blogokon és közösségi oldalakon hívhatjuk fel a figyelmet arra, hogy mit tehet valaki, ha gyűlöletbeszéd áldozatává válik, vagy tanúja egy ilyen esetnek.
- Beszéljenek helyettünk az emberi jogok: hívjuk fel a figyelmet arra, milyen jogok védenek minket a valóságban és az interneten, és hogy az emberi jogok hogyan kapcsolódnak az online gyűlöletbeszédhez.
- Készítsünk „tévhit-oszlató” tájékoztató anyagokat azokról a csoportokról, amelyek gyakran válnak gyűlöletbeszéd célpontjává, és osszuk meg ezeket a közösségi médiában, vagy nyomtassuk ki őket, és terjesszük offline.
- Osszuk meg olyan weboldalakat vagy posztokat, amelyek az egyes célcsoportok pozitív jellemzőit emelik ki.
- Meséljünk olyan emberekről, akik a gyűlöletbeszéd offline vagy online formájának célpontjaivá váltak. Ennek révén információkat oszthatunk meg a problémáról, és empátiát ébreszthetünk az emberekben a gyűlöletbeszéd áldozatai iránt.
- Hozzunk létre saját weboldalt vagy közösségi média profilt azzal a céllal, hogy megbízható forrásból származó, alternatív információkkal szolgáljunk a gyakran támadott célcsoportokról.
- Szervezzünk offline akciókat, tréningeket vagy figyelemfelkeltő eseményeket. Az alábbi témákkal foglalkozhatunk:
 - a gyűlöletbeszéd és annak online esetéről általánosságban,
 - egy adott célcsoporthoz kapcsolódó előítéletek,
 - a gyűlöletbeszéd (akár offline vagy online elkövetett) kezelésének lehetőségei,
 - a gyűlöletbeszéd hatásai,
 - a tetteinkért és mások tetteiért vállalt felelősségünk,
 - más csoportok kezdeményezései, beleértve a No Hate Speech Mozgalmat,
 - bármi más!

AZ ELŐÍTÉLETEK ÉS AZ ONLINE GYŰLÖLETBESZÉD KEZELÉSE

- Szerkesszük át az olyan wikipédia cikkeket vagy más ingyenes tartalmakat, amelyek nem helytálló, vagy hamis információkat tartalmaznak a gyűlöletbeszéd által érintett csoportokról.
- Tegyük közzé hozzászólásokat olyan oldalakon, amelyek téves, elfogult vagy rasszista tartalmakat közvetítenek. Tegyük fel kérdéseket vagy küldjünk panaszt az intoleráns vagy rasszista posztok íróinak.
- Lépjünk kapcsolatba azokkal a személyekkel, akik sértő nyelvezetet használnak: mutassuk meg nekik, hogy viselkedésük milyen hatással van másokra.
- Biztassunk másokat is arra, hogy ne foglalkozzanak a trollokkal, ha azok sértő magatartást tanúsítanak. („A troll az internetes szlengben olyan személy megnevezése, aki provokatív, ingerlő módon, tárgyhoz nem tartozó üzenetekkel bombáz egy online közösséget (például internetes fórum, chat, levelezőlista), vagy személyes hitbéli meggyőződését ellentmondást nem tűrő, pökhendi erőszakossággal sulykolja, azzal a konkrét szándékkal, hogy más felhasználókból heves reakciókat provokáljon ki, vagy más módon zavarja, lehetetlenítse el a témába vágó eszmecserét”. Lásd: http://hu.wikipedia.org/wiki/Troll_%28internet%29)

- Használjuk az online jelentési mechanizmusokat vagy panaszeljáráásokat, hogy jelezzük az online gyűlöletbeszéd eseteit a weboldal-tulajdonosoknak.
- Jelentsük a gyűlöletbeszéd eseteit hazai bejelentési rendszereken vagy az érintett média hálózatokon keresztül.
- Jelentsük a gyűlöletbeszéd eseteit a moderátoroknak az online bejelentési mechanizmusokon keresztül.
- Jelentsük a gyűlöletbeszéd eseteit olyan szervezeteknek, akik ezzel foglalkoznak, vagy küldjük be a tartalmat a Hate Speech Watch-nak (Gyűlöletbeszéd Monitor) (www.hatespeechwatch.org).
- Bojkottáljuk a gyűlölködő oldalakat, és szólítsunk fel másokat is erre. Jelentsük az oldalakat az adott országban rendelkezésre álló jogi lehetőségek szerint, vagy olyan szervezeteknek, mint például az INACH (International Network Against Cyber Hate, vagyis Internetes Gyűlölet Elleni Nemzetközi Hálózat).
- Gyűjtsünk információkat a hazánkban bejegyzett, gyűlölködő oldalakról. Küldjük ezt el a parlamenti képviselőinknek.

MOZGÓSÍTÁS

- Szólítsunk fel másokat is arra, hogy ítélik el vagy jelentsék a gyűlöletbeszédet, vállaljanak szolidaritást az áldozatokkal, vagy egyéb tevékenységekbe kapcsolódjanak be.
- A közösségi média segítségével népszerűsítsük a hasznos weboldalakat vagy a már létező kampány-kezdeményezéseket, növeljük követők számát.
- Teremtsünk nyilvánosságot az olyan eseteknek, amikor sikerült eltávolítani a gyűlöletbeszédet egy weboldalról.
- Hívjuk fel a figyelmet a No Hate Speech Mozgalomra. Osszuk meg a weboldal linkjét a közösségi profilunkon, vagy adjuk hozzá a kampánylogót az aláírásunkhoz.
- Szervezzünk tréningeket vagy figyelemfelkeltő és felvilágosító foglalkozásokat a célcsoportok képviselőinek részvételével. Mutassuk meg, hogyan védhetik meg magukat vagy másokat, ha bekapcsolódnak a kampányba.
- A már megvalósított akcióinkat online és offline is népszerűsítsük!

AZ ÁLDOZATOK ÉS A POTENCIÁLIS CÉLCSOPORTOK TÁMOGATÁSA ÉS AZ IRÁNTUK VALÓ SZOLIDARITÁS KIFEJEZÉSE

- Küldjünk személyes üzenetet azoknak, akiket gyűlöletbeszéd útján nyilvánosan támadnak: fejezzük ki szolidaritásunkat, és mondjuk el nekik, mit tehetnek ilyen esetben.
- Segítsük eloszlatni a gyakran támadott célcsoportokra vonatkozó előítéleteket, téves elképzeléseket. Dolgozzunk ki alternatív narratívát, és népszerűsítsük, ahol csak tudjuk.
- Tájékoztassuk a fiatalokat jogaikról és azokról a módszerekről, amelyekkel megvédhetik magukat.
- Szervezzünk nyilvános akciót a gyűlöletbeszéd célcsoportjainak bevonásával.
- Tegyük közzé a politikusok, a sajtó és más közszereplők rasszista vagy diszkriminatív megnyilvánulásait, és nyilvánosan vonjuk felelősségre őket.
- Dolgozzunk a gyűlöletbeszéd által érintett csoportokkal: ösztönözzük őket a kampányban való részvételre.

HOSSZÚ TÁVÚ STRATÉGIÁK

- Szervezzük meg saját kampányunkat helyi szinten vagy az interneten: készítsünk kampányvideót, dalt vagy valamilyen érdekes akciót, és osszuk meg online.
- Készítsünk online petíciót az online gyűlöletbeszéd ellen, vagy az online gyűlöletbeszéd kapcsán egy adott weboldal belső szabályzata ellen.
- Lépünk kapcsolatba a problémával foglalkozó internetes szervezetekkel: mondjuk el nekik, mivel foglalkozunk, és tudjuk meg, hogyan kapcsolódhatnánk be a munkájukba.

- Lépünk kapcsolatba a rasszizmussal, a diszkriminációval és hasonló témákkal foglalkozó helyi szervezetekkel. Hívjuk fel a figyelmüket az online gyűlöletbeszéd problémájára, és biztassuk őket, hogy csatlakozzanak a kampányhoz.
- Kövessük nyomon, hogyan jelenik meg a probléma egy adott honlapon vagy meghatározott csoportok vonatkozásában. Küldjük el a kutatásunk eredményeit a Hate Speech Watch-nak (Gyűlöletbeszéd Monitor), az ezzel a területtel foglalkozó civil szervezeteknek, politikusoknak vagy más befolyásos embereknek.
- Szólítsuk fel a döntéshozókat, hogy tűzzék napirendre a problémát: lépünk kapcsolatba parlamenti képviselőinkkel.

5.8 DIGITÁLIS MŰVELTSÉG

A digitális műveltség azt jelenti, hogy képesek vagyunk a világhálón információkhoz és kommunikációs tartalmakhoz hozzáférni, azokat megérteni, kritikusan értékelni, illetve önállóan létrehozni.

Sonia Livingstone: Internet Literacy: Young People's Negotiation of New Online Opportunities¹

MIÉRT VAN SZÜKSÉG A DIGITÁLIS MŰVELTSÉGRE?

Európában sok fiatal minden bizonnyal az internetet használja legfőbb információforrásként. Néha célzatosan, közvetlenül információszerzésre használják, másszor a közösségi vagy más tevékenységek során jutnak információkhoz. Mindkét esetben fontos, hogy a felhasználók képesek legyenek a konkrét tartalmat és az esetleges rejtett üzeneteket is megérteni, elemezni, értékelni és ellenőrizni. Amikor gyűlöletmegnyilvánulásokkal találkozunk, ezek a képességek még inkább nélkülözhetetlenek.

A médiaműveltségnek, illetve azon belül is az online világhoz kapcsolódó digitális műveltségnek azonban csupán egy részét alkotják azok a készségek és ismeretek, amelyek képessé teszik a fiatalokat információk felkutatására és feldolgozására. Hiszen a digitális műveltség túlnyúlik az információgyűjtés és -feldolgozás körén, és számos más készség és eszköz is hasznos lehet abban, hogy felkészítsük a fiatalokat az online gyűlölet kezelésére. Ezek egy része inkább az internet technikai oldalához kapcsolódik, más részük a tartalmak létrehozásához és megosztásához szükségesek.

Főbb pontok (az Emberi jogok útmutatója internethasználóknak c. dokumentum alapján): Szükséges, hogy a gyerekek és fiatalok biztonságosan és magánéletük tiszteletben tartása mellett használhassák az internetet. Szükséges, hogy a gyerekek és a fiatalok képzést és tájékoztatást kapjanak tanáraiktól, nevelőiktől és szüleiktől. Szükséges, hogy a gyerekek és fiatalok a koruknak és körülményeiknek megfelelő tájékoztatást kapjanak a különféle jogszabályba ütköző tartalmakról és viselkedésmódokról.

TANULÁS A CSELEKVÉSEN KERESZTÜL

Általánosságban elmondható, hogy mindenki, aki az internetet használja, tevékenység közben sajátítja el azokat a módszereket és szabályokat, amelyek az online jelenléthez szükségesek: csak annyira válik „digitális írástudóvá”, hogy képes legyen eligazodni és igényei nagy részét kielégíteni. Magasabb szintű digitális műveltségre van szükség azonban akkor, ha a fiataloktól nemcsak azt várjuk, hogy ne kövessék az online gyűlöletbeszédet tápláló rossz beidegződéseket és szokásokat, hanem azt is, hogy megtanuljanak tiltakozni bizonyos helyzetek ellen. Az alábbiakban bemutatjuk azokat a készségeket és tudásterületeket, amelyek ehhez a leginkább szükségesek.

MÁS SZEREPEKHEZ MÁS ESZKÖZÖK

Fontos kiemelni, hogy a gyűlöletbeszédrel kapcsolatban a fiatalok időről időre más és más szerepben találják magukat. Mindegyik szerepben eltérő készségekre lehet szükség, és ezt az oktató-nevelő munka során mindig szem előtt kell tartani.

KÍVÜLÁLLÓK/SZEMTANÚK

Bármikor, amikor olyan tartalommal találkozunk, amely valamilyen mértékben káros valaki számára, mi is a párbeszéd résztvevőjévé válunk. Ilyenkor cselekedhetünk úgy, hogy tudomást sem veszünk róla, vagy egy megosztással magunk is tovább adhatjuk, vagy pedig dönthetünk úgy, hogy állást foglalunk vele szemben. A kézikönyvben szereplő számos gyakorlat célja, hogy a fiatalokat a „látom, de nem teszek semmit” passzív hozzáállásból abba az irányba mozdítsa, hogy foglalkozzanak a problémával, bármi legyen is arra a legmegfelelőbb mód. Ez ítéletképeséget, kritikai elemző készséget és a lehetséges cselekvési módok ismeretét követeli meg.

ÁLDOZATOK

Azoknak, akik közvetlen célpontjai az online gyűlöletbeszédnek, és akik a legtöbbször szembesülnek sértő vagy rasszista megnyilvánulásokkal és internetes zaklatással, olyan stratégiákat kell átadnunk, amelyek segítségével megvédhetik magukat, és fel tudnak lépni a gyűlöletmegnyilvánulásokkal szemben. Olyan készségekre és ismeretekre van szükségük, amelyek segítségével kezelni tudják a problémát, például a felelősök felelősségre vonásával, a zaklatás jelentésével, más emberek állásfoglalásra ösztönzésével vagy más módon.

A GYŰLÖLKÖDŐK ÉS A POTENCIÁLIS GYŰLÖLKÖDŐK

Ebbe a csoportba azok tartoznak, akik önállóan, saját tartalmakat létrehozva vagy másokét megosztva terjesztik az online gyűlöletbeszédet, vagy erre hajlandóságot éreznek. Ne felejtjük el, hogy ahogy a gyűlöletbeszéd megnyilvánulási formái közt is vannak súlyosabbak és enyhébbek, ugyanígy a gyűlölködők szerepe is lehet kártékonyabb vagy kevésbé ártalmas. Akik mérsékelten rasszista tartalmat osztanak meg, szintén hozzájárulnak a problémához, még akkor is, ha tettük nem törvénytörő, és nem uszít nyíltan erőszakra. De akkor is beindíthatja a sértő megnyilvánulások egész láncolatát.

Számos ember hozzájárul az online gyűlöletbeszéd terjesztéséhez egyszerűen azzal, hogy olyan tartalmat oszt meg, amelyről nem is tudja, hogy káros, sértő vagy hamis. Ahhoz, hogy ezt elkerüljük, képesnek kell lennünk arra, hogy felismerjük az előítéletes vagy elfogult online tartalmakat, és nagyobb felelősséggel kell eljárunk a tartalmak létrehozása és megosztása során.

AKTIVISTÁK ÉS KAMPÁNYOLÓK

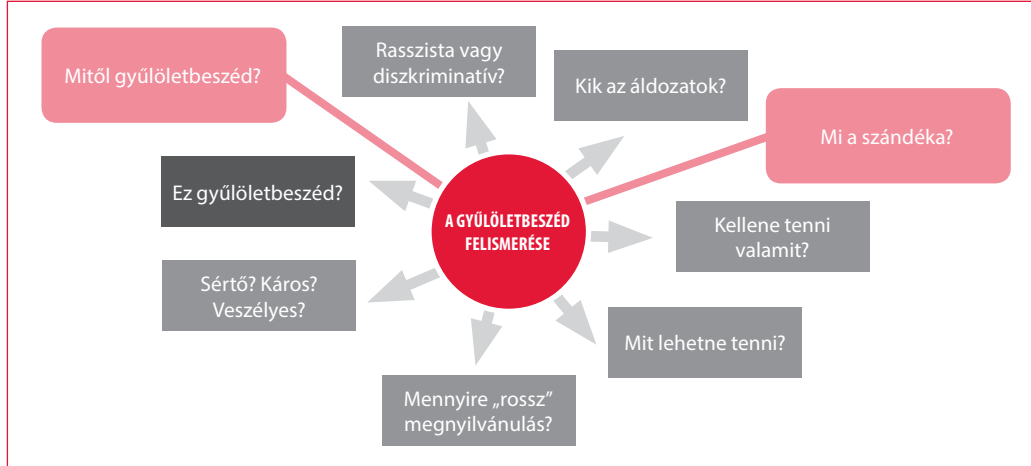
Az online gyűlöletbeszéd elleni kampány minden fiatalra, minden internetezőre potenciális kampányaktivistaként tekint. A kampány célja, hogy a gyűlöletbeszéd eddig passzív megfigyelőit fellépésre és a gyűlöletbeszéd elleni mozgalomhoz történő csatlakozásra ösztönözze a világ minden táján. Az internetes kampányoláshoz speciális készségekre van szükség, például annak ismeretére, hogy hogyan lehet valamit közzé tenni, népszerűsíteni, miként lehet támogatókat gyűjteni, különböző narratívákat kialakítani vagy üzeneteket megfogalmazni.

AZ INTERNET HASZNÁLATA AZ ONLINE GYŰLÖLET ELLENI HARCBA

A következőkben áttekintjük a digitális műveltség legfontosabb területeit, amelyek a kézikönyvben szereplő gyakorlatokhoz vagy egyébként a kampányhoz kapcsolódnak. Ezek mélyebb megértése segít a fiataloknak, hogy hatékonyabban tudjanak részt venni a kampányban, és hogy saját online viselkedésükön is változtatni tudjanak.

AZ ONLINE GYŰLÖLETBESZÉD FELISMERÉSE

Az online gyűlöletbeszéd elleni harc első lépése, hogy képesek legyünk felismerni, amikor szembetalálkozunk vele. Ehhez tudnunk kell, hogy mi tekinthető gyűlöletbeszédnek és hogyan lehet felmérni a lehetséges hatásokat, de fontos az is, hogy megértsük a mögöttes üzeneteket, és észrevegyük a burkolt előítéleteket is.

A KRITIKAI GONDOLKODÁS ÉS AZ INFORMÁCIÓ FELDOLGOZÁSA

Ma már óriási mennyiségű információ található az interneten, ezért a fiataloknak képesnek kell lenniük arra, hogy ne vegyenek mindent készpénznek, amit látnak vagy hallanak. Ez különösen érvényes az olyan kétes forrásból származó vagy hamis információkra, amelyek erősíthetik a különböző csoportokkal szembeni előítéleteket. Fontos, hogy a felhasználók észre tudják venni az érvelésben előforduló esetleges hibákat, és tisztában kell lenniük azzal, milyen fontos a tények ellenőrzése, a „másik oldal” meghallgatása, legalább azokban az esetekben, amikor valaki sérülhet.

Hasznos tippek: az érvelés ellenőrzése

- Hivatkoztak-e forrásokra az állítások alátámasztásához, vagy az érvelést a közvélekedésre alapozták?
- Megnevezték a forrásokat? Ezek a témában hitelesnek tekintett források?
- Meggyőzőek voltak az érvek, vagy más végkövetkeztetés is levonható belőlük?
- Az érvek tényeken alapulnak, vagy inkább érzelmekre, hagyományos feltételezésekre apellálnak, egy pusztán lehetséges következtetést tényként bemutatva?
- Ellenőrizhetők az említett tények vagy érvek?
- Elhangzottak általánosítások egyénekre vagy csoportokra vonatkozólag?
- Az általánosítások rasszisták vagy diszkriminatívak voltak?
- Létezhetnek-e eltérő nézőpontok, amelyek megdöntենék az érveket?
- Használják-e az állításokban személyeskedő érveket, más szóval: az érvelés során azért támadják a másik oldalt, mert olyan, amilyen, vagy azért, amit mond?
- Fokozta-e az érvelés hatását az előadásmód, például sokkoló képek vagy multimédiás anyag használata?

KUTATÁS

A tények ellenőrzéséhez és a másik oldal meghallgatásához hozzátartozik a különböző források felkutatása, valamint annak ismerete, hogyan kell hatékonyan keresni. A legtöbb ember tudja, hogyan kell használni a keresőmotorokat, de sokkal kevesebben tudják, hogy maguk a keresőmotorok hogyan működnek, és milyen egyéb eszközöket lehet használni a keresések pontosításához és ahhoz, hogy más találatokat is felhozzon a rendszer.

Tippek a kereséshez

- Próbáljunk meg többféle keresőmotort használni ahelyett, hogy csak egyre támaszkodnánk.
- Mielőtt megkezdjük a keresést, blokkoljuk a cookie-kat, és töröljük az előzményeket. Így eltérő találatokat fogunk kapni, mivel a keresőmotorok általában azt mutatják, amiről úgy vélik, a felhasználó látni szeretné (az alapján, amit az adott felhasználóról „tudnak”).
- Folytassunk le több keresést különféle kulcsszavak használatával, még akkor is, amikor egy adott témakörben keresszünk.
- Próbáljunk meg célirányos kutatást végezni, például korlátozzuk a keresést egy weboldalra, vagy zárjunk ki bizonyos kulcsszavakat, vagy használjuk az „és” szót, hogy a keresett szavak mindegyike megjelenjen a találatokban. Az ilyen célirányos keresés mikéntje változhat az adott keresőmotor függvényében.
- Ellenőrizzük az adott weboldal megbízhatóságát, mielőtt a keresési eredményt a keresett tartalmak forrásaként használnánk.
- Vigyázzunk az álcázott weboldalakkal, amelyeket a keresőmotorok azonosnak tüntetnek fel más honlapokkal, holott nincs közük egymáshoz. Az ilyen oldalaknak általában az a céljuk, hogy megtévesszék a felhasználót, és olyan „tudást” terjesszenek, amely valójában ideológiailag elfogult információ.

A HITELESSÉG ELLENŐRZÉSE

Az emberek szinte bármit megoszthatnak online. A tartalom óriási mennyisége és az internet nagy részére jellemző szabályozatlanság miatt viszonylag könnyű véleményt tényként bemutatni, és hamis állításokat közzétenni anélkül, hogy azokkal bárki szembeszállna. A gyűlöletbeszéd sokszor megalapozottnak és érvekkel megfelelően alátámasztottnak tűnhet egy felületes szemlélő számára. Ahhoz, hogy a fiatalok felismerjék

a lehetséges gyűlöletbeszéd-megnyilvánulásokat, nemcsak a kritikai gondolkodás meg a tények és érvek ellenőrzése lehet fontos, hanem az is, ha tisztában vannak a weboldal típusával és a szerző hitelességével is. Több ezer olyan weboldal van, amelyet azért hoztak létre, hogy a rasszista nézeteket vagy a diszkrimináció más formáit népszerűsítsék. Az ilyen gyűlöletterjesztő oldalak gyakran egymáshoz kölcsönösen kapcsolódnak, és rasszista állításai alátámasztásához más gyűlölet-oldalakra hivatkoznak. Manapság számos rasszista oldal kifinomultabb eszközökhöz folyamodik, például oly módon próbálja leplezni a rasszizmust, hogy azt állítja, a „nemzeti értékeket terjeszti”, de közben rasszista kijelentéseket közöl. Néhány egyszerű kérdés segítségével ellenőrizhetjük, hogy a weboldal megbízható-e.

Hasznos tippek: a hitelesség ellenőrzése

- Van-e tekintélye az oldalnak mint információforrás vagy véleményforrás? Hivatkoznak rá más oldalak?
- A weboldal-tulajdonosok és a szerzők személye egyértelműen megállapítható? Van okunk megbízni bennük?
- Mit mond maga az oldal arról, hogy mit szeretne elérni?
- Van-e okunk elfogultságot feltételezni a weboldal részéről, annak földrajzi helye vagy a szerzők személye miatt, vagy az alapján, amit a céljairól mond?
- Több nézőpont is megjelenik a weboldalon?
- Milyen gyakran frissítik, van a közelmúltban feltöltött tartalom?
- Találhatunk hasonló tartalmat más, megbízható oldalakon?
- Fennállhat-e bármilyen összeférhetlenségi probléma, például üzleti érdekekhez vagy politikai csoportokhoz kötődően?
- Megadnak hivatkozást vagy forrást a weboldalon megosztott tartalmak esetében?
- Van rasszista vagy diszkriminatív tartalmakra vonatkozó szabálya, irányelve?
- Hogyan kezel ilyen tartalmakat, és hogyan válaszol ilyen panaszokra?

TARTALOM LÉTREHOZÁSA ÉS MEGOSZTÁSA

A mások által is könnyen elérhető online tartalmak létrehozásának viszonylagos egyszerűsége rengeteg új lehetőséget nyitott meg az átlagos felhasználók számára, de emellett bizonyos felelősséget is rótt rájuk. A gyűlöletbeszéd vonatkozásában különösen fontos a felelősség és az odafigyelés az online tartalmak közlése és megosztása során, mivel a felhasználók akarva-akaratlanul is könnyen a gyűlöletbeszéd terjesztőivé válhatnak.

A kampányoláshoz más fontos tényezőket is figyelembe kell vennünk a tartalmak megosztásakor. Egy sikeres kampánynak erős üzenetre van szüksége, amely széles tömegeket tud megszólítani, és könnyen érthető. A fiataloknak ismerniük kell a különféle technikai lehetőségeket, hogy hogyan lehet sok embert elérni – különösen a közösségi médiában –, és szükség van arra is, hogy képesek legyenek az üzenetüket úgy megfogalmazni, hogy azt a többi ember meggyőzőnek tartsa, és maga is szívesen közvetítse mások felé. A multimédiás eszközök hatékony használata segíthet abban, hogy egy komoly üzenetet szélesebb közönség számára is vonzó formába csomagoljanak.

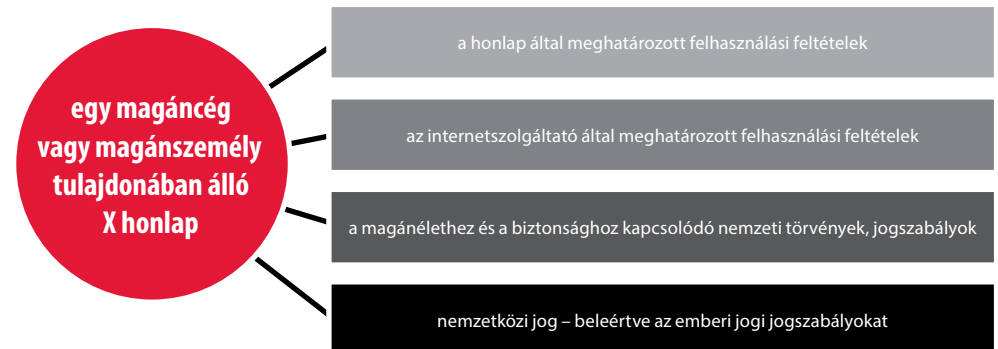
Hasznos tippek tartalom megosztásához:

- Győződjünk meg róla, hogy az általunk megosztott tartalom nem tükröz elfogultságot, előítéletet, rasszizmust vagy gyűlöletet.
- Győződjünk meg róla, hogy az információ megbízható, nehogy mi magunk terjesszünk hamis vagy félrevezető információkat.
- Ne osszuk meg semmi olyat más emberekről, amely veszélyeztetheti a magánéletünket vagy a személyes biztonságunkat. Mindig kérdezzünk rá, ha nem vagyunk benne biztosak!
- Legyünk óvatosak olyan információ megosztásánál, amely szerzői jogvédelem alatt állhat.
- Amikor tartalmat osztunk meg, ellenőrizzük a weboldal felhasználási szabályzatát, mert az tartalmazhat korlátozást a megosztható tartalom típusára vonatkozóan, továbbá jogosultságokat adhat a weboldalnak az általad megosztott tartalom felett vagy a saját személyes információidhoz kapcsolódóan.
- Gondoljuk végig, vajon lehetséges-e, hogy mások rossz célra használják az általunk megosztott információt, például hogy hamis képet fessenek valakiről vagy ártsanak valakinek. Ellenőrizzük, hogy a tartalom nem félreérthető-e.
- Ne feledjük, hogy az interneten megosztott tartalmakat könnyen félreérthetik, így azok sérelmet okozhatnak, ha nem megfelelően vannak megfogalmazva. Próbáljunk meg visszaolvasni minden posztot egy kívülálló szemével.

A SZABÁLYOK MEGÉRTÉSE

Az internetes tevékenységre vonatkozó szabályzatok és jogszabályok ismerete hasznos lehet a felhasználók viselkedésének önszabályozásában, és alapvető fontosságú az online gyűlöletbeszéd elleni harcban. A digitális műveltségbe és a demokratikus állampolgárságra nevelésbe beletartozik az internetszabályozás folyamatának ismerete, a benne való részvétel, és annak megértése, hogy milyen hatása van a szabályozásnak az internetfelhasználókra. Az internet fontos szerepet játszik az állampolgárság és a társadalmi részvétel jelenkori formáinak alakításában, így a szabályozás ügye sem maradhat kizárólag az üzletemberekre és a szakértőkre.

A SZABÁLYOZÁS SZINTJEI

Az internet nagy része magáncégek tulajdonában van. Még a privát blogok is általában magánkézben lévő szerveren üzemelnek. Az a cég, amelynek tulajdonában a szerver áll, dönthet úgy, hogy korlátozza a blogon megosztható tartalmak típusait, de úgy is, hogy nem. A weboldalak felhasználói által követendő szabályokat általában a „Felhasználási feltételek” rögzítik. Ezek weboldalanként jelentősen eltérhetnek. De a felhasználási feltételeken túlmenően létezhetnek olyan nemzeti szintű jogszabályok is, például a magánélet védelméhez és a személyes biztonsághoz kapcsolódó vagy a szélsőséges gyűlöletbeszédre vonatkozó törvények, amik az internetfelhasználókra vagy a honlapok tulajdonosaira is érvényesek. Még ha nincsenek is nemzeti szintű jogszabályok az emberek biztonságának online védelmére, a nemzetközi emberi jogi mechanizmusok a legtöbb esetben akkor is védelmet biztosítanak.

A kormányoknak az embereket az interneten is ugyanúgy védeniük kell, mint a való életben

K.U. kontra Finnország

1999 márciusában egy hirdetés jelent meg egy internetes társskereső oldalon, ami látszólag egy 12 éves fiútól származott. A hirdetésben szerepelt egy link a fiú honlapjához, a tartalma pedig az volt, hogy intim kapcsolatra vágyik egy vele egykorú vagy idősebb fiúval, aki „bevezetné a dolgokba”. A fiú csak akkor szerzett tudomást a hirdetésről, amikor kapott egy e-mailt egy érdeklődő férfitől. A szolgáltató megtagadta a hirdetést megjelentető személy azonosítását, azzal érvelve, hogy ezzel megszegné titoktartási kötelezettségét. A finn bíróság megállapította, hogy jogi eszközökkel nem kötelezhető a szolgáltató arra, hogy nyilvánosságra hozza az információt.

Az eset az Emberi Jogok Európai Bírósága elé került. A Bíróság megállapította, hogy a finn állam elmulasztotta azon kötelességét, hogy védelmezze a gyermekek és más veszélyeztetett személyek biztonságát. A hirdetést ugyanis a gyermeket pedofilok célpontjává tette, megsértve ezzel a magánélethez és a családi élethez való jogát.

(Európai Egyezmény, 8. cikk)

Az internet kicsit olyan, mint egy bevásárlóközpont vagy egy éjszakai szórakozóhely. Még ha nincs is olyan jogszabály, amely tiltja a farmervisélést vagy az elhanyagolt megjelenést, egy szórakozóhelyről minden további nélkül elküldhetnek, ha az ottani szabályok szerint a farmer nem megengedett viselet. Ugyanígy a honlapok is alkothatnak a saját internetes felületükre érvényes szabályokat. Azonban ezeknek a szabályoknak összhangban kell lenniük az adott ország törvényeivel és a nemzetközi jogszabályokkal is.

Az egyetemes és oszthatatlan emberi jogoknak és az azokhoz kapcsolódó normáknak minden esetben érvényesülniük kell a magánszektort bármely szereplője által az internetfelhasználókra számára megállapított általános felhasználási feltételekkel szemben.

Mit jelent ez a felhasználóknak?

A fiataloknak ismerniük kell azokat a jogszabályokat és szabályzatokat, amelyek az általuk használt oldalakra vonatkoznak, különösen, ha azok az online gyűlöletbeszédhez kapcsolódnak. A gyűlöletbeszéd gyakran megtámadható az oldal saját szabályzatának és panasztételi eljárásának felhasználásával. Amikor ezek nem kielégítőek, érdemes lehet magukat a szabályzatokat megkifogásolni.

SÉRTŐ VISELKEDÉS JELENTÉSE

VÁLASZLÉPÉS ÉS KAMPÁNYOLÁS

A gyűlöletbeszéd eseteinek jelentése nem az egyetlen lehetőség a válaszlépésre. Fontos, hogy a fiatalok tisztában legyenek a probléma kezelésének más megközelítéseivel, és képesek legyenek átgondolni, hogy azok közül melyik a legmegfelelőbb az adott esetben.

Az első diagram azt mutatja be, mit tehetünk akkor, amikor egy-egy konkrét gyűlöletmegnyilvánulással találkozunk. A probléma átfogó megközelítésének különböző lehetőségeit a „Kampánystratégiák” c. fejezet ismerteti.

Amikor egy konkrét válaszlépésről vagy stratégiáról döntünk, többnyire az eset súlyosságától függ, hogy mi lesz a legmegfelelőbb reakció. Egy enyhén előítéletes megnyilvánulás esetén gyakran az a legjobb megoldás, ha közvetlenül írunk a szerzőnek, rámutatva megnyilvánulása lehetséges veszélyeire. A gyűlöletbeszéd-ellenes kampányoldalakon trollkodókat néha jobb teljesen figyelmen kívül hagyni. A skála túlsúlyos súlyos esetekben viszont, például ha egy gyűlölködő weboldal valamely konkrét csoport elleni erőszakra uszít, a rendőrségi feljelentés lehet a megfelelő válasz.

A legmegfelelőbb válaszlépés meghatározásakor az egyik legfontosabb szempont az adott megnyilvánulás vagy oldal valószínűsíthető hatásainak mérlegelése. A hatás értékeléséhez fontos kérdéseket a második diagram mutatja.

A BIZTONSÁGUNK MEGŐRZÉSE

A fiataloknak tisztában kell lenniük az online környezet lehetséges veszélyeivel, és ismerniük kell azokat az óvintézkedéseket, amelyek megtételével elkerülhetik magánszférájuk veszélyeztetését. Továbbá vannak olyan eszközök is, amelyek segíthetnek abban, hogy csökkentsék annak esélyét, hogy internetes zaklatás célpontjává váljanak – ezek közül néhányat az internetes zaklatásról szóló fejezetben tárgyalunk.

5.9 INTERNETES ZAKLATÁS (CYBERBULLYING)

„... az internetes zaklatás magában foglal – többek között – minden olyan elektronikus kommunikációt, amelynek kimutatható indítéka egy diák tényleges vagy vélt tulajdonsága, például rasszjegyei, bőrszíne, vallása, nemzeti vagy etnikai hovatartozása, származása, szexuális orientációja, testi, értelmi vagy érzelmi-akaratú fogyatékosága, tanulási nehézségei, neme, nemi identitása vagy nemi önkifejezése, vagy más megkülönböztető személyes tulajdonsága, illetve az előbbi jegyeket hordozó személyekkel való kapcsolata; és az írott, szóbeli vagy fizikai cselekedet vagy elektronikus kommunikáció célja, hogy

- fizikailag bántalmazza a diákot vagy kárt okozzon annak tulajdonában,
- jelentősen zavarja a diák tanulási lehetőségeit,
- súlyossága, folyamatossága vagy intenzitása révén félelmet keltő vagy fenyegető légkört teremtsen az iskolában,
- jelentősen zavarja az iskola rendes működését.

Responding to Cyberhate, Toolkit for Action (Anti-Defamation League)

Válasz az online gyűlöletre. Módszerek a fellépéshez. (Rágalmazásellenes Liga)

Zaklatásról akkor beszélünk, amikor egy személy vagy egy csoport szándékosan ellenséges vagy sértő magatartást tanúsít egy másik emberrel szemben. A zaklatás általában egy meghatározott időintervallumban zajlik, amely során az áldozat folyamatos támadás alatt áll.

Az internetes zaklatás esetében a zaklatás online környezetben vagy elektronikus formában történik, e-mail, azonnali üzenetküldés, csevegőszobák, üzenetküldő mobiltelefonok vagy más információs technológia segítségével. Az egyénre gyakorolt hatás nem kevésbé komoly, mint az offline zaklatás esetében: az internetes zaklatás is a zaklatás egy formája.

Az internetes zaklatást különösen nehéz kezelni, mivel az internet több névtelenséget enged meg, mint az offline kommunikáció. Ráadásul tolatódóbb vagy állandóbb jellegű lehet, mivel akkor is folyhat, amikor a zaklató fizikailag nincs jelen. Amikor a zaklató tudja, hogyan léphet kapcsolatba az áldozattal, a zaklatás állandósulhat, és nehezen kikerülhetővé válhat. Pontosan emiatt fontos, hogy a fiatalok tisztában legyenek személyes adataik kiadásának veszélyeivel.

AZ INTERNETES ZAKLATÁS ELTERJEDTSÉGE

Az online zaklatás komoly és állandó probléma a fiatalok körében, tartós károkat okozhat, és akár öngyilkossághoz is vezethet. Számos kutatás kimutatta, hogy nagyszámú tinédzser érintett a problémával:

- A tizenévesek több mint felét zaklatták már valaha online, és körülbelül ugyanennyien vettek már részt aktív félként online zaklatásban.

- Több mint a fiatalok egyharmada tapasztalt már online fenyegetést.
- A tinédzserek több mint 25%-át zaklatták már rendszeresen mobiltelefonon vagy interneten keresztül.
- A fiataloknak jóval több mint a fele nem mondja el a szüleinek, ha zaklatják az interneten.

Forrás: i-SAFE Inc., „Cyber Bullying: Statistics and Tips” (Internetes zaklatás: statisztikák és tippek)

AZ INTERNETES ZAKLATÁS ÉS AZ EMBERI JOGOK

A zaklatás – ezen belül az online zaklatás – a bántalmazás egy formája, amire különböző emberi jogi jogszabályok vonatkozhatnak. Enyhébb esetekben a magánélethez való jog merül fel, és nagyon gyakran sérül is. Szélsőséesebb esetekben az embertelen és megalázó bánásmód tilalma vagy akár az élethez való jog is sérülhet.

A megalázó és embertelen bánásmód fogalmába beletartozhat a szexuális bántalmazás, a pszichológiai erőszak és a kizsákmányolás is. Az élethez való jog tekintetében két esetről beszélhetünk: amikor a zaklatás a való életben, fizikailag veszélyezteteti az áldozat életét, valamint amikor a zaklatás okozta szenvedés olyan intenzívvé válik, hogy az áldozat öngyilkosságot követ el. Amennyiben az állam nem védi meg az egyént ezektől a veszélyektől, akkor sérül az élethez való jog.

AZ INTERNETES ZAKLATÁS ÉS A GYŰLÖLETBESZÉD KÖZÖTTI KAPCSOLAT

Az online zaklatás olyan hatalmi játszma, amely egyének ellen irányul, míg a gyűlöletbeszéd általában emberek valamely csoportja ellen irányul, ellenségeskedésre és erőszakra uszít. Azonban az áldozatok szempontjából mindkettő erőszakot és megaláztatást jelent. A gyűlöletbeszéd és az online zaklatás ugyanazon az online csatornákon zajlik, és többnyire olyan egyének ellen irányul, akiket „más”-nak tartanak, háttérük, fogyatékoságuk, etnikai származásuk miatt vagy egyéb okból. Mindkettő sértő és bántalmazó jellegű kommunikációt használ. Sok esetben az online zaklatás és a gyűlöletbeszéd keveredik, ami különösen káros lehet az egyénekre és csoportokra, például amikor a zaklatás indítéka az áldozat nemi identitása, szexuális orientációja vagy etnikai háttere. Ugyanakkor, ha fejlődik a fiatalok online gyűlöletbeszédrel szembeni fellépésre való képessége, azzal az internetes zaklatás kezeléséhez szükséges képességeik is javulnak, és viszont. A digitális műveltség hozzájárul a fiatalok kompetenciáinak fejlesztéséhez, érdekérvényesítő képességük javításához, segít, hogy jobban átlássák az internethez kapcsolódó veszélyeket, hogy meg tudják védeni magukat, vagy hogy reagálni tudjanak az ilyen támadásokra.

HOGYAN ŐRIZZÜK MEG A BIZTONSÁGUNKAT?

A fiataloknak tisztában kell lenniük azzal, hogy az alábbiakban tárgyalt viselkedések elfogadhatatlanok – s nagy valószínűséggel törvénysértők is. Bármely egyedi eset jelentheti egy elhúzódó folyamat kezdetét, vagy lehet valamilyen durvább bántalmazás előfutára. Fontos, hogy a fiatalok képesek legyenek felismerni az intő jeleket, és meg tudják ítélni, hogy az adott esetben mi lehet a legmegfelelőbb válaszlépés. Ismerniük kell azokat az óvintézkedéseket, amelyeket megtehetnek, ha a fenyegetés reálisnak tűnik. Tudniuk kell, hogy léteznek olyan szervezetek, amelyekhez támogatásért vagy tanácsért fordulhatnak, vagy amelyek segítenek, ha hivatalos, például jogi lépésekre lenne szükség. A No Hate Speech Mozgalom egyes nemzeti

szintű kampányai tájékoztatást adnak olyan a segélyvonalakról, melyek a rendőrséggel is kapcsolatban állnak. Az InSafe hálózat például tippeket ad a bejelentés mikéntjére vonatkozóan, továbbá megadja, milyen telefonszámon vagy helyileg hol kérhetünk segítséget: www.saferinternet.hu. Az InSafe hálózatot a No Hate Speech Mozgalom európai partnere, az Euroschoolnet működteti.

AZ ONLINE BÁNTALMAZÁS ESETEI

- Fenyegetés, provokatív sértegetés, rasszista vagy etnikai alapú gyalázkodás
- Melegek bántalmazása, nemi identitás alapján történő gyalázkodás vagy a diszkrimináció egyéb esetei
- Az áldozat számítógépe elleni vírustámadás
- E-mail fiók sértő üzenetekkel való elárasztása
- Hamis információk közzététele egy személyről azzal a céllal, hogy méltóságát vagy hírnevét rombolják
- Egy személy kiszemelése, majd mások felbujtása arra, hogy sértegessék vagy tegyék nevétségessé
- Egy másik személy nevében történő megnyilvánulás, amely azt a látszatot kelti, mintha az adott személy állított volna olyasmit, amivel a valóságban nem ért egyet, vagy ami nem igaz rá
- Egy személyt különösen előnytelen vagy kínos szituációban ábrázoló fényképek engedély nélküli megosztása
- E-mail üzenetek megosztása a feladó engedélye nélkül
- Nyomásgyakorlás annak érdekében, hogy valakit kizárjanak egy adott (akár online, akár offline) közösségből
- Goromba, rosszindulatú és sértő üzenetek rendszeres küldözgetése

ONLINE BIZTONSÁG: ELLENŐRZŐ LISTA FIATALOKNAK

Csökkentsd a zaklatás lehetőségét!

- Rendszeresen ellenőrizd és frissítsd adatvédelmi beállításaidat a közösségi oldalakon.
- Ne adj ki személyes adatokat, például telefonszámot, e-mail címet vagy lakcímet, vagy csak akkor, ha tudod, hogy megbízhat az adott személyben.
- Ne ossz meg személyes információt olyan emberrel, akit nem ismersz (például online csevegőszobákban, ahol könnyű idegenekkel összeakadni).
- Vedd figyelembe, milyen weboldalon jársz, mik ott az elfogadott viselkedési szabályok, milyen emberek használják azt. A való élethez hasonlóan az interneten is vannak helyek, amelyek magasabb biztonsági kockázatot rejtenek, így az online világban is az adott környezet függvényében reagálj.
- Tiszteld a „netikett” szabályait: úgy bánj másokkal online, ahogy elvárod, hogy veled is bánjanak.
- Légy óvatos a profilod és az e-mail címed védelme során: a nyilvános számítógépekről mindig jelentkezz ki, és rendszeresen változsd a jelszavad.
- Az online tapasztalt vagy elszenvedett zaklatást jelentsd az adott tartalmat vagy kommentet tartalmazó weboldal szolgáltatójának, vagy az adott ország szerinti illetékes hatóságoknak: a rendőrség megfelelő osztályának vagy a kompetens igazságügyi szolgálatnak. (Tippekért látogass el a [www.saferinternet.hu oldalra](http://www.saferinternet.hu)).

ONLINE BIZTONSÁG: ELLENŐRZŐ LISTA PEDAGÓGUSOKNAK ÉS KÉPZŐKNEK

A tanárok, oktatók, képzők, a szülők és mindazok, akik munkájuk során állandó kapcsolatban vannak a fiatalokkal, mind-mind tehetnek lépéseket annak érdekében, hogy megvédjék őket az internetes zaklatás veszélyeitől az alábbiak segítségével:

- Alkalmazzunk proaktív megközelítést, beszéljünk meg a veszélyeket a fiatalokkal, és támogassuk őket abban, hogy ezeket elkerüljék, amennyire csak lehetséges. Legyünk nyitottak ennek megvitatására. Használjunk példákat az órákon, és ne szégyelljük felvetni ezeket a kérdéseket. Támogassuk egy átfogó online zaklatás elleni szabályzat elfogadását az iskolában.
- Figyeljünk oda az offline és az online gyűlöletbeszéd közötti kapcsolatra: a kettő gyakran együtt jár.
- Ismeretek átadásával és a téma feldolgozásával készítjük fel a fiatalokat a probléma megfelelő kezelésére. Ha úgy érezzük, hogy nem rendelkezünk megfelelő képességekkel ehhez, felvehetjük a kapcsolatot kompetens szervezetekkel és áldozatsegítő központokkal. Adjuk meg azokat az elérhetőségeket, ahol a fiatalok szükség esetén segítséget kérhetnek.
- A szülőket is készítjük fel arra, hogy megértsék és felismerjék az internetes zaklatás jelenségét, és hogy ők is képesek legyenek megelőzni vagy kezelni azt.

5.10 AZ EURÓPA TANÁCS ÉS AZ ONLINE GYŰLÖLETBESZÉD

Az Európa Tanács a kontinens vezető emberi jogi szervezete 47 tagországgal. Minden tagállam csatlakozott az Emberi Jogok Európai Egyezményéhez, amelyet az emberi jogok, a demokrácia és a jogállam védelme érdekében alkottak meg.

Az Európa Tanács demokrácia érdekében végzett munkája nagyban támaszkodik az oktatásra: ez történhet iskolai keretek között, a demokrácia gyakorlása esetében élethosszig tartó tanulási folyamatként és nem-formális eszközökkel is. Az emberi jogi oktatás és a demokratikus állampolgárság oktatása szerves része annak a munkának, amelyet a demokráciák fenntarthatósága érdekében tennünk kell.

Az Európa Tanács Ifjúsági Igazgatósága valósítja meg a No Hate Speech Mozgalom elnevezésű ifjúsági kampányt, melynek középpontjában az állampolgárság és az emberi jogi oktatás áll, mint eszköz, mely alkalmas arra, hogy a fiatalok fejlesszék képességeiket a gyűlöletbeszéd felismerésére és az emberi jogok védelmére online környezetben.

Az Európa Tanács az online gyűlöletbeszédhez kapcsolódóan négy kulcsterületen tevékenykedik:

1. A probléma jogi megközelítése – az Emberi Jogok Európai Egyezménye és az Emberi Jogok Európai Bírósága esetjogának alkalmazásával
2. Politikai eszközök – az internetszabályozásra (Internet Governance) irányuló munka, és számos ajánlás és szakpolitikai dokumentum előkészítése az Európa Tanács tagállamai számára
3. Monitortevékenység – a Rasszizmus és Diszkrimináció Elleni Európai Bizottság (European Commission against Racism and Intolerance - ECRI) és az Emberi Jogi Biztos munkája révén
4. Oktatási, nevelési, megelőző és kapacitásfejlesztő tevékenység – különböző társadalmi szereplők számára, beleértve az újságírókat, a civil szervezetek aktivistáit, a tanárokat és a fiatalokat.

A gyűlöletbeszéd szorosan kapcsolódik számos különböző kérdéshez, így a téma sok más területen zajló kezdeményezésnek is része. Ezek többek között:

Gyermekjogok	Kisebbségvédelem	Bírák képzése
Számítástechnikai bűnözés elleni küzdelem	Az internetes zaklatás (cyber-bullying) elleni küzdelem és a gyermekek védelme	Médiaműveltség
A véleménynyilvánítás szabadsága	A pluralista társadalom fejlesztése	Médiaoktatás
Antirasszista politika	A kultúrák közötti párbeszéd előmozdítása	Tanárképzés
Ifjúságpolitika	Ifjúsági részvétel	Nemformális nevelés és ifjúsági munka

Ez a hosszú lista illusztrálja, mennyiféle terület és téma kapcsolódik valamilyen módon az online gyűlöletbeszédhez. Ez azt is jelzi, hogy a problémát számos különböző oldalról meg lehet közelíteni, változatos eszközök és módszerek alkalmazásával.

Az alábbi rövid összefoglaló csak a legjelentősebb munkaterületeket mutatja be, illetve azokat, amelyeknek közvetlen kapcsolata van az online gyűlöletbeszédrel.

JOGI ESZKÖZÖK

- Az Emberi Jogok Európai Egyezményét az Európa Tanács minden tagállama ratifikálta. Az egyezmény egy sor állampolgári és politikai jogot véd, beleértve a magánélethez, a biztonsághoz és az embertelen és megalázó bánásmóddal szembeni védelemhez való jogot. Bár az Egyezmény védi a véleménynyilvánítás szabadságát, ezzel a joggal kapcsolatban korlátozásra van lehetőség, amennyiben az adott kifejezésformák veszélyt jelenthetnek másokra vagy károsak lehetnek az egész társadalomra nézve.
- Az Emberi Jogok Európai Bírósága felel az Európai Egyezményben foglalt jogok védelméért. A bíróság esetjoga olyan értelmezést adott a „gyűlöletbeszéd” fogalmának, amely garantálja, hogy a legsúlyosabb ilyen jogsértéseket nem védi a véleménynyilvánítás szabadságához fűződő jog.
- Az Európa Tanács által kidolgozott Számítástechnikai bűnözésről szóló egyezmény és annak Kiegészítő jegyzőkönyvei képezik az egyetlen jogilag is kötelező erejű nemzetközi szerződést ebben a témában. A dokumentum 2004 júliusában lépett hatályba, és a kormányok számára fektet le irányelveket a számítástechnikai bűnözés elleni jogszabályok kialakításához. (<http://www.jogiforum.hu/publikaciok/50>)

STRATÉGIA ÉS SZAKPOLITIKAI DOKUMENTUMOK

- Az Európa Tanács Internetszabályozásról szóló stratégiája (2012) számos kulcsterületet határoz meg, amelyek biztosítják, hogy az internet a jövőben olyan biztonságos helyé váljon, amely védi a szólásszabadságot és biztosítja az információkhoz való szabad hozzáférést.
- Az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága és Parlamenti Közgyűlése szakpolitikai ajánlásokat fogalmazott meg az online gyűlöletbeszéd elleni küzdelemmel kapcsolatban. Ezek közé tartozik a (2009)5. számú Miniszteri Bizottsági Ajánlás, amely intézkedéseket határoz meg a gyermekek sértő tartalmakkal és magatartással szembeni védelmére, valamint az online világban történő aktív részvétel előmozdítására vonatkozóan.
- Az Útmutató az emberi jogokhoz internetfelhasználók számára az Emberi Jogok Európai Egyezményén és más Európa Tanács egyezményeken és dokumentumokon alapul, melyek az emberi jogok védelmének különféle aspektusaival foglalkoznak. Az Útmutató egy olyan eszköz internetfelhasználók számára, melyből tanulhatnak az emberi jogok online környezetben való érvényesítéséről, a lehetséges korlátozásokról és a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségekről korlátozások esetén. Az Útmutató tájékoztatást nyújt arról, hogy az internet kontextusában az emberi jogok és szabadságok mit jelentenek a gyakorlatban, miként lehet támaszkodni rájuk, igazodni hozzájuk és milyen jogorvoslati lehetőségek érhetőek el.

MONITORING ESZKÖZÖK

- A Rasszizmus és Intolerancia Elleni Bizottság (ECRI) az Európa Tanács emberi jogi szerve. Független szakértőkből áll, és monitoring jelentéseket készít többek között a gyűlöletbeszéd problémájáról. Az ECRI a rasszista, xenofób, antiszemita tartalmak interneten történő terjesztése elleni fellépésről szóló szakpolitikai ajánlásában (Policy Recommendation No. 6) kitér a gyűlöletbeszéd kérdésére is. Az ECRI a tagországok ellenőrzésével és tematikus jelentések készítésével követi nyomon a probléma alakulását.
- Az Emberi Jogi Biztos a gyűlöletbeszédre mint emberi jogi fenyegetésre hívta fel a figyelmet (például a romákkal, menekültekkel és menedékkérőkkel kapcsolatban). A Biztos emellett a gyűlöletbeszéd elleni intézkedések elfogadására szólította fel a tagállamokat.

OKTATÁS, NEVELÉS, MEGELŐZÉS ÉS KAPACITÁSFEJLESZTÉS

- Az Európa Tanács Pestalozzi Programja oktatási szakemberek számára készült, modulokat kínál a médiaoktatásra és az interkulturális tanulásra vonatkozóan.
- A „Wild Web Woods” online játék révén a gyermek elsajátíthatják a biztonságos internethasználat legalapvetőbb módszereit.
- Az „Internet Literacy Handbook” (A digitális műveltség kézikönyve) a szülők, a tanárok és a fiatalok számára összeállított online tanulási eszköz, amely az internethasználatához kapcsolódó kompetenciákat fejleszti.
- Az Európa Tanács Ifjúsági Igazgatósága ifjúsági szervezetek és aktivisták számára működtet egy ifjúsági emberi jogi nevelési programot, amelyben az antirasszista tevékenység és a kultúrák közötti párbeszéd központi szerepet foglal el. Emberi jogi képzők, aktivisták számos helyi és nemzetközi szintű képzést szerveznek, és sokféle oktatási, nevelési segédanyag készült a témához kapcsolódóan: ilyen például a „Kompassz”, a „Kiskompassz” vagy a „Gender Matters” c. kézikönyvek.

AZ IFJÚSÁGI IGAZGATÓSÁG EGYÉB, AZ ONLINE GYŰLÖLETBESZÉD ELLENI FELLÉPÉSHEZ KAPCSOLÓDÓ TEVÉKENYSÉGEI

- Az online gyűlöletbeszédrel kapcsolatos kutatások és a „Starting Points for Combating Hate Speech Online” (Kiindulópontok az online gyűlöletbeszéd elleni küzdelemhez) c. kiadvány: ez utóbbi a gyűlöletbeszéd valós helyzetét mutatja be a fiatalok számára, és a probléma kezelését célzó számos projektet és kampányt ismertet.
- Egy 2012-ben elvégzett felmérés a fiatalok és a gyűlöletbeszéd viszonyát kutatta, azt vizsgálta, hogyan érzékelik, fogják fel a fiatalok a gyűlöletbeszédet, és annak milyen hatása van rájuk.
- Az European Youth Foundation (Európai Ifjúsági Alapítvány) támogatási programja ifjúsági szervezeteknek nyújt támogatást az online gyűlöletbeszédhez kapcsolódó projektek megvalósításához.
- Online aktivista képzések.
- Workshopok, műhelyfoglalkozások, szemináriumok a kampányaktivisták és kampány szervezői számára.
- Nemzetközi ifjúsági szervezetek szemináriumi, ülésai.

TOVÁBBI INFORMÁCIÓK:

Az Emberi Jogok Európai Bizottságának gyűlöletbeszéddel kapcsolatos esetei

www.echr.coe.int/ECHR/EN/Header/Press/Information+sheets/Factsheets/

http://echr.coe.int/Documents/FS_Hate_speech_ENG.pdf

A Miniszteri Bizottság a média területén elfogadott ajánlásainak, állásfoglalásainak és nyilatkozatainak listája

www.coe.int/t/dghl/standardsetting/media/doc/cm_EN.asp

Pestalozzi Program

www.coe.int/t/dg4/education/pestalozzi/Documentation_Centre/ML_resources_en.asp#TopOfPage

Wild Web Woods (magyarul is)

www.wildwebwoods.org/popup_langSelection.php

Kompasz – Kézikönyv a fiatalok emberi jogi neveléséhez – az első kiadás magyar nyelvű változata

bit.ly/kompasz

Kiskompasz – Kézikönyv a gyermekek emberi jogi neveléséhez – az első kiadás magyar nyelvű változata

bit.ly/kkisompasz

Compass. A Manual on Human Rights Education with Young People – angol nyelvű, átdolgozott kiadás

www.coe.int/compass

Internet Literacy Handbook (A digitális műveltség kézikönyve)

www.coe.int/t/dghl/standardsetting/internetliteracy/Source/Lit_handbook_3rd_en.swf

Manual on Hate Speech (Kézikönyv a gyűlöletbeszédről), Anne Weber, Council of Europe Publishing, Strasbourg 2009

http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/hrpolicy/publications/hate_speech_en.pdf9

6. FEJEZET

FÜGGELÉK

6.1 AZ Emberi Jogok Egyetemes nyilatkozata (összefoglaló)	204
6.2 Az Emberi Jogok Európai Egyezménye és Kiegészítő Jegyzőkönyvei	205
6.3 További források az online gyűlöletbeszéd elleni fellépéshez	208
6.4 Útmutató az emberi jogokhoz internetfelhasználók számára	210
6.5 Javaslatok a Bőngésző gyakorlatain alapuló műhelyfoglalkozásokra	212
6.6 Függelék a magyar kiadáshoz	218

6.1 AZ EMBERI JOGOK EGYETEMES NYILATKOZATA

(ÖSSZEFOGLALÓ)

1. Minden ember szabadnak, egyenlő méltósággal és jogokkal születik.
2. Mindenkinek joga van az egyelő bánásmódhoz, rasszra, bőrszínre, nemre, nyelvre, vallásra, politikai véleményre, vagyoni, születésre vagy más körülményre való tekintet nélkül.
3. Mindenkinek joga van az élethez, a szabadsághoz és a személyi biztonsághoz.
4. Senkit sem lehet rabszolgaságban tartani.
5. Senkit sem lehet kínzásnak, embertelen vagy megalázó bánásmódnak alávetni.
6. Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogképességét bárhol elismerjék.
7. A törvény előtt mindenki egyenlő és minden megkülönböztetés nélkül jogosult a törvény egyenlő védelmére.
8. Mindenkinek joga van hatékony jogorvoslatához, ha valamely jogát megsértették.
9. Senkit sem lehet önkényesen letartóztatni, fogva tartani vagy száműzni saját országából.
10. Mindenkinek joga van a méltányos és nyilvános tárgyaláshoz.
11. Mindenkinek joga van az ártatlanság vélelméhez a bűnösség megállapításáig.
12. Mindenkinek joga van magánéletének védelméhez (beleértve az otthont és a családi életet is).
13. Mindenkinek joga van szabadon lakóhelyet választani és mozogni az egyes államok határain belül.
14. Mindenkinek joga van üldözés vagy annak veszélye esetén más országban menedéket kérni.
15. Mindenkinek joga van az állampolgársághoz.
16. Mindenkinek joga van a házasságkötéshez és a családalapításhoz.
17. Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ingatlan és ingó vagyona legyen.
18. Mindenkinek joga van abban hinni, amiben szeretne (beleértve többek között a vallást).
19. Mindenkinek joga van elmondani, amit gondol, és szabadon megosztani vagy fogadni információt.
20. Mindenkinek joga van az egyesüléshez és a békés gyülekezéshez.
21. Mindenkinek joga van részt venni saját országának kormányzásában, szabad és tisztességes választásokon keresztül.
22. Mindenkinek joga van a szociális biztonsághoz.
23. Mindenkinek joga van méltányos bérért, biztonságos munkakörnyezetben dolgozni és szakszervezethez csatlakozni.
24. Mindenkinek joga van a pihenéshez és a szabadidőhöz.
25. Mindenkinek joga van a saját maga és családja egészségének és jólétének biztosítására alkalmas életszínvonalhoz, ideértve az ételmezt, a ruházkodást, a lakást, az orvosi ellátást és a szükséges szociális szolgáltatásokat.
26. Mindenkinek joga van az oktatáshoz, ideértve az ingyenes alapfokú oktatást.
27. Mindenkinek joga van részt venni a közösség kulturális életében.
28. Mindenkinek joga van egy olyan társadalmi és nemzetközi rendhez, amelyben a Nyilatkozatban deklarált jogok teljes mértékben érvényesülhetnek.
29. Mindenkinek tisztelnie kell mások jogait, a közösséget és a közös tulajdont.
30. Senkinek sincs joga a Nyilatkozatban meghatározott jogoktól bárkit is megfosztani.

6.2 AZ EMBERI JOGOK EURÓPAI EGYEZMÉNYE ÉS KIEGÉSZÍTŐ JEGYZŐKÖNYVEI

A KIVÁLASZTOTT CIKKELYEK EGYSZERŰSÍTETT VÁLTOZATA

A PREAMBULUM ÖSSZEFOGLALÓJA

Az Európa Tanács tagországai az emberi jogokon és alapvető szabadságokon alapuló béke és szorosabb egység érdekében dolgoznak. Jelen Egyezménnyel megtették az első lépést az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatában szereplő számos jog érvényesítéséhez.

1. CIKK AZ EMBERI JOGOK TISZTELETÉNEK KÖTELEZETTSÉGE

Minden államnak biztosítania kell az Egyezményben szereplő jogokat mindenki számára.

2. CIKK AZ ÉLETHEZ VALÓ JOG

Jogod van az élethez.

3. CIKK KÍNZÁS TILALMA

Senkinek sincs joga bántalmazni vagy kínozni téged. Még fogvatartás esetén is tiszteletben kell tartani az emberi méltóságodat.

4. CIKK RABSZOLGASÁG ÉS A KÉNYSZERMUNKA TILALMA

Tilos téged rabszolgaként kezelni vagy kényszermunkára kényszeríteni.

5. CIKK SZABADSÁGHOZ ÉS SZEMÉLYES BIZTONSÁGHOZ VALÓ JOG

Jogod van a szabadsághoz. Ha letartóztatnak, jogod van tudni annak okát. Ha letartóztatnak, jogod van rövid időn belül bíróság elé állni vagy szabadlábon várni meg a tárgyalást.

6. CIKK TISZTESSÉGES TÁRGYALÁSHOZ VALÓ JOG

Jogod van a tisztességes tárgyaláshoz egy pártatlan és független bíró előtt. Ha bűncselekmény elkövetésével vádolnak, mindaddig ártatlannak kell tekinteni, amíg ennek ellenkezője be nem bizonyosodik. Jogod van ügyvédhez, akit az állam fizet, ha te nem engedheted meg magadnak.

7. CIKK BÜNTETÉS KISZABÁSÁNAK TILALMA TÖRVÉNYI RENDELKEZÉS NÉLKÜL

Nem ítélnétek el olyan cselekményért, amely az elkövetése idején jogszabály szerint nem volt bűncselekmény.

8. CIKK MAGÁN- ÉS CSALÁDI ÉLET TISZTELETBEN TARTÁSÁHOZ VALÓ JOG

Jogod van magán- és családi életed, otthonod és levelezésed tiszteletben tartásához.

9. CIKK GONDOLAT-, LELKIISMERET- ÉS VALLÁSSZABADSÁG

Jogod van a gondolat-, lelkiismeret- és vallásszabadsághoz. Jogod van vallásodat otthon vagy közösségben gyakorolni, és megváltoztatni azt, ha szeretnéd.

10. CIKK VÉLEMÉNYNYILVÁNÍTÁS SZABADSÁGA

Jogod van felelősségteljesen kimondani vagy leírni azt, amit gondolsz, továbbá információt adni vagy

kapni másoktól. Ez magába foglalja a sajtószabadságot is.

11. CIKK GYÜLEKEZÉS ÉS EGYESÜLÉS SZABADSÁGA

Jogod van békés összejöveteleken részt venni. Jogod van létrehozni szervezetet, beleértve a szakszervezeteket is, vagy csatlakozni ilyenhez.

12. CIKK HÁZASSÁGKÖTÉSHEZ VALÓ JOG

Jogod van házasságot kötni és családot alapítani.

13. CIKK HATÉKONY JOGORVOSLATHOZ VALÓ JOG

Ha emberi jogaidat megsértették, hivatalos panasszal fordulhatsz a bírósághoz vagy más állami szervhez.

14. CIKK DISZKRIMINÁCIÓ TILALMA

Az itt felsorolt jogok mindegyikével rendelkezzel bórszíned, nemed, anyanyelved, politikai vagy vallási meggyőződésed vagy származásodra való tekintet nélkül.

15. CIKK AZ EGYZMÉNY HATÁLYÁNAK FELFÜGGESZTÉSE SZÜKSÉGHELYZET ESETÉN

Háború vagy más rendkívüli állapot idején az állam tehet olyat, amellyel megsérti jogaidat, de csak akkor, ha az elkerülhetetlenül szükséges. Azonban még ilyenkor sem tehet meg bármit a kormány, például nem kínozhat vagy ölhet meg téged önkényesen.

16. CIKK KÜLFÖLDIEK POLITIKAI TEVÉKENYSÉGÉNEK KORLÁTOZÁSA

Az államok korlátozhatják a külföldiek politikai tevékenységét, még akkor is, ha az sérti a 10., 11. vagy a 14. cikk rendelkezéseit.

17. CIKK JOGGAL VALÓ VISSZAÉLÉS TILALMA

Az Egyezmény egyetlen rendelkezését sem lehet úgy értelmezni, hogy bármely csoport vagy személy számára jogot biztosítana az Egyezményben szereplő jogok és szabadságok megsértésére.

18. CIKK JOGKORLÁTOZÁS ALKALMAZÁSÁNAK MEGSZORÍTÁSA

Az Egyezményben szereplő jogok többsége a mindenkire vonatkozó törvényekkel korlátozható, de csak akkor, ha az elkerülhetetlenül szükséges.

19 – 51. CIKK

Ezek a rendelkezések azt határozzák meg, hogy az Emberi Jogok Európai Bírósága hogyan működik.

34. CIKK EGYÉNI PANASZTÉTELI JOG

Ha az Egyezményben szereplő jogodat megsértette bármely tagország, először az ügyben illetékes nemzeti hatóságoknál kérhetsz jogorvoslatot. Ha nem oldják meg a problémádat, akkor közvetlenül fordulhatsz a strasbourg-i Emberi Jogok Európai Bíróságához.

52. CIKK FŐTITKÁRI TUDAKOZÓDÁS

Ha az Európa Tanács Főtitkára megkeresést küld, a kormánynak el kell magyaráznia, hogy a hazai jogszabályok hogyan védik az Egyezményben foglalt jogokat.

AZ EGYZMÉNY KIEGÉSZÍTŐ JEGYZŐKÖNYVEI

ELSŐ KIEGÉSZÍTŐ JEGYZŐKÖNYV, 1. CIKK – TULAJDON VÉDELME

Jogod van saját tulajdonnal rendelkezni és azt használni.

ELSŐ KIEGÉSZÍTŐ JEGYZŐKÖNYV, 2. CIKK – OKTATÁSHOZ VALÓ JOG

Jogod van iskolába járni.

ELSŐ KIEGÉSZÍTŐ JEGYZŐKÖNYV, 3. CIKK – SZABAD VÁLASZTÁSOK

Jogod van titkos szavazás útján megválasztani országod törvényhozó testületét.

NEGYEDIK KIEGÉSZÍTŐ JEGYZŐKÖNYV, 2. CIKK – MOZGÁS SZABADSÁGA

Ha jogszerűen tartózkodsz egy országban, jogod van oda menni és oda költözni, ahová akarsz.

HATODIK KIEGÉSZÍTŐ JEGYZŐKÖNYV, 1. CIKK – HALÁLBÜNTETÉS ELTÖRLÉSE

Az állam senkit sem ítélhet halálra, és ilyen ítéletet nem hajthat végre.

HETEDIK KIEGÉSZÍTŐ JEGYZŐKÖNYV, 2. CIKK – FELLEBBEZÉSHEZ VALÓ JOG BÜNTETŐ ÜGYEKBEN

Ha bűncselekmény elkövetése miatt elítéltek, jogod van fellebbviteli bírósághoz fordulni.

HETEDIK KIEGÉSZÍTŐ JEGYZŐKÖNYV, 3. CIKK – KÁRTALANÍTÁSHOZ VALÓ JOG BÍRÓI HIBA ESETÉN

Jogod van a kártalanításhoz, ha bűncselekmény elkövetése miatt elítéltek, de később kiderült, hogy ártatlan vagy.

TIZENKETEDIK KIEGÉSZÍTŐ JEGYZŐKÖNYV, 1. CIKK – A DISZKRIMINÁCIÓ ÁLTALÁNOS TILALMA

Állami hatóságok semmilyen körülmények között nem alkalmazhatnak hátrányos megkülönböztetést sérelmedre például bórszíned, nemed, anyanyelved, politikai vagy vallási meggyőződésed vagy származásod miatt.

6.3 TOVÁBBI FORRÁSOK AZ ONLINE GYŰLÖLETBESZÉD ELLENI FELLÉPÉSHEZ

Ha van időd és szeretnél többet megtudni az online gyűlöletbeszédéről, és arról, hogy milyen további oktató-nevelő tevékenységeket valósíthatsz meg a csoporttal, az alábbiak kiindulópontként szolgálhatnak. A lista nem teljes, csupán néhány javaslatot tartalmaz a további tájékozódáshoz!

EURÓPA TANÁCS

- **Kompasz** - Kézikönyv a fiatalok emberi jogi képzéséhez (Compass); **Kiskompasz** - Kézikönyv a gyermekek emberi jogi neveléséhez (Compasito) és további források emberi jogi és antirasszista neveléshez fiatalokkal
Első kiadás, magyar nyelven: bit.ly/kompasz
Második, átdolgozott kiadás, angol nyelven: www.coe.int/compass
- **Internet Literacy Handbook** (A digitális műveltség kézikönyve) – online tanulási eszköz az internet-használathoz kapcsolódó készségek fejlesztésére szülők, tanárok és fiatalok számára www.coe.int/t/dghl/standardsetting/internetliteracy/Source/Lit_handbook_3rd_en.swf
- **Wild Web Woods** - online játék gyerekek számára az alapvető internetbiztonsági szabályok elsajátítására www.wildwebwoods.org/popup_langSelection.php
Magyar nyelven: <http://www.wildwebwoods.org/popup.php?lang=hu>
- **Manual on Hate Speech** (Kézikönyv a gyűlöletbeszédéről), Anne Weber, Council of Europe Publishing, Strasbourg 2009
- **Starting Points for Combating Hate Speech Online** (Kiindulópontok az online gyűlöletbeszéd elleni fellépéshez) – Három tanulmány a gyűlöletbeszédéről és a jelenség kezelésének lehetőségeiről, Gavan Titley, Ellie Keen és Földi László; Council of Europe Publishing, Strasbourg 2012
- **Az Európa Tanács médiával és a véleménynyilvánítás szabadságával foglalkozó oldala:** www.coe.int/t/dghl/standardsetting/media/Themes/Education_en.asp
- **Az Európa Tanács Pestalozzi Programjának digitális műveltséggel foglalkozó weboldala:** www.coe.int/t/dg4/education/pestalozzi/Documentation_Centre/ML_resources_en.asp#TopOfPage
- **Az Emberi Jogok Európai Bíróság tematikus tájékoztató anyagai** (pl. a gyűlöletbeszédéről) www.echr.coe.int/ECHR/EN/Header/Press/Information+sheets/Factsheets/
- **A Miniszteri Bizottság ajánlásai, döntései és nyilatkozatai a média területén:** http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/media/Doc/CM/CM_texts_en.pdf

EGYÉB FORRÁSOK

- Az **Insafe** figyelemfelhívással foglalkozó központok európai hálózata, amely az internet és a mobileszoftverek biztonságos, felelősségteljes használatát népszerűsíti a fiatalok körében. www.saferinternet.org/home

- **Insafe Good Practice Guide** (Insafe Jó gyakorlatok kézikönyve), Kérdőív a tinédzserek információs forrásairól – teljes jelentés www.saferinternet.org/c/document_library/get_file?uuid=eb60c451-5826-459e-a89f-d8aa6aa33440&groupId=10137
- A **Teachtoday** egy olyan portál, amely információkat és tanácsokat tartalmaz iskolák számára a modern technológiák helyes, felelősségteljes és biztonságos használatáról www.teachtoday.eu
- A **MediaSmarts** weboldala többféle oktató-nevelő gyakorlatot, háttéranyagot és eszközt tartalmaz az internethasználatához kapcsolódóan www.mediasmarts.ca
- A **Chatdancer** a Childnet International oktatási célú weboldala fiataloknak, ahol az online biztonságról tanulhatnak az interaktív internetes szolgáltatásokhoz, a chathez, az azonnali üzenetküldéshez (Instant Messaging), az online játékokhoz, az emailhez és a mobiltelefonokhoz kapcsolódóan. www.chatdancer.com
- A **Web We Want** egy oktatási kézikönyv a digitális írástudásról 13-16 évesek számára, amelyet fiatalokkal és fiatalok segítségével fejlesztettek <http://webwewant.eu/>
- A **European Schoolnet** 30 ország oktatási minisztériumát tömörítő hálózat, amely tanároknak és diákoknak szóló forrásokat kínál az tudásalapú társadalom és az internethasználat témakörében www.eun.org/
- A **European Wergeland Centre** az emberi jogi neveléshez kapcsolódó oktatási-képzési segédanyagok széles tárházát kínálja www.theewc.org/
- Az **Anti-Defamation League** eszköztára az internetes gyűlölet elleni fellépésre vonatkozó javaslatokat tartalmaz www.adl.org/assets/pdf/combating-hate/ADL-Responding-to-Cyberhate-Toolkit.pdf
- Az **INACH – International Network Against Cyber Hate** szervezeteket egyesít és készít fel arra, hogy a tisztelget, a felelősséget és az aktív állampolgárságot népszerűsítsék az interneten – az online gyűlölet ellen fellépésen és az online diszkriminációra történő figyelemfelhíváson keresztül www.inach.net/
- Az **INHOPE Hotlines** hivatalos utat kínál olyan internetes tartalmak anonim bejelentésére, amelyeket törvénybe ütközőnek vélünk, mint például a gyermekek szexuális kizsákmányolása www.inhope.org/gns/home.aspx

6.4 ÚTMUTATÓ AZ EMBERI JOGOKHOZ INTERNETFELHASZNÁLÓK SZÁMÁRA

2014. április 16-án fogadta el a Miniszteri Bizottság a Miniszterhelyettesek 1197. ülésén

EGYSZERŰSÍTETT VÁLTOZAT

EMBERI JOGOK ONLINE KÖRNYEZETBEN	A HATÓSÁGOK ÉS AZ INTERNETSZOLGÁLTATÓK SZEREPE
<p>Az internethez való hozzáférés és a diszkrimináció tilalma</p> <ul style="list-style-type: none"> Az internethez való hozzáférésnek megfizethetőnek kell lennie. Internetes kommunikáció során senkit nem érhet hátrányos megkülönböztetés nem, faj, bőrszín, nyelv, vallás, életkor, szexuális irányultság vagy más védett tulajdonság alapján. 	<ul style="list-style-type: none"> Az internethez való hozzáférés biztosítása vidéken vagy földrajzilag nehezen elérhető területeken, alacsony jövedelmű vagy fogyatékossgal élő személyek számára. Válaszlépés az online előforduló hátrányos megkülönböztetés esetén, valamint védelem és támogatás nyújtása.
<p>A véleménynyilvánítás szabadsága és az információhoz való szabad hozzáférés</p> <ul style="list-style-type: none"> Mindenki szabadon nyilváníthat véleményt online környezetben, kivéve az olyan megnyilvánulásokat, amelyek hátrányos megkülönböztetést, gyűlöletet vagy erőszakot tartalmaznak. Mindenkinek joga van az információhoz való szabad hozzáféréshez. Mindenki szabadon létrehozhat, felhasználhat és megoszthat tartalmat mások szellemi alkotáshoz való jogának tiszteletben tartása mellett, beleértve a szerzői jogokat is. Bárki használhat álnevet, azonban bizonyos esetekben azt fel kell fedni. 	<ul style="list-style-type: none"> Útmutatás nyújtása arra vonatkozóan, hogyan lehet jogsérelmet bejelenteni. Válaszlépés a bejelentésekre. Az online identitás felfedése bűncselekmény vagy az emberi jogok megsértése esetén.
<p>Gyülekezés, egyesülés és részvétel</p> <ul style="list-style-type: none"> Mindenkinek joga van az egyesülés szabadságához az internet használata során is. Mindenkinek joga van békésen tiltakozni az interneten. Mindenki szabadon választhat online eszközt bármely társadalmi csoporthoz való csatlakozás vagy társadalmi vitában való részvétel céljából. 	<ul style="list-style-type: none"> Az online részvételhez szükséges eszközök biztosítása. Az egyének véleményének tekintetbe vétele.

EMBERI JOGOK ONLINE KÖRNYEZETBEN	A HATÓSÁGOK ÉS AZ INTERNETSZOLGÁLTATÓK SZEREPE
<p>Magánélet és a személyes adatok védelme</p> <ul style="list-style-type: none"> Mindenkinek joga van a magán- és a családi élet védelméhez az interneten. Mindenkinek tisztában kell azzal lennie, hogy az internet használata során a személyes adatait rendszeresen feldolgozzák. Az online zajló magánlevelezés és kommunikáció bizalmasan történő kezelése a munkahelyen is kötelező. 	<ul style="list-style-type: none"> A speciális szabályok és eljárások tiszteletben tartása személyes adatok feldolgozása során. A beleegyezés megszerzése a személyes adatok feldolgozásához. A törvényellenes megfigyeléssel vagy lehallgatással szembeni védelem Adatvédelmi szolgáltatások általi segítségnyújtás
<p>Oktatás és műveltség</p> <ul style="list-style-type: none"> Mindenkinek joga van az oktatáshoz és a tudáshoz való hozzáféréshez. Mindenkinek lehetősége van, hogy azon képességeit fejlessze, amelyek az internetes eszközök megértéséhez és használatához, valamint a rendelkezésre álló tartalmak és szolgáltatások helytállóságának és megbízhatóságának ellenőrzéséhez szükségesek. 	<ul style="list-style-type: none"> Az oktatáshoz és a kulturális és tudományos tartalmakhoz való hozzáférés biztosítása. Lehetőség biztosítása a médiaműveltséghez kapcsolódó készségek fejlesztésére.
<p>Gyermekek és fiatalok</p> <ul style="list-style-type: none"> Minden gyermeknek és fiatalnak joga van véleményét szabadon kifejezni és részt venni a közéletben. Mindenkinek tisztában kell azzal lennie, hogy az általa az interneten létrehozott vagy más internetfelhasználók által rá vonatkozóan létrehozott tartalom veszélyeztetheti emberi méltóságát, biztonságát és magánéletét. Az ilyen tartalom elérhető a világ bármely pontjáról most vagy élete bármely későbbi szakaszában egyaránt. Minden gyermeknek és fiatalnak joga van az oktatáshoz, amely révén megvédheti magát az interneten történő illetéktelen beavatkozástól és zaklatástól. 	<ul style="list-style-type: none"> Képzés a biztonságos internethasználatról. Megfelelő tájékoztatás nyújtása a törvénytörő online tartalmakról és viselkedésmódokról (pl. online zaklatás) valamint a bejelentési lehetőségekről. Tanács és támogatás nyújtása a bizalmas adatok és a névtelenség tiszteletben tartása mellett. Védelem biztosítása a fizikai, mentális és erkölcsi jólétet érintő nem kívánt beavatkozásokkal szemben, különös tekintettel az interneten történő szexuális kizsákmányolásra és erőszakra, valamint a számítógépes bűncselekmények más formáira.
<p>Segítség és támogatás</p> <ul style="list-style-type: none"> Mindenkinek joga van segítséghez és támogatáshoz, ha jogait korlátozták vagy megsértették. Mindenkinek joga van bírósághoz fordulni. 	<ul style="list-style-type: none"> Tájékoztatás az emberi jogokról. Tájékoztatás a nem kívánt beavatkozások bejelentésének módjáról. Tájékoztatás a rendelkezésre álló segítségről és támogatásról jogsérelem esetén. - A digitális identitás és a számítógép védelme a törvénytörő hozzáféréssel és a manipulációval szemben.

6.5 JAVASLATOK A BÖNGÉSZŐ GYAKORLATAIN ALAPULÓ MŰHELYFOGLALKOZÁSOKRA

1. BEVEZETŐ MŰHELYFOGLALKOZÁS AZ ONLINE GYŰLŐLETBESZÉDRŐL (1-2 ÓRA)

Az alább javasolt műhelyfoglalkozás-vázlat a Böngészőben található gyakorlatokat felhasználva rövid, bevezető jellegű foglalkozást kínál a témához kapcsolódóan. A műhelyfoglalkozás során a résztvevők:

- megismerkednek az online gyűlöletbeszéddel és annak megjelenési formáival
- felfedezik a No Hate Speech Mozgalom ifjúsági kampányt

A műhelyfoglalkozás 25 fős résztvevői csoportra lett tervezve egy csoportsegítő (facilitátor) vezetésével.

A MŰHELYFOGLALKOZÁS MENETE LÉPÉSRŐL LÉPÉSRE

1. A műhelyfoglalkozás ismertetése (5 perc)

Mondjuk el a résztvevőknek, miről fog szólni a műhelyfoglalkozás.

2. Az online gyűlöletbeszéd megismerése (15 perc)

- Kérdezzük meg a résztvevőket, találkoztak-e már online gyűlöletbeszéddel, és kérjük meg őket, hogy mondjanak egy-pár példát, vagy mi magunk hozunk példákat (például a Hate Speech Watch-on szereplő esetek alapján): www.nohatespeechmovement.org/hate-speech-watch).
- Kérdezzük meg a résztvevőket, mit gondolnak, vajon hogyan érezhetik magukat azok, akik gyűlöletbeszéd célpontjává válnak, milyen következményei lehetnek a gyűlöletbeszédnek az áldozatokra és a társadalom többi tagjára.
- Ismertessük meg a résztvevőkkel az emberi méltóság fogalmát, amely veszélybe kerül, amikor az emberek gyűlöletbeszéddel szembesülnek, emellett ismertessük a gyűlöletbeszéd meghatározását. A gyűlöletbeszéd Európa Tanács általi meghatározása a Böngésző [xx. oldalán](#) olvasható.

3. Ezt követően végezzük el a résztvevőkkel a Van még rosszabb is című Böngésző gyakorlatot. (45-60 perc)
Bevezető gyakorlat az online gyűlöletbeszédéről. A résztvevők az alapján rangsorolnak melegekkel szembeni gyűlöletbeszéd-megnyilvánulásokat, hogy melyiket tartják „rosszabbnak”.

További részletek a [xx oldalon](#).

4. A gyakorlat után (20-30 perc)

- megmutathatjuk a résztvevőknek a No Hate Speech Mozgalom ifjúsági kampány videóját (www.nohatespeechmovement.org) vagy a No Hate Ninja projekt *A story about cats, unicorns and hate speech* című videóját (www.youtube.com/watch?v=kp7ww3KvccE), és beszélhetünk nekik a No Hate Speech Mozgalom ifjúsági kampányról. A Mozgalomról a Böngésző második, No Hate Speech Mozgalom című fejezetéből tájékozódhatunk ([xx. o.](#)).

- beszélgethetünk a résztvevőkkel arról, hogyan használhatnák a fiatalok úgy az internetet, hogy az ne mozdítsa elő a gyűlöletbeszédet, és a beszélgetés alapján összeállíthatnánk egy listát arról, MIT TEGYÜNK/MIT NE TEGYÜNK annak érdekében, hogy az emberi jogok jobban érvényesüljenek az interneten.

5. Végezzünk el egy rövid közös értékelést (például kérjünk meg minden résztvevőt, hogy egy szóban fogalmazzák meg, mit tanultak a foglalkozás során). (5-10 perc)

VARIÁCIÓK

Amennyiben már a bevezető foglalkozással a Böngésző valamelyik (vagy több) konkrét témáját fel szeretnénk dolgozni, másik gyakorlatot is elvégezhetünk. Például:

- Változtass a játékszabályokon! – ez a gyakorlat az online játékokban megjelenő szexizmust vizsgálja
- Nézzünk szembe az online zaklatással - ez a gyakorlat az internetes zaklatásra adható válaszokat keresi
- X-nek lenni – ez a Roma emberekkel szembeni rasszizmussal foglalkozik
- Mit képzelsz rólam? – ez pedig a gyűlöletbeszédhez vezető előítéleteket és sztereotípiákat vizsgálja.

2. MŰHELYFOGLALKOZÁS AZ ONLINE GYŰLŐLETBESZÉDRŐL, AZ EMBERI JOGOKRÓL ÉS A VÉLEMÉNYNYILVÁNÍTÁS SZABADSÁGÁRÓL (4 ÓRA)

Az alább javasolt műhelyfoglalkozás-vázlat a Böngészőben található gyakorlatokat felhasználva egy hosszabb foglalkozást kínál a témához kapcsolódóan. A műhelyfoglalkozás során a résztvevők:

- megismerkednek az online gyűlöletbeszéddel és annak megjelenési formáival
- megismerik az emberi jogok rendszerét és a véleménynyilvánítás szabadságának határait
- felfedezik a No Hate Speech Mozgalom ifjúsági kampányt

A műhelyfoglalkozás 25 fős résztvevői csoportra lett tervezve egy csoportsegítő (facilitátor) vezetésével.

A MŰHELYFOGLALKOZÁS MENETE LÉPÉSRŐL LÉPÉSRE

1. A műhelyfoglalkozás ismertetése (5 perc)

Mondjuk el a résztvevőknek, miről fog szólni a műhelyfoglalkozás.

2. Az online gyűlöletbeszéd megismerése (15 perc)

- Kérdezzük meg a résztvevőket, találkoztak-e már online gyűlöletbeszéddel, és kérjük meg őket, hogy mondjanak egy-pár példát, vagy mi magunk hozunk példákat (például a Hate Speech Watch-on szereplő esetek alapján): www.nohatespeechmovement.org/hate-speech-watch).

- Kérdezzük meg a résztvevőket, mit gondolnak, vajon hogyan érezhetik magukat azok, akik gyűlöletbeszéd célpontjává válnak, milyen következményei lehetnek a gyűlöletbeszédnek az áldozatokra és a társadalom többi tagjára.
- Ismertessük meg a résztvevőkkel az emberi méltóság fogalmát, amely veszélybe kerül, amikor az emberek gyűlöletbeszédrel szembesülnek, emellett ismertessük a gyűlöletbeszéd meghatározását. A gyűlöletbeszéd Európa Tanács általi meghatározása a Böngésző xx. oldalán olvasható.

3. Ezt követően végezzük el a Szabadság korlátok nélkül?. című Böngésző gyakorlatot. (60 perc)

A résztvevők néhány esettanulmányon keresztül megismerkednek a szabad véleménynyilvánítás fogalmával. El kell dönteniük, hogy mit tennének az olyan hozzászólásokkal és megnyilvánulásokkal, amelyek ellentmondásosak, zaklató jellegűek vagy veszélyt jelenthetnek. További részletek a **xx oldalon**.

4. A gyakorlat elvégzése után mélyebben megvizsgálhatjuk az online gyűlöletbeszéd okait és következményeit. Ehhez feldolgozhatjuk a Gyökerek és ágak című Böngésző gyakorlatot a **xx. oldalról**. (60 perc)
A problémafa megrajzolásához az előző gyakorlat bármelyik példáját felhasználhatjuk kiindulópontnak.
5. Tartsunk egy kisebb szünetet. (20 perc)
6. Ezt követően megkérhetjük a résztvevőket, hogy tervezzenek a gyűlöletbeszéd következményeire reagáló akciókat és kampánytevékenységeket a problémafa alapján. Osszuk kisebb csoportokra a résztvevőket, és kérjük meg őket, hogy csoportonként válasszanak ki a gyűlöletbeszéd következményei közül egyet, amelyet szeretnének megváltoztatni, és keressenek megoldásokat arra, hogyan érhető ez el. Adjunk 20 percet a csoportoknak, hogy ezt megvitassák, majd újabb 20 percet arra, hogy bemutassák az eredményeiket. (40 perc)
7. A gyakorlat után (20-30 perc)
 - megmutathatjuk a résztvevőknek a No Hate Speech Mozgalom ifjúsági kampány videóját (www.nohatespeechmovement.org) vagy a No Hate Ninja projekt *A story about cats, unicorns and hate speech* című videóját (www.youtube.com/watch?v=kp7ww3KvccE), és beszélhetünk nekik a No Hate Speech Mozgalom ifjúsági kampányról. A Mozgalomról a Böngésző második, No Hate Speech Mozgalom című fejezetéből tájékozódhatunk (**xx. o.**).
 - beszélgethetünk a résztvevőkkel arról, hogyan használhatnák a fiatalok úgy az internetet, hogy az ne mozdítsa elő a gyűlöletbeszédet, és a beszélgetés alapján összeállíthatnánk egy listát arról, MIT TEGYÜNK/MIT NE TEGYÜNK annak érdekében, hogy az emberi jogok jobban érvényesüljenek az interneten.
8. Végezzünk el egy rövid közös értékelést (például kérjünk meg minden résztvevőt, hogy egy szóban fogalmazza meg, mit tanultak a foglalkozás során. (5-10 perc)

3. MŰHELYFOGLALKOZÁS AZ ONLINE GYŰLÖLETBESZÉDRŐL, AZ EMBERI JOGOKRÓL ÉS A VÉLEMÉNYNYILVÁNÍTÁS SZABADSÁGÁRÓL (4 ÓRA) – HALADÓ

Az alább javasolt műhelyfoglalkozás-vázlat a Böngészőben található gyakorlatokat felhasználva egy hosszabb foglalkozást kínál a témához kapcsolódóan. A műhelyfoglalkozás során a résztvevők:

- megismerkednek az online gyűlöletbeszédrel és annak megjelenési formáival
- megismerik az emberi jogok rendszerét és különösen a szabad véleménynyilvánítás és a gyűlöletbeszéd közötti kapcsolatot
- felfedezik a No Hate Speech Mozgalom ifjúsági kampányt

A műhelyfoglalkozás 25 fős résztvevői csoportra lett tervezve egy csoportsegítő (facilitátor) vezetésével.

A MŰHELYFOGLALKOZÁS MENETE LÉPÉS RŐL LÉPÉSRE

1. A műhelyfoglalkozás ismertetése (5 perc)

Mondjuk el a résztvevőknek, miről fog szólni a műhelyfoglalkozás.

2. Az online gyűlöletbeszéd megismerése (15 perc)

- Kérdezzük meg a résztvevőket, találkoztak-e már online gyűlöletbeszédrel, és kérjük meg őket, hogy mondjanak egy-pár példát, vagy mi magunk hozunk példákat (például a Hate Speech Watch-on szereplő esetek alapján): www.nohatespeechmovement.org/hate-speech-watch).
- Kérdezzük meg a résztvevőket, mit gondolnak, vajon hogyan érezhetik magukat azok, akik gyűlöletbeszéd célpontjává válnak, milyen következményei lehetnek a gyűlöletbeszédnek az áldozatokra és a társadalom többi tagjára.
- Ismertessük meg a résztvevőkkel az emberi méltóság fogalmát, amely veszélybe kerül, amikor az emberek gyűlöletbeszédrel szembesülnek, emellett ismertessük a gyűlöletbeszéd meghatározását. A gyűlöletbeszéd Európa Tanács általi meghatározása a Böngésző **xx. oldalán** olvasható.

3. Ezt követően végezzük el az Egy nap a bíróságon című Böngésző gyakorlatot. (120 perc)

A résztvevők eljátszanak egy bírósági tárgyalást olyan ügyet véve alapul, amelyet az Emberi Jogok Európai Bírósága is tárgyalt. További részletek a **xx. oldalon**.

1. Tartsunk egy kisebb szünetet. (20 perc)

2. A gyakorlat elvégzése után osszuk a résztvevőket kisebb csoportokra, és kérjük meg őket, hogy folytatassanak le egy gyors kutatást a kedvenc interaktív weboldalaikon arról, hogy azok milyen irányelveket határoztak meg a rasszista visszaélésekkel és a gyűlöletbeszéd egyéb formáival kapcsolatban. Adjunk erre 20 percet a csoportnak, majd hívjuk össze őket, és beszéljük meg, hasonlítsuk össze közösen a különböző irányelveket, amelyeket találtak. Kérdezzük meg, van-e olyan, amelyet alkalmatlannak éreznek a felhasználók védelmére, és beszéljük meg, hogyan módosítanák ezeket. (40 perc)

Ez az Olvasd el a szabályokat! című Böngésző gyakorlat egy variációja. Az eredeti gyakorlat teljes leírása a **xx. oldalon** található.

3. A gyakorlat után (20-30 perc)
 - megmutathatjuk a résztvevőknek a No Hate Speech Mozgalom ifjúsági kampány videóját (www.nohatespeechmovement.org) vagy a No Hate Ninja projekt *A story about cats, unicorns and hate speech* című videóját (www.youtube.com/watch?v=kp7ww3KvccE), és beszélhetünk nekik a No Hate Speech Mozgalom ifjúsági kampányról. A Mozgalomról a Böngésző második, No Hate Speech Mozgalom című fejezetéből tájékozódhatunk (xx. o.).
 - beszélgethetünk a résztvevőkkel arról, hogyan használhatnák a fiatalok úgy az internetet, hogy az ne mozdítsa elő a gyűlöletbeszédet, és a beszélgetés alapján összeállíthatnánk egy listát arról, MIT TEGYÜNK/MIT NE TEGYÜNK annak érdekében, hogy az emberi jogok jobban érvényesüljenek az interneten.
4. Végezzünk el egy rövid közös értékelést (például kérjünk meg minden résztvevőt, hogy egy szóban fogalmazzák meg, mit tanultak a foglalkozás során. (5-10 perc)

6.6 FÜGGELÉK A MAGYAR KIADÁSHOZ

MAGYARORSZÁGI SZABÁLYOZÁS

NEMZETKÖZI KÖTELEZETTSÉGEK

MAGYARORSZÁG AZ ALÁBBI NEMZETKÖZI EGYEZMÉNYEKET RATIFIKÁLTA:

- Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya (1976. évi 8. törvényerejű rendelet)
- Emberi Jogok Európai Egyezménye (1993. évi XXXI. törvény)
- A faji megkülönböztetés valamennyi formájának kiküszöböléséről szóló nemzetközi egyezmény (1969. évi 8. törvényerejű rendelet)
- Gyermek Jogairól szóló Egyezmény (1991. évi LXIV. törvény)
- Számítástechnikai Bűnözés Elleni Egyezmény (2004. évi LXXIX. törvény).

VONATKOZÓ JOGSZABÁLYOK

Kivonat Magyarország Alaptörvényéből (2011. április 25.)

SZABADSÁG ÉS FELELŐSSÉG

I. CIKK

1. AZ EMBER sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani. Védelmük az állam elsőrendű kötelezettsége.
2. Magyarország elismeri az ember alapvető egyéni és közösségi jogait.
3. Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. [...]

II. CIKK

Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, [...].

VI. CIKK

1. Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák.
2. Mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez.

IX. CIKK

1. Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.
2. Magyarország elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét, biztosítja a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeit. [...]
3. A véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére.
4. A véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat a magyar nemzet, a nemzeti, etnikai, faji vagy vallási közösségek méltóságának a megsértésére. Az ilyen közösséghez tartozó személyek - törvényben meghatározottak szerint - jogosultak a közösséget sértő véleménynyilvánítás ellen, emberi méltóságuk megsértése miatt igényeiket bíróság előtt érvényesíteni.

XV. CIKK

1. A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.
2. Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.
3. A nők és a férfiak egyenjogúak.¹

Kivonat a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényből

XXI. FEJEZET

AZ EMBERI MÉLTÓSÁG ÉS EGYES ALAPVETŐ JOGOK ELLENI BŰNCSELEKMÉNYEK

Közösség tagja elleni erőszak

216. §

1. Aki más valamely nemzeti, etnikai, faji, vallási csoporthoz vagy a lakosság egyes csoportjaihoz tartozása vagy vélt tartozása, így különösen fogyatékosága, nemi identitása, szexuális irányultsága miatt olyan, kihívóan közösségellenes magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy az adott csoport tagjában riadalmat keltsen, büntetett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.
2. Aki mást valamely nemzeti, etnikai, faji, vallási csoporthoz vagy a lakosság egyes csoportjaihoz tartozása vagy vélt tartozása, így különösen fogyatékosága, nemi identitása, szexuális irányultsága miatt bántalmaz, illetve erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszerít, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűnjön, egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.
3. A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a közösség tagja elleni erőszakot
 - a) fegyveresen,
 - b) felfegyverkezve,
 - c) jelentős érdeksérelmet okozva,
 - d) a sértett sanyargatásával,
 - e) csoportosan vagy
 - f) bünszövetségben követik el.
4. Aki a közösség tagja elleni erőszakra irányuló előkészületet követ el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Zaklatás

222. §

1. Aki abból a célból, hogy mást megfélemlítsen, vagy más magánéletébe, illetve mindennapi életvitelébe önkényesen beavatkozzon, őt rendszeresen vagy tartósan háborgatja, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.
2. Aki félelemkeltés céljából
 - a) mást vagy rá tekintettel hozzátartozóját személy elleni erőszakos vagy közveszélyt okozó büntetendő cselekmény elkövetésével megfenyeget, vagy
 - b) azt a látszatot kelti, hogy más életét, testi épségét vagy egészségét sértő vagy közvetlenül veszé-

¹ Forrás: http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1100425.ATV

lyezettő esemény következik be,
vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

3. Aki a zaklatást
- házastársa, volt házastársa, élettársa vagy volt élettársa sérelmére,
 - nevelése, felügyelete, gondozása vagy gyógykezelése alatt álló személy sérelmére, illetve
 - hatalmi vagy befolyási helyzetével visszaélve követi el, az (1) bekezdésben meghatározott esetben két évig, a (2) bekezdésben meghatározott esetben büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

XXXII. FEJEZET

A KÖZNYUGALOM ELLENI BŰNCSELEKMÉNYEK

Közösség elleni uszítás

332. §

- Aki nagy nyilvánosság előtt
 - a magyar nemzet ellen,
 - valamely nemzeti, etnikai, faji, vallási csoport ellen, vagy
 - a lakosság egyes csoportjai ellen - különösen fogyatékosokra, nemi identitásra, szexuális irányultságra tekintettel - gyűlöletre uszít, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.²

Kivonat a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényből

HARMADIK RÉSZ SZEMÉLYISÉGI JOGOK

XI. CÍM

ÁLTALÁNOS SZABÁLYOK ÉS EGYES SZEMÉLYISÉGI JOGOK

2:42. § [A személyiségi jogok általános védelme]

- Mindenkinek joga van ahhoz, hogy törvény és mások jogainak korlátai között személyiségét szabadon érvényesíthesse, és hogy abban őt senki ne gátolja.
- Az emberi méltóságot és az abból fakadó személyiségi jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani. A személyiségi jogok e törvény védelme alatt állnak.
- Nem sért személyiségi jogot az a magatartás, amelyhez az érintett hozzájárult.

2:43. § [Nevesített személyiségi jogok]

A személyiségi jogok sérelmét jelenti különösen

- az élet, a testi épség és az egészség megsértése;
- a személyes szabadság, a magánélet, a magánlakás megsértése;
- a személy hátrányos megkülönböztetése;
- a becsület és a jóhírnév megsértése;
- a magántitkokhoz és a személyes adatok védelméhez való jog megsértése;
- a névviseléshez való jog megsértése;
- a képmáshoz és a hangfelvételhez való jog megsértése.³

² Forrás: http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1200100.TV

³ http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1300005.Tó

KIHEZ FORDULHATUNK MAGYARORSZÁGON?

BIZTONSÁGOS INTERNET PROGRAM

A Biztonságos Internet Program célja – az Európai Unió által közvetített értékrenddel összhangban – az internet és online-technológiák használatának biztonságosabbá tétele, különösen a gyermekek számára, és a jogellenes, valamint káros tartalom elleni küzdelem hatékonyságának biztosítása.

A magyarországi konzorcium az alábbi tevékenységeket végzi:

- Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat: tudatosságnövelő központ, koordinátor;
- Kék Vonal Gyermekkrízis Alapítvány: helpline szolgáltatás, segélyvonal, e-mail- és chat-konzultáció;
- Puskás Tivadar Közalapítvány – Nemzeti Hálózatbiztonsági Központ: 2011 májusától hotline szolgáltatás és bejelentések feldolgozása, valamint a projekt weboldalának üzemeltetése és karbantartása.

www.saferinternet.hu

NEMZETI ADATVÉDELMI ÉS INFORMÁCIÓSZABADSÁG HATÓSÁG

Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság feladata a személyes adatok védelméhez, valamint a közérdekű és a közérdekből nyilvános adatok megismeréséhez való jog érvényesülésének ellenőrzése és elősegítése. 2013-ban a Hatóság Kulcs a net világhoz c. tanulmánya keretében foglalkozott a gyermekek (jog)tudatos internethasználatának elősegítésével az alapjogi jogvédelem eszközeinek segítségével. Emellett a vizsgálat célja volt az internethasználathoz kötődő veszélyekre való figyelemfelhívása a gyermekek körében, a jövő kihívásainak azonosítása, a tudatos internethasználat és joggyakorlás elősegítése az elméleti és gyakorlati kutatások eredményeinek felhasználásával.

<http://www.naih.hu/adatvedelemr-l-fiataloknak--kulcs-a-net-vilagahoz--projekt.htm>

KÉK VONAL GYERMEKKRÍZIS ALAPÍTVÁNY

A Kék Vonal Gyermekkrízis Alapítvány munkatársainak hitvallása: „Elsődleges feladatunk a gyerekek és fiatalok meghallgatása, a bajba jutott gyerekek segítése. Azon dolgozunk, hogy az ENSZ definíciója szerinti gyermeki jogok megvalósuljanak Magyarországon. Küldetésünknek érezzük, hogy a gyerekekkel kapcsolatba kerülő felnőttek a gyerekek mindenekfelett való érdekeit képviseljék. Legfőbb értékeink a gyerekközponúság, a bizalom, az együttműködés, és felelősség.”

A harmonizált európai hívószámokon elérhető a 116 111 Lelkisegély-Vonala, és a 116 000 Eltűnt Gyerekek Vonala, mindkettő ingyenesen, az egész országból, anonim módon hívható. 2009 április 1-je óta a Biztonságos Internet Plus Program keretében működik a 116 111-es számon a Kék Vonal Internet Helpline-t is, ahol fogadják az internetbiztonsággal kapcsolatban telefonálók kérdéseit.

Online tanácsadást nyújtanak a honlapukon található EMIL levelezőrendszer és chat szoba segítségével, ahol biztonságos környezetben és anonim módon kérhetnek tőlük segítséget a gyerekek. Az Interneten keresztül azoknak is tudnak segíteni, akik szóban nehezen fejezik ki magukat, problémájukról könnyebben számolnak be írásban, mint telefonon. A Kék Vonal Emil és a Kék Vonal Chat szolgáltatás külföldről is elér-

hető, így azoknak a gyerekeknek és fiataloknak is tudnak magyar nyelven segíteni, akik határainkon kívül élnek, de problémáikat, érzéseiket anyanyelvükön szeretnék megosztani.

<http://www.kek-vonal.hu/index.php/hu/>

FEHÉR GYŰRŰ KÖZHASZNÚ EGYESÜLET

A magyar áldozatvédő szervezet, a FEHÉR GYŰRŰ Közhasznú Egyesület a nyugat-európai áldozatvédő szervezetek mintájára, 1989. december 21.-én alakult és 1992 óta tagja aktív tagja az Európai Áldozatvédő Szervezetnek. A magyar FEHÉR GYŰRŰ feladata, hogy konkrét és közvetlen támogatást ad, valamint segítséget nyújt a bűncselekmények – főleg a szociális helyzetük miatt rászoruló – áldozatainak és hozzátartozóiknak, anyagi, jogi, pszichikai és egyéb formában, továbbá kiáll és fellép a sértettek érdekeinek védelmében. A FEHÉR GYŰRŰ a következő segítséget adja a bűncselekmények rászoruló áldozatainak:

- • emberi vigasz és személyes gondoskodás a bűncselekményt követően
- • díjtalan jogsegélyszolgálat
- • díjtalan mediáció
- • díjtalan pszichológusi segítségnyújtás
- • a szorult helyzetben lévőknek indokolt esetben anyagi támogatás (rendőrségi feljelentéshez kötött)
- • segítségnyújtás a hatóságoknál történő eljárásban
- • más szervezetek, illetve intézmények által nyújtott támogatás közvetítése

<http://fehergyuru.eu>

UNICEF MAGYAR BIZOTTSÁG

Az UNICEF célja, hogy a gyerekek jogai a világon mindenhol érvényesüljenek! Minden gyereknek joga van a védelemhez, az oktatáshoz, az egészséghez! Joga van ahhoz, hogy a felnőttek különleges védelemben részesítsék őket, hiszen ők is a társadalom részesei, csak kevésbé képesek a jogaikat érvényesíteni.

Az UNICEF Magyar Bizottság a világon elsőként fejlesztett ki egy olyan mobiltelefonos alkalmazást, ami erőszak helyzetekben azonnali segítséget nyújt a gyermekeknek. Ha a gyermeket bántják, vagy veszélyben van, egyetlen gombnyomással segítséget hívhat, vagy elküldheti GPS koordinátáit. Az alkalmazás segítségével tanácsot kérhet arra is, mit mondjon, vagy mit tegyen a gyermek, ha erőszak érte, vagy segíteni szeretne valakit, akit erőszak ért.

www.unicef.hu/helpapp

HÁTTÉR TÁRSASÁG

Háttér Társaság célja a szakmai és politikai közvélemény, valamint a tágabb társadalom figyelmének felhívása az LMBTQI emberek problémáira; az őket segítő szolgáltatások működtetése; az LMBTQI emberek társadalmi helyzetének, szükségleteinek megismerése; ezen szempontok érvényesítése a közszolgáltatásokban; az LMBTQI emberek jogainak védelme, hátrányos megkülönböztetésük elleni fellépés; jólétük, egészségtudatosságuk növelése; az LMBTQI közösségek önszerveződésének támogatása, kultúrájuk ápolása, megismertetése. Ennek keretében az alábbi szolgáltatásokat nyújtja:

Háttér Információs és Lelkiségy Szolgálat (mindennap 18-23 óra között):

(1) 329 3380; (80) 505 605 (ingyenesen hívható)

skype: lelkisegegy, e-mail: lelkisegegy@hatter.hu

Háttér Jogsegélyszolgálat (hétköznap 8:00-20:00 között)

06 (30) 944 0765 számon, illetve az Információs és Lelkiségy Szolgálat számain

e-mail: jogsegegy@hatter.hu

www.hatter.hu

NEMZETI ÉS ETNIKAI KISEBBSÉGI JOGVÉDŐ IRODA

A Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Jogvédő Irodát (NEKI) 1993-ban a Másság Alapítvány hozta létre. A NEKI 1994 januárjában kezdte meg működését a Magyarországon élő nemzeti és etnikai kisebbségek – és ezen belül elsősorban a roma közösség – jogainak védelme céljából. A NEKI volt hazánkban az első professzionális civil kisebbségi jogvédő iroda. A NEKI főbb tevékenységei a diszkrimináció ellenes jogsegélyszolgálatának fenntartása és stratégiai pereskedés diszkriminációs ügyekben – elsősorban a hazai roma kisebbség vonatkozásában.

Elsősorban a romák elleni gyűlöletbeszéd ellen lépnek fel jogi eszközökkel és hatékony médiakommunikációval. Az egyéni esetek helyett az olyan megnyilvánulásokra fókuszálnak, amelyek egy nagyobb közösség ellen irányulnak.

<http://dev.neki.hu>

A NO HATE SPEECH MOZGALOM MAGYARORSZÁGON

A MAGYARORSZÁGI KAMPÁNY

A magyarországi No Hate Speech Mozgalom kampány 2013. március 21-én, a kampány megnyitásával egyidejűleg indult el. A kampány lebonyolítását az Emberi Erőforrások Minisztériuma Ifjúságért Felelős Államtitkárságának támogatásával létrejött Nemzeti Kampánybizottság végzi. A kampánybizottság tagjai ifjúsági és emberi jogi területen aktív civil szervezetek: a Humana Magazin, az Ifjúsági Konzultációs Kör, a Nemzeti Ifjúsági Tanács, a Reményt a Gyermekeknek Közhasznú Egyesület valamint a Szubjektív Értékek Alapítvány. A Mozgalom koordinációját a Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet Erasmus+ Ifjúsági Programiroda látja el.

Magyarországon az alábbi fontosabb programokra került sor a Mozgalom keretében:

- Kampányelőkészítő találkozó (2012. december 7-8., Budapest)
- Ifjúsági aktivisták képzése (2013. augusztus 9., Budapest)
- No Hate Speech akciónapok Debrecenben és Poroszlón (2013. szeptember)
- No Hate Speech Mozgalom partnerségi találkozó (2013. december 10.)
- No Hate Speech előadások ifjúsági közösségeknek a NIT Ötletpiknik projektjéhez kapcsolódóan országszerte (2014. január - április)
- „Közös Többszörös” multiplikátorképzés (2014. április 14-18., Budapest)
- „No Hate Week Budapest” ifjúsági csereprogram 8 ország képviselőinek részvételével (2014. április 26. – 2014. május 4., Budapest)
- „No Hate Speech Road Show”: Magyarország főbb nagyvárosaiban (2014. május-június)
- No Hate sátor a SZIGET Fesztiválon (2014. augusztus 13-19.)
- „No Hate Regional Bus Tour” a regionális, Budapeستől Belgrádig tartó utazás keretében 7 ország 50 résztvevője mutathatta be a Mozgalom tevékenységét (2014. augusztus 27. – 2014. szeptember 1.)

A Mozgalom ezenfelül szoros kapcsolatot ápol további szervezetekkel és intézményekkel, így 2013-ban és 2014-ben is jelen volt a Budapest Pride-on, az Európa Tanács Ifjúsági Központjában szervezett emberi jogi világnapokon, valamint aktív az európai szintű Akciónapok magyarországi megvalósításában.

www.nohatespeechmozgalom.hu és [Facebook.com/nohatespeechmozgalom](https://www.facebook.com/nohatespeechmozgalom)

SZELÍD SZAVAKKAL A GYŰLŐLET ELLEN

A „Szelíd szavakkal a gyűlölet ellen – Online gyűlöletbeszéd elleni nemformális nevelési program kidolgozása fiatalok és oktatási szakemberek számára” a Reményt a Gyermekeknek Közhasznú Egyesület és a Szubjektív Értékek Alapítvány Norvég Civil Támogatási Alap támogatásával létrejött projektje. A projekt célja az online gyűlöletbeszéd jelenségének csökkentése hatékony, gyakorlati megközelítést alkalmazó, széles körben felhasználható oktatási program kidolgozásával, valamint civil és ifjúsági összefogás kezdeményezése a sikeres fellépés és a hosszú távú eredmények elérése érdekében. A projekt fiatalokkal foglalkozó, fiatalok

önszerveződésén alapuló civil szervezetek és oktatási intézmények partnerségén alapul, a fiatalokat és a velük dolgozó szakembereket megcélozva.

A nemzetközi jó gyakorlatok átvételét követően a célcsoportokra irányuló képzési program kidolgozására, kipróbálására és eredményeinek nyomon követésére kerül sor. A képzések a „Böngésző – Emberi jogi neveléssel az online gyűlöletbeszéd ellen” című kézikönyv magyarországi adaptációjához kapcsolódnak, és az aktív részvételen alapuló kooperatív, tapasztalati és nemformális tanulás módszertanára épülnek. A pilot képzésekre 2014. november 23-25-én, valamint december 4-6-án került sor Budapesten került sor. A fiatalok által benyújtott mintaprojektek szervezésének támogatásával a képzések elméleti anyagának gyakorlatba történő átültetését segítjük.

www.bongeszozszo.eu

REMÉNYT A GYERMEKNEK KÖZHASZNÚ EGYESÜLET

A Reményt a Gyermekeknek Közhasznú Egyesület célja az ENSZ Gyermekjogi Egyezményében foglalt gyermeki jogok érvényesülésének elősegítése és védelme. Az Egyesület működése során kiemelt figyelmet fordít arra, hogy a gyermekjogok nem a nagykorúakat megillető alapjogok degradált megfelelői, hanem a gyermekek életkorából, testi, szellemi adottságaiból következő sajátos helyzet szerinti különös jogok. Az Egyesület közvetítő szerepet tölt be a vállalati szféra, a közép- és felsőoktatási intézmények és a társadalom valamint a szükséghelyzetben lévő gyerekek, fiatalok és családjaik között, melynek célja a pénz- és tárgyi adományok eljuttatása a megfelelő helyekre, emellett az önkéntes és szakmai humán erőforrás koordinációja. Munkánk során nem csak az állami gondoskodásban, szem előtt lévő hátrányos helyzetű gyerekeket és családokat támogatjuk, de kiemelt figyelmet fordítunk a látens esetekre is.

Az intézményközi együttműködéseknek köszönhetően az Egyesület koordinátorként lép fel és szervezett programok keretében felszívja az önkénteseket, szakmai gyakornokokat és fiatal szakembereket, akik érdeklődést mutatnak a gyermekvédelem iránt. A fiataloknak lehetőségük van már futó projektekbe bekapcsolódni, de saját projekteket és háttérkutatókat is indíthatnak, utóbbi esetében a szervezet teljes szakmai támogatása és az interdiszciplináris környezet inspiráló hatása mellett.

www.remenytagyermekeknek.hu

SZUBJEKTÍV ÉRTÉKEK ALAPÍTVÁNY

A Szubjektív Értékek Alapítvány 2002-ben alakult. Az alapító kifejezetten a faji előítéletek elleni harcot jelölte meg elsődleges feladatnak. A szervezet a tevékenysége során hangsúlyt fektet az esélyegyenlőségre, támogatja a hátrányos helyzetű csoportok bevonását (migránsok, etnikai kisebbségek, vallási és szexuális kisebbségek, fiatalok). Az alapítvány tevékenységének egyik fő vonala az antirasszista világnap alkalmából 2001 óta szervezett rendezvények. A világnapok változatos eszközökkel és témákkal (kerekasztal-beszélgetések mellett zenei programok, képzések, filmvetítések) közelítették meg a diszkrimináció és az emberi jogok kérdését, elsősorban a fiatalokat megcélozva.

Iskolai képzési program keretén belül az elmúlt években saját képzési anyag kidolgozásával folyamatosan tartott iskolai toleranciaképzéseket diákok illetve tanáraik számára.

www.szubjektiv.org

Sales agents for publications of the Council of Europe
Agents de vente des publications du Conseil de l'Europe

BELGIUM/BELGIQUE

La Librairie Européenne -
The European Bookshop
Rue de l'Orme, 1
BE-1040 BRUXELLES
Tel.: +32 (0)2 231 04 35
Fax: +32 (0)2 735 08 60
E-mail: info@libeurop.eu
http://www.libeurop.be

FINLAND/FINLANDE

Akateeminen Kirjakauppa
PO Box 128
Keskuskatu 1
FI-00100 HELSINKI
Tel.: +358 (0)9 121 4430
Fax: +358 (0)9 121 4242
E-mail: akatilaus@akateeminen.com
http://www.akateeminen.com

POLAND/POLOGNE

Ars Polona JSC
25 Obroncow Street
PL-03-933 WARSZAWA
Tel.: +48 (0)22 509 86 00
Fax: +48 (0)22 509 86 10
E-mail: arspolona@arspolona.com.pl
http://www.arspolona.com.pl

Jean De Lannoy/DL Services
Avenue du Roi 202 Koningslaan
BE-1190 BRUXELLES
Tel.: +32 (0)2 538 43 08
Fax: +32 (0)2 538 08 41
E-mail: jean.de.lannoy@dl-servi.com
http://www.jean-de-lannoy.be

FRANCE

Please contact directly /
Merci de contacter directement
Council of Europe Publishing
Editions du Conseil de l'Europe
FR-67075 STRASBOURG cedex
Tel.: +33 (0)3 88 41 25 81
Fax: +33 (0)3 88 41 39 10
E-mail: publishing@coe.int
http://book.coe.int

PORTUGAL

Marka Lda
Rua dos Correiros 61-3
PT-1100-162 LISBOA
Tel: 351 21 3224040
Fax: 351 21 3224044
Web: www.marka.pt
E mail: apoio.clientes@marka.pt

**BOSNIA AND HERZEGOVINA/
BOSNIE-HERZÉGOVINE**

Robert's Plus d.o.o.
Marka Marulića 2/V
BA-71000 SARAJEVO
Tel.: + 387 33 640 818
Fax: + 387 33 640 818
E-mail: robertsplus@bih.net.ba

Librairie Kléber
1 rue des Francs-Bourgeois
FR-67000 STRASBOURG
Tel.: +33 (0)3 88 15 78 88
Fax: +33 (0)3 88 15 78 80
E-mail: librairie-kleber@coe.int
http://www.librairie-kleber.com

**RUSSIAN FEDERATION/
FÉDÉRATION DE RUSSIE**

Ves Mir
17b, Butlerova ul. - Office 338
RU-117342 MOSCOW
Tel.: +7 495 739 0971
Fax: +7 495 739 0971
E-mail: orders@vesmirbooks.ru
http://www.vesmirbooks.ru

CANADA

Renouf Publishing Co. Ltd.
22-1010 Polytek Street
CDN-OTTAWA, ONT K1J 9J1
Tel.: +1 613 745 2665
Fax: +1 613 745 7660
Toll-Free Tel.: (866) 767-6766
E-mail: order.dept@renoufbooks.com
http://www.renoufbooks.com

GREECE/GRÈCE

Librairie Kauffmann s.a.
Stadiou 28
GR-105 64 ATHINAI
Tel.: +30 210 32 55 321
Fax: +30 210 32 30 320
E-mail: ord@otenet.gr
http://www.kauffmann.gr

SWITZERLAND/SUISSE

Planetis Sàrl
16 chemin des Pins
CH-1273 ARZIER
Tel.: +41 22 366 51 77
Fax: +41 22 366 51 78
E-mail: info@planetis.ch

CROATIA/CROATIE

Robert's Plus d.o.o.
Marasovičeva 67
HR-21000 SPLIT
Tel.: + 385 21 315 800, 801, 802, 803
Fax: + 385 21 315 804
E-mail: robertsplus@robertsplus.hr

HUNGARY/HONGRIE

Euro Info Service
Pannónia u. 58.
PF. 1039
HU-1136 BUDAPEST
Tel.: +36 1 329 2170
Fax: +36 1 349 2053
E-mail: euroinfo@euroinfo.hu
http://www.euroinfo.hu

TAIWAN

Tycoon Information Inc.
5th Floor, No. 500, Chang-Chun Road
Taipei, Taiwan
Tel.: 886-2-8712 8886
Fax: 886-2-8712 4747, 8712 4777
E-mail: info@tycoon-info.com.tw
orders@tycoon-info.com.tw

CZECH REPUBLIC/RÉPUBLIQUE TCHÈQUE

Suweco CZ, s.r.o.
Klecakova 347
CZ-180 21 PRAHA 9
Tel.: +420 2 424 59 204
Fax: +420 2 848 21 646
E-mail: import@suweco.cz
http://www.suweco.cz

ITALY/ITALIE

Licosa SpA
Via Duca di Calabria, 1/1
IT-50125 FIRENZE
Tel.: +39 0556 483215
Fax: +39 0556 41257
E-mail: licosa@licosa.com
http://www.licosa.com

UNITED KINGDOM/ROYAUME-UNI

The Stationery Office Ltd
PO Box 29
GB-NORWICH NR3 1GN
Tel.: +44 (0)870 600 5522
Fax: +44 (0)870 600 5533
E-mail: book.enquiries@tso.co.uk
http://www.tsoshop.co.uk

DENMARK/DANEMARK

GAD
Vimmelskaftet 32
DK-1161 KØBENHAVN K
Tel.: +45 77 66 60 00
Fax: +45 77 66 60 01
E-mail: reception@gad.dk
http://www.gad.dk

NORWAY/NORVÈGE

Akademika
Postboks 84 Blindern
NO-0314 OSLO
Tel.: +47 2 218 8100
Fax: +47 2 218 8103
E-mail: support@akademika.no
http://www.akademika.no

**UNITED STATES and CANADA/
ÉTATS-UNIS et CANADA**

Manhattan Publishing Co
670 White Plains Road
USA-10583 SCARSDALE, NY
Tel: + 1 914 472 4650
Fax: +1 914 472 4316
E-mail: coe@manhattanpublishing.com
http://www.manhattanpublishing.com

Council of Europe Publishing/Editions du Conseil de l'Europe
FR-67075 STRASBOURG Cedex

Tel.: +33 (0)3 88 41 25 81 – Fax: +33 (0)3 88 41 39 10 – E-mail: publishing@coe.int – Website: http://book.coe.int

**NO HATE
SPEECH
MOVEMENT**